

Beleids- en begrotingstoelichting
Omgeving en Natuur

I. INHOUDSTAFEL

I. INHOUDSTAFEL	2
II. INLEIDING DOOR DE MINISTER	10
III. SAMENVATTING	10
IV. TRANSVERSALE, HORIZONTALE EN OVERKOEPELENDE DOELSTELLINGEN	13
1. TRANSVERSALE, HORIZONTALE DOELSTELLINGEN	13
V. BELEIDSVELD OMGEVING EN NATUUR	21
1. OVERKOEPELENDE STRATEGISCHE OMGEVINGSDOELSTELLINGEN	21
1.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN	21
SD 1. EEN OMGEVINGSBELEID VOOR EN MET BETROKKENHEID VAN BURGER EN MAATSCHAPPIJ, MET HET OOG OP HET VERHOGEN VAN HET MAATSCHAPPELIJK DRAAGVLAK	21
SD 2. GEÏNTEGREERDE BEPALINGEN EN UITVOEREN VAN OMGEVINGSBELEID	21
SD 3. OMGEVING IS DIGITAAL EN DATA-GEDREVEN BY DEFAULT ...	22
SD 4. ONDERBOUWD OMGEVINGSBELEID	23
SD 5. VEREENVOUDIGING VAN PROCEDURES	23
SD 6. EEN STERKE OMGEVINGSADMINISTRATIE	23
1.2. BUDGETTAIR KADER	24
2. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT OMGEVINGSBELEID RUIMTE EN MILIEU 24	
2.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN	24
SD 1. OMGEVING ALS KENNIS- EN EXPERTISECENTRUM	24
OD 1. BELEIDSONDERSTEUNEND OMGEVINGSONDERZOEK OP BELEIDSDOMEINNIVEAU AFSTEMMEN EN VERSTERKEN.....	24
SD 2. BRV-PROCES MET QUICK WINS	25
SD 3. BOUWSHIFT REALISEREN	26
OD 1. SLIM RUIMTEGEBRUIK OP DE JUISTE PLAATS.....	26
OD 2. ONDERSTEUNENDE REGELGEVING EN INNOVATIE AANPAK.....	28
OD 3. DE OMGEVINGSKWALITEIT GEÏNTEGREERD EN INNOVATIEF VERBETEREN.....	28
SD 4. ROBUUSTE OPEN RUIMTE	30
OD 1. VERSTERKING VAN DE RUGGENGRAAT VAN DE OPEN RUIMTE.....	30
OD 2. GEÏNTEGREERDE GEBIEDSGERICHTE PROJECTEN REALISEREN VIA HET PROGRAMMA LANDINRICHTING EN RUILVERKAVELING.....	31
OD 3. VLAAMSE INVESTERINGSAGENDA DIE OPEN RUIMTE DOELSTELLINGEN ONDERSTEUNT.....	32

OD 4. GRONDBELEID IN FUNCTIE VAN HET BEWAREN VAN OPEN RUIMTE	33
SD 5. EEN BOVENLOKAAL OMGEVINGSBELEID VERBONDEN MET DE SAMENLEVING	33
OD 1. GEïNTEGREERDE GEBIEDSONTWIKKELING MET GEBIEDSCOALITIES	33
OD 2. KOPPELEN VAN MOBILITEIT EN OMGEVING/RUIMTE IN VERVOERREGIO'S	34
OD 3. T.OP – INTEGRALE AANPAK VAN COMPLEXE GEBIEDEN	34
OD 4. GEBRUIKERS ALS PARTNERS VOOR EEN KWALITEITSVOL BEHEER VAN DE LEEFOMGEVING	35
OD 5. MAATSCHAPPELIJK DRAAGVLAK VERZEKEREN DOOR SENSIBILISERING BEVOLKINGSLAGEN	35
SD 6. HINDER	36
SD 7. DUURZAAMHEIDSTRANSITIES	37
2.2. BUDGETTAIR KADER	37
2.2.1. DEPARTEMENT EN IVA'S ZONDER RECHTSPERSOONLIJKHEID (EXCL. DAB'S)	39
2.2.2. DAB'S MINAFONDS en GRONDFONDS	51
2.2.3. OVERIGE ENTITEITEN ONDER GEZAG	56
2.2.4. OVERIGE ENTITEITEN ONDER TOEZICHT	57
3. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT THEMA-OVERSCHRIJDEND INSTRUMENTARIUM OMGEVING	61
3.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN	61
SD 1. NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM	61
OD 1. DOELGERICHTE DEELNAME AAN HET INTERNATIONAAL EN EUROPEES BELEID	61
OD 2. EEN COHERENT INSTRUMENTENPAKKET DAT GEïNTEGREERD WORDT INGEZET	63
OD 3. BUNDELING VAN MIDDELEN DIE REALISATIE OP TERREIN VERZEKEREN VIA HET BRV-FONDS	63
OD 4. FINANCIERING VAN HET OMGEVINGSBELEID	64
OD 5. DE OMGEVINGSVERGUNNING VEREENVOUDIGEN	65
OD 6. EEN MEER GEïNTEGREERDE EN MAATGERICHTE OMGEVINGSBESLUITVORMING	65
OD 7. IEDEREEN VIP: PROACTIEVE EN OPLOSSINGSGERICHTE ADMINISTRATIE	65
OD 8. OMGEVING IS DIGITAAL EN DATA-GEDREVEN BY DEFAULT	65
OD 9. WE HERZIEN HET INSTRUMENT ERKENNINGEN	66

OD 10. INZETTEN OP EEN VEREENVOUDIGDE EN KWALITATIEVE MILIEUEFFECTRAPPORTAGE.....	66
OD 11. HERZIEN EN VEREENVOUDIGEN VAN DE OMGEVINGSREGLEMENTERING.....	67
SD 2. HANDHAVING ALS SLUITSTUK VAN EEN SLAGKRACHTIG OMGEVINGSBELEID.....	68
OD 1. VERDER BOUWEN AAN EEN VOLWAARDIGE OMGEVINGSHANDHAVING.....	68
OD 2. NEERZETTEN VAN EEN INNOVATIEVE OMGEVINGSHANDHAVING.....	68
OD 3. VERSTERKEN VAN EEN PROACTIEVE EN RISICOGEBASEERDE OMGEVINGSHANDHAVING.....	69
OD 4. INZETTEN OP EEN TRANSPARANTE EN OPLOSSINGSGERICHTE OMGEVINGSHANDHAVING.....	69
OD 5. KWALITATIEF RAPPORTEREN OVER EN EVALUEREN VAN OMGEVINGSHANDHAVING.....	70
OD 6. WEGWERKEN VAN HET HISTORISCH PASSIEF VIA ADVIES VAN DE HOGE RAAD VOOR HET HANDHAVINGSUITVOERING.....	70
3.2. BUDGETTAIR KADER.....	70
3.2.1. DEPARTEMENT EN IVA'S ZONDER RECHTSPERSOONLIJKHEID (EXCL. DAB'S) 72	
3.2.2. DAB MINAFONDS.....	81
3.2.3. OVERIGE ENTITEITEN ONDER GEZAG.....	84
3.2.4. OVERIGE ENTITEITEN ONDER TOEZICHT.....	84
4. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT AFVAL EN MATERIALEN.....	84
4.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN.....	84
SD 1. DEMATERIALISEREN EN HET SLUITEN VAN MATERIAALKRINGLOPEN.....	84
OD 1. VLAANDEREN ALS PARTNER EN REGELGEVER IN DE TRANSITIE CIRCULAIRE ECONOMIE.....	84
OD 2. MATERIAALBEWUST BOUWEN EN VERBOUWEN.....	85
OD 3. VERSTERKEN VAN ASBESTAFBOUWBELEID.....	86
OD 4. VERZEKEREN VAN WAARDEBEHOUD VOOR BIOMASSA.....	87
OD 5. MATERIAALIMPACT VAN PRODUCTKETENS VERLAGEN.....	88
OD 6. VERMINDEREN VAN RESTAFVAL DOOR CIRCULAIR MATERIALENBEHEER.....	89
OD 7. RAPPORTAGE, DATAMINING EN DIGITALE ONTSLUITING I.K.V. AFVAL- EN MATERIALENBELEID.....	90
4.2. BUDGETTAIR KADER.....	91

4.2.1.	DEPARTEMENT EN IVA'S ZONDER RECHTSPERSOONLIJKHEID (EXCL. DAB'S)	92
4.2.2.	DAB MINAFONDS	93
4.2.3.	OVERIGE ENTITEITEN ONDER GEZAG	95
4.2.4.	OVERIGE ENTITEITEN ONDER TOEZICHT	99
5.	INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT BODEM EN ONDERGROND	100
5.1.	STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN	100
SD 1.	EEN ONDERBOUWD BODEMBELEID	100
OD 1.	NAAR VEERKRACHTIGE BODEMS IN VLAANDEREN	100
OD 2.	EROSIE MAXIMAAL VOORKOMEN	101
SD 2.	HERSTEL VAN BODEMDIENSTEN EN BODEMZORG	101
OD 1.	BODEMKWALITEIT GARANDEREN VIA BODEMSANERING	101
OD 2.	BODEMKWALITEIT VERSTERKEN VIA BODEMZORG	103
OD 3.	DIGITALE ONTSLUITING EN KOPERSGARANTIE BIJ OVERDRACHT GRONDEN	104
SD 3.	VERSTANDIG BENUTTEN VAN DE ONDERGROND	104
OD 1.	HET DUURZAAM OMGAAN MET DELFSTOFFEN EN BODEMMATERIALEN	104
OD 2.	KENNIS EN DUURZAAM BEHEER VAN DE (DIEPE) ONDERGROND EN HET GEBRUIK VAN DIEPE AARDWARMTE	105
5.2.	BUDGETTAIR KADER	106
5.2.1.	DEPARTEMENT EN IVA'S ZONDER RECHTSPERSOONLIJKHEID (EXCL. DAB'S)	106
5.2.2.	DAB MINAFONDS	107
5.2.3.	OVERIGE ENTITEITEN ONDER GEZAG	109
5.2.4.	OVERIGE ENTITEITEN ONDER TOEZICHT	113
6.	INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT LUCHT	114
6.1.	STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN	114
SD 1.	WE GAAN VOOR ZUIVERE LUCHT	114
OD 1.	VERSTERKING VLAAMS BELEID ROND LUCHTKWALITEIT	114
OD 2.	AFVLAKKING VAN DE GROEI VAN HET WEGVERKEER	114
OD 3.	VERDERE VERGROENING VAN VOERTUIGENPARK	115
OD 4.	EMISSIEFRAUDE BIJ VOERTUIGEN AANPAKKEN	115
OD 5.	LAGE EN ULTRALAGE-EMISSIEZONES VERDER UITROLLEN IN STEDELIJKE GEBIEDEN	116
OD 6.	VERMINDERING LUCHTVERONTREINIGING VAN HOUTVERBRANDING	116

OD 7. EMISSIES IN DE INDUSTRIE EN LANDBOUW VERMINDEREN	116
SD 2. ONDERBOUWEN (LOKAAL) LUCHTBELEID VIA INNOVATIEVE MILIEUMONITORING	117
OD 1. VERMINDEREN LUCHTVERONTREINIGING DOOR HOUTVERBRANDING 117	
OD 2. VERMINDEREN LUCHTVERONTREINIGING DOOR VERKEERSGERICHTE MAATREGELEN.....	118
OD 3. VERMINDEREN EMISSIES LANDBOUW.....	118
OD 4. KWETSBAARHEIDSANALYSES UITVOEREN EN ONDERSTEUNING LOKAAL KLIMAATADAPTATIEBELEID ONDERSTEUNEN VIA KLIMAATPORTAAL 118	
6.2. BUDGETTAIR KADER	119
6.2.1. DEPARTEMENT EN IVA'S ZONDER RECHTSPERSOONLIJKHEID (EXCL. DAB'S) 119	
6.2.2. DAB MINAFONDS	119
6.2.3. OVERIGE ENTITEITEN ONDER GEZAG	120
6.2.4. OVERIGE ENTITEITEN ONDER TOEZICHT.....	120
7. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT WATER	121
7.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN	121
SD 1. MONITOREN OM TE WETEN	121
OD 1. DIGITALE KWANTUMSPRONG MAKEN VOOR DE MEETNETTEN WATER 121	
OD 2. UITBOUWEN VAN EEN OPEN STANDAARD DATAPLATFORM.....	121
OD 3. OPTIMALISEREN LABOWERKING VLAAMSE OVERHEID.....	122
SD 2. DATA & KENNIS AANBIEDEN OM SAMEN GERICHT ACTIES TE KUNNEN NEMEN	122
OD 1. OPSTAP ZETTEN NAAR EEN WATER DATA INFRASTRUCTUUR (WDI) VOOR VLAANDEREN VOOR MULTI-USERGEBRUIK.....	122
OD 2. ONDERSTEUNEN KLIMAATADAPTATIEBELEID BIJ LOKALE BESTUREN VIA VERDERE UITBOUW VAN HET KLIMAATPORTAAL	122
SD 3. PLANNEN MAKEN EN UITVOEREN MET ENGAGEMENTEN VOOR GEZOND EN DUURZAAM WATERSYSTEEM	123
OD 1. GEÏNTEGREERD EN GEBIEDSGERICHT UITVOEREN EN OPMAKEN VAN STROOMGEBIEDBEHEERPLANNEN EN MAATREGELENPROGRAMMA	123
OD 2. KLIMAATADAPTATIE PLANMATIG ONDERBOUWEN	123
OD 3. UITVOEREN VAN HET EERSTE VLAAMSE WATERSCHAARSTE- EN DROOGTERISICOBEBEERPLAN.....	124
OD 4. VORMGEVEN AAN INTEGRAAL WATERBELEID IN DE LANDBOUW	125
OD 5. VORMGEVEN AAN INTEGRAAL WATERBELEID IN DE INDUSTRIE	125

OD 6.	ACTUALISEREN WATERTOETSKAARTEN	126
SD 4.	NAAR EEN EFFICIËNTE EN EFFECTIEVE INZET VAN MIDDELEN IN DE WATERSECTOR.....	126
OD 1.	RESPONSABILISEREN VAN ACTOREN.....	126
OD 2.	INZETTEN HEFFINGEN ALS BELEIDSINSTRUMENT	126
OD 3.	OPVOLGEN BETAALBAARHEID VAN DE WATERFACTUUR	126
OD 4.	VERSTERKEN TOEZICHT OP LEVERINGSZEKERHEID DRINKWATER	126
OD 5.	VERSTERKEN VAN HET LANDSCHAP VAN WATEROPERATOREN.....	127
SD 5.	ACTIEF OP HET TERREIN OM IMPACT TE VERGROTEN.....	127
OD 1.	INZETTEN OP GEBIEDSGERICHTE PROJECTWERKING	127
OD 2.	OPTIMALISEREN WATERBEHEER VAN DE ONBEVAARBARE WATERLOPEN	127
OD 3.	VERZEKEREN VAN EEN 24/7 MILIEU-INCIDENTENWERKING	127
OD 4.	ONDERBOUWEN SEDIMENTBELEID EN INZETTEN OP SLIBRUIMING 128	
SD 6.	VERSTERKEN VAN DE NETWERKORGANISATIE ROND WATER 128	
OD 1.	EVOLUEREN NAAR EEN EFFICIËNTERE GOVERNANCE.....	128
OD 2.	ZORGEN VOOR SLUITENDE FINANCIERING VAN HET WATERBELEID 129	
OD 3.	BEWERKSTELLIGEN GEDRAGSVERANDERING	129
OD 4.	VERSTERKEN BELEIDSRELEVANT WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK 129	
SD 7.	DE NUTRIËNTENVERLIEZEN VANUIT DE LAND- EN TUINBOUW 129	
OD 1.	ONDERLINGE AFSTEMMING VLAAMS LANDBOUWBELEID, MAP 6 EN STROOMGEBIEDBEHEERPLANNEN	129
OD 2.	HERORIËNTERING ADVISERING BEMESTING EN BEGELEIDING BIJ LAND- EN TUINBOUWERS	130
OD 3.	HANDHAVING MESTBELEID VERSTERKEN DOOR EFFICIËNTERE CONTROLEMETHODES EN INNOVATIE.....	130
7.2.	BUDGETTAIR KADER.....	130
7.2.1.	DEPARTEMENT EN IVA'S ZONDER RECHTSPERSOONLIJKHEID (EXCL. DAB'S) 132	
7.2.2.	DAB MINAFONDS	135
7.2.3.	OVERIGE ENTITEITEN ONDER GEZAG	141
7.2.4.	OVERIGE ENTITEITEN ONDER TOEZICHT.....	142
8.	INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT NATUUR EN BIODIVERSITEIT	145

8.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN	145
SD 1. EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT, OVERAL EN DICHTBIJ VOOR IEDEREEN	145
OD 1. INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN EN NATURA 2000-BELEID ..	145
OD 2. MEER NATUUR EN BOS VOOR DE AANPAK VAN DE KLIMAATVERANDERING	147
OD 3. NATUUR OVERAL – DOOR VERWEVING EN VERBINDING, DOOR BLAUWGROENE NETWERKEN EN ECOSYSTEEMDIENSTEN	148
OD 4. GEÏNTEGREERDE GEBIEDSGERICHTE WERKING VOOR NATUUR EN LANDSCHAP	150
OD 5. WE VERSTERKEN HET NATUURLIJKE KARAKTER VAN DE KUST.....	150
OD 6. SPECIFIEKE AANDACHT VOOR GROEN IN DE VLAAMSE RAND.....	150
SD 2. DOELTREFFEND SOORTENBELEID EN -BEHEER	151
SD 3. WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING	153
SD 4. WETENSCHAPPELIJKE ONDERBOUWING EN EVALUATIE VOOR EEN DOELTREFFEND BIODIVERSITEITSBELEID	155
OD 1. NATUUR EN BIODIVERSITEIT ALS ONDERDEEL VAN KLIMAATADAPTATIE- EN MITIGATIEBELEID.....	156
OD 2. VERSTERKEN VAN DE KENNIS VOOR EEN DOELTREFFEND BEHEER VAN INVASIEVE UITHEEMSE SOORTEN.....	157
OD 3. KENNIS OVER DE NATUUR IN AGRO-ECOSYSTEMEN VERBREDEN OM HET BEHEER VAN DE OPEN RUIMTE TE VERBETEREN.....	157
OD 4. ONDERZOEKEN VAN NATUUR IN DE STAD OM DE LEEFBAARHEID TE VERGROTEN	158
OD 5. NATUURLIJK KAPITAAL.....	159
OD 6. KENNIS OM HET BIODIVERSITEITSBELEID EN -BEHEER TE OPTIMALISEREN.....	159
8.2. BUDGETTAIR KADER	159
8.2.1. DEPARTEMENT EN IVA'S ZONDER RECHTSPERSONLIJKHEID (EXCL. DAB'S) 160	
8.2.2. DAB MINAFONDS	172
8.2.3. OVERIGE ENTITEITEN ONDER GEZAG	177
8.2.4. OVERIGE ENTITEITEN ONDER TOEZICHT.....	179
9. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT PLATTELANDSBELEID	181
9.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN	181
SD 1. EEN SPECIFIEK PLATTELANDSBELEID DE PLATTELANDSUITDAGINGEN	181

OD 1. HET VLAAMS PLATTELANDSBELEID IS INGEBED IN HET EUROPESE PLATTELANDSBELEID.....	181
OD 2. INNOVATIEF EN DUURZAAM ONDERNEMERSCHAP IN EEN CIRCULAIRE ECONOMIE.....	182
OD 3. LEEFBARE EN LEVENDIGE DORPEN, VERBONDEN MET ELKAAR EN MET HET PLATTELAND	182
OD 4. LANDSCHAPSKWALITEIT EN -ONDERHOUD.....	182
9.2. BUDGETTAIR KADER.....	183
9.2.1. DEPARTEMENT EN IVA'S ZONDER RECHTSPERSOONLIJKHEID (EXCL. DAB'S) 183	
9.2.2. DAB MINAFONDS	183
9.2.3. OVERIGE ENTITEITEN ONDER GEZAG	184
9.2.4. OVERIGE ENTITEITEN ONDER TOEZICHT.....	184
V. APPARAATSKREDIETEN EN BEGROTINGSPROGRAMMA'S ZONDER BELEIDSVELD.....	186
VI. LIJST MET AFKORTINGEN.....	197
VII. BIJLAGE 'OVERZICHT BELEIDS- EN REGELGEVINGSINITIATIEVEN'	200

II. INLEIDING DOOR DE MINISTER

Het jaar 2022: Uitvoering op volle snelheid.

Een groot aantal beleidsprojecten werden de voorbije jaren opgestart en zitten volop in uitvoeringsfase. Ik denk bijvoorbeeld aan het luchtbeleidsplan, het VEKP, het bosuitbreidingsplan 'Meer bos in Vlaanderen'. Dankzij de bijkomende middelen uit het relanceplan van de Vlaamse Regering, geven we ook in 2022 nog een bijkomende boost in de uitvoering van acties inzake circulariteit, asbestafbouw en Blue Deal. De Blue Deal investeringen in groenblauwe infrastructuur dringen niet enkel het risico op waterschaarste bij droogte terug, maar dragen ook bij tot het verminderen van het overstromingsrisico en tot een klimaatbestendig waterbeheer. De uitvoering van de acties uit het klimaatadaptatieplan starten meteen na de goedkeuring ervan.

Een bijzondere klemtoon in mijn beleid ligt in het versnellen en verbeteren van procedures, gecombineerd met extra inzet op digitalisering. Na een periode van evaluatie en studie zal ik concrete verbetervoorstellen voorleggen inzake onder meer het omgevingsvergunningendecreet, de modernisering van de MER, het decreet complexe projecten en het decreet inzake leegstaande en verwaarloosde bedrijfsruimten, waarbij de digitale toepassingen ervan meteen worden uitgebouwd.

Een aantal andere beleidsdoelstellingen worden in 2022 verder geconcretiseerd. Zo zal ik, onder meer rekening houdend met de aanbevelingen van de taskforce Bouwshift de ontwerp-beleidskaders voorleggen aan de Vlaamse Regering. Ik rol de Programmatische Aanpak Stikstof uit en neem maatregelen ter uitvoering ervan. In samenwerking met minister bevoegd voor onroerend erfgoed duiden we de Vlaamse Parken aan.

Het bewogen jaar 2021 bracht evenwel ook duidelijke knelpunten aan het licht inzake de bescherming van het leefmilieu. De PFAS-problematiek toont aan hoe de gevoeligheid voor vervuilde stoffen verhoogd is. Ik zal in 2022 dan ook bijzonder inzetten op meet- en monitoringcampagnes voor PFAS. Ook een goede informatie doorstroming naar de juiste diensten is essentieel. Ik zal blijvend de aandacht vestigen op een goede uitwisseling van data en informatie tussen de diensten van mijn beleidsdomein en naar andere beleidsdomeinen toe.

Ik werk voorstellen uit om de Vlaamse regelgeving inzake pollutanten te versterken waar mogelijk en ook op Europees niveau trek ik mee aan de kar voor een stringenter regelgevend kader inzake (onder andere) PFAS. Daarnaast is het belangrijk dat we blijven inzetten op een kordate handhaving tegen bedrijven die onze wetgeving niet naleven en die daardoor onze gezondheid en het leefmilieu in gevaar brengen..

Ik blijf in dat kader ook streven naar een efficiënte en effectieve organisatie van overheidsdiensten.

III. SAMENVATTING

Deze beleids- en begrotingstoelichting (BBT) heeft betrekking op alle activiteiten en begrotingskredieten van het beleidsdomein Omgeving binnen de bevoegdheden van het beleidsveld Omgeving en Natuur.

Voor elk inhoudelijk structurelement (ISE) van het beleidsveld Omgeving en Natuur worden de strategische en operationele doelstellingen geconcretiseerd in een planning voor 2022. Daarnaast wordt ook per inhoudelijk structurelement het budgettair kader beschreven. Deze BBT omvat geen rapportering. De rapportering wordt opgenomen in de BBT bij de begrotingsuitvoering.

In de volgende tabel vindt u het overzicht terug van de totaliteit van de begrotingskredieten die in deze BBT aan bod komen.

TOTAAL – BBT OMGEVING EN NATUUR, excl. apparaatsuitgaven

(duizend euro)

	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA 2021	1.068	15.977	0	579.171	579.301
Bijstelling BO 2022	- 250	2.387	0	- 30.236	- 21.247
BO 2022	818	18.364	0	548.935	558.054

PROGRAMMA QC – OMGEVING EN NATUUR

(duizend euro)

	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA 2021	1.068	15.977	0	579.171	579.301
Bijstelling BO 2022	- 250	2.387	0	- 30.236	- 21.247
BO 2022	818	18.364	0	548.935	558.054

Het beleidsveld Omgeving en Natuur omvat slechts 1 begrotingsprogramma Omgeving en Natuur met begrotingscode QC. Deze 1-op-1 opzet zorgt voor een transparant overzicht van de budgetten binnen dit beleidsveld.

De apparaatskredieten binnen programma QA die ingezet worden voor de activiteiten binnen het beleidsveld Omgeving en Klimaat, worden afzonderlijk besproken onder deel V Apparaatskredieten van deze BBT.

Specifiek wat de begrotingsopmaak 2022 betreft, zijn de belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2021 tweeledig. Enerzijds is er de toekenning van extra beleidsbudgetten in het kader van de uitvoering van het Regeerakkoord. Anderzijds is er de verwerking van een aantal besparingsmaatregelen zoals beslist in het kader van de opmaak van de Septemberverklaring.

Concreet werden volgende extra beleidsbudgetten toegekend in het kader van de uitvoering van het Regeerakkoord (+6,9 miljoen euro + 100 miljoen euro provisie PAS):

- 4 miljoen euro voor 4.000 ha. bosuitbreiding;
- 1,25 miljoen euro voor 20.000 bijkomende ha. onder effectief natuurbeheer;
- 1.65 miljoen euro voor de uitbouw van Vlaamse Parken en landschapsparken
- 100 miljoen euro provisie voor de realisatie van de doelstellingen van de definitieve PAS (in afwachting van verdeling voorzien binnen de FB-begroting).

Concreet werden volgende maatregelen genomen als bijdrage van het beleidsveld Omgeving en Natuur in de sanering van de Vlaamse begroting zoals afgesproken in het kader van de Septemberverklaring (43,6 miljoen euro):

- 19,9 miljoen euro aan extra ontvangsten via het verhogen van de heffing op het verbranden van bedrijfsafval (+17,43 miljoen euro) en het innen van achterstallige heffingen bij het Belgische leger (+2,5 miljoen euro);
- Recurrente punctuele besparingen:
  - o Verlagen van inningsbijdrage drinkwatermaatschappijen (-10.000 keuro);
  - o Verlagen van dividend van Aquafin (-1.000 keuro);

- Stopzetten van de subsidies voor het gedeelte “verharding” in een RUP (-50 keuro);
- Verlaging van investeringssubsidies voor leegstand ten gevolge van de decretale aanpassing (-1.156 keuro);
- Overname door Departement Landbouw en Visserij van de tussenkomst voor de verwerking van krenge bij Rendac (-7.661 keuro);
- Verlagen van subsidies voor containers en herbruikbare bekere (-2.500 keuro);
- Inkanteling in projectoproep subsidies voor het Vlaams Coördinatiecentrum Mestverwerking (-105 keuro);
- Stopzetten diverse kleine ad hoc subsidies (-8 keuro);
- Verlagen subsidies Polders en Wateringen bij ANB (-25 keuro);
- Verlagen subsidies Polder en Wateringen voor DAC-werknemere (-877 keuro);
- Verlagen investeringssubsidies Polders en Wateringen (-317 keuro).

Aanvullend mag niet vergeten worden dat er binnen het beleidsveld Omgeving en Natuur in 2022 ook omvangrijke bijkomende inspanningen geleverd zullen worden in het kader van de uitvoering van het plan Vlaamse Veerkracht (+290.3 miljoen euro buiten de budgetten van het beleidsveld in de begrotingsopmaak 2022).

Binnen het relanceplan worden concreet volgende bijkomende impulsuitgaven voorzien:

- Blue Deal: 258 miljoen euro in 2021/2022, met volgende VAK-planning voor 2022 (197.4 miljoen euro):
  - VV24 Groenblauwe infrastructuur – open ruimte: 33.6 miljoen euro;
  - VV31 Groenblauwe infrastructuur – bebouwde omgeving: 15 miljoen euro;
  - VV32 Innovatieve projecten, circulair watergebruik en uitrol slimme meetnetten en datasystemen: 34.5 miljoen euro;
  - VV34 Vlaggenschipprojecten natuurgebaseerde oplossingen: 15 miljoen euro;
  - VV35 Groenblauwe infrastructuur – waterlopen: 20 miljoen euro;
  - VV36 Projecten natte natuur: 79.2 miljoen euro.
- Digitaliseringsprojecten: 14,4 miljoen euro in 2021/2022, met volgende VAK-planning voor 2022 (7,4 miljoen euro):
  - VV59 Asset management NV Aquafin: 4.5 miljoen euro;
  - VV70 Materiaalstromen digitaliseren: 1,15 miljoen;
  - VV75 VLM MAP6 en datawarehouse: 1.7 miljoen euro.

- Verbetering en verduurzaming ruimtelijke ordening: 40 miljoen euro in 2021/2022, met volgende VAK-planning voor 2022 (30.5 miljoen euro):
  - o VV100 Achterstand bij subsidies tegen leegstand verminderen: 7.5 miljoen euro;
  - o VV105 Ontsnippering van het landschap: 23 miljoen euro.
- Uitbouwen circulaire economie: 70 miljoen euro in 2021/2022, met volgende VAK-planning voor 2022 (55 miljoen euro):
  - o VV4 Circulaire economie – Asbest (lokale besturen): 17,6 miljoen euro;
  - o VV5 Circulaire economie – Asbest (sectorprotocollen): 7,4 miljoen euro;
  - o VV125 Circulaire economie – Recyclagehub: 30 miljoen euro.

IV. TRANSVERSALE, HORIZONTALE EN OVERKOEPELENDE DOELSTELLINGEN

1. TRANSVERSALE, HORIZONTALE DOELSTELLINGEN

Het beleidsveld Omgeving en Natuur omvat verschillende maatschappelijk belangrijke, transversale opdrachten. Voor mijn eigen bevoegdheden werden op mijn aangeven 2 transversale plannen door de Vlaamse Regering vastgesteld, namelijk het Luchtbeleidsplan 2030 en het Vlaams Energie- en Klimaatplan. Ik werk verder ook mee aan de realisatie van de doelstellingen van het Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan en het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding.

Luchtbeleidsplan 2030

Met het goedgekeurde Luchtbeleidsplan 2030 zet ik in op een halvering van de gezondheidsimpact ten gevolge van luchtverontreiniging tegen 2030 ten opzichte van 2005 én dring ik de oppervlakte van ecosystemen waar de draagkracht voor vermessing of verzuring wordt overschreden met een derde terug.

Binnen mijn bevoegdheden zet ik in op de aanpak van de belangrijkste sectoren zoals beschreven onder ISE Lucht verder in deze BBT. Daarnaast neem ik de emissie- en luchtkwaliteitsdoelstellingen ook mee in de uitvoering van de overkoepelende strategische doelstellingen 2, 5 en 6, ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu SD2, SD 3 (in het bijzonder OD3), en SD5 OD 2 en 5 en ISE Thema-overschrijdend instrumentarium SD 1 OD 1, 5, 10 en 11 en SD2 OD 1, 3 en 4.

Maatregelen Luchtbeleidsplan 2021-2030 met trekker dOMG	Doelstelling in de BBT Omgeving en Natuur of de BBT Energie en Klimaat
Via uitvoering van het ruimtelijke beleid creëren we de condities om de vervoersvraag te beheersen en de blootstelling aan luchtverontreiniging te verminderen	ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu - SD 2 BRV-proces met quick wins ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu - SD 3 Bouwshift realiseren
We realiseren in samenwerking met de vervoerregio's een duurzame modal shift	ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu SD 5 OD2 Koppelen van mobiliteit en omgeving/ruimte in vervoerregio's
We verminderen de impact van grote infrastructuren in en rond stedelijke gebieden en We nemen weloverwogen keuzes rond verkeersgenererende projecten	Overkoepelende strategische doelstellingen – SD2 Geïntegreerde bepalingen en uitvoeren omgevingsbeleid

We brengen de BREF-conclusies in lijn met de stand der techniek en we zetten ze tijdig om in het VLAREM	ISE Thema-overschrijdend instrumentarium omgeving – SD 1 Naar een samenhangend omgevingsinstrumentarium
Aanpakken hinder huishoudelijke houtverwarming	ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu - SD 6 Hinder
We passen inzichten uit de gedragswetenschappen toe en we ontwikkelen interventies op basis van gedragswetenschappen en rollen deze uit	Overkoepelende strategische doelstellingen – SD1 Betrokkenheid van burger en maatschappij ISE Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu – SD5 OD5 Maatschappelijk draagvlak verzekeren door sensibilisering bevolkingslagen
We ondersteunen lokale overheden in hun beleid	Overkoepelende strategische doelstellingen – SD5 Een bovenlokaal omgevingsbeleid verbonden met de samenleving
We zetten in op een versterking van de handhaving	ISE Thema-overschrijdend instrumentarium omgeving – SD 2 Handhaving als sluitstuk van een slagkrachtig omgevingsbeleid
We werken efficiënt en effectief samen bij uitvoering van bestaande instrumenten en versterken het omgevingsinstrumentarium	ISE Thema-overschrijdend instrumentarium omgeving – SD 1 Naar een samenhangend omgevingsinstrumentarium
We verankeren kennis over luchtverontreiniging	ISE Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu SD 1 Omgeving als kennis en expertisecentrum
We verwerven meer kennis over de relatie tussen binnenlucht en buitenlucht	ISE Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu SD 1 Omgeving als kennis en expertisecentrum
Maatregelen Luchtbeleidsplan 2021-2030 met trekker VLM	Doelstelling in de BBT Omgeving en Natuur of de BBT Energie en Klimaat
We verminderen de NH3-uitstoot uit varkensstallen en pluimveestallen door een luchtwasser	ISE Lucht – SD1 OD 7 Emissies in de industrie en landbouw verminderen
We verminderen de NH3-uitstoot uit de toediening van dierlijke mest en kunstmest	ISE Water – SD7 Nutriëntenverliezen vanuit de Land- en Tuinbouw ISE Lucht – SD1 OD 7 Emissies in de industrie en landbouw verminderen
Maatregelen Luchtbeleidsplan 2021-2030 met trekker VMM	Doelstelling in de BBT Omgeving en Natuur of de BBT Energie en Klimaat

We realiseren in samenwerking met de vervoerregio's een duurzame modal shift	ISE Lucht – SD1 OD 2 Afvlakking van de groei van het wegverkeer
We verminderen de impact van grote infrastructuren in en rond stedelijke gebieden en We nemen weloverwogen keuzes rond verkeersgenererende projecten	ISE Lucht – SD1 OD 2 Afvlakking van de groei van het wegverkeer
We vergroenen het voertuigenpark	ISE Lucht – SD1 OD 3 Verdere vergroening van het voertuigenpark
We stimuleren innovatie om oplossingen te ontwikkelen voor vrachtvervoer	ISE Lucht – SD1 OD 3 Verdere vergroening van het voertuigenpark
We versterken het beleid om emissiefraude door eigenaars te voorkomen en remediëren	ISE Lucht – SD1 OD 4 Emissiefraude bij voertuigen aanpakken
We stimuleren het gebruik van lage- en ultralage-emissiezones in stedelijke gebieden	ISE Lucht – SD1 OD 5 Lage en ultralage emissiezones verder uitrollen in stedelijke gebieden
We zorgen voor een verdere vermindering van de emissies van stookinstallaties	ISE Lucht – SD1 OD 6 Vermindering luchtverontreiniging van houtverbranding
We zetten de sectorale aanpak voor de vermindering van de emissies van NOx, SOx, PM2,5 en NH3 verder	ISE Lucht – SD1 OD 7 Emissies in de industrie en landbouw verminderen
We sluiten een Green Deal af rond de emissies van de huishoudelijke houtverbranding	ISE Lucht – SD1 OD 6 Vermindering luchtverontreiniging van houtverbranding
We stimuleren de uitfasering van oude en vervuilende stooktoestellen	ISE Lucht – SD1 OD 6 Vermindering luchtverontreiniging van houtverbranding
We werken verder aan een verbetering van de emissie-inventaris	ISE Lucht – SD2 Onderbouwen (lokaal) luchtbeleid via innovatieve milieumonitoring
We verwerven beter inzicht in de luchtkwaliteit in street canyons	ISE Lucht – SD2 Onderbouwen (lokaal) luchtbeleid via innovatieve milieumonitoring
Maatregelen Luchtbeleidsplan 2021-2030 met trekker VEKA	Doelstelling in de BBT Energie en Klimaat
We verminderen de emissies van fossiele brandstoffen in het kader van het klimaat- en energiebeleid	ISE Energie – OD 1.1 Het Renovatiepact voor de grondige renovatie van woningen versterken, OD 1.2 Het Renovatiepact voor de grondige renovatie van woningen versterken en OD 1.3 Acties voor de shift naar duurzame gebouwverwarming uitwerken

Ik ga ook aan de slag met de aanbevelingen uit het eerste voortgangsrapport zowel wat betreft mijn eigen bevoegdheden als voor de aanbevelingen van mijn collega ministers.

Vlaams Energie- en Klimaatplan

Ook in 2022 draag ik verder bij het behalen van de klimaatdoelstellingen vanuit het beleidsdomein Omgeving. In het kader van het beleid rond omgeving en natuur geef ik gevolg aan onderstaande maatregelen uit het Vlaams Energie- en Klimaatplan.

Maatregelen Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 met trekker dOMG	Doelstelling in de BBT Omgeving en Natuur of de BBT Energie en Klimaat
Opmaken van een LULUCF-actieplan met prognoses	ISE Bodem en ondergrond - SD 1 OD 1 Naar veerkrachtige bodems in Vlaanderen
Terugdringen van bijkomend ruimtebeslag, ontharding en beheer van niet-verhard ruimtebeslag	ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu - SD 2 BRV-proces met quick wins ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu - SD 3 Bouwshift realiseren ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu - SD 4 Robuuste open ruimte
Woningpas als centraal beheerd digitaal paspoort van de woning	Overkoepelende strategische doelstellingen – Omgeving is digitaal en data-gedreven by default
Keurings- en onderhoudsverplichting voor centrale verwarmingstoestellen	Overkoepelende strategische doelstellingen – Omgeving is digitaal en data-gedreven by default
Ontwikkelen gebouwenpas	Overkoepelende strategische doelstellingen – Omgeving is digitaal en data-gedreven by default
Windplan	BBT Energie en klimaat – ISE Energie – OD 3.3 windplan 2025 opstellen en implementeren
Mogelijkheden windturbines bij radarlocaties/luchthavens faciliteren	ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu - SD 2 BRV-proces met quick wins
Invoeren van één omgevingsvergunning in plaats van een afzonderlijke stedenbouwkundige vergunning en een milieuvergunning.	Uitgevoerd door het Omgevingsvergunningsdecreet Verdere optimalisaties worden vermeld bij ISE Thema-overschrijdend instrumentarium omgeving – SD 1 OD 11 Herzien en vereenvoudigen van de omgevingsreglementering
Projectstudies initiëren om de inplanting van hernieuwbare-energie-installaties te faciliteren.	ISE Thema-overschrijdend instrumentarium omgeving – SD 1 OD 7 Iedereen VIP
Uitwerken van een reglementair kader voor de exploratie en exploitatie van diepe geothermie.	Reeds uitgevoerd via Decreet Diepe Ondergrond. Sluit aan bij ISE Bodem en Ondergrond – SD3 Verstandig benutten van de ondergrond – OD2 Kennis en duurzaam beheer van de (diepe)

	ondergrond en het gebruik van diepe aardwarmte
Opmaak van een nieuwe omzendbrief inzake inplanting van windturbines, zonnepanelen en andere hernieuwbare-energie-installaties.	ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu - SD 2 BRV-proces met quick wins
Regellu kader voor het stimuleren van innovatie	ISE Thema-overschrijdend instrumentarium omgeving – SD 1 OD 2 een coherent instrumentenpakket dat geïntegreerd wordt ingezet
Klimaatmitigatie via ruimtelijke ordening	ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu - SD 2 BRV-proces met quick wins ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu - SD 3 Bouwshift realiseren ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu – SD 4 Robuuste open ruimte
Stimuleren van veranderingsgericht bouwen	ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu - SD 2 BRV-proces met quick wins
Stimuleren tijdelijk gebruik van gebouwen	ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu - SD 2 BRV-proces met quick wins
Werk maken van een klimaatvriendelijke Vlaamse overheid (coördinatie)	BBT Energie en Klimaat, ISE Klimaat – SD 2 OD 2.10 Klimaatplan VO
Bouwen aan draagvlak voor een klimaatneutrale samenleving	ISE Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu – SD5 OD5 Maatschappelijk draagvlak verzekeren door sensibilisering bevolkingslagen
Versterkte en wetenschappelijke beleidsonderbouwing	Overkoepelende strategische doelstellingen – SD 4 Onderbouwd omgevingsbeleid ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu – SD 1 OD 1 Beleidsondersteunend omgevingsonderzoek op beleidsdomeinniveau afstemmen en versterken
Maatregelen nemen om ons aan te passen aan de klimaatverandering	BBT Energie en Klimaat, ISE Klimaat – SD 1 OD 1.4 We nemen onmiddellijk maatregelen om ons aan te passen aan de klimaatverandering

Maatregelen Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 met trekker OVAM	Doelstelling in de BBT Omgeving en Natuur
Versneld asbestveilig maken van daken van woningen	ISE Afval en materialen - SD1, OD 3 Versterken van asbestafbouwbeleid
Implementatie langetermijnvisie afvalverwerkingsinstallaties	SE Afval en materialen - SD1, OD 6 Verminderen van restafval door circulair materialenbeheer
Inzetten op voorvergisting GFT-afval	SE Afval en materialen - SD1, OD 4 verzekeren van waardebehoud voor biomassa

Uitbreiding van gescheiden inzameling van kunststoffen met bijhorende sorteer- en recyclagecapaciteit	SE Afval en materialen - SD1, OD 5 Materiaalimpact van productketens verlagen
Andere beleidsmaatregelen	
Verhoogde koolstofopslag in houtproducten en circulaire economie	SE Afval en materialen - SD1, OD 4 Verzekeren van waardebehoud voor biomassa SE Afval en materialen - SD 1 OD 5 materiaalimpact van productketens verlagen
Stimuleren van circulaire oplossingen via publieke en private aankoopopdrachten	SE Afval en materialen - SD 1, OD 1 Vlaanderen als partner en regelgever in de transitie circulaire economie
Green Deals gebruiken voor de transformatie naar een circulaire economie	ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu - SD 7 duurzaamheidstransities
Uitbouw van een symbioseplatform	Afval en materialen - SD1, OD 4 Verzekeren van waardebehoud voor biomassa Afval en materialen - SD 1, OD 7 Rapportage, datamining en digitale ontsluiting i.k.v. afval- en materialenbeleid
Verderzetten van een transitieprogramma circulaire economie	Afval en materialen - SD 1, OD 1 Vlaanderen als partner en regelgever in de transitie circulaire economie
Een aangepast wettelijk kader voor circulaire economie	Afval en materialen - SD 1, OD 1 Vlaanderen als partner en regelgever in de transitie circulaire economie
Uitwerken en uitrollen van roadmap circulaire economie	Afval en materialen - SD 1, OD 1 Vlaanderen als partner en regelgever in de transitie circulaire economie
Minder voedselverliezen van producent tot en met consument	SE Omgevingsbeleid ruimte en milieu - SD 7 - duurzaamheidstransities
Distributieplatformen voor voedseloverschotten en voedselhubs uitbouwen als middel in de strijd tegen voedselverlies	SE Omgevingsbeleid ruimte en milieu - SD 7 - duurzaamheidstransities

Maatregelen Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 met trekker VLM	Doelstelling in de BBT Omgeving en Natuur
Evaluatie en hervorming Nutriënten Emissie Rechten i.f.v. bijdrage aan doelstellingen klimaat, water- en luchtkwaliteit	ISE Water - SD7 Nutriëntenverliezen vanuit de Land- en Tuinbouw
Minder emissies bij mestopslag en mestmanagement: Regelgeving, begeleiding en advisering	ISE Water - SD7 OD2 Heroriëntering Advisering Bemesting en Begeleiding bij Land- en Tuinbouwers
Minder bodememissies door verhoogde stikstofefficiëntie (mestbeleid): Regelgeving, begeleiding en advisering	ISE Water - SD7 OD2 Heroriëntering Advisering Bemesting en Begeleiding bij Land- en Tuinbouwers en ISE Bodem en Ondergrond - SD1 OD1 Naar veerkrachtige bodems in Vlaanderen

Maatregelen Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 met trekker VMM	Doelstelling in de BBT Omgeving en Natuur
---	--

Nieuwe voertuignormen	ISE Lucht - SD 1 OD3 Naar vergroening van het voertuigenpark
Maatregelen uit luchtbeleidsplan integraal aangepakt met klimaat (ihb voor de transportsector)	ISE Lucht

Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan

Prioriteit 2. Gezonde en leefbare buurten

TD 2.2. DE VLAAMSE OVERHEID BESTEEDT AANDACHT AAN LEEFBAAR EN DUURZAAM SAMENLEVEN WAARBIJ KINDEREN EN JONGEREN DE STUWENDE MOTOR ZIJN

OD 2.2.2. We stimuleren gezonde en duurzame werkvormen en levenshoudinge

1. We werken aan een gezonder en duurzamer leefmilieu door minstens lokaal te starten met het verantwoord omgaan met zwerfvuil. Volgende acties worden uitgewerkt, met het oog op:
  - a. Gedragsbeïnvloeding via "Nudging" op secundaire scholen
  - b. Bewustwording en gedragsverandering via educatieve projecten, waaronder een [Boeboeksboek](#) met bijhorend werkschrift voor leerlingen van het lager onderwijs; lespakketten voor verschillende vakken in het secundair onderwijs, zoals aardrijkskunde, lichamelijke opvoeding, huishoudkunde enz. en "Vuil Spel", een geanimeerd twee-uur durend actief spel voor jeugdverenigingen rond het thema zwerfvuil.
  - c. Vermindering van zwerfvuil op openbaar domein via de aanpak van snoeproutes, waarbij met inzet van minstens scholen, lokale besturen en handelaars bepaalde snoeproutes worden aangepakt.

Verantwoordelijke ministers: Omgeving

Stand van zaken		Uitvoering in 2022	Verwijzing naar betrokken ISE in BBT en prioritaire beleidsacties
op datum: ... / ... / ... ☐ Afgerond ☐ Lopende ☐ (Nog) niet gestart* ☐ Stopgezet* *Reden: ...	Behaalde mijlpalen (puntsgewijs)	<ol style="list-style-type: none"> a. Tijdens het schooljaar 2020-2021 hebben 18 middelbare scholen het project 'Nudging op school' succesvol afgerond. De sterke elementen uit het project zijn meegenomen in Operatie Proper. Daar kunnen alle scholen en jeugdverenigingen aan deelnemen, op voorwaarde dat het lokaal bestuur zich hiervoor inschrijft. b. Op dit moment zijn educatieve materialen beschikbaar voor kleuter onderwijs (Schaap zwemt (niet)), voor lager onderwijs (Boeboeksboek) en voor middelbaar onderwijs (lespakketten). Deze worden in 2022 herzien. Voor de jeugdverenigingen lanceren we in 2022 het spel 'Vuil Spel' (uitgesteld omwille van Corona). c. Snoeproutes worden aangepakt via de coachingtrajecten en in projecten zwerfvuil en sluikestort, afhankelijk van de problematiek die zich stelt in de gemeente. Ook skateparken worden regelmatig aangepakt. Alle ervaringen en tips zijn terug te vinden op de kenniswijzer zodat andere lokale besturen hiermee aan de slag kunnen gaan.	ISE afval en materialen SD1 OD 6. Verminderen van restafval door circulair materialenbeheer

V. BELEIDSVELD OMGEVING EN NATUUR

Het beleidsveld Omgeving en Natuur omvat 8 inhoudelijke structurelementen (ISE), met begrotingscodes D tot en met O. Alle ISE maken deel uit van eenzelfde begrotingsprogramma QC.

De ISE van het beleidsveld Omgeving en Natuur zijn:

- Omgevingsbeleid ruimte en milieu (begrotingscode N)
- Thema-overschrijdend instrumentarium Omgeving (begrotingscode O)
- Afval en materialen (begrotingscode J)
- Bodem en ondergrond (begrotingscode E)
- Lucht (begrotingscode H)
- Water (begrotingscode D)
- Natuur en biodiversiteit (begrotingscode F)
- Plattelandsbeleid (begrotingscode G)

1. OVERKOEPELENDE STRATEGISCHE OMGEVINGSDOELSTELLINGEN

1.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

SD 1. EEN OMGEVINGSBELEID VOOR EN MET BETROKKENHEID VAN BURGER EN MAATSCHAPPIJ, MET HET OOG OP HET VERHOGEN VAN HET MAATSCHAPPELIJK DRAAGVLAK

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikelen QB0-1QCE2OB-WT en QBX-3QCE2OB-WT - EEN OMGEVINGSBELEID VOOR EN MET BETROKKENHEID VAN BURGER EN MAATSCHAPPIJ, MET HET OOG OP HET VERHOGEN VAN HET MAATSCHAPPELIJK DRAAGVLAK.

Ook in 2022 zet ik in op de actieve betrokkenheid van burger en maatschappij om het maatschappelijk draagvlak voor het omgevingsbeleid te vergroten.

Met programma's als 'Meer bos voor Vlaanderen!', 'Water-Land-Schap 2.0' en 'Vlaanderen breekt uit!' tak ik aan op de lokale maatschappelijke dynamiek om vanuit een breed partnerschap baanbrekende ambities te realiseren op terrein. Deze programma's worden verder toegelicht onder ISE instrumentarium bij SD1 OD1 en SD4 OD4, onder ISE water bij SD3 OD3 en onder ISE natuur en biodiversiteit bij SD 1 OD2.

Vele belanghebbenden zijn vandaag immers geïnteresseerd en al aan de slag in het uitvoeren van de doelstellingen zoals onder meer opgenomen in de Blue Deal. Ik werk samen met verenigingen en koepelorganisaties die middenveld en omgevingsprofessionals vertegenwoordigen, ondersteun piloten in de praktijk en stimuleer burgerinitiatieven.

Ik sluit partnerschappen met maatschappelijke middenveldorganisaties en ondersteun hen om het omgevingsdebat levend te houden en om bij te dragen tot een breder maatschappelijk draagvlak voor de noodzakelijke transitie. Ik bereid een uitbreiding en aanscherping van het subsidiekader voor milieu- en natuurverenigingen voor, gericht op een meer impactgerichte werking en realisatie van de Vlaamse omgevingsdoelstellingen.

SD 2. GEÏNTEGREERDE BEPALINGEN EN UITVOEREN VAN OMGEVINGSBELEID

De omgevingsdoelstellingen staan niet naast elkaar en zijn onderling verbonden. Meer dan eens geeft de ene doelstelling mee uitvoering aan een andere doelstelling. Door deze complementariteit van instrumenten te benadrukken en door in te zetten op instrumenten die in staat zijn meerdere doelstellingen geïntegreerd op te nemen kunnen efficiëntie- en effectiviteitswinsten geboekt worden.

Grote (infrastructuur-) projecten worden versterkt door de inzet op gebiedsprogramma's om de geïntegreerde uitvoering en daarmee ook de omgevingskwaliteit en het draagvlak voor de projecten te vergroten. Dit geldt in 2022 voor de Antwerpse infrastructuurprojecten (Toekomstverbond), de Limburgse Noord-zuidverbinding, Werken aan de Ring rond Brussel, Linker-Schelde-Oever, Achterhaven van Zeebrugge, Gentse Kanaalzone, Sigmaprojecten: de Leievallei en de Dendervallei etc. Ik zet instrumenten en middelen in om open ruimte doelstellingen te realiseren (planologische ruil, grondenbankwerking, inrichtingsnota's).

Ik veranker de succesvolle programmawerking van het Open Ruimte Platform rond belangrijke openruimte opgaven zoals klimaat, water, bos, voedsel, bodem. Realisaties op terrein (bvb. projecten Water-land-schap 1.0) vanuit samenwerking tussen de betrokken administraties, de lokale overheden, het middenveld, ondernemers en burgers staan hierbij centraal. Ik zoek hierbij ook meer en meer verbindingen met de gebiedsgerichte werking en de beleidsontwikkeling omdat deze elkaar duidelijk versterken. Ik stimuleer mijn administraties om ook voor de bebouwde ruimte en het uitvoeren van de bouwshift op terrein dergelijke programmawerking te installeren.

Een combinatie van inzet op projectwerking, gebiedswerking en programmawerking kent een grote meerwaarde omdat een logica van samenwerking binnen projecten, programma's, gebieden ook verschillend is. De geïntegreerde uitvoering van het omgevingsbeleid gebeurt bij uitstek gebiedsgericht: het is in een gebied dat de vele omgevingsdoelstellingen samenkomen en vanuit samenwerking worden aangepakt. Ik blijf hiervoor verder inzetten op gebiedscoalities voor geïntegreerde en gebiedsgerichte werking en stimuleer de betrokkenheid van lokale actoren. Zo zet ik hefboomfinanciering op om realisaties door lokale gebiedscoalities, die bijdragen aan het geïntegreerd omgevingsbeleid, mogelijk te maken en te versnellen in een coherent kader.

Waar mogelijk en aangewezen sluit ik aan op de nog door de Vlaamse Regering te beslissen referentieregio's.

SD 3. OMGEVING IS DIGITAAL EN DATA-GEDREVEN BY DEFAULT

De verdere digitalisering van het omgevingsbeleid is cruciaal voor de werking van de overheid. Ik laat deze werking evolueren van een document-gebaseerde naar een digitale, data-gedreven werking. Niet alleen zorgen de juiste data, in gestructureerde en vooral 'koppelbare' vorm, voor een belangrijke meerwaarde en efficiëntieverbetering in de hele werking van de overheid, ook verzekert dit een efficiënte communicatie en dienstverlening naar de burgers en ondernemingen. Dit geldt zeker voor het beleidsdomein Omgeving, waarbij data – metingen en vergaring - essentieel zijn voor een onderbouwde beleidsondersteuning, in alle fasen van de beleidscyclus.

Digitalisering van de leefomgeving als systeem om het omgevingsbeleid in alle facetten te onderbouwen is een lange termijn doelstelling bij alle betrokken overheidspartners. In 2022 worden hiertoe verdere stappen gezet. Dit gebeurt via het programma van het omgevingsinformatiesamenwerkingsverband (OIS), waaraan alle entiteiten van het beleidsdomein Omgeving deelnemen. In deze legislatuur wordt ingezet op 5 programmalijnen om aan de hand van concrete (gemeenschappelijke) digitaliseringsprojecten de efficiëntie van het omgevingsbeleid en de dienstverlening hiervoor, stapsgewijs te optimaliseren.

In 2022 omvatten deze OIS-programmalijnen de volgende acties:

- Gemeenschappelijke data en tooling: verdere semantische afstemming van data en informatiesystemen (OSLO-standaarden), en systematisch beschikbaar stellen van deze informatielagen als Open Data door de verschillende entiteiten;
- Gestroomlijnde vergunningsverlening: Operationeel maken van de gestructureerde informatie van de omgevingsvergunning en koppeling ervan met de werkprocessen van andere entiteiten, verder uitbouwen van online tools i.f.v. de vergunningsverlening en modernisering MER (voortoets, MER-toets...);

- Expertisecentrum voor vastgoed, percelen en ondergrond: verdere uitbouw en functionaliteit van de Woningpas en de Databank Ondergrond Vlaanderen;
- Innovatiegedreven Omgeving: Het onderzoeken en gebruiken van digitale producten en data om dienstverlening en beleid te innoveren. Waarbij oa. wordt ingezet op informatieverzameling (monitoring), automatische verwerking (artificiële intelligentie, remote-sensing, ...) als belangrijkste elementen. Dit zijn belangrijke onderdelen voor de uitbouw van het digitale platform voor het Vlaams kenniscentrum milieueffectenbeoordeling.
- Delen van kennis en expertise inzake digitalisering tussen de entiteiten.

Het OIS rapporteert naar het Managementcomité van het beleidsdomein en volgt gezamenlijk het ICT- en informatiebeheer-beleid op van de Vlaamse overheid. In 2022 wordt tevens nagegaan in hoeverre cofinanciering van projecten uit de OIS-programmalijnen kan gebeuren via Europese fondsen, ook in het kader van de Green Deal.

SD 4. ONDERBOUWD OMGEVINGSBELEID

Ik zorg verder voor een sterk wetenschappelijk onderbouwd omgevingsbeleid. Deze onderbouwing omvat een geheel van monitoring (dataverzameling), studies in kader van beleidsvoorbereiding en -evaluatie, wetenschappelijk en verkennend onderzoek, rapportage en ontwikkeling van innovatieve producten en systemen.

Het beleidsondersteunend omgevingsonderzoek wordt afgestemd op niveau van het beleidsdomein (zie ISE Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu, SD1-OD1). Via een lopend traject van lange termijn onderzoek bepaal ik welke omgevingsthema's verder uitgediept worden met een duidelijke onderzoeksvraag en beleidsrelevantie.

Daarnaast laat ik in 2022 onderzoeken hoe de verdere optimalisatie van de wetenschappelijke onderbouwing van het Omgevingsbeleid structureel kan gebeuren. Verschillende scenario's, gaande van *business as usual* tot het samenbrengen van onderzoek en monitoring in één wetenschappelijk Omgevingsinstituut, worden bestudeerd.

SD 5. VEREENVOUDIGING VAN PROCEDURES

In het relanceplan Vlaamse Veerkracht werd het project 'snellere vergunnings- en beroepsprocedures (VV 159)' opgenomen. Dit project zal het komende werkjaar leiden tot een aantal verbeteringen aan de regelgeving en aan de werking van mijn administratie.

Zo voorzie ik in navolging van de evaluatie alvast een aanpassing aan de regelgeving complexe projecten om bepaalde procedurestappen te vereenvoudigen. Door het parallel schakelen van de adviesronde en het openbaar onderzoek kan er bijvoorbeeld proceduretijd gewonnen worden en kan de besluitvorming zelf ook efficiënter georganiseerd worden. Ik leg dit najaar ook een conceptnota voor aan de Vlaamse regering met de resultaten van de evaluatie van het Omgevingsvergunningendecreet, samen met verbetervoorstellen. Ook inzake de modernisering van de MER zal ik dit najaar de concrete vervolgstappen voorleggen aan de Vlaamse Regering.

SD 6. EEN STERKE OMGEVINGSADMINISTRATIE

Een slagkrachtige rol van een kaderstellende Vlaamse overheid die staat voor kwaliteit, houdt in dat de taken in uitvoering van haar beleid worden gelegd waar ze het meest efficiënt en effectief kwalitatief kunnen uitgevoerd worden. Dit betekent voor de omgevingsmateries dat naast de Vlaamse overheid, de lokale overheden maar evenzo het gehele spectrum van mogelijke partners hun rol (kunnen) opnemen: van overheid over partners met publiek karakter tot marktpartijen en burgers.

Hierbij wordt voldoende ingezet op kennisopbouw en -deling zowel om de eigen taken efficiënt en effectief te kunnen uitvoeren en zicht te krijgen op de maatschappelijke en beleidsnoden als om de ander te ondersteunen en richting te geven.

Slagkrachtig zijn betekent ook selectief durven zijn en zich richten op de meest efficiënte en effectieve hefboomen. Selectiviteit vraagt bovendien aandacht voor tijdelijkheid aangezien prioriteiten en de daaraan gekoppelde hefboomen kunnen wijzigen in de tijd.

1.2. BUDGETTAIR KADER

De overkoepelende strategische omgevingsdoelstellingen worden in hoofdzaak ingevuld met de inzet van de personeelsleden van het coördinerende departement Omgeving. Voor SD1 (een omgevingsbeleid voor en met betrokkenheid van burger en maatschappij, met het oog op het verhogen van het maatschappelijk draagvlak) en SD3 (omgeving is digitaal en data-gedreven by default) zijn er ook (beperkte) flankerende budgetten voorzien. Deze worden verder besproken onder ISE Thema-overschrijdend instrumentarium.

2. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT OMGEVINGSBELEID RUIMTE EN MILIEU

Dit ISE omvat de doelstellingen, taken en budgetten inzake het omgevingsbeleid die het beleid rond leefmilieu en natuur en het ruimtelijk beleid integreren.

2.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

SD 1. OMGEVING ALS KENNIS- EN EXPERTISECENTRUM

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikel QB0-1QCE2NC-WT - OMGEVING ALS KENNIS- EN EXPERTISECENTRUM.

OD 1. BELEIDSONDERSTEUNEND OMGEVINGSONDERZOEK OP BELEIDSDOMEINNIVEAU AFSTEMMEN EN VERSTERKEN

Een **strategische onderzoeksagenda** voor het departement omgeving werd in 2021 opgemaakt. Via de Werkgroep Onderzoekscoördinatie zet ik nu de opmaak van een strategische onderzoeksagenda voor het volledige beleidsdomein Omgeving verder. Met deze onderzoeksagenda zoeken we een betere afstemming van het onderzoek uit de verschillende entiteiten. Speciale aandacht gaat naar monitoring. Aan de hand van specifieke cases (bv. PAS, oppervlaktewater, klimaat, ...) zoeken we naar efficiëntiewinsten over de entiteitsgrenzen heen. De resultaten van de werkgroep worden meegenomen bij het scenario-onderzoek dat gericht is op de optimalisering van de wetenschappelijke onderbouwing van het Omgevingsbeleid (zie SD4).

Lopende onderzoeksagenda's werden systematisch afgestemd en afgewerkt. Hierbij hecht ik veel belang aan de doorwerking van evaluatieopdrachten met betrekking op ons instrumentarium. Zo maak ik werk van de proactieve ontsluiting van de data uit het Omgevingsloket zoals aanbevolen in de evaluatie van het omgevingsvergunningendecreet.

De PFAS-problematiek toonde het afgelopen jaar aan dat de link tussen **Omgeving en Gezondheid** van bijzonder belang is. De 5-de cyclus van het Vlaams Humaan Biomonitoringprogramma wordt opgestart binnen de kennishub Omgeving en Gezondheid, waarbij een sterke inhoudelijke samenwerking binnen het beleidsdomein en met AZG centraal staat. Deze 5-de cyclus zet sterk in op innovatie via nieuwe technologieën (o.a. het gebruik van sensoren) en analysetechnieken. Deze cyclus zal inhoudelijk focussen op de gezondheidsimpact van (nieuwe) chemische stoffen, geluid, klimaat, maar ook inzichten genereren inzake een gezonde stedelijke context en de link tussen gezondheid en natuur. Een HBM-onderzoek wordt verder opgezet, specifiek gericht op de omgeving van 3M. Zo kan via gerichte metingen de blootstelling aan en gezondheidsimpact van PFAS in beeld gebracht worden. In deze studie is het belangrijk om de link te kunnen leggen, via milieumetingen (inclusief metingen in zelfgeteelde voeding), naar de mogelijke blootstellingsroutes en hun aandeel. De huidige studie zal ook inzichten verschaffen over

mogelijke gezondheidseffecten bij de huidige blootstellingsconcentraties die gemeten worden rond 3M. Op basis hiervan kunnen de huidige no-regret maatregelen verder uitgewerkt worden naar een beleidsaanpak op lange termijn. De PFAS-problematiek toont ook aan dat de monitoring van deze stoffen in de lucht en in het water verder moet worden verfijnd en uitgewerkt. In 2022 wordt een vast monitoringsprogramma in Vlaanderen opgezet.

Begin 2021 werd de decretale basis gelegd voor de **omgevingsrapportage** met een integratie van minstens de aspecten ruimte en milieu. Vandaag wordt er ingezet om de expertise binnen mijn administratie te versterken en in 2022 wordt een 5-jarig werkprogramma gefinaliseerd na bevraging van de stakeholders.

Ik onderzoek de ontwikkeling van een Vlaams **biodiversiteitsportaal** om de beschikbaarheid en het gebruik van biodiversiteitsdata te optimaliseren.

SD 2. BRV-PROCES MET QUICK WINS

Ik leg zo snel als mogelijk ontwerp teksten aan de Vlaamse Regering, waarbij conform het regeerakkoord een concrete invulling wordt gegeven aan duidelijke en korte kaders die uitvoering geven aan de strategische visie van het BRV. Ik vind het belangrijk dat, net zoals in de taskforce Bouwshift, er ook binnen de regering een brede consensus komt over de verdere voortgang van dit proces, rekening houdend met de afspraken uit het Regeerakkoord. Inzichten vanuit deze Taskforce Bouwshift kunnen uiteraard worden meegenomen.

Hierbij wordt ook ingezet op een interbestuurlijke aanpak met desgevallend gebiedscoalities en de uitrol ervan in Vlaanderen. De uitdagingen die gepaard gaan met demografische/economische groei en de nood aan voorzieningen, infrastructuur ea. beperken zich niet tot de schaal van de gemeente, maar kunnen zich ook afspelen op een hoger regioniveau. Door een regionale aanpak is het mogelijk om de kansen en opportuniteiten in de hele regio af te wegen. Daarom wordt deze interbestuurlijke aanpak ook verweven in de beleidskaders van het BRV. Ik wil daarbij waar zinvol inspelen op de referentieregio's om het interbestuurlijk samenwerkingsmodel te versterken.

Tevens kunnen maatschappelijke actoren in het BRV-proces worden betrokken bij het uitrollen van een aantal acties. Hierbij wordt gedacht aan het bouwen van partnerschappen met verenigingen en koepelorganisaties die middenveld en omgevingsprofessionals vertegenwoordigen.

Er kunnen engagementen afgesloten worden met diverse partners, zowel binnen als buiten de Vlaamse overheid, om de principes mee uit te dragen en in samenhang uit te voeren. De Vlaamse Bouwagenda kan de structurele samenwerking met de bouw- en vastgoedsector verder vorm geven. Ik voorzie hierbij desgevallend ook de nodige samenwerking in het kader van de CE-werkagenda circulair bouwen, samen met collega minister bevoegd voor economie.

Operationaliseren gebeurt ook door lokale stakeholders te prikkelen om zelf aan de slag te gaan met het BRV. In het kader van de pilootprojecten BRV startte ik begin 2021 een twee jaar durende samenwerking met gemeenten rond lokale beleidsontwikkeling inzake de bouwshift, groenblauwe dooradering en stedenbouwkundige lasten. Ook loopt de eerste fase van het leertraject met gemeenten rond de transformatie van verkavelingswijken volop, om in 2022 in tweede fase desgevallend te komen tot een uitgediepte transformatiestrategie die breed gedeeld kan worden. De projecten uit de oproep 'samen verbeelden we de ruimte', die ik lanceerde half 2021, gaan van start in het voorjaar van 2022 met als doel Vlaamse burgers te sensibiliseren over en te betrekken bij ruimtelijke uitdagingen in Vlaanderen. Partnerschappen met onderwijsprofessionals en middenveldactoren versterk ik om tot samenwerkingsverbanden rond BRV-doelstellingen

te komen. Tevens zie ik kansen ontstaan om via green deals het maatschappelijk engagement tot op niveau van de individuele actor verder uit te diepen.

SD 3. BOUWSHIFT REALISEREN

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikel QB0-1QCE2NB-WT - ZORGEN VOOR DE REALISATIE VAN EEN BOUWSHIFT EN EEN ROBUUSTE OPEN RUIMTE en begrotingsartikel QB0-1QCE2NO-IS - RUBICONFONDS.

OD 1. SLIM RUIMTEGEBRUIK OP DE JUISTE PLAATS

Onze open ruimte staat in Vlaanderen onder druk. We kunnen ons niet permitteren alle ruimte die er nog is, vol te bouwen. Met de bouwshift streven we naar een beter evenwicht tussen kwaliteitsvol wonen, ondernemen en het vrijwaren van de open ruimte. Het realiseert een slimme groei voor wonen, leven en werken door kwalitatieve verdichtingen, waarbij in elke gemeente kansen gecreëerd worden op goed gelegen plaatsen. Ik zet in op een versterking van zowel stedelijke als landelijke kernen, waarbij ik streef naar kwaliteitsvolle en levendige buurten met bijzondere aandacht voor een robuuste groenblauwe dooradering, een gezonde, veilige en klimaatbestendige leefomgeving en betaalbare en kwaliteitsvolle woningen, met een goede mix van private en publieke ruimtes.

Naar aanleiding van de debatten in het Vlaams Parlement over de bouwshift, en de vragen die werden gesteld over de haalbaarheid en betaalbaarheid, heb ik een Taskforce Bouwshift opgericht. Deze werd opgestart in juni 2021 en bestaat uit een sterk gespecialiseerde groep juristen, stedenbouwkundigen en financiële experts.

Deze taskforce heeft de opdracht om – vertrekkende van correcte, geactualiseerde cijfergegevens – een haalbare en betaalbare strategie, roadmap en actieplan uit te werken om de bouwshift in de praktijk om te zetten. De resultaten worden verwacht in november 2021 en worden meegenomen in mijn beleid. Conform het regeerakkoord zorg ik (via regelgeving, planningsinitiatieven en de gepaste instrumenten) voor een ruimtelijke omslag in lijn met de principes en doelstellingen van de strategische visie van het BRV. Op die manier zorg ik voor versterking en vrijwaring van onze robuuste open ruimte waar voldoende plaats is voor natuur, voor landbouw, ontspanning en ruimte om klimaatwijzigingen op te vangen.

Tegelijk met het maximaal vrijwaren van de open ruimte creëren we op goed gelegen plaatsen in elke gemeente kansen voor aangenaam wonen en werken. Via kwalitatieve verdichting realiseren we slimme groei voor wonen, leven en werken.

In overeenstemming met de principes van de strategische visie van het BRV en het Windplan bieden we kansen en ruimte voor een duurzaam energiebeleid.

In eerste instantie zorg ik voor het neutraliseren van slecht gelegen juridisch aanbod dat onder druk staat door ontwikkeling binnen de signaalgebieden (via de aanduiding van WORG). Waar nuttig en geschikt, koppelen we deze neutraliseringsopdracht aan een actief aankoopbeleid ifv de realisatie van extra bossen en natuur.

We garanderen hierbij een billijke vergoeding voor privé-eigenaars die schade lijden ten gevolge van het neutraliseren van juridisch aanbod en leggen de randvoorwaarden vast in het instrumentendecreet.

Via een snelle, effectieve boscompensatie en het maximaal vrijwaren van de bestaande waardevolle bossen maximaal zorg ik voor de nodige ademruimte in de nabijheid van elke Vlaming. In het geval van punctuele planningsinitiatieven wordt voorzien in een correcte en billijke vergoeding.

Om te kunnen voorzien in een divers woonaanbod, dat afgestemd is op de vraag, verken ik de mogelijkheden naar nieuwe woon- en beheersvormen. Samen met mijn collega bevoegd voor Wonen startte ik een leertraject coöperatief wonen waarbij we gemeenten en potentiële initiatiefnemers ondersteunen bij het vormen van een wooncoöperatieve en het ontwikkelen van een goed gelegen coöperatief en ruimtelijk kwalitatief woonproject. Zowel op Vlaams als op lokaal niveau bouwen we hierbij ervaring op en initiëren we verbeterpunten richting een verbrede rol voor wooncoöperaties in de Vlaamse ruimtelijke en beleidscontext en voor een realisatiegerichte ruimtelijke beleidsaanpak. Ik werk eveneens mee aan de oefening van mijn collega bevoegd voor Wonen om de juiste randvoorwaarden te creëren om het aanbod aan woonvormen te verhogen en te faciliteren. Na de eerste inventarisatiefase die zich richt op knelpunten mbt woonvormen (zoals woningdelen, tiny houses, ...) in de regelgeving inzake Wonen, fiscaliteit ed, kan eventueel een globaal regelgevend initiatief opgestart worden voor woonvormen die de doelstellingen van het omgevings- en woonbeleid behartigen.

Ik reik vergunningsverleners de nodige houvast aan om op een goede manier met de uitdagingen rond ruimtelijk rendement om te gaan en reik de plannings- en vergunningspraktijk instrumenten en methodieken aan die helpen rendementskansen in beeld te brengen, te evalueren en op kwaliteitsvolle en pragmatische wijze te benutten. (kaarten, elementen van lokale regelgeving, voorbeeld(boek)en). Ik zet in op kennisopbouw bij professionals en lokale besturen om de bouwshift te realiseren in de praktijk. Dit gebeurt onder meer door het faciliteren van kennisuitwisseling tussen gemeenten via atria, het uitdragen van kennis en goede voorbeelden naar een brede groep van omgevingsprofessionals via webpagina's, het actief verspreiden van kennis opgebouwd met de pilootprojecten BRV.

Tegelijk zal ik voorstellen doen om de regelgeving aan te passen om verweving en verhoging van het ruimtelijk rendement te vereenvoudigen, bv. op bedrijventerreinen. Door de bestaande gebouwen en terreinen beter te benutten, kunnen we een hoger rendement halen binnen het bestaand ruimtebeslag. De belangrijkste impact moet ook komen van een mentaliteitswijziging bij ondernemers, vergunningverleners en omwonenden/belendende functies.

Ik zet ook in op de transformatie van de goed gelegen functionele bedrijventerreinen. Met een *state-of-the-art* inrichting, evolueren deze bedrijventerreinen naar terreinen met een hoog ruimtelijk rendement, energetische optimalisatie, groenblauwe dooradering en kwalitatieve inrichting. Veel lokale besturen worden geconfronteerd met dergelijke transformatieopdracht. Samen met de minister bevoegd voor Economie ondersteun ik de kennisuitwisseling en brengen we coalities samen die inzetten op de transformatie van functionele bedrijventerreinen. We zetten een aantal piloottrajecten op die zich richten op kennisdeling, instrumentengebruik, best practices, maar ook op het uittesten van nieuwe instrumenten en regelgeving. De Logistieke ondernemingen blijven we ondersteunen door in te zetten op multimodaal ontsloten bedrijventerreinen.

In het kader van de Blue Deal en het onthardingsprogramma 'Vlaanderen breekt uit!' ondersteun ik in 2022 de 15 geselecteerde lokale besturen van de subsidieoproep Groenblauwe dooradering in de bebouwde ruimte, gericht op het ontharden en vergroenen van de Vlaamse steden en gemeenten. Nog in het kader van de Blue Deal geef ik in 2022 via de Projectoproep 'Groenblauwe parels' steun aan verenigingen en intercommunales om verharding weg te nemen en ruimte te geven aan water en natuur. Ook voorzie ik via de Blue Deal een campagne voor sensibilisering van de maatschappij rond groenblauwe dooradering en zet ik een expertennetwerk op om lokale besturen en organisaties te inspireren om te ontharden en te vergroenen.

OD 2. ONDERSTEUNENDE REGELGEVING EN INNOVATIE AANPAK

De ruimtelijke beleidsopties moeten vertaald worden naar een coherent ondersteunend instrumentarium en flankerend beleid. Dit vereist verdere verfijning en bijsturing van de regelgeving inzake het ruimtelijke instrumentarium en het vergunningenbeleid.

Zoals opgenomen in het regeerakkoord en de beleidsnota Omgeving zal ik de bestaande afwijkingsmogelijkheden in de VCRO evalueren en aanpassen indien deze ingaan tegen het gewenste ruimtelijk beleid.

Ik zal een voorstel aan de Vlaamse Regering voorleggen tot aanpassing van de regelgeving met betrekking tot de afwijkingsmogelijkheden waar deze de principes van de strategische visie van het BRV tegenwerken. Zo zal ik waar nodig de regelgeving aanpassen om de verhoging van het rendement te versnellen en het ritme van bijkomend ruimtebeslag te vertragen. De afwijkingsmogelijkheden VCRO (vergunningenbeleid) zijn hierbij een prioriteit. Ongewenste transformaties in gebieden die strategisch zijn voor de landbouw, natuur en bos, worden afgeremd via maatregelen in het vergunningenbeleid. Hergebruik van vrijgekomen agrarische bebouwing voor andere functies wordt strikt gekoppeld aan kwaliteitseisen waaronder de 10 kernkwaliteiten van de strategische visie van het BRV en voorwaarden in functie van een duurzaam ruimtelijk beleid. We stimuleren acties die het ruimtebeslag terugdringen.

Inname van openruimte voor harde ontwikkeling wordt maximaal vermeden. Via een decretaal initiatief zorg ik ervoor dat de plannende overheid bij planinitiatieven (RUP) voor bijkomend aanbod aan harde bestemmingen (wonen, bedrijvigheid, recreatie, gemeenschapsvoorzieningen) tegelijk slecht gelegen of overbodig juridisch aanbod neutraliseert voor zover aanwezig op het grondgebied van de plannende overheid. In overeenstemming met dit principe moet nooit dubbel gecompenseerd worden. Hierbij wordt rekening gehouden met de visie van het lokaal bestuur. Dit kan een oplossing bieden om schade en baten in evenwicht te brengen. Dit systeem van planologische ruil kan ook gekoppeld worden met een herverkaveling uit kracht van wet.

We garanderen hierbij een billijke vergoeding voor privé-eigenaars die schade lijden ten gevolge van het neutraliseren van juridisch aanbod en leggen de randvoorwaarden vast in het instrumentendecreet.

Tegelijk werken we regelgevende belemmeringen, verouderde voorschriften of administratieve hinderpalen die slim, flexibel ruimtegebruik en innovatieve woon- en werkvormen in de weg staan, verder weg. Ik onderzoek daarbij de mogelijkheid om in te zetten op het **Omgevingsbesluit**. Een procedure waarbij bestemmingswijziging en vergunningsaanvraag tegelijk beoordeeld en beslist kunnen worden, met respect voor de belangen en rechten van stakeholders. Zo kunnen dossiers met veel draagvlak en optimale inzet op kwaliteit een stuk sneller beslist en afgerond worden. Ik onderzoek ook verder op welke manier we kunnen omgaan met de verouderde gewestplanvoorschriften om de principes van de strategische visie BRV en het streven naar een multifunctioneel en meervoudig ruimtegebruik mogelijk te maken.

OD 3. DE OMGEVINGSKWALITEIT GEÏNTEGREERD EN INNOVATIEF VERBETEREN

Vele omgevingsdoelstellingen hebben direct of indirect te maken met de fysieke leefomgeving, als open of bebouwde ruimte en alle levende organismen en niet-levende componenten hierin. Bovendien hebben ingrepen in de fysieke leefomgeving, in uitvoering van sectorale doelstellingen ook impact op de omgevingsdoelstellingen. Deze omgevingsdoelstellingen effectief en efficiënt waarmaken hangt samen met de mate dat we erin slagen om elke ingreep in de fysieke leefomgeving (wie ook initiatiefnemer is) maximaal en geïntegreerd uitvoering te laten geven aan omgevingsdoelstellingen.

Ik vind het belangrijk om buurten en wijken aangenaam, veilig en gezond in te richten, de corona-cisis heeft ons dit meer dan ooit doen beseffen. Het **beleid rond leefomgevingskwaliteit** zet ik verder. Het uitgangspunt daarbij zijn de 10 kernkwaliteiten, en bijzondere aandacht voor aspecten gelinkt aan welbevinden en gezondheid in de praktijk. Ik investeer daarom verder in hulpmiddelen, handleidingen en leidraden voor gemeenten, projectontwikkelaars, planners en ontwerpers en door hierrond gericht te sensibiliseren. Ik ga hierbij uit van een wisselwerking met actoren. Al die kennis, tools en succesvolle goeie praktijken ontsluit ik via een web portaal.

In de ambitie van de Vlaamse Regering om het ruimtelijk rendement te verhogen, zal ik **slimme verdichtingsprojecten** aanmoedigen, d.w.z. verdichten waarbij ook garanties worden ingebouwd op vlak van te verwachten mobiliteitstransitie, energietransitie, klimaattransitie en op vlak van een ruimtelijke inrichting die een kwaliteitsvolle leefomgeving verzekert. Een onderzoek naar slimme verdichtings(rand)voorwaarden moet deze ambitie ondersteunen.

Mensen moeten ongeacht hun financiële of fysieke toestand gebruik kunnen maken van de ruimte om te participeren in de samenleving. Daarom wil ik de ruimtelijke mogelijkheden en moeilijkheden van wijken, buurten en dorpen als **sociale leefomgeving** in kaart brengen. We gaan vandaag al met wijken en buurten aan de slag met opgaven als mobiliteit (cf. leefbuurten) en verduurzaming (cf. klimaatwijken).

Momenteel zijn er ook reeds vele subsidietrajecten en piloten die inzetten op levendige buurten. We brengen de lessen uit de verschillende gelopen trajecten samen en zorgen zo dat er een betere gekanaliseerde ondersteuning wordt geboden richting lokale besturen. Hieruit kunnen voorbeeldprojecten ontsloten worden, praktische leidraden, etc.

Samen met enkele gemeenten en steden zal ik daarenboven ook onderzoeken hoe deze levendige buurten kunnen gecombineerd worden met **oases van rust en stilte** waar mensen opnieuw in contact treden met natuur. Vanuit het idee "learning by doing" worden piloten opgezet en begeleid in de schoot van het Open Ruimte Platform.

Wie vanuit de samenleving op zoek gaat naar meer kwaliteit via **innoverende projecten** en ingrepen (o.m. via tactical urbanism), of wie kennis verzamelt via vernieuwende citizen science projecten, ondersteun ik ten volle. In dit kader laat ik state-of-the-art sensor-gebaseerde meetnetten om de blootstelling aan straling continu te kunnen monitoren en dit zowel voor radiofrequente straling (afkomstig van GSM-antennes) als extreem laag frequente straling (ELF, afkomstig van hoogspanning) onderzoeken. Op basis van deze monitoring kan het departement Omgeving burgers, lokale besturen en andere actoren op een wetenschappelijk onderbouwde wijze informeren over de algemene stralingsblootstelling in Vlaanderen, wat essentieel is voor de onderbouwing en het maatschappelijk draagvlak bij de uitrol van essentiële projecten zoals o.a. Ventilus en de 5G. Ik werk het beleidskader rond ELF verder uit en breng het in de praktijk.

Verder laat ik ook een lowcost meetinstrument ontwikkelen, zodat het aantal meetpunten voor geluidsblootstelling gemakkelijk en flexibel kan uitgebreid worden; dit zal onder meer ingezet kunnen worden in functie van bijkomende validatie van de berekende geluidsblootstelling van de geluidbelastingskaarten. Ik rol, in samenwerking met het PIO-programma, in dit verband verschillende proeftuinen uit.

Ook wat betreft **binnenmilieu** blij ik inzetten op een monitoring in specifieke settings, zoals klassen en woonzorgcentra om het belang van ventilatie en verluchting extra in de kijker te zetten.

Het evaluatieonderzoek van de **toegankelijkheidsverordening** (2019) heeft duidelijk gemaakt dat het regelgevend kader inzake de toegankelijkheid aan een fundamentele

herziening toe is. Samen met mijn collega bevoegd voor Gelijke Kansen leg ik hiertoe de uitgangsprincipes en contouren vast. We werken richting een duidelijk kader en flankerend instrumentarium dat beter dan vandaag inzetbaar is binnen de principes van Universal Design.

Ik geef onmiddellijk uitvoering aan het in 2021 opgemaakte **Vlaams Adaptatieplan** als een allesomvattend en krachtadig plan om Vlaanderen weerbaar te maken tegen de effecten van klimaatverandering. Ik opteer daarbij voor een geïntegreerde aanpak, over de verschillende sectoren heen, waarbij ik maximaal synergiën zoek tussen adaptatie en mitigatie, en met andere beleidsdoelen. En waarbij elk Vlaams beleidsdomein adaptatiemaatregelen maximaal laat doorwerken in haar beleid.

Ik zet de natuur actief in om Vlaanderen aan te passen aan de effecten van klimaatverandering zoals hitte, droogte, wateroverlast en zeespiegelstijging, met natuurgebaseerde oplossingen wil ik Vlaanderen in versneld tempo vergroenen, ontharden en waterrobuust maken. Ik zet in op het herstel van gezonde ecosystemen en het versneld realiseren van een sterk samenhangend geheel van natuur-, bos- en valleigebieden, die kwaliteitsvol ingericht worden. Ik vrijwaar bestaande waardevolle bossen maximaal en zorg voor een snelle, effectieve boscompensatie.

Samen met de waterbeheerders zet ik in op het herstel van de natuurlijke dynamiek in valleigebieden. We benutten de bergingscapaciteit van beek- en rivierlandschappen maximaal, creëren waar wenselijk bijkomende natte natuur en voorzien flankerend beleid waar nodig.

SD 4. ROBUUSTE OPEN RUIMTE

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikel QB0-1QCE2NB-WT - ZORGEN VOOR DE REALISATIE VAN EEN BOUWSHIFT EN EEN ROBUUSTE OPEN RUIMTE.

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikelen QBZ-2QCEANG-OI en QBZ-3QCE2NG-WT - ZORGEN VOOR DE REALISATIE VAN EEN BOUWSHIFT EN EEN ROBUUSTE OPEN RUIMTE – PLANSCHADE.

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikelen QB0-9QCETNI-OW, QB0-9QCETNI-OP, QB0-1QCE4NI-WT en QB0-1QCE4NI-PA - ZORGEN VOOR EEN ROBUUSTE OPEN RUIMTE - FONDS VOOR LANDINRICHTING EN NATUURLIJKE RIJKDOMMEN.

OD 1. VERSTERKING VAN DE RUGGENGRAAT VAN DE OPEN RUIMTE

Ik geef onmiddellijk uitvoering aan het in 2021 opgemaakte Vlaams Adaptatieplan als een allesomvattend en krachtadig plan om Vlaanderen weerbaar te maken tegen de effecten van klimaatverandering. Ik opteer daarbij voor een geïntegreerde aanpak, over de verschillende sectoren heen, waarbij ik maximaal synergiën zoek tussen adaptatie en mitigatie, en met andere beleidsdoelen. En waarbij elk Vlaams beleidsdomein adaptatiemaatregelen maximaal laat doorwerken in haar beleid.

Ik zet de natuur actief in om Vlaanderen aan te passen aan de effecten van klimaatverandering zoals hitte, droogte, wateroverlast en zeespiegelstijging, met natuurgebaseerde oplossingen wil ik Vlaanderen in versneld tempo vergroenen, ontharden en waterrobuust maken. Ik zet in op het herstel van gezonde ecosystemen en het versneld realiseren van een sterk samenhangend geheel van natuur-, bos- en valleigebieden, die kwaliteitsvol ingericht worden. Ik vrijwaar bestaande waardevolle bossen maximaal en zorg voor een snelle, effectieve boscompensatie.

Samen met de waterbeheerders zet ik in op het herstel van de natuurlijke dynamiek in valleigebieden. We benutten de bergingscapaciteit van beek- en rivierlandschappen maximaal, en creëren waar wenselijk bijkomende natte natuur.

Ik blijf verder inzetten op het creëren en versterken van robuuste natuur-, bos- en valleigebieden, onder meer via het Natura2000 programma en de aanpak van de stikstofopgave, het programma Natte Natuur, het Vlaams Actieprogramma Ecologische Ontsnippering (VAPEO) en de Afbakening van de Gebieden van de Natuurlijke en Agrarische Structuur (AGNAS). Ik zet maximaal in op het Bosuitbreidingsplan om voor 4.000 hectare extra bos te zorgen tegen 2024 en ook de voorbereidingen te treffen voor de realisatie van 10.000 hectare extra bos tegen 2030.

Ik maak werk van multifunctionele openruimtelandschappen, die de robuuste natuurgebieden verbinden, en betrek daarbij naast landbouw en natuur ook diverse andere actoren met belangen in de open ruimte via het **Open Ruimte Platform**. Dit platform vergroot de realisatiekracht in de open ruimte door krachten te bundelen en innovatieve praktijken en realisaties te stimuleren, te versnellen en op te schalen met het oog op mainstreaming. Het Open Ruimte Platform bestaat enerzijds uit verschillende programma's die elk voor een specifiek transversaal thema de realisaties op terrein versnellen. Zeven programma's zijn in voorbereiding en worden verder gefaseerd uitgerold in 2022: Water-Land-Schap 2.0, proeftuinen droogte, Landschapsparken, 'Vlaanderen breekt uit!', voedsellandschappen, Grondzaken en Luwteoases.

Ik zet in op een structureel beleid dat het beleid van de lokale besturen voor fijnmazige **groenblauwe dooradering** van strategische landbouwgebieden, bedrijventerreinen, dorpen en steden ondersteunt. In dit kader concretiseer ik ook verschillende ruimtevragende acties en initiatieven uit de blue deal en het klimaatadaptatieplan. Zo verbind ik ook de klimaat- en wateropgave aan de realisatie van het groenblauwe netwerk.

Ik illustreer de voordelen van natuurgebaseerde oplossingen en breng de uitdagingen voor de realisatie van het groenblauwe netwerk in Vlaanderen in beeld. Ik bouw hierbij voort op de resultaten van het onderzoek naar Groenblauwe Netwerken in Vlaanderen (Gobelin). Ik geef ook een impuls aan steden en gemeenten die een beleidsplanningsproces koppelen aan de ontwikkeling van een lokale strategie rond groenblauwe dooradering. Zo ondersteun ik via het programma 'Vlaanderen breekt uit!' (zie SD3 OD 1) in 2022 de 15 geselecteerde lokale besturen van de subsidieoproep Groenblauwe dooradering in de bebouwde ruimte, gericht op het ontharden en vergroenen van de Vlaamse steden, waarbij beleidsverankering van groenblauwe dooradering en ontharding een cruciaal onderdeel vormt. Ik betrek directe belanghebbenden en partners met relevante kennis bij de uitwerking van uitvoeringsgerichte actieprogramma's voor de realisatie van verschillende soorten groen en blauw (luwteplekken, tuinencomplexen, belevingstrajecten, ...).

Ik zet het groenblauwe netwerk ook hoog op de agenda in de gebiedsgerichte processen. Door middel van het complex project Oostelijke Verbinding creëer ik zo een groenblauwe ruggengraat, een klimaatbossengordel, in de noordelijke en oostelijke rand van Antwerpen. Een robuuste en aaneengesloten klimaatbossengordel gaat uit van zowel het behoud en de versterking van groenblauwe structuren, maar houdt voldoende rekening met de uitdagingen voor de agrarische ruimte om te komen tot een 'groenblauwgele' omgeving in evenwicht. In kader van het Territoriaal Ontwikkelingsprogramma (T.OP) Dender start ik met de partners een werf op om het groenblauwe netwerk op de Denderflanken te realiseren. Ik focus hierbij op het realiseren van een samenhangende bosstructuur, het herstellen en versterken van de beekvalleien als groenverbindingen, met extra focus op het aanpakken van de droogte-uitdagingen, en het creëren van nabij, toegankelijk en kwalitatief groen voor de kernen.

OD 2. GEÏNTEGREERDE GEBIEDSGERICHTE PROJECTEN REALISEREN VIA HET PROGRAMMA LANDINRICHTING EN RUILVERKAVELING

In de **programma's van landinrichting, ruilverkaveling en natuurinrichting**, blijf ik inzetten op maatregelen voor de versterking van de open ruimte.. Deze projecten lopen

over meerdere jaren. Het gaat ondermeer over de projecten De Blankaart, Zwinpolders, Oudlandpolder, Moervaartvallei, Liereman, De Merode. en de ruilverkavelingsprojecten Molenbeersel, Sint-Rijkers, Izenberge fase 1, Schelde-Leie, Willebringen en Rijkevorsel - Wortel.

Met **landinrichting** voer ik vooral realisaties uit voor versterking van open ruimte in de projecten de Wijers, Maasvallei, Schelde en Rupel, Gentse Kanaalzone en Vinderhoutse bossen, Oudlandpolder, Zwin, Moervaartvallei, Plateau van Moorsel, Brugse Rand en Vlaamse Rand, inclusief Land van Teirlinck. Ik neem in 2022 verdere stappen om in nauw overleg met mijn collega bevoegd voor Mobiliteit een landinrichtingsproject Rond Ronse op te zetten die de aanleg van de nieuwe omleidingsweg, waarvoor ook een GRUP wordt opgemaakt, zal begeleiden en het draagvlak ervan gevoelig kan versterken door kwalitatieve open ruimte doelen in de onmiddellijke omgeving te realiseren.

Daarnaast realiseer ik een volwaardig open ruimte luik bij belangrijke investeringsprojecten (A11, R0, Koppelingsgebieden Gentse Kanaalzone, LSO/RSO, Natuurcompensaties Zeebrugge, Sigma, circa 500 ha watergebonden, terrestrische natuur via Rivierherstel Leie, Rond Ronse, Noordzuid Limburg), waardoor het draagvlak voor deze projecten toeneemt en de omgevingskwaliteit wordt versterkt.

Met **natuurinrichting** focus ik op de realisatie van prioritaire IHD-doelen in de projecten Berlarebroek, Wellemeersen, Schuddebeurze, Dijlevallei, Blankaart, Biscopveld, Torfbroek, Zwarte beek, Turnhouts Vennengebied, Vrieselhof, Zoerselbos, Liereman, Graafweide-Schupleer en Vijvercomplex Bokrijk-Kiewit. Ik bereid de instelling van 2 bijkomende natuurinrichtingsprojecten voor.

OD 3. VLAAMSE INVESTERINGSAGENDA DIE OPEN RUIMTE DOELSTELLINGEN ONDERSTEUNT

Verschillende entiteiten binnen het beleidsdomein investeren in 'zachte' infrastructuur in functie van beleidsdoelstellingen rond water, natuur, open ruimte, landschap, ... Net zoals de 'harde' infrastructuur, hebben ook de 'zachte' infrastructuur de potentie meerdere doelstellingen geïntegreerd op te nemen. Het zou dan ook een meerwaarde zijn versterkt in te zetten op een domein-brede investeringsagenda 'zachte' infrastructuur en daarbij mogelijks ook private spelers te betrekken. Niet alleen worden zo investeringen in 'zachte' infrastructuur onderling beter afgestemd; het is ook een manier om geïntegreerd doelstellingen op verschillende omgevingsthema's waar te maken en dus meer effect te genereren met dezelfde bestede Euro. Dergelijke agenda zou toelaten de meerwaarde van elk gebiedsgericht project die per definitie integratie vooropstelt, te vergroten.

De wijze waarop een investeringsagenda 'zachte' infrastructuur wordt vormgegeven is van groot belang. Een pragmatische en digitale invalshoek is essentieel.

Naast thematische Vlaamse afstemming via onder andere het Open Ruimte Platform (zie SD 4OD 1), zorg ik ook voor een **gedeelde gebiedsgerichte investeringsagenda voor de open ruimte** via de Programmacommissie Landinrichting.

De Programmacommissie Landinrichting formuleerde een advies over het landinrichtingsbeleid en over de opstart van nieuwe landinrichtingsprojecten. Dit vormt voor mij de basis om nieuwe landinrichtingsprojecten en vervolgprojecten op ingestelde projecten voor te leggen aan de Vlaamse Regering. Ik zal deze investeringsagenda in 2022 vaststellen en hanteren als basis voor de prioritering van inzet van mensen, middelen en specifieke instrumenten.

Binnen T.OP Noordrand worden de lopende werven zoals Defensie, Open Ruimte en Buda+ verder in de praktijk gezet. Daarnaast kan er met verschillende partners in de rand rond Brussel gezocht worden naar een manier om de gebiedswerking in de volledige rand meer te structureren. Er is aandacht voor het grensoverschrijdend kennisdelen te stimuleren, de gemeenschappelijke belangen op de voorgrond te brengen en de grotere trajecten op territoriale schaal te begeleiden.

OD 4. GRONDBELEID IN FUNCTIE VAN HET BEWAREN VAN OPEN RUIMTE

Via een 25-tal **lokale grondenbanken** verwerf ik gronden voor de realisatie van strategische water, natuur- en infrastructuurdoelen en creëer ik gelijktijdig nieuwe toekomstmogelijkheden voor de betrokken landbouwers. Daarnaast zet de **Vlaamse Grondenbank** in op een meer proactieve aankoop van strategische gronden in de open ruimte, rekening houdend met actief landbouwgebruik. Met de **grondenbank Bebosing** richt ik mij op verwerving van bebosbare gronden in uitvoering van het programma 'Meer bos in Vlaanderen!'. Een onderdeel van het flankerend beleid IHD-PAS is de grondenbank die erop gericht is om landbouwers met gronden in habitatgebied uit te ruilen zodat ik Europees belangrijke natuur kan realiseren. In 2021 startte ik, in uitvoering van de Blue Deal, via het relanceplan Vlaamse Veerkracht met de nodige financiële middelen, de grondenbank Blue Deal op, hiermee worden in 2022 gronden aangekocht. Ik zet daarnaast experimenten op voor toegang tot grond voor lokale voedselproductie.

SD 5. EEN BOVENLOKAAL OMGEVINGSBELEID VERBONDEN MET DE SAMENLEVING

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikel QB0-1QCE2ND-WT - EEN BOVENLOKAAL OMGEVINGSBELEID VERBONDEN MET DE SAMENLEVING. Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikelen QBZ-2QCEANE-OW en QBZ-3QCE2NE-WT - EEN BOVENLOKAAL OMGEVINGSBELEID VERBONDEN MET DE SAMENLEVING .

OD 1. GEINTEGREERDE GEBIEDSONTWIKKELING MET GEBIEDSCOALITIES

Lokale overheden hebben een belangrijke rol in de uitvoering van het ruimtelijke beleid: op het vlak van vergunnen, plannen en handhaven. De manier waarop gemeenten op deze drie actieniveaus werken heeft vanzelfsprekend een bijzonder grote impact op hun omgeving en dus op de ruimere regio waarvan zij deel uitmaken.

In verschillende gebieden is er een goede **(interbestuurlijke) samenwerking** die ik in 2022 graag verder zet. Zo slagen we erin om effectief ruimtelijke initiatieven te verbinden en te realiseren met win-win's.

In een aantal gebieden als de Kustzone, Antwerpse regio, Brusselse regio, Zuid-West-Vlaanderen, Economisch Netwerk Albertkanaal (ENA) en de Denderregio blijf ik actief meetrokken aan de programmaregie. In andere gebieden zoals de regio's rond Mechelen, Gent, Leuven, Centraal Limburg of in een andere aantal riviervalleien (Demer, Schelde, Kleine Nete, Zenne,...) zal ik bovenlokale gebiedscoalities inhoudelijk en financieel blijven ondersteunen om mee vorm te geven aan het Vlaamse omgevingsbeleid. Ik doe dit vanuit een sterk lokaal verankerd partnerschap zodat ook de bestuurskracht van de lokale overheden via gebiedsontwikkeling versterkt wordt en lokale acties met een bovenlokale relevantie kunnen worden gerealiseerd.

Ik zal in 2022 maximaal inzetten op de verdere uitwerking en uitvoering van deze gebiedsprogramma's als volwaardige gebiedscoalities. In deze programmagebieden worden beleidsprioriteiten zoals de doelstellingen van het BRV, de Blue Deal of oprichting van de Vlaamse Parken in gebiedsgericht en lokaal maatwerk omgezet, samen met de verdere interbestuurlijke samenwerking, de versterking van de gebiedscoalities en een professionele aansturing. Voor wat betreft de aansturing zet ik in 2022 opnieuw in op de subsidiëring en opvolging van de verschillende strategische projecten.

Tenslotte stimuleer ik gebiedsontwikkeling ook op een meer kleinschalig projectniveau. Zo worden in de Blue-Deal-Vlaggenschipprojecten van het Duinencomplex, de Kleine Nete, de Zwarte Beek en Rivierherstel Leie voor circa 500 ha watergebonden, terrestrische natuur lokale gebiedscoalities ondersteund om concrete projecten op terrein te realiseren. In 2022 test ik ook de gebiedsdeal uit in 10 ruimtelijke uitvoeringsprocessen als nieuw financieel instrument om in samenhang lokale uitvoeringswinsten te realiseren.

Ik stem ook de **werking van mijn administratie** af op het mogelijk maken en ondersteunen van gebiedscoalities.

Gelet op level plating field wordt bij het uitvoering van projecten ingezet op zelfrealisatie en minnelijke verwerving alvorens over te gaan tot onteigening.

OD 2. KOPPELEN VAN MOBILITEIT EN OMGEVING/RUIMTE IN VERVOERREGIO'S

Samen met mijn collega bevoegd voor het mobiliteitsbeleid zorg ik dat de **regionale mobiliteitsplannen**, die opgemaakt worden binnen de vervoerregio's, belangrijke doelstellingen uit het omgevingsbeleid mee helpen realiseren. Ik ondersteun mobiliteitsprojecten met een Vlaams gewicht waar mogelijk met de instrumenten en budgetten beschikbaar binnen mijn beleidsdomein Omgeving. In 2022 zal de focus voor de uitwerking van deze plannen liggen op de opbouw van de strategische visie en operationele doelstellingen. Via een continue wisselwerking zorgen we dat de visie en doelstellingen onderling worden afgestemd, zodat acties uit deze plannen de doelstellingen rond onder andere knooppuntontwikkeling en logistieke bundeling mee kunnen ondersteunen en ze tegelijkertijd een sterk antwoord bieden op een aantal omgevingsuitdagingen op het vlak van klimaat, lucht- en leefomgevingskwaliteit. (zie ook SD1 ISE Lucht).

Naast onderlinge wisselwerking op niveau van beleidsplanning, bekijk ik, samen met bevoegde collega's, hoe we vanuit de Vlaamse administratie realisatiegericht ruimtelijke ontwikkeling van **knooppuntlocaties**) op het terrein nog beter kunnen ondersteunen.

OD 3. T.OP – INTEGRALE AANPAK VAN COMPLEXE GEBIEDEN

De T.OP-aanpak (Territoriaal ontwikkelingsprogramma) zet als samenwerkingsvorm en katalysator in op geïntegreerde en gezamenlijke actie op terrein. Ik voer de reeds opgestarte T.OP's voor de Kustzone, de Noordrand en de Denderregio verder uit waarvoor ik de programmaregie mee trek in kernpartnerschap met de provincies. Ik streef hierbij naar een meer geïntegreerde, sectoroverschrijdende benadering van deze complexe gebieden waarbij ook ingezet wordt op een sterkere samenwerking en afstemming tussen de Vlaamse administraties. Daarnaast gaat mijn aandacht uit naar het verder uitbouwen en versterken van structurele samenwerkingsverbanden en co-creatie met lokale besturen.

Binnen **T.OP Kustzone** worden de sectorale vraagstukken op scherp gesteld door onder andere de uitdagingen van de klimaatverandering, waaronder in het bijzonder de zeespiegelstijging. Gezien de federale bevoegdheden op zee, streef ik via de werking van T.OP Kustzone naar een structurele samenwerking die de land-zee interactie op een geïntegreerde en gecoördineerde manier benadert, vanuit de principes van het Integrated Coastal Zone Management.

Binnen **T.OP Dender Werf 1** 'Ruimte voor water Dendervallei', werk ik mee aan het verminderen van het overstromingsrisico in de vallei met aandacht voor ruimtelijke en maatschappelijke meerwaarden (bv. op vlak van openbare ruimte, wonen, toerisme, economie, landbouw). Belangrijke mijlpaal in 2022 is de afweging van de verschillende alternatieven die voorliggen voor het Strategisch Plan. Samen met de provincie neem ik ook de regie op voor Werf 2 'Groenblauw netwerk op de Denderflanken' waarvoor de visie- en operationaliseringsfase in 2022 wordt afgerond met een concrete Roadmap voor uitvoering. Ik zorg vanuit de programmaregie dat we al van in de opstartfase van deze processen kansen benutten om lokale uitvoeringswinsten te realiseren op terrein. Tenslotte zal ik in 2022 met de gebiedscoalitie streven naar de opstart van een derde werf waar het kwalitatief wonen en/of werken in de Denderregio centraal staat.

Ik bekijk hoe de samenwerking tussen mijn administratie, de Provincie Limburg en de betrokken partners kan versterkt worden in het kader van het complex **project Noord-Zuid Limburg**. De meerwaarde van T.OP Limburg als begeleidend gebiedsprogramma om de geïntegreerde uitvoering van de Noord-Zuidverbinding te ondersteunen en daarmee ook de omgevingskwaliteit te vergroten, wordt verder onderzocht en besproken.

OD 4. GEBRUIKERS ALS PARTNERS VOOR EEN KWALITEITSVOL BEHEER VAN DE LEEFOMGEVING

Binnen de mogelijkheden van de overgangsregeling van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) ondersteun ik de **beheerovereenkomsten** die aflopen in 2021 en dus van start gaan op 1 januari 2022. Ik kies ervoor om de aflopende beheerovereenkomsten op 1 januari 2022 te hernieuwen voor een kortere looptijd en werk een regeling uit om nieuwe kortlopende beheerovereenkomsten te sluiten in de gebieden voor soortenbescherming. In overleg met de Minister bevoegd voor landbouw zet ik volop in op de voorbereiding van het nieuwe GLB strategisch plan, dat ook de biodiversiteit, het leefmilieu en de lokale landbouwer ten goede moet komen. Hierbij leg ik de prioriteit op beheerovereenkomsten die gericht zijn op soortenbescherming, bufferen en verbinden en onderhoud en herstel van kleine landschapselementen.

OD 5. MAATSCHAPPELIJK DRAAGVLAK VERZEKEREN DOOR SENSIBILISERING BEVOLKINGSLAGEN

Het is belangrijk om een breed draagvlak te creëren in de samenleving om de transitie naar een klimaatneutrale en klimaatrobuuste samenleving en de ruimtelijke omslag te ondersteunen.

Een klimaatneutrale en duurzame samenleving blijft naast draagvlak ook krachtadig ondernemerschap, creativiteit, kennis en expertise van ons allen vergen. Dit kunnen we als maatschappij alleen als we kinderen, jongeren, studenten, en bij uitbreiding alle lerenden goed voorbereiden op het aangaan van complexe duurzaamheidsuitdagingen.

In **Duurzaam Educatiepunt**, het expertisecentrum rond duurzaamheidseducatie van de Vlaamse overheid, bundel ik de uitvoering van 3 educatieve programma's (MOS, Ecocampus en NME). De combinatie van expertise uit beleid en praktijk, waaronder ook die van de educatieve centra De Vroente, De Helix en Duinpanne in één punt, zorgt ervoor dat burgers en professionals uit de educatieve sector op dit vlak nog beter ondersteuning, verbinding en inspiratie vinden.

Met de campagne Week van de Bij wil ik jong en oud, privé of professioneel, aanzetten tot actie voor onze bestuivers. Met Dikke Truiendag laat ik iedereen op school en elders stilstaan bij wat ze zelf kunnen ondernemen voor het klimaat.

In natuur- en milieu-educatieve centra kan je beleven hoe leuk, gezond én belangrijk natuur en een goede gezonde leefomgeving zijn. De educatieve centra van Duurzaam Educatiepunt zijn voor de sector een proeftuin voor innovatie. Ik laat in 2022 een grondige renovatie uitvoeren van De Vroente, toegangspoort van de Kalmthoutse Heide.

Met ongeveer 2500 geregistreerde MOS-scholen doet bijna de helft van de scholen in Vlaanderen een beroep op het aanbod van het programma MOS: duurzame scholen, straffe scholen. Dat aantal blijft stijgen en met klimaattrajecten, vergroeningstrajecten of de verdere uitbouw van SDG@-schools, ondersteun ik ook in 2022 duurzame initiatieven op scholen. MOS viert in 2022 haar 20-jarig bestaan, een goede reden om scholen en hun inspirerende praktijken in de kijker te plaatsen. De echte koplopers beloon ik met de Groene Vlag van het internationale Ecoschoolsprogramma.

Leerkrachten en andere educatieve professionals gaven aan nood te hebben aan concrete handvaten voor kwalitatieve klimaateducatie. Met de leidraad klimaateducatie speel ik hierop in. De leidraad legt de link tussen klimaatkennis, de Vlaamse onderwijsdoelen, de principes van duurzaamheidseducatie en ontwikkelingspsychologie.

Een duurzaam ruimtegebruik vergt ook bij leerlingen en leerkrachten een nieuwe kijk op onze omgeving. Ik liet voor het onderwijs een kadertekst rond duurzaam ruimtegebruik

ontwikkelen die uitgaat van de nieuwste inzichten op dit vlak. In 2022 werk ik hierop verder een gepast ondersteunend aanbod. Ik denk hierbij aan interactief audiovisueel materiaal op maat van jongeren.

Leerlingen in het secundair onderwijs blijken steeds verder af te staan van de natuur. Die betrokkenheid is nochtans belangrijk voor het draagvlak voor natuurbeschermingsmaatregelen en duurzaam ruimtegebruik. Ik liet bestaande Vlaamse en internationale praktijken onderzoeken en zal in 2022 concrete initiatieven uitwerken. Zo zet ik in op het gebruik van een digitale tool om biodiversiteit in de buurt van de school in kaart te brengen.

Daarbij kunnen ze veel leren van elkaars aanpak en nieuwe inzichten op vlak van duurzaamheidscompetenties. Samen met de Vlaamse universiteiten en hogescholen bouw ik daarom in 2022 het online professionaliseringsaanbod rond duurzaamheidseducatie verder uit. Ik voorzie in trajectbegeleiding voor 3 baanbrekende curriculumhervormingen en stimuleer verder initiatief in de commissie duurzaam hoger onderwijs of via (online) inspiratiesessies.

SD 6. HINDER

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikelen QB0-9QCEANA-OW, QB0-1QCE2NA-WT en QBX-3QCE2NA-WT - VIA BIJKOMENDE INSPANNINGEN BRONNEN VAN HINDER AANPAKKEN.

Met milieuvoorwaarden, maar ook met ruimtelijke en stedenbouwkundige ingrepen kunnen heel wat hindersituaties worden voorkomen. Ik besteed aandacht aan de hinderproblematiek in alle beslissingen die ik neem rond specifieke projecten en gebiedsontwikkelingen en ik motiveer en ondersteun actoren (waaronder lokale overheden) om dit ook te doen.

Ik zet dan ook in op **bruikbare robuuste kaders voor de beoordeling en afweging** van mogelijke hindersituaties, good practices en andere hulpmiddelen en breng ze onder de aandacht van verschillende doelgroepen. Zo bijvoorbeeld voor belangrijke bronnen van geluids- en geurhinder en mogelijke gezondheidsschade in Vlaanderen, zoals veehouderijen, weg-, spoor- en luchtverkeer, huishoudelijke houtverwarming (zie ook ISE Lucht SD1 OD6), VLAREM ingedeelde activiteiten, bouw- en sloopactiviteiten. Ik introduceer op die manier ook zoveel mogelijk technologische innovaties, waarvan wetenschappelijk vaststaat dat ze de hinder kunnen oplossen of verminderen.

De **geluidsactieplannen** die de Vlaamse Regering heeft vastgesteld voer ik, samen met de andere betrokken instanties en autoriteiten, uit zoals voorzien. Mijn focus ligt daarbij op de omgevingsgerichte maatregelen die in de actieplannen zijn opgenomen. Zo bereid ik een isolatievoorschrift voor nieuwbouw van woningen in de nabijheid van de luchthaven Brussel-nationaal voor, zodat dit in 2023 kan geoperationaliseerd worden, en start ik onderzoek naar de invoering van akoestische isolatiepremies voor bestaande woningen.

Het belang van een goed **gedimensioneerde geluidsisolatie** van woningen, nog steeds een erg onderbelicht aspect bij bouwen, zal ik bij ontwikkelaars, architecten en vergunningverleners onder de aandacht brengen. Voor de opvolging van de effectiviteit hiervan, zal ook de ontwikkeling van individuele meettoestellen een interessante ontwikkeling zijn.

In 2022 worden in uitvoering van de richtlijn omgevingslawaai nieuwe **geluidsbelastingskaarten** voor het referentiejaar 2021 opgemaakt. De nodige opdrachten zijn hiertoe opgestart.

Ik laat in 2022 ook werk maken van een nieuw, performant **geluidmeetnet** voor de monitoring van omgevingslawaai (o.m. rond de luchthaven Brussel-nationaal) waarvan de resultaten op een gebruiksvriendelijke wijze worden aangeboden aan het publiek.

SD 7. DUURZAAMHEIDSTRANSITIES

Ik maak afspraken met mijn collega bevoegd voor economie, wetenschap en innovatie over de samenwerking op het vlak van vergroening van de economie. Zo kunnen we de complementariteit tussen beide beleidsvelden als een sterkte uitspelen.

Om het instrument **Green Deals** te versterken, werk ik een vorm van hybride ondersteuning voor de trekkers uit die de bestaande begeleiding en coaching aanvult met een beperkte co-financiering waar het echt nodig is. Ik werk toe naar de ondertekening van verschillende nieuwe Green Deals. Hierbij zoek ik actief naar verbreding zowel qua sectoren als qua thema's en werk daarvoor nauw samen met de collega's die vanuit hun bevoegdheden gevat worden. Zo zet ik de ervaring met het instrument in om de doelstellingen van de Blue Deal na te streven, onder meer via sectorspecifieke "blue deals". Via het Green Deal loket bewaak ik de kwaliteit van de Green Deals en ondersteun de initiatiefnemers richting ondertekening en bij de uitvoering van hun deal.

Wat betreft de ontwikkeling van een geïntegreerd, duurzaam, circulair **Vlaams voedingsbeleid en de Voedseltop** in 2022 ondersteun ik mijn collega-minister Crevits bevoegd voor economie en landbouw. Binnen de werking van Vlaanderen Circulair, die ik samen met mijn collega bevoegd voor economie, innovatie en landbouw coördineer, geef ik mee vorm aan een werkagenda voedselketen (getrokken door het Departement Landbouw & Visserij). In 2021 bracht ik, samen met mijn collega-minister van welzijn en volksgezondheid, aanbevelingen voor gezonde en milieuverantwoorde voedingspatronen uit. Deze aanbevelingen worden uitgewerkt voor verschillende doelgroepen, zoals het onderwijs, en worden zo verder geïmplementeerd. Ik werk het komende jaar de Green Deal "Eiwitshift op ons bord", gericht op de consument, verder uit, zowel inhoudelijk als door middel van bijkomende acties en partnerschappen en ondersteun met deze actie ook de uitvoering van de Vlaamse eiwitstrategie 2030 van collega-minister bevoegd voor economie en landbouw. Ik draag verder bij aan de ontwikkeling van het beleidsconcept voedselomgevingen. Via de VVSG ondersteun ik lokale besturen in het uitwerken van een lokale voedselstrategie door de organisatie van provinciale voedseldagen.

In 2021 startte ik, in overleg met de minister bevoegd voor economie en landbouw, met de uitvoering van het **Actieplan Voedselverlies en Biomassa(rest)stromen Circulair 2021-2025**. Dit actieplan moet ons in staat stellen om tegen 2030 het voedselverlies te halveren. Ter uitvoering van het actieplan komen er preventie-, en valorisatieacties in de hele voedselketen (van producent tot en met consument). Verder wordt de opstart van de selectieve inzameling van bioafval voorbereid. Ten laatste tegen eind 2023 wordt de selectieve inzameling van bioafval veralgemeend.

2.2. BUDGETTAIR KADER

De beleidskredieten onder dit ISE Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu hebben in hoofdzaak betrekking op:

- de werkingsuitgaven van VLM:
  - voor de beleidsondersteunende werking toe te wijzen aan dit ISE (inclusief de lonen);
  - voor vergoedingen (inclusief beheerovereenkomsten) ingevolge gebiedsgerichte verscherpingen in uitvoering van het mestdecreet en ingevolge het plattelandsontwikkelingsprogramma voor Vlaanderen;
  - voor gebruikersschade en kapitaalschade;
  - voor ruilverkaveling, landinrichting en de grondenbanken;

- de uitgaven van het departement Omgeving:

- voor beleidsondersteunend onderzoek en voor kennisopbouw, basisdata, monitoring rond omgevingskwaliteit, gezondheid, ruimtelijke ontwikkeling, bodem, ondergrond...;
- voor het opmaken van omgevingsbeleid en het realiseren van een betere gezondheid en beheersen van risico's (omgevingsveiligheid, opmaken en uitvoeren van geluidsactieplannen);
- voor de afstemming tussen ruimtelijk beleid en mobiliteitsbeleid (o.a. vervoersregio- en mobiliteitsplannen);
- voor het BRV-proces;
- voor het realiseren van de bouwshift;
- voor gebiedsontwikkeling en ondersteuning van gebiedsgerichte samenwerking tussen Vlaamse en lokale beleidsactoren en andere belanghebbenden;
- voor het stimuleren van een transitie richting een groene economie;
- voor de beleidsondersteuning inzake ruilverkaveling en landinrichting;
- voor de werking van het Vernieuwingsfonds (aanpak leegstand), het Vlarelfonds (erkenningen), het Omgevingsfonds;
- voor de werking van het Rubiconfonds (aanpak signaalgebieden);
- voor de behandeling en afhandeling van planschade- en planbatendossiers binnen het Grondfonds.

In de volgende overzichtstabellen wordt een meer gedetailleerd overzicht gegeven van de uitgaven die binnen dit ISE ingeschreven werden in de begrotingsopmaak 2022.

ISE OMGEVINGSBELEID RUIMTE EN MILIEU, MVG excl. DAB

(duizend euro)

	VAK			VEK		
	BA 2021	evolutie	BO 2022	BA 2021	evolutie	BO 2022
ESR-uitgaven (werking en toelagen (WT), lonen (LO), provisies (PR))	17.255	735	17.990	17.889	2.860	20.749
Toelagen (interne stromen (IS))	75.308	839	76.147	75.040	654	75.694
Overige (leningen (LE), participaties (PA); geen ESR-impact)	2.200	-345	1.855	2.200	-345	1.855
Totaal	94.763	1.229	95.992	95.129	3.169	98.298
Aanwending VAK-ruiter						

Inhoudelijke toelichting evolutie:

Binnen het ISE N Omgevingsbeleid ruimte en milieu van de uitgavenbegroting worden in VAK voor 2022 in totaal 95,9 miljoen euro aan uitgaven begroot. Dit betreft zowel WT-uitgaven (18 miljoen euro), als interne stromen (61 miljoen euro naar VLM en 15 miljoen euro naar het Rubiconfonds), als ESR-neutrale participaties (1,9 miljoen binnen het Fonds voor Landinrichting en Natuurlijke Rijkdommen). De VEK-budgetten volgen grosso modo de VAK-budgetten.

De WT-uitgaven omvatten enerzijds kredieten onder het beheer van het Departement Omgeving, die worden ingezet voor de hoger omschreven departementale doelstellingen via de begrotingsartikels QB0-1QCE2NA-WT t.e.m. QB0-1QCE2ND-WT. Deze kredieten blijven in grote lijnen constant (12,6 miljoen euro) ondanks een aantal grotere bewegingen

in min en plus. Concreet gaat het qua min in hoofdzaak over punctuele besparingen van 1.156 keuro op de leegstandssubsidies en 50 keuro op de subsidies aan lokale overheden voor het gedeelte verharding in een RUP (zie QB0-1QCE2ND-WT). Daarnaast wordt er in plus naast een technische overheveling van 528 keuro (zie QB0-1QCE2NA-WT) nog 869 keuro extra budget voorzien ter versterking van het budget voor de uitvoeringsgerichte onderzoeken bij de afdeling GOP van het departement Omgeving. De WT-uitgaven bevatten anderzijds ook alle uitgaven binnen het Vernieuwingsfonds (zie QB0-1QCE4NE-WT) onder het beheer van het departement (5.3 miljoen euro).

De IS-stroom van 15 mio euro voor het Rubiconfonds (zie QB0-1QCE2NO-IS) past in het kader van onder meer de financiering van de compensatieregeling in watergevoelige openruimtegebieden (signaalgebieden).

De IS-stroom naar VLM betreft circa 61 miljoen euro. VLM oefent haar taken uit binnen 4 verschillende ISE (Plattelandsbeleid, Water, Natuur en biodiversiteit en Omgevingsbeleid ruimte en milieu). De financiering van de taken die VLM uitvoert, verloopt voornamelijk via de toelage-artikels QB0-1QCE2NY-IS en QB0-1QCE5NY-IS, 2 artikels die in de begroting conform de instructies integraal werden toegewezen aan (en besproken bij) het grootste ISE binnen VLM: ISE N Omgevingsbeleid ruimte en milieu.

Voor de meer gedetailleerde bespreking van deze ISE-uitgaven wordt verwezen naar de bespreking van de desbetreffende artikels verder in de BBT.

De volgende (meer gedetailleerde) budgettaire toelichtingen gaan wel niet dieper in op de wijzigingen naar aanleiding van de generiek toegepaste indexatieregels. Voor bijkomende toelichting hierover wordt graag verwezen naar de Algemene Toelichting bij de uitgavenbegroting.

2.2.1. DEPARTEMENT EN IVA'S ZONDER RECHTSPERSOONLIJKHEID (EXCL. DAB'S).

ONTVANGSTENARTIKELEN

QB0-9QCEANA-OW – VIA BIJKOMENDE INSPANNINGEN BRONNEN VAN HINDER AANPAKKEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit ontvangstenartikel worden de inkomsten geïnd van de retributies die moeten betaald worden door de aanvragers van conformiteitsattesten voor zendantennes. Met deze inkomsten zullen de uitgaven gefinancierd worden in het kader van diverse taken binnen het departement Omgeving m.b.t. de normering van zendantennes (o.a. kosten m.b.t. de beoordeling van aanvragen van conformiteitsattesten, ICT aanpassingen om aanvragen van conformiteitsattesten te verwerken, expertadvies en onderzoek nodig voor de beoordeling van aanvragen voor een attest, het opstellen en bijhouden van een kadaster en het regelen van het online betalingsverkeer voor het innen van de retributies).

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2021	440	0	0
Bijstelling BO 2022	0	0	0
BO 2022	440	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA2021.

QB0-9QCETNE-OW - VERNIEUWINGSFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Ontvangstartikel binnen het Vernieuwingsfonds, gelinkt aan uitgavenartikel QB0-1QCE4NE-WT. Leegstaande en verwaarloosde bedrijfsruimten in Vlaanderen worden opgenomen in een inventaris die jaarlijks wordt bijgewerkt. De heffing moet worden betaald in het kalenderjaar dat volgt op de derde registratie in de inventaris. Deze heffingen komen terecht in het vernieuwingsfonds samen met ontvangen intresten en terug ontvangen subsidies. Vanuit dit fonds wordt dan steun gegeven aan projecten die leegstaande sites nieuw leven willen inblazen.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2021	0	4.800	0
Bijstelling BO 2022	0	- 600	0
BO 2022	0	4.200	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

De raming van de ontvangsten is gebaseerd op het gemiddelde van de gerealiseerde ontvangsten van Vlabel voor de periode 2018-2020.

QB0-9QCETNI-OW – UITVOERING GEBIEDS- EN PROJECTWERKING (FONDS VOOR LANDINRICHTING EN NATUURLIJKE RIJKDOMMEN)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het betreft hoofdzakelijk de toegewezen ontvangsten m.b.t. intresten op het kostenaandeel ten laste van de grondeigenaars in ruilverkavelingsprojecten en de toegewezen ontvangsten m.b.t. pachtopbrengsten van de gronden aangekocht met terugvorderbare voorschotten in ruilverkavelingsprojecten. Voorts zijn er nog andere toegewezen ontvangsten in het kader van de ruilverkavelingsprojecten, onder meer ingevolge positieve eindsaldo's van rekeningen van ontbonden ruilverkavelingscomités en toegewezen ontvangsten ingevolge teveel uitbetaalde voorschotten op subsidies in het kader van ruilverkaveling of landinrichting.

Voor het globale Fonds zijn de geraamde uitgaven (artikels QB0-1QCE4NI-PA, QB0-1QCE4NY-IS en QB0-1QCE4NI-WT) gelijk aan de raming van de toegewezen ontvangsten (QB0-9QCETNI-OP en dit artikel).

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2021	0	260	0
Bijstelling BO 2022	0	730	0
BO 2022	0	990	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

De toegewezen ontvangsten worden bij BO 2022 geraamd op 990 keuro. Er zijn verschillende ontvangstenrubrieken:

- 110 keuro ontvangsten ingevolge pachtopbrengsten op de gronden aangekocht met terugvorderbare voorschotten in ruilverkavelingsprojecten,
- 40 keuro ontvangsten ingevolge intresten op het kostenaandeel ten laste van de grondeigenaars in de ruilverkavelingsprojecten,
- 110 keuro ontvangsten ingevolge teveel uitbetaalde voorschotten op subsidies i.h.k.v. ruilverkaveling of landinrichting en
- 730 keuro ontvangsten van gerealiseerde meerwaardes bij overdracht aan ruilverkavelingscomité van gronden aangekocht met terugvorderbare voorschotten.

QB0-9QCETNI-OP – ZORGEN VOOR EEN ROBUUSTE OPEN RUIMTE - FONDS VOOR LANDINRICHTING EN NATUURLIJKE RIJKDOMMEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel omvat anderzijds ook de ontvangst van financiële zekerheden voor Diepegeothermieprojecten.

Er wordt verondersteld dat er in 2022 voor een nieuw diepegeothermieproject een toegewezen ontvangst zal zijn ten bate van artikel QB0-1QCE4NI-WT in uitvoering van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de diepe ondergrond (diepe boringen door geo@Turnhout). Aangezien er wellicht in het voorjaar 2022 voor dit project een opsporingsvergunning voor aardwarmte zal worden verleend, wordt het totaal bedrag van de door de vergunninghouder te stellen financiële zekerheid voor het veilig afsluiten van de boorgaten en voor schade door bodembeweging geraamd op een bedrag van 125.000 euro in 2022, bijkomend aan de 250.000 euro die in 2018 werd gesteld voor de diepeaardwarmteprojecten van VITO en Janssen Pharmaceutica. Het totaal bedrag van deze financiële zekerheden moet volledig beschikbaar blijven in het Fonds voor Landinrichting en Natuurlijke rijkdommen, voor het geval dat de vergunninghouders in gebreke zouden blijven en het Vlaams Gewest zelf de kosten zal moeten dragen voor het veilig afsluiten van de boorgaten of voor schade door bodembeweging. Indien bij de beëindiging van de betrokken diepeaardwarmtewinningen wordt vastgesteld dat de financiële zekerheden niet aangewend moesten worden door het Vlaams Gewest, dan moeten de respectieve bedragen volledig terugbetaald worden aan de betrokken vergunninghouder.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2021	0	930	0
Bijstelling BO 2022	0	- 65	0
BO 2022	0	865	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

De toegewezen ontvangsten 2022 worden bij BO 2022 geraamd op 865 keuro. Er wordt in 2022 geen uitzonderlijke ontvangst meer verwacht, waardoor er in 2022 minder toegewezen ontvangsten zullen zijn dan in 2021.

In 2022 zullen er terugbetalingen zijn naar aanleiding van het vervroegd overdragen van in de ruilverkaveling Rijkevorsel-Wortel aangekochte gronden aan het Agentschap voor Natuur en Bos voor de realisatie van instandhoudingsdoelstellingen (640 keuro) en het stopzetten van het onderzoek naar het nut van de ruilverkaveling Wellen/Hoepertingen in 2015 (100 keuro). Daarnaast wordt verondersteld dat er in 2022 voor een nieuw diepegeothermieproject een toegewezen ontvangst (een door vergunninghouder, dieptegrondboringen HITA nv, te storten financiële zekerheid voor het veilig afsluiten van de boorgaten en voor schade door bodembeweging) zal zijn van 125 keuro in uitvoering van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de diepe ondergrond.

UITGAVENARTIKELEN

QB0-1QCE2NA-WT – VIA BIJKOMENDE INSPANNINGEN BRONNEN VAN HINDER AANPAKKEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit artikel financiert het Departement Omgeving uitgaven die betrekking hebben op de strategische doelstellingen omtrent het aanpakken van bronnen van hinder. Meer concreet omvat dit artikel de uitgaven voor beleidsvoorbereidend onderzoek, monitoring en evaluatie rond omgeving en gezondheid - inclusief het samenwerkingsakkoord milieu en gezondheid (NEHAP), uitgaven ter normering van zendantennes, de subsidiëring van sonometers en een aantal andere specifieke uitgaven met betrekking tot hinder.

Kredietevolutive:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	603	603
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	563	563
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2022	1.166	1.166

**Inhoudelijke
toelichting
kredietevoluties:**

(duizend

euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van QB0-1QCE2NW-IS	528	528	Boeking op WT-artikel ipv. op IS-artikel cf. FB-instructies
Van QBX-3QCE2DQ-IS	25	25	Compensatie voor dekking recurrente meerkost geluidsmmeetnet
TOTAAL	553	553	

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Bijstelling voor indexevolutie	10	10	Compensatie uit MINA—index ikv. indexatie subsidie voor het Vlaams humaan biomonitoringsprogramma
TOTAAL	10	10	

QB0-1QCE2NB-WT – ZORGEN VOOR DE REALISATIE VAN EEN BOUWSHIFT EN EEN ROBUUSTE OPEN RUIMTE

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel omvat de kredieten nodig om de gebiedswerking en projectwerking tot uitvoering te kunnen brengen. Deze bevat onderstaande deelrubrieken:

- uitgaven verbonden aan diverse goedkeuringsprocedures voor ruimtelijke uitvoeringsplannen;
- ondersteuning van organisaties die bijdragen tot de doorwerking van de opties van het ruimtelijk beleid;
- werkingskosten Hoge Raad voor de Handhavingsuitvoering;
- uitgaven in kader van beleidsplanning;
- de verdere ontwikkeling van de beleidsplanning vereist verdere ondersteuning om nieuwe beleidsmatige relevante thema's verder te onderbouwen;
- onderzoeken m.b.t. uitvoering gebieds- en projectwerking (opdrachten i.f.v. gebiedswerking,-programma's, ontwerpend onderzoek, complexe projecten, veiligheidsrapportage, milieueffectenrapportage, erkenning, bodem en studies die kaderen in de optimalisatie van milieuvorwaarden in vergunningen). De prioriteit voor onderzoek ligt in functie van de gebiedsprogramma's zoals de Vlaamse Rand rond Brussel en Zuid-West-Vlaanderen, de voortzetting van de T.OP projecten en de complexe projecten die volop bezig zijn, strategisch milieuonderzoek en de aanpak hiervan, instrumentenafweging en -afstemming in kader van concrete processen, vervoersregio's en de relatie externe veiligheid en ruimtelijke ontwikkelingen. Vanuit de kenniscentra wordt blijvend ingezet op de bijstelling van richtlijnenboeken, de ontwikkeling en het testen van selectiemethodieken, codes van goede praktijk onderzoek van hinder en milderende maatregelen en handboeken en dit voor de aspecten milieuhygiëne, milieueffectenrapportage, veiligheidsrapportage, erkenningen en bodem.
- ondersteuning van de strategische projecten; hierbij verstaan we de subsidiering van de strategische projecten in het kader van projectcoördinatie en in het kader van verwervingen.

Kredietevolucie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	4.703	4.664
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	861	861
<i>Andere bijstellingen</i>	0	39
BO 2022	5.564	5.564

**Inhoudelijke
toelichting
kredietevolucies:**

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Naar QBX-3QCE2OC-WT	-8	-8	Bundeling van ad hoc subsidies op 1 artikel
Van QBX-3QCE2FY-IS	106	106	Versterking van het budget voor uitvoeringsgerichte onderzoeken en studies bij de afdeling GOP
Van QB0-1QCE2JV-IS	90	90	
Van QB0-1QAX2ZZ-WT	117	117	
Vanuit Mina index	556	556	
TOTAAL	861	861	

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Bijstelling vereffeningskalender		39	Bijstelling na analyse vereffeningskalender
TOTAAL		39	

QB0-1QCE2NC-WT – OMGEVING ALS KENNIS EN EXPERTISECENTRUM

Korte inhoud begrotingsartikel:

De kredieten op dit artikel worden ingezet voor het verder uitbouwen van een kennis- en expertisecentrum inzake ruimtelijk- en omgevingsbeleid. Door het verzamelen van informatie vergroot de kennis en het inzicht met betrekking tot de ruimtelijke- en omgevingsimpact van maatschappelijke uitdagingen, tendensen, beleid en beleidsintenties, en te hanteren methodologie. Dit gebeurt door het opzetten van een meerjarige onderzoeksagenda (eveneens in samenspraak met andere partners) en door deelname aan gewestelijke, intergewestelijke en internationale onderzoeksprogramma's. Naast het ontwikkelen en uitvoeren van beleidsrelevant onderzoek met als doel de beleidsvoorbereiding is er vanuit deze begrotingspost eveneens ondersteuning voor monitoring en beleidsevaluatie.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	1.594	1.594
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	4	4
<i>Andere bijstellingen</i>	0	96
BO 2022	1.598	1.694

**Inhoudelijke
toelichting
kredietevoluties:**

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van QB0-1QCE2ND-WT	4	4	Verhoging van het onderzoeksbudget in functie van planning 2022
TOTAAL	4	4	

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Bijstelling vereffeningskalender	0	96	Bijstelling na analyse vereffeningskalender
TOTAAL	0	96	

QB0-1QCE2ND-WT – EEN BOVENLOKAAL OMGEVINGSBELEID VERBONDEN MET DE SAMENLEVING

Korte inhoud begrotingsartikel:

Onder dit artikel vinden we volgende uitgaven terug:

- werkingsuitgaven met betrekking tot het omgevingsbeleid voor wat betreft organisatieondersteuning en organisatiebeheer;
- subsidies aan publieke en private partners voor het informeren en verder uitvoeren van het ruimtelijk beleid;
- het verder opbouwen van lerende netwerken o.a. vanuit de platformen georganiseerd in het kader van het Atrium Lerend Netwerk.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
--	-----	-----

BA 2021	5.513	6.176
<i>Index</i>	17	17
<i>Compensaties</i>	- 4	- 4
<i>Andere bijstellingen</i>	- 1.206	794
BO 2022	4.320	6.983

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Naar QB0-1QCE2NC-WT	-4	-4	Compensatie voor verhoging onderzoeksbudget departement Omgeving
TOTAAL	-4	-4	

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Tabel NBR: punctuele maatregelen	-50	-50	Besparing door stopzetting van de subsidies voor het gedeelte "verharding" in een RUP
Bijstelling vereffeningskalender		2.000	Bijstelling na analyse vereffeningskalender
Tabel NBR: punctuele maatregelen	-1.156	-1.156	Besparing op investerings-subsidies ten gevolge van toepassing nieuw decreet rond leegstandssubsidies
TOTAAL	-1.206	794	

QB0-1QCE4NE-WT – VERNIEUWINGSFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit uitgavenartikel maakt deel uit van het Vernieuwingsfonds en is dan ook direct gelinkt aan de evolutie van de inkomsten op artikel QB0-9QCETNE-OW. Leegstaande en verwaarloosde bedrijfsruimten in Vlaanderen worden opgenomen in een inventaris die jaarlijks wordt bijgewerkt. De heffing moet worden betaald in het kalenderjaar dat volgt op de derde registratie in de inventaris. Deze heffingen komen terecht in het vernieuwingsfonds. Vanuit dit fonds wordt dan steun gegeven aan projecten die leegstaande sites nieuw leven willen inblazen.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	4.800	4.800
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	500	500

BO 2022	5.300	5.300
----------------	-------	-------

Inhoudelijke toelichting kredietevolities:

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Intering saldo	1.100	1.100	Er wordt een intering voorzien van 1,1 mio euro op het saldo van het Leegstandsfonds.
Daling ontvangsten	-600	-600	Het krediet wordt verlaagd ten gevolge van een daling van de inkomsten binnen het Fonds (zie ontvangstenartikel QB0-9QCETNE-OW)
TOTAAL	500	500	

QB0-1QCE4NI-WT – ZORGEN VOOR EEN ROBUUSTE OPEN RUIMTE - FONDS VOOR LANDINRICHTING EN NATUURLIJKE RIJKDOMMEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel wordt voorzien om in voorkomend geval eerder ontvangen financiële zekerheden terug te betalen aan de projectuitvoerders van diepegeothermieprojecten. Deze zekerheden dienen gesteld te worden door de vergunninghouder in kader van een opsporingsvergunning voor aardwarmte.

Kredietevolutie:

Pro memorie. Geen terugbetalingen van financiële zekerheden in 2021 en 2022.

QB0-1QCE4NI-PA – ZORGEN VOOR EEN ROBUUSTE OPEN RUIMTE - FONDS VOOR LANDINRICHTING EN NATUURLIJKE RIJKDOMMEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit ESR-neutrale begrotingsartikel maakt deel uit van het Fonds voor Landinrichting en Natuurlijke Rijkdommen en betreft het luik aan fondsuitgaven dat aangewend wordt voor het verlenen van terugvorderbare voorschotten aan de VLM, om de VLM in staat te stellen haar recht van voorkoop in de ruilverkavelingsprojecten effectief uit te oefenen. Het variabel krediet van dit artikel vloeit voort uit twee begrotingsartikels van de middelenbegroting (QB0-9QCETNI-OW en QB0-9QCETNI-OP).

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	2.200	2.200
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	- 345	- 345
BO 2022	1.855	1.855

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Bijstelling prognose VLM	-345	-345	Het krediet wordt aangepast conform de (bottom-up) prognose van VLM
TOTAAL	-345	-345	

QB0-1QCE2NJ-WT – ZORGEN VOOR EEN ROBUUSTE OPEN RUIMTE

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit artikel worden de rechtstreekse uitgaven van het Departement Omgeving gefinancierd voor het beheer van de grondeigendommen die via ruilverkavelingen werden verworven.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	42	52
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	- 10
BO 2022	42	42

**Inhoudelijke
toelichting:
(duizend
euro)**

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Bijstelling vereffeningskalender		-10	Bijstelling na analyse vereffeningskalender
TOTAAL	0	-10	

QB0-1QCE2NO-IS – RUBICONFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het Rubiconfonds kan worden gespijsd via:

- de opbrengsten van de planbatenheffing voor bestemmingswijzigingen naar een zone bestemd voor bedrijven;
- de inkomsten die voortvloeien uit de activiteiten van het Fonds;
- toelagen ten laste van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap.

De middelen van het Rubiconfonds kunnen worden gebruikt om:

- de planschadevergoeding te betalen afkomstig van de aanduiding van watergevoelige openruimtegebieden (signaalgebieden) door de Vlaamse Regering;
- subsidies te verlenen aan provincie- en gemeentebesturen met als doel een terugbetaling van 60% van de kosten voor planschadevergoedingen van gemeentelijke en provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen voor percelen volledig of deels gelegen binnen een door de Vlaamse Regering goedgekeurd signaalgebied.

De subsidies uit het Rubiconfonds zijn decretaal geregeld en worden met besluiten van de Vlaamse Regering geoperationaliseerd. Het Vlaams Regeerakkoord voorziet een onmiddellijke aanduiding van watergevoelige openruimtegebieden nadat het instrumentendecreet in werking treedt.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	15.000	15.000
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2022	15.000	15.000

**Inhoudelijke
toelichting
kredietevoluties:**

Geen wijzigingen ten opzichte van BA2021.

QB0-1QCE2NW-IS -

HOGER ONDERWIJS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit artikel financierde het departement Omgeving in de jaren 2020 en 2021 de uitgaven voor het Steunpunt Milieu en Gezondheid (vanaf 2022 worden deze uitgaven aangerekend op artikel QB0-1QCE2NA-WT onder de noemer 'Vlaams humaan biomonitoringsprogramma').

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	528	528
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	- 528	- 528
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2022	0	0

**Inhoudelijke
toelichting
kredietevoluties:**

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
--------------	-----	-----	-------------

Naar QB0-1QCE2NA-WT	-528	-528	Boeking op WT-artikel ipv. op een IS-artikel cf. FB-instructies
TOTAAL	-528	-528	

QB0-1QCE2NX-IS – DAB GRONDFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel omvat de toelage vanuit de algemene uitgavenbegroting aan de DAB Grondfonds.

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

Pro memorie.

QB0-1QCE2NY-IS – VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ (VLM)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel ontvangt de VLM een werkingstoelage en een investeringstoelage van het Departement Omgeving ter financiering van haar algemene taken, en haar specifieke taken op het vlak van ruilverkaveling, landinrichting, het decreet natuurbehoud, het Mestdecreet, geïntegreerd plattelandsbeleid, grondbeleid van het eigen beleidsdomein en het decreet Vlaamse Grondenbank. Daarnaast worden er ook toelages toegekend vanuit dit artikel voor de voorbereiding en technische uitgaven bij ruilverkaveling en de uitvoering van landinrichtingsprojecten.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	59.760	59.492
<i>Index</i>	978	978
<i>Compensaties</i>	652	467
<i>Andere bijstellingen</i>	- 263	- 263
BO 2022	61.127	60.674

**Inhoudelijke
toelichting
kredietevoluties:**

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van SG0-1SAC2ZZ-WT	4	4	Eenmalig gedeelte van rugzakje bij personeels-overdracht naar AgO uit 2021 komt terug.
Naar SH0-1SAA2ZZ-LO	-53	-53	Overdracht loonkrediet voor invulling vacature bij HFB ikv inkanteling gebouwen VLM.
<i>Naar SH0-1SAA2ZZ-WT</i>	-9	-9	Overdracht rugzakje voor invulling vacature bij HFB ikv inkanteling gebouwen VLM.

<i>Van SH0-1SKA2SA-WT</i>	10	10	Compensatie voor niet gebruik van eDelta.
<i>Van QBX-3QCE2FY-IS</i>	350	350	Compensatie voor bouwen aan informatica-toepassingen binnen VLM.
<i>Van QBX-3QCE2NJ-WT</i>	350		Compensatie voor uitvoering landinrichtingsplannen.
<i>Van QBX-3QCE2NY-IS</i>		165	Bijstelling VEK na analyse vereffeningskalender.
TOTAAL	652	467	

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Opstap 2022 van de opgelegde koppenbesparing 2020-2024	-208	-208	Het budget wordt verminderd met 208 keuro als gevolg van de opstap 2022 van de generieke besparing op de personeelskredieten van de Vlaamse Overheid.
Generieke besparingsmaatregel op de apparaatsmiddelen (-1%)	-55	-55	Het budget wordt verminderd met 55 keuro als gevolg van de opstap 2022 van de generieke besparing op de werkingskredieten van het apparaat van de Vlaamse Overheid.
TOTAAL	-263	-263	

Voor de verdere bespreking van interne stromen wordt generiek verwezen naar de bespreking van de begroting van de betrokken Vlaamse rechtspersoon.

QB0-1QCE4NY-IS – VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ (VLM)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel maakt deel uit van het Fonds voor Landinrichting en Natuurlijke Rijkdommen en betreft het luik aan fondsuitgaven dat aangewend wordt voor de financiering van saldo's ten laste van het Vlaamse Gewest bij de ontbinding van ruilverkavelingscomités en de subsidiëring van ruilverkavelingswerken. De raming van deze kredietbehoefte bedraagt 20 keuro. Het variabel krediet van dit artikel vloeit voort uit het begrotingsartikel van de middelenbegroting (QB0-9QCETNI-OW).

Kredietevolucie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	20	20
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0

BO 2022	20	20
----------------	----	----

**Inhoudelijke
toelichting:**

kredietevoluties:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA 2021.

Voor de verdere bespreking van interne stromen wordt generiek verwezen naar de bespreking van de begroting van de betrokken Vlaamse rechtspersoon.

2.2.2. DAB'S MINAFONDS en GRONDFONDS

2.2.2.1 DAB Minafonds

ONTVANGSTENARTIKELEN

Niet van toepassing.

UITGAVENARTIKELEN

QBX-3QCE2NA-WT – VIA BIJKOMENDE INSPANNINGEN BRONNEN VAN HINDER AANPAKKEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit artikel financiert het Departement Omgeving uitgaven die betrekking hebben op de strategische doelstellingen omtrent het verhogen van de leefkwaliteit voor het thema hinder. Meer concreet omvat dit artikel uitgaven voor beleidsvoorbereidend onderzoek, uitwerking en implementatie van maatregelen en beleidsinstrumenten in verband met milieuhinder en leefomgevingskwaliteit.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	179	179
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2022	179	179

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA 2021.

QBX-3QCE2NJ-WT – ZORGEN VOOR EEN ROBUUSTE OPEN RUIMTE

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit artikel worden in hoofdzaak door VLM de vergoedingen (beheerovereenkomsten) gefinancierd ingevolge het plattelandsontwikkelingsprogramma voor Vlaanderen.

De beheerovereenkomsten worden zowel met Vlaamse als Europese middelen gefinancierd. De VLM sluit beheerovereenkomsten met de landbouwers voor het vrijwillig uitvoeren van agromilieumaatregelen. De landbouwers ontvangen voor het uitvoeren van

deze agromilieumaatregelen jaarlijks een vergoeding. De landbouwer kan, onder begeleiding van de bedrijfsplanner, beheerovereenkomsten met diverse doelstellingen sluiten. Met het sluiten van beheerovereenkomsten wordt uitvoering gegeven aan de Vlaamse beleidsdoelstellingen en -prioriteiten, bepaald door de Vlaamse Regering, en dit in uitvoering van het Europees plattelandsontwikkelingsbeleid.

Inzake VAK wordt voor 2022 11.617 keuro voorzien. Alle beheerovereenkomsten met startdatum 01/01/2022 zullen worden vastgelegd voor de volledige looptijd. Inzake VEK wordt voor 2022 111.408 keuro voorzien. Dit betreft het in 2022 uit te betalen bedrag met betrekking tot de beheerovereenkomsten met startdatum 01/01/2018, 01/01/2019, 01/01/2020, 01/01/2021 en 01/01/2022.

Daarnaast worden er via dit artikel door het departement ook subsidies verleend aan provincies, gemeenten, publiekrechtelijke rechtspersonen, privaatrechtelijke rechtspersonen en natuurlijke personen voor de uitvoering van landinrichtingsplannen (1.101 keuro VAK en 1.348 keuro VEK).

In het Regeerakkoord 2019-2024 voorziet de Vlaamse Regering de oprichting van Vlaamse parken. Om de gebiedscoalities die de oprichting van deze parken gaan realiseren te ondersteunen, voorzag de Vlaamse Regering bij het regeerakkoord een budget van 2 miljoen euro voor de Vlaamse parken. In 2022 wordt hiervoor 700 keuro VAK en VEK voorzien aan de éénmalige forfaitaire subsidie van kandidaat Landschapsparken. Met het label Landschapsparken beoogt de Vlaamse Regering een erkenning van kwaliteitsvolle gebieden waardoor kansen worden gecreëerd voor de landschapsontwikkeling en de realisatie van ambitieuze landschapsdoelstellingen in deze gebieden zonder dat er bijkomende restricties worden opgelegd. Lokale partners worden overtuigd om deel uit te nemen aan een coalitie op maat van het gebied. De Vlaamse Overheid selecteert de gebiedscoalities met de meest ambitieuze en best realiseerbare doelstellingen. De geselecteerde coalities worden ondersteund voor hun werking en hun projecten.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	13.068	11.409
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	- 350	1.347
<i>Andere bijstellingen</i>	700	700
BO 2022	13.418	13.456

**Inhoudelijke
toelichting
kredietevoluties:**

**(duizend
euro)**

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van QBX-3QCE2ZZ-OV		1.347	Bijstelling VEK na analyse vereffeningskalender met compensatie op het saldo van het MINAfonds
Naar QB0-1QCE2NY-IS	-350		Compensatie voor noodzakelijke VAK-behoefte landinrichtingsplannen.
TOTAAL	-350	1.347	

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting

Uitgaven Regeerakkoord: Omgeving-Ondersteuning Landschapsparken	700	700	verhoging kredieten in uitvoering van het regeerakkoord voor de ondersteuning van landschapsparken.
TOTAAL	700	700	

QBX-3QCE2NR-IS – VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ (VLM) - GEBRUIKERSCHADE EN KAPITAALSCHADE

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit artikel ontvangt VLM een aanvullende toelage vanuit de DAB MINAfonds voor de uitbetaling van kapitaalschade en gebruikersschade.

Dit is de schade die de eigenaar/gebruiker van een grond ondervindt als gevolg van: een bestemmingswijziging van "landbouw" naar "natuur", "bos" of "overig groen"; het in een plan opnemen van een overdruk die de economische aanwending van landbouwgrond beïnvloedt; het opleggen van een erfdiensbaarheid die de economische aanwending van landbouwgrond beïnvloedt. Het krediet dient om de aanvragers voor deze schade te vergoeden en verloopt via de VLM-begroting via deze interne stroom.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	1.915	1.115
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2022	1.915	1.115

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA 2021.

Voor de verdere bespreking van interne stromen wordt generiek verwezen naar de bespreking van de begroting van de betrokken Vlaamse rechtspersoon.

QBX-3QCE2NY-IS – VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ (VLM)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit artikel ontvangt VLM een aanvullende toelage vanuit de DAB Minafonds voor uitgaven in het kader van ruilverkavelingsprojecten en grondverwerving buffergebieden.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	3.886	3.930
<i>Index</i>	0	0

<i>Compensaties</i>	0	1.420
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2022	3.886	5.350

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Naar QB0-1QCE2NY-IS		-165	Bijstelling VEK na analyse vereffeningskalender.
Van QBX-3QCE2ZZ-OV		1.585	Bijstelling VEK na analyse vereffeningskalender met compensatie op het saldo van het MINAfonds.
TOTAAL		1.420	

Voor de verdere bespreking van interne stromen wordt generiek verwezen naar de bespreking van de begroting van de betrokken Vlaamse rechtspersoon.

2.2.2.2 DAB Grondfonds

ONTVANGSTENARTIKELEN

QBZ-2QCEANF-OW – EEN GERICHT HANDHAVINGSBELEID INZAKE RUIMTELIJKE ORDENING

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel omvat de ontvangsten in het Grondfonds die voortkomen uit beslissingen tot opleggen van administratieve geldboetes, dwangsommen, recuperatie afbraakkosten, minnelijke schikkingen en meerwaarden van de afdeling Handhaving van het Departement Omgeving in uitvoering Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2021	2.335		
Bijstelling BO 2022	0		
BO 2022	2.335		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA 2021.

QBZ-2QCEANG-OI – VERDERE GEBIEDSGERICHTE RUIMTELIJKE ONTWIKKELING VIA RUIMTELIJKE UITVOERINGPSLANNEN - PLANBATEN- EN PLANSCHADEDOSSIERS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel komen de ontvangsten uit de planbatenheffing, zoals geïnd door Vlabel, binnen in het Grondfonds. Omwille van de specificiteit van de planbatenheffing die geen wekerende heffing is en die pas moet worden betaald na een startfeit, kan op zich pas post factum worden ingeschat welke de ingekohierde bedragen en welke de inningen zijn. Om die reden wordt het gemiddelde van de laatste drie jaar aan werkelijk geïnde heffingen gebudgetteerd.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2021	1.104		
Bijstelling BO 2022	266		
BO 2022	1.370		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Op basis van het gemiddelde van de laatste drie jaar aan werkelijk geïnde heffingen worden de planbaten geactualiseerd.

UITGAVENARTIKELEN

QBZ-3QCE2NF-WT – EEN GERICHT HANDHAVINGSBELEID INZAKE RUIMTELIJKE ORDENING**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Op dit artikel van de DAB Grondfonds worden de kredieten voor de juridische afhandeling van inspectiedossiers inzake ruimtelijke ordening voorzien.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	2.335	2.335
<i>Index</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Compensaties</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Andere bijstellingen</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
BO 2022	2.335	2.335

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA 2021.

QBZ-3QCE2NG-WT – VERDERE GEBIEDSGERICHTE RUIMTELIJKE ONTWIKKELING VIA RUIMTELIJKE UITVOERINGPSLANNEN - PLANBATEN- EN PLANSCHADEDOSSIERS**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Op dit artikel van de DAB Grondfonds worden de kredieten voor de behandeling en uitbetaling van planschadedossiers voorzien.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	3.161	3.161
<i>Index</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Compensaties</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Andere bijstellingen</i>	<i>266</i>	<i>266</i>
BO 2021	3.427	3.427

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

Het budget voor planschade wordt in overeenkomst gebracht met de verwachte ontvangsten op inkomstenartikel QBZ-2QCEANG-OI (planbaten).

2.2.3. OVERIGE ENTITEITEN ONDER GEZAG

2.2.3.1. Rubiconfonds

Het Rubiconfonds kan worden gespijsd via:

- de opbrengsten van de planbatenheffing voor bestemmingswijzigingen naar een zone bestemd voor bedrijven;
- de inkomsten die voortvloeien uit de activiteiten van het Fonds;
- toelagen ten laste van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap.

De middelen van het Rubiconfonds kunnen aan uitgavenzijde worden gebruikt om:

- de planschadevergoeding te betalen afkomstig van de aanduiding van watergevoelige openruimtegebieden (signaalgebieden) door de Vlaamse Regering;
- subsidies te verlenen aan provincie- en gemeentebesturen met als doel een terugbetaling van 60% van de kosten voor planschadevergoedingen van gemeentelijke en provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen voor percelen volledig of deels gelegen binnen een door de Vlaamse Regering goedgekeurd signaalgebied.

De subsidies uit het Rubiconfonds zijn decretaal geregeld en worden met besluiten van de Vlaamse Regering geoperationaliseerd. Het Vlaams Regeerakkoord voorziet een onmiddellijke aanduiding van watergevoelige openruimtegebieden nadat het instrumentendecreet in werking treedt. Hiervoor werd vanaf 2020 een toelage van 15.000 keuro richting het Rubiconfonds voorzien, met het oog op het opbouwen van voldoende middelen voor een eerste verwachte piek in uitgaven voor planschade als gevolg van de aanduiding van watergevoelige openruimtegebieden.

Het Rubiconfonds oefent al haar activiteiten uit onder de ISE Omgevingsbeleid voor Ruimte en Milieu (QN).

Ontvangsten

De ontvangsten van het Rubiconfonds komen deels uit de planbaten. Omwille van de specificiteit van de planbatenheffing die geen weerkerende heffing is en die pas moet worden betaald na een startfeit, kan op zich pas post factum worden ingeschat welke de ingekohierde bedragen en welke de inningen zijn. Om die reden wordt het gemiddelde van de laatste drie jaar aan werkelijk geïnde heffingen gebudgetteerd. Bij BO2022 werden de ontvangsten geraamd op 1.487 keuro.

Het Vlaams Regeerakkoord voorziet een onmiddellijke aanduiding van watergevoelige openruimtegebieden nadat het instrumentendecreet in werking treedt. Hiervoor werd in 2020 een eerste toelage van 15.000 keuro richting het Rubiconfonds voorzien (via QB0-1QCE2NO-IS), met het oog op het opbouwen van voldoende middelen voor een eerste verwachte piek in uitgaven voor planschade als gevolg van de aanduiding van

watergevoelige openruimtegebieden (signaalgebieden). In 2021 en 2022 wordt hetzelfde bedrag voorzien.

Uitgaven

Gemeenten of provincies die veroordeeld worden voor planschade als gevolg van een RUP dat gevolg geeft aan een beslissing van de Vlaamse Regering over een signaalgebied komen momenteel in aanmerking voor een tussenkomst van 60% in de planschadekosten vanuit het Rubiconfonds. In het kader van mogelijke schadegevallen werd voor 2022 een budget van 1.487 keuro voorzien in overeenstemming met de raming te ontvangen planbaten. In 2022 wordt dit budget dankzij de extra toelage dus verhoogd tot 16.487 keuro. Hiervan is 8.243 keuro (50%) voorzien voor subsidies toegekend aan provincies, en 8.244 keuro (50%) voor subsidies toegekend aan steden en gemeenten, beide voor de planschadevergoedingen voor percelen die volledig of deels gelegen zijn binnen een signaalgebied.

Rekening houdende met de uitvoeringscijfers en de verwachte inkomsten en uitgaven 2022 wordt het over te dragen saldo eind 2022 vastgelegd op 26.786 keuro.

2.2.4. OVERIGE ENTITEITEN ONDER TOEZICHT

2.2.4.1. Vlaamse Landmaatschappij (VLM)

Vlaamse Landmaatschappij (VLM) is een NV van publiek recht. De VLM is opgericht bij decreet van 21 december 1988 onder de vorm van een naamloze vennootschap. De VLM heeft rechtspersoonlijkheid. Door het kaderdecreet bestuurlijk beleid van 18 juli 2003 is de VLM een publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap.

Het agentschap heeft als missie bij te dragen tot de realisatie van de doelstellingen van:

- het milieubeleid, bedoeld in artikel 1.2.1, § 1, van het decreet algemene bepalingen milieubeleid;
- de ruilverkaveling, bedoeld in de wetgeving inzake ruilverkaveling van landeigendommen;
- de landinrichting, vermeld in het decreet van 28 maart 2014 betreffende de landinrichting;
- het decreet natuurbehoud;
- het Mestdecreet van 22 december 2006;
- het geïntegreerd plattelandsbeleid;
- het grondbeleid van het eigen beleidsdomein;
- het decreet Vlaamse Grondenbank.

De taken van het agentschap zijn:

- de uitvoering van het mestbeleid, als bedoeld in het Mestdecreet van 22 december 2006;
- de uitvoering van het beleid ter bescherming van de kwaliteit van de bodem dat erop gericht is om die geschikt te maken of te houden voor zo veel mogelijk bodemfuncties;
- op verzoek van de bevoegde diensten van de Vlaamse Regering, de bevoegde agentschappen of, in voorkomend geval, de bevoegde lokale besturen, zijn medewerking te verlenen aan de ondersteuning van de algemene inrichting van het buitengebied en de open ruimte;
- de uitvoering van het geïntegreerd plattelandsbeleid met uitzondering van die aspecten die werden toegewezen aan andere agentschappen of tot een ander beleidsdomein behoren;
- een uniek loket beheersovereenkomsten voor de doelgroep landbouw op te richten en te beheren;
- op verzoek van de bevoegde diensten van de Vlaamse Regering of de bevoegde agentschappen, zijn medewerking te verlenen aan de uitvoering van het grondbeleid;

De VLM oefent haar activiteiten uit onder ISE N Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu, ISE D Water, ISE G Plattelandsbeleid en ISE F Natuur en Biodiversiteit. De financiering van de werking van de VLM verloopt voornamelijk via het toelage-artikel QB0-1QCE2NY-IS. Dit artikel wordt in de begroting conform de instructies integraal toegewezen aan het grootste ISE binnen VLM: ISE N Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu. Voor de bespreking van de kredietevolutie van deze interne stroom naar VLM wordt verwezen naar de besprekingen van artikel QB0-1QCE2NY-IS. Hieronder worden enkel de kredieten besproken die onder ISE N "Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu" ressorteren. Voor de VLM-kredieten binnen de andere ISE wordt verwezen naar de bespreking van de andere betrokken ISE in deze BBT.

ISE N OMGEVINGSBELEID RUIMTE EN MILIEU

Met landinrichting worden investeringen uitgevoerd voor de versterking van open ruimte in de projecten de Wijers, Maasvallei, Schelde en Rupel, Gentse Kanaalzone en Vinderhoutse bossen, Oudlandpolder, Zwin, Moervaartvallei, Plateau van Moorsel, Brugse Rand en Vlaamse Rand. Daarnaast wordt een volwaardig open ruimte luik bij belangrijke investeringsprojecten (A11, R0, Koppelingengebieden Gentse Kanaalzone, LSO/RSO, Natuurcompensaties Zeebrugge, Sigma, Rivierherstel Leie, Rond Ronse) gerealiseerd, waardoor het draagvlak voor deze projecten toeneemt en de omgevingskwaliteit wordt versterkt. Door een geïntegreerde inrichting in ruilverkavelingsprojecten worden belangrijke natuur- en waterdoelen bereikt in de projecten Molenbeersel, Sint-Rijkers, Izenberge fase 1, Schelde-Leie, Willebringen en Rijkevorsel-Wortel.

In de projecten De Blankaart, Zwinpolders, Oudlandpolder, Moervaartvallei, Liereman, De Merode en de ruilverkaveling voor de groententeelt in Molenbeersel, wordt uitvoering gegeven aan raamakkoorden en beslissingen van de Vlaamse Regering.

Er wordt ook volop ingezet op de uitvoering van het programma Water-Land-Schap.

De werking van de Vlaamse Grondenbank wordt verder uitgevoerd in functie van een grondbeleid voor voedselproductie, biodiversiteit en klimaat- en waterdoelen. Het flankerend beleid IHD-PAS van de grondenbank flankerend beleid IHD-PAS is erop gericht om landbouwers met gronden in habitatgebied uit te ruilen zodat Europees belangrijke natuur kan gerealiseerd.

Binnen de mogelijkheden van de overgangsregeling van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) worden beheerovereenkomsten die aflopen in 2021, ondersteund. Met een nieuwe beleidsperiode (2023) in het vooruitzicht, wordt er evenwel geopteerd om deze beheerovereenkomsten op 1 januari 2022 te hernieuwen voor een kortere looptijd.

Via de Open Ruimte programmawerking wordt het kader voor Landschapsparken in Vlaanderen in afstemming met de Nationale Parken Vlaanderen, verder scherp gesteld. Na selectie van de kandidaten kunnen deze met begeleiding een strategisch plan voor hun gebied uitwerken met het oog op de aanduiding als landschapspark. Een selectie en inhoudelijke begeleiding van de geselecteerde kandidaten worden voorzien tot 2023. De toekenning van de titels is voorzien begin 2023 zonder dat door de titel toe te kennen, nieuwe beperkende maatregelen worden ingevoerd (o.a. vergunningen). De decretale verankering van de Landschapsparken verloopt parallel.

Er worden hiertoe in de VLM begroting 95.269 keuro aan ontvangsten voorzien en 91.773 keuro aan uitgaven.

De inkomsten uit verkoop van goederen en diensten worden geraamd op 1.984 keuro wegens de huidige geraamde inkomsten uit verkopen en allerlei landbouweconomische studies en niet instrument gebonden opdrachten die de VLM uitvoert voor derden. De opbrengst op het toezicht op de ruilverkavelingswerken wordt geraamd op 228 keuro.

De inkomsten uit rentes (gemak van betaling bij verkoop domeingoederen en ruilverkaveling) worden op 33 keuro geraamd. De verwachte inkomsten uit pachten worden geraamd op 449 keuro.

Er worden bij BO2022 1.866 keuro inkomsten uit "nadelige saldi" verwacht binnen de entiteit ruilverkaveling. Recuperaties bij bedrijven ikv inrichtingswerken worden geraamd op 127 keuro. Vanuit verzekeringsmaatschappijen wordt 40 keuro verwacht. Voor recuperaties vanuit vzw's bedraagt de raming 99 keuro. De raming van de inkomsten uit projecten met Europese cofinanciering wordt op 2.249 keuro gebracht.

De VLM verkrijgt zijn werkingstoelage via begrotingsartikel QB0-1QCE2NY-IS. De VLM beschikt in 2022 over een werkingstoelage van 55.011 keuro t.o.v. 54.344 bij BA2021. Zie bespreking van dit artikel QB0-1QCE2NY-IS.

Vanuit het Departement Omgeving worden de inkomende werkkredieten voor studies in de ruilverkaveling voorzien. Het budget voor de voorbereiding en de ecologische monitoring van ruilverkavelingsprojecten bedraagt 0 keuro VAK en 75 keuro VEK.

Dienst Dierenwelzijn voorziet een toelage van 75 keuro aan de VLM ikv een samenwerkingsakkoord.

Er wordt voor gebruikersschade uitgegaan van een VAK van 1.075 keuro en 275 keuro VEK. Voor kapitaalschade wordt eveneens uitgegaan van constant beleid, nl. 840 keuro VAK en VEK. Deze toelagen aan de VLM verlopen via artikel QBX-3QCE2NR-IS.

De VLM verwacht 8 keuro aan inkomensoverdrachten uit provincies.

Er worden 287 keuro recuperaties verwacht vanuit Europa.

De investeringstoelage aan de VLM bedraagt 2.018 keuro VAK en VEK. Deze verloopt tevens via begrotingsartikel QB0-1QCE2NY-IS.

Via begrotingsartikel QB0-1QCE2NY-IS bedraagt het budget voor de subsidiëring van landinrichtingswerken die door de Vlaamse Landmaatschappij worden uitgevoerd 4.098 keuro VAK en 3.520 keuro VEK. Het budget voor het betalen van de subsidies voor ruilverkavelingswerken is uitdovend op de algemene uitgavenbegroting. Er blijft 50 keuro VEK beschikbaar.

Via begrotingsartikel QB0-1QCE4NY-IS kan een variabel krediet worden aangewend voor de subsidiëring van ruilverkavelingswerken. De raming van de kredietbehoefte bedraagt 20 keuro en is gelijk aan de raming van de toegewezen ontvangsten (Fonds voor Landinrichting en Natuurlijke Rijkdommen).

Via begrotingsartikel QBX-3QCE2NY-IS verloopt de toelage aan de VLM voor grondverwerving buffergebieden. Dit artikel omvat het budget voor de verwerving van de woningen en bedrijfszetels die gelegen zijn in het Seveso-buffergebied te Overdam (Gent) ingevolge beslissing van de Vlaamse Regering van 21 april 2006. Ook de afbraak, na verwerving van de woningen en bedrijfszetels in het gebied worden met voornoemde budget gefinancierd. Op basis van bovenvermelde beslissing van de Vlaamse Regering werd in het verleden reeds voldoende VAK voorzien. Het VAK voor 2022 blijft bijgevolg op 0 keuro. Het VEK wordt op 1.585 keuro gebracht. Eveneens via dit artikel komt de toelage aan de VLM voor technische uitgaven met betrekking tot de toepassing van de wetten op de ruilverkaveling van landeigendommen, eventueel door toekenning van voorschotten. Voor de subsidiëring van ruilverkavelingswerken wordt er 3.886 keuro VAK voorzien. Het VEK bedraagt 3.765 keuro.

Via begrotingsartikel MDU-3MHH2RW-IS wordt vanuit Agentschap Wegen en Verkeer in een toelage van 861 keuro VAK en 1.441 keuro VEK aan de VLM voorzien, en dit voor diverse ruilverkavelings- en landinrichtingsprojecten, niet instrument gebonden projecten en projecten met de werkvennootschap.

Via begrotingsartikel MBU-3MIH2VX-IS wordt vanuit Agentschap Maritieme Toegang in een toelage van 766 keuro VAK en 842 keuro VEK aan de VLM voorzien, en dit voor diverse landinrichtingsprojecten en grondenbanken LSO en Natuurontwikkeling poldercomplex.

De bijdrage van de provincies en de gemeenten in de inrichtingswerken en grondenbankwerking werd berekend op respectievelijk 632 keuro en 5.895 keuro.

De geraamde opbrengsten uit de verkoop van gronden bedragen 2.136 keuro. Het gaat om volgende bedragen: 600 keuro voor de entiteit grondenbanken, 129 keuro voor de entiteit landinrichting en 1.407 keuro voor de entiteit ruilverkaveling.

De gebouwen van de VLM in Herentals en Brugge worden in 2022 aan HFB overgedragen. De waarde van het gebouw Herentals is geschat op 3.121 keuro, dat van Brugge op 4.500 keuro.

De VLM verwacht in 2022 voor 30 keuro ontvangsten uit verkoop van voertuigen en afgeschreven laptops en pc's.

De ontvangsten van de hypothecaire debiteuren ruilverkaveling en ontvangsten vanuit de verkoop van domeingoederen van de VLM via gemak van betaling worden op 213 keuro berekend.

Het begrotingsartikel QB0-1QCE4NI-PA, een variabel krediet ter financiering van het recht van voorkoop in de ruilverkaveling (terugvorderbaar voorschot) wordt bij ontvangst door de VLM in ESR-klasse 9 aangerekend aangerekend. De raming bij het departement voor de ontvangst bij de VLM is begroot op 1.855 keuro.

Aan uitgavenzijde werden de loonkredieten voor BO2022 geactualiseerd op 52.135 keuro.

De werkingsuitgaven, zowel voor huisvestingskosten, bureau- en werkingskosten, reisverblijfs-, verplaatsings-, en representatiekosten, kosten voertuigen, presentiegelden, studies en projectuitgaven in de inrichtingsactiviteiten, huur en belastingen bedragen 9.347 keuro.

Bij BO2022 worden de uitgaven aan "batige saldi" in het kader van de ruilverkaveling geraamd op 1.911 keuro, in het kader van de landinrichting op 19 keuro. Voor de grondenbanken wordt een uitgave voorzien van 250 keuro om aan de bestaande stimuli en flankerende maatregelen te kunnen voldoen. In het kader van RUP's is er 1.115 keuro voorzien voor gebruikers- en kapitaalschade (decreet grond- en pandenbeleid). 15 keuro wordt geraamd voor het uitbetalen van vergoedingen ikv projectuitvoering. Daar waar de VLM lead-partner is in Europese projecten dienen 23 keuro te worden doorgestort aan EU-overheden. In het kader van het EIP-project en andere Europese projecten dienen in 2022 585 keuro doorstortingen te gebeuren aan EU-partners, overheden en niet-overheden.

Er worden bij BO2022 4 keuro betalingen aan provincies voorzien. Er worden bij BO2022 ook 53 keuro overdrachten aan gemeenten voorzien in het kader van het omgevingsbeleid voor ruimte en milieu.

Het krediet voor aankopen gronden binnen de grondenbankactiviteiten van de VLM wordt voor dit ISE op basis van actualisatiegegevens en de diverse begrote inkomsten van de diverse partners op 7.496 keuro gebracht. De geraamde grondverwervingen in het kader van de inrichtingsactiviteiten ruilverkaveling en landinrichting worden om dezelfde reden op 4.131 keuro gebracht. De VLM maakt zijn domeingoederen te gelde en zal deze middelen en andere inkomsten voor een totaal van 952 keuro aanwenden voor het verwerven van nieuwe gronden. Voor de inrichtingswerken wordt bij BO2022 een bedrag van 13.110 keuro VAK en 9.989 keuro VEK geraamd op basis van geactualiseerde gegevens. Er wordt de aankoop of vervanging van bedrijfswagens voorzien voor 163 keuro en investeringen in informatica, kantoormateriaal en meubilair worden geraamd op 1.855 keuro. Deze laatste twee uitgavenposten sporen samen met de investeringsdotatie van de VLM.

Ter spijzing van het landinrichtingsfonds verwacht de VLM in 2022 om 740 keuro door te storten aan het departement aan geïnde pachten op gronden aangekocht in het kader van de ruilverkaveling en geïnde intrest door het toestaan van gemak van betaling in de ruilverkaveling voor het voldoen van de nadelige saldi. Ook teveel ontvangen subsidies voor inrichtingswerken of positieve saldi ten gevolge van ontbinding van ruilverkavelingscomités maken deel uit van het geraamde bedrag. Op basis van een ingeschatte aanwending van terugvorderbare voorschotten in de ruilverkaveling wordt

verwacht dat een bedrag van 990 keuro kan teruggestort worden aan het departement ter voldoening van het bekomen terugvorderbaar voorschot.

De saldobeweging binnen de VLM-begroting, die hier voor alle toepasselijke ISE besproken wordt, bedraagt in totaal 3.064 keuro opbouw van het overgedragen saldo. In de grondenbankentiteit, waar de activiteiten gebeuren onder ISE N, F en D betekent dit een aanwending van 2.018 keuro saldo. In de landinrichting (ISE N) wordt 0 keuro saldo opgebouwd en in de ruilverkaveling (ISE N) wordt 1.123 keuro saldo opgebouwd. In de natuurinrichting (ISE F) wordt 1.162 keuro saldo aangewend. In de patrimonium gronden entiteit wordt volgens de raming 774 keuro uit het saldo gehaald om de geraamde uitgaven te kunnen doen, in de entiteit patrimonium bedraagt de saldo-opbouw 3.935 keuro, dit enerzijds voor 340 keuro intering voor de fictieve huur die de VLM uit zijn saldo-middelen van de verkopen van zijn gebouwen te Gent en Leuven haalt voor de bekostiging van de huur voor huisvesting in de respectievelijke VAC's, anderzijds voor 4.275 keuro opbouw ten gevolge de geraamde opbrengst van de overdracht van het gebouw Brugge aan HFB en de jaarlijkse huur van 225 keuro voor de huisvesting in dit gebouw. In de werkingsentiteit van de VLM (ISE N) wordt 1.960 keuro aan saldi opgebouwd. Er is een opbouw van 2.965 keuro ten gevolge de geraamde opbrengst van de overdracht van het gebouw Herentals aan HFB en de jaarlijkse huur van 156 keuro voor de huisvesting in dit gebouw. De parallelle intering wordt veroorzaakt door belaste saldi uit ontvangsten voor betaling van vergoedingen P-stalen, projectwerking en plattelandsbeleid.

3. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT THEMA-OVERSCHRIJDEND INSTRUMENTARIUM OMGEVING

Dit ISE omvat de doelstellingen, taken en budgetten die verband houden met de instrumenten inzake leefmilieu en natuur en ruimtelijk beleid die niet eenduidig toe te wijzen zijn aan een ander ISE binnen het beleidsdomein Omgeving.

3.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

SD 1. NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikelen QB0-9QCEAOA-OW, QB0-1QCE2OA-WT, QB0-1QCE2OA-LO, QBX-2QCEAOA-OW en QBX-3QCE2OA-WT - NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM.

Deze doelstelling is bijkomend gelinkt aan begrotingsartikelen QB0-9QCETOE-OW en QB0-1QCE4OE-WT - NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM: VLARELFONDS.

Deze doelstelling is bijkomend gelinkt aan begrotingsartikelen QB0-9QCETOF-OW en QB0-1QCE4OF-WT - NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM: OMGEVINGSFONDS.

OD 1. DOELGERICHTE DEELNAME AAN HET INTERNATIONAAL EN EUROPEES BELEID

Deze doelstelling is bijkomend gelinkt aan begrotingsartikelen QD0-9QCETFC-OW, QD0-9QCETFC-OP, QD0-9QCETFC-OP, QD0-1QCE4FC-WT, QD0-1QCE4FC-LE en QD0-1QCE4FC-PA - EEN DOELGERICHTE DEELNAME AAN HET INTERNATIONAAL EN EUROPEES BELEID - FONDS EU COFINANCIERING.

Deze doelstelling is bijkomend gelinkt aan begrotingsartikelen QB0-1QCE2OB-WT en QBX-3QCE2OB-WT - EEN DOELGERICHTE DEELNAME AAN HET INTERNATIONAAL EN EUROPEES BELEID.

Deze doelstelling is bijkomend gelinkt aan begrotingsartikelen QB0-9QCETOD-OW, QB0-1QCE4OD-WT - EEN DOELGERICHTE DEELNAME AAN HET INTERNATIONAAL EN EUROPEES BELEID: FONDS EU-COFINANCIERING.

Ik zet in op een doelgerichte participatie en inbreng op de bovengewestelijke fora. Uitgangspunten daarvoor zijn een hoge bescherming van een kwaliteitsvolle en gezonde leefomgeving, een duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen en een gezonde economie. Er zijn op multilateraal vlak twee voorname momenten waar ik naar toe werk. Enerzijds komt er een tweede deel van de **COP15 voor Biodiversiteit**, waar de politieke onderhandelingen zullen plaatsvinden over nieuwe natuurdoelstellingen in het zogenaamde post-2020 Global Biodiversity Framework. Anderzijds is er de jaarlijks terugkerende **klimaatconferentie** gepland eind 2022.

In uitvoering van **Agenda 2030** inzake duurzame ontwikkeling en internationale klimaat- en biodiversiteitsfinanciering ondersteun ik verder het samenbrengen en inzetten van Vlaamse expertise van overheid, ondernemingen en organisaties in internationale projectwerking in sectoren als water, klimaat, biodiversiteit, ... Daarbij vormen capaciteitsversterking, stimuleren van partnerschappen en overdracht van expertise en gepaste technologie, de rode draden.

Ook voer ik een actief **buurlandenbeleid** en investeer ik in interregionale samenwerking waar opportuniteiten zich aanbieden, bijvoorbeeld onder Regions4 waarvan Vlaanderen ook in 2022 het vice-voorzitterschap bekleedt. In het bijzonder met Nederland stem ik verder af over de aanpak van de stikstofopgave.

Het Vlaamse omgevingsbeleid wordt in sterke mate beïnvloed door de dynamiek op EU-niveau. Ik volg de vele initiatieven in het kader van de **EU Green Deal** verder met aandacht op.

Naast het omvangrijke pakket van voorstellen ter herziening van de Europese regelgeving inzake klimaat dat een groot deel van de agenda van de **EU Raad van Leefmilieuministers** zal innemen, worden er volop nieuwe doelstellingen onderhandeld inzake circulaire economie, zero-pollutie en biodiversiteit en bossen, etc. De haalbaarheid en impact van deze EU ambities zal ik grondig opvolgen samen met het nieuwe EU beleid om deze ambities waar te maken.

Een belangrijk dossier voor 2022 wordt de **EU Biodiversiteitsstrategie 2030** en het bijhorende actieplan (zie ISE natuur en biodiversiteit SD 1 OD 1). Ik verwacht voor biodiversiteit wetgeving voor het herstel van ecosystemen en een nauwe koppeling met de EU Bosstrategie en het EU-initiatief voor ontbossingsvrije waardeketens in internationale handel. Binnen het **EU Actieplan rond Circulaire Economie** zie ik veel mogelijkheden in de voorstellen rond batterijen, afvaltransport, verpakkingen en textiel. Verder staat ook de herziening van de **luchtkwaliteitsrichtlijn** op het programma in 2022. Ook initiatieven die in 2022 worden genomen in het kader van de **Green Deal klimaat** hebben een positieve impact op lucht- en andere omgevingsdoelstellingen. Het beleidspakket rond **zero pollution** biedt daarnaast onder meer mogelijkheden voor een level playing field rond de aanpak van bodemverontreiniging. Ik zal ook blijven aandringen op een kordaat Europees beleid inzake zorgwekkende **chemische stoffen** zoals PFAS. Er wordt o.a. midden 2022 een voorstel van belangrijke restrictie ten aanzien van de volledige PFAS-stoffengroep verwacht in het kader van de EU REACH-Verordening. Daarnaast is het uitkijken naar de aangekondigde vertaling naar normstelling van het wetenschappelijke advies van de EFSA m.b.t. de aanwezigheid van PFAS in voeding, dit zou in de loop van 2022 kunnen resulteren in vastgestelde maximumgehalten inzake PFAS. Ik zorg voor kennisuitwisseling en samenwerking met andere Lidstaten die met dezelfde uitdagingen worden geconfronteerd.

Ook blijf ik vanuit omgevingsdoelstellingen de nieuwe initiatieven die worden gecoördineerd door collega-ministers rond het verduurzamen van het **transport** en van de **voedselproductie- en consumptie** zoals die ontwikkeld worden onder het EU Farm

to Fork Actieplan opvolgen. Het **meerjarige EU-financieringskader** en het **covid-herstelbeleid**, bieden mogelijkheden (onder meer via het EU projectenloket) voor extra investeringen met EU steun voor klimaatbeleid en groene transitie.

Ik zet verder in op vergroening van het **EU Semester** en zorg voor accurate beleidsinformatie in de volgende cyclus van het **Environmental Implementation Review (EIR)**. Er gaat bijzonder aandacht naar de ontwikkeling van meer horizontale instrumenten op EU-niveau rond governance en rond het *mainstreamen* van duurzaamheid in alle beleidsdomeinen: milieugovernance, milieubeleidsindicatoren, taxonomie voor duurzame financiering, strafrecht, de doorwerking van het beginsel "vervuiler betaalt" en de vernieuwde staatsteunregels die betrekking hebben om omgevingsbeleid.

We starten met de voorbereiding van het **Belgisch voorzitterschap van de EU Raad in 2024**.

OD 2. EEN COHERENT INSTRUMENTENPAKKET DAT GEÏNTEGREERD WORDT INGEZET

We starten een grondige hervorming van de regelgeving, de processen en procedures voor de activering van **leegstaande en/of verwaarloosde bedrijfsruimten**. We zetten in op een betere (interbestuurlijke) samenwerking en verduidelijken de rolverdeling tussen de verschillende overheidspartners. We verbeteren de effectiviteit van het instrumentarium en de volledigheid en correctheid van de inventarisatie en we zetten in op een doorgedreven digitalisering.

Ik **steun lokale besturen** bij de concrete realisaties van de bouwshift op hun grondgebied door instrumenten ter beschikking te stellen en de toepassing ervan desgevallend te laten begeleiden door mijn administraties.

De **BRV-pilootprojecten**, die momenteel lopende zijn, bieden eveneens die praktijkgerichte voorbeelden die andere besturen kunnen inspireren, bijvoorbeeld rond de inzet van (stedenbouwkundige) lasten bij omgevingsvergunningen.

Een onderzoek rond de toepassingsmogelijkheden van doelregelgeving in het omgevingsrecht werd in 2021 afgerond. Ik bouw hierop verder door in 2022 gedetailleerder te gaan kijken hoe doelregelgeving d.m.v. cases een plaats krijgen in het omgevingsrecht aan de hand van regelluwe zones en/of experimenteerregelgeving. Ik werk in deze context ook samen met mijn collega rond de opzet van regelluwe experimenteerzones binnen het beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken (bvb. MIA).

De **actualisatie van de typevoorschriften** en een modernisering van de gewestplanvoorschriften wordt momenteel bekeken.

Dit traject en de geïntegreerde planningsprocessen inzake ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUP) en gemoderniseerde milieueffectrapportage vormen de basis om te komen tot een sterkere afstemming tussen ruimtelijke en milieuaspecten.

OD 3. BUNDELING VAN MIDDELEN DIE REALISATIE OP TERREIN VERZEKEREN VIA HET BRV-FONDS

Het bundelen van middelen in het **BRV-fonds** wordt voorzien, om het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen te operationaliseren op alle bestuursniveaus en over meerdere begrotingsjaren heen. Daarbij heeft een BRV-fonds een tweeledig doel, met name (1) de financiering van de bouwshift en de uitvoering van het BRV en (2) het efficiënt en zichtbaar bundelen van middelen, gaande van subsidies, projecteninvesteringen tot middelen voor eigenaarsvergoedingen voor planschade.

Met oog op een meer samenhangende, effectieve en efficiënte uitvoering van het Omgevingsbeleid werk ik aan **een programmatische aanpak van de subsidies en ondersteuningsmaatregelen** binnen mijn eigen omgevingsportefeuille en op de langere termijn. Deze programmatische aanpak moet leiden tot meer stroomlijning, procedurele afstemming en aansluiting op de beleidsprioriteiten. Vandaar dat ik de bestaande steunmaatregelen en subsidies kritisch zal evalueren op de huidige omgevingsbeleidsdoelstellingen.

Ik streef ook naar een optimale inzet van subsidiemiddelen bij verschillende doelgroepen gericht op concrete realisatie en impact.

Na een evaluatie die werd uitgevoerd in 2021 zal ik in 2022 een **heroriëntering van het omgevingssubsidiebeleid** opzetten. De basis voor deze heroriëntering zal in relatie worden gebracht met de beleidsdoelstellingen waaronder de realisatie van (bestaande) gebiedsprogramma's en gevormd worden door een op te maken subsidie-agenda op niveau van het beleidsdomein en alle subsidieverlenende entiteiten onder mijn portefeuille. Deze subsidieagenda vormt de basis voor een programmatische en entiteit-overschrijdende aanpak van subsidies bij het departement Omgeving, ANB, OVAM, VEA, VLM en VMM. Uiteraard leg ik daarbij de link met het subsidieregister, dat onder initiatief van mijn collega bevoegd voor financiën en begroting wordt ontwikkeld.

OD 4. FINANCIERING VAN HET OMGEVINGSBELEID

Ik zorg voor een globale koppeling tussen omgevingsbeleidsplannen, hun actieprogramma's en voorzie de nodige middelen. Ik zet in op een duurzame financiering van het omgevingsbeleid en ondersteun de nodige gebiedscoalities met samenwerking tussen overheidsactoren en private actoren.

Ik implementeer een BRV-fonds. Rekening houdend met de aanbevelingen van de taskforce bouwshift moet onderzocht worden hoe de nodige middelen kunnen voorzien worden om het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen te operationaliseren op alle bestuursniveaus en over meerdere begrotingsjaren heen. Ik maak een **strategisch actieprogramma** en een rollende uitvoeringsagenda. Specifieke acties zal ik jaarlijks prioriteren en begroten.

De uitgaven van het BRV-fonds betreffen zowel ondersteuning van werking (van maatschappelijke en bestuurlijke actoren) als de uitvoering en ondersteuning van investeringsprojecten.

De '**werkingssubsidies**', ondersteunen vooral de personeelskosten die gemaakt worden om omgevingsinstrumenten actueel te houden of voor (strategische) visievorming op project- of gebiedsniveau (lokale besturen of gebieden).

De '**ondersteuning van investeringsprojecten**' heeft tot doel om de concrete realisatie op het terrein in de verschillende doelstellingen van het omgevingsbeleid te ondersteunen. Dit kan zowel gaan om subsidies voor besturen en stakeholders, eigen investeringsprogramma's van de Vlaamse overheid als om participaties van de Vlaamse overheid in projecten.

Inhoudelijk worden zowel de werkingssubsidies als de investeringsondersteuning gericht op het realiseren van de bouwshift, de versterking van de open ruimte en het ondersteunen van de gebiedscoalities hiervoor.

Er wordt programmatorisch gewerkt. Dit betekent een structureel programma eerder dan calls. Dit laatste is niet uitgesloten, specifiek om nieuwe sporen of piloten te verkennen.

Ik capteer de resultaten uit het **onderzoek omtrent verduurzaming** van onze fiscaliteit, in relatie tot ruimtelijk en omgevingsbeleid.

OD 5. DE OMGEVINGSVERGUNNING VEREENVOUDIGEN

De resultaten van de benchmarkstudie en de evaluatie van het Omgevingsvergunningsdecreet zijn opgeleverd. De globaal positieve evaluatie wijst tevens een aantal verbeterpunten aan. Waar nodig zal de regelgeving worden aangepast.

OD 6. EEN MEER GEÏNTEGREERDE EN MAATGERICHTE OMGEVINGSBESLUITVORMING

Ik onderzoek of het **omgevingsbesluit** kan worden ingevoerd op basis van een conceptnota die in het najaar van 2021 gefinaliseerd wordt. Het omgevingsbesluit is een procedure waarbij een bestemmingswijziging en de vergunningsaanvraag tegelijk beoordeeld en beslist kunnen worden, met respect voor de belangen en rechten van stakeholders.

OD 7. IEDEREEN VIP: PROACTIEVE EN OPLOSSINGSGERICHTE ADMINISTRATIE

De cel VIP zal verder haar rol als facilitator blijven vervullen. Zij zal ook in de toekomst een **begeleiding op maat** blijven geven voor belangrijke investeringsprojecten in Vlaanderen binnen de contour van een brownfieldconvenant, voor strategische projecten, voor grote stadsontwikkelingsprojecten, voor projecten van hernieuwbare energie, voor infrastructuurprojecten, ...

Daarnaast zal de cel VIP verder ook sterk inzetten op de **samenwerking met VLAIO** voor de economische speerpuntprojecten. Ook is er een nauwe **samenwerking met FIT** voor welbepaalde dossiers.

OD 8. OMGEVING IS DIGITAAL EN DATA-GEDREVEN BY DEFAULT

Beschikbare en koppelbare omgevingsdata vormt de voorwaarde voor een data-gedreven omgevingsbeleid, en dat in iedere stap van de beleidscyclus. We moeten data kunnen verzamelen en combineren uit verschillende bronnen: bestaande registers, via Internet of Things (IOT), ... Daarvoor moeten we de shift maken van statische naar dynamische dataverzameling en die data beschikbaar maken. We bouwen hiervoor het IOT- en dataplatform verder uit voor het (geautomatiseerd) verzamelen, voorbereiden, analyseren, rapporteren, publiceren en visualiseren van datasets. Binnen het beleidsdomein zetten we oa in op het beschikbaar maken van datasets (ook via IOT) ikv onze strategische doelstellingen en dringende noden. Dat doen we ism ADV en private partners en via een koppeling met het VO-datanutsbedrijf.

Ik zorg ervoor dat de omgevingsvergunning geautomatiseerd wordt gearchiveerd en gepubliceerd als linked open data. Tegelijkertijd zet ik in op een sterk omgevingsvergunningenregister.

Ik evalueer het gebruik van BIM als informatiedrager van omgevingsinformatie, ingebed in informatiebeheersystemen ondersteunend aan bedrijfsprocessen zoals vergunnen, plannen, inspecteren, monitoren ... En Samen met ADV, interne en externe partners en onderzoeksinstellingen onderzoek ik hoe we een digital Twin, modellen en een virtuele 3D replica van Vlaanderen, kunnen inzetten i.k.v. modernisering van de milieueffectbeoordeling, in eerste instantie ikv de effecten op luchtkwaliteit, geluid en verkeersintensiteit.

In het Horizon 2020-project DUeT, onder leiding van Digitaal Vlaanderen, plaatste ik een use case rond luchtkwaliteit op de kaart. Het consortium onderzocht in samenwerking met de Vlaamse Milieumaatschappij de integratie van luchtkwaliteitsdata in de DUeT Digital Twin. Momenteel onderzoekt men de koppeling met mobiliteitsdata voor snelle

scenarioberekeningen. Ik werk ook samen met Digitaal Vlaanderen aan het Horizon 2020-project CompAIR, waar de verdere uitbouw van de Digital Twin onderzocht wordt.

Ik zorg ervoor dat datastromen worden geoptimaliseerd, data beter worden gedeeld tussen alle betrokken entiteiten, data en informatie op een gebruiksvriendelijke manier worden aangeboden op maat. Voor de data m.b.t. de humane biomonitoring wordt een HBM dashboard ontwikkeld in 2022. Data m.b.t. de toestand van de verschillende milieucompartimenten, bronnen van verontreiniging en activiteiten en fenomenen die verdere verspreiding kunnen veroorzaken wordt ontsloten via Databank Ondergrond Vlaanderen (DOV), gelijklopend met de werkzaamheden van de werkgroep datahandling van de PFAS inhoudelijke expertengroep.

OD 9. WE HERZIEN HET INSTRUMENT ERKENNINGEN

Op basis van de bepaalde strategie voor de erkenningen binnen het beleidsdomein start ik in 2022 met de uitvoering van de optimalisaties en de implementatie van een alternatieve aanpak omtrent verlening en toezicht van de erkenningen.

OD 10. INZETTEN OP EEN VEREENVOUDIGDE EN KWALITATIEVE MILIEUEFFECTRAPPORTAGE

Met betrekking tot de 'modernisering van de milieueffectrapportage in Vlaanderen' zal ik dit najaar de concrete vervolgstappen voorleggen aan de Vlaamse Regering.

De organisatie van de modernisering van de milieueffectrapportage wordt intensief opgevolgd door een ambtelijke stuurgroep die bestaat uit leden van het departement en de afvaardiging van het kabinet. Daarnaast wordt regelmatig teruggekoppeld met een externe klankbordgroep, waarin alle actoren van de milieueffectrapportage betrokken zijn.

In 2022 worden de krachtlijnen geconcretiseerd:

1. Het opzetten van een vernieuwd regelgevend kader voor de milieueffectrapportage (decreetwijzigingen DABM, VCRO, Omgevingsvergunning, Complexe projecten, en de noodzakelijke uitvoeringsbesluiten). De decreetwijzigingen, die worden voorbereid door de externe juridische ondersteuning (in eerste instantie DABM) worden besproken in de stuurgroep en verder afgewerkt naar een voorontwerp decreet met Memorie van Toelichting. Het is de bedoeling om dit voorontwerp in het najaar 2021 te agenderen op de Vlaamse Regering.
2. Één van de belangrijkste pijlers van de hervorming van de modernisering van de MER is een responsabilisering van de verschillende actoren. Deze responsabilisering heeft een belangrijke impact op de taakstelling van het toekomstige Vlaams Kennis- en informatiecentrum MER, de MER-coördinatoren en MER-deskundigen. De omschrijving van deze nieuwe taakstelling en kwaliteitsborgen, evenals de organisatorische uitbouw van het online kennis- en informatiecentrum start eind 2021 om operationeel te zijn samen met de uitrol van de nieuwe werking van de milieueffectrapportage;
3. De digitalisering van de milieueffectrapportage omvat de volgende onderdelen:
  - Het digitale platform voor het Vlaams kenniscentrum milieueffectbeoordeling, operationeel in 2023;
  - De opmaak van de online MER-toets, bestaande de MER-screeningtoets en MER-scopingtoets (voor zowel projecten als plannen). Beide toetsen zijn essentieel voor de modernisering van de milieueffectrapportage voor het vereenvoudigen van de MER-screening en de efficiënte inhoudsbepaling (scoping) van de concrete MER's (gefocuste, beknopte MER's). Een eerste MER-screeningtoets (projecten en plannen) is operationeel eind 2022. Dit

wordt als basis gebruikt om in 2023 verder te bouwen aan een MER-scopingtool;

- De mogelijkheden voor het online opmaken van individuele MER's (of onderdelen ervan), de 'digitale MER' wordt in 2022 geanalyseerd om in 2023 met een eerste prototype te landen. Deze digitale MER is een project dat enkele jaren zal lopen en gefaseerd gerealiseerd zal worden en samen spoort met andere digitale initiatieven (o.a. 'digital twin', gebruik van BIM...) en online systemen (zoals het omgevingsloket, DSI...).
4. Een communicatiespoor dat gefaseerde en specifieke acties omvat om alle aspecten van de vernieuwing van de milieueffectrapportage naar alle betrokkenen (zoals initiatiefnemers, lokale besturen) kenbaar maakt.

OD 11. HERZIEN EN VEREENVOUDIGEN VAN DE OMGEVINGSREGLEMENTERING

Ik maak werk van de herziening van de milieuregelgeving voor de veehouderijen en mestverwerkingsinstallaties in het kader van het de Programmatische aanpak Stikstof (**PAS**) (zie ook 6.1, SD 1, OD 7. Emissies in de industrie en landbouw verminderen).

Ook de wetgeving in verband met emissies van **gevaarlijke stoffen, zoals PFAS**, zal worden geëvalueerd. Er wordt, in lijn met het voorzorgsprincipe, een vangnet bepaling uitgewerkt ter verduidelijking van de algemene voorwaarden van titel II van het VLAREM voor emissies naar water en naar lucht.

Er wordt onderzocht of voor (potentieel) gevaarlijke stoffen die in de omgeving terecht kunnen komen een registerplicht een meerwaarde kan zijn. En ik zet in op het uitwerken voor bijkomende meetmethoden in de verschillende milieucompartimenten. De bestaande meetmethode voor PFAS in water wordt uitgebreid naar parameters en meetbereik en er wordt een nieuwe meetmethode ontwikkeld voor de detectie van PFAS in luchtemissies.

In het kader van de **Blue Deal** maak ik werk van aanpassingen aan de milieuregelgeving voor wat de grondwatergerelateerde aspecten betreft waarbij er in het vergunningenbeleid voldoende aandacht is voor de cumulatieve effecten van grondwaterwinningen en bemalingen. Ik werk toe naar de goedkeuring van een ontwerpbesluit tot wijziging van **VLAREM** met bijkomende preventieve maatregelen rond particuliere opslaginstallaties voor stookolie, de omzetting van een onderzoeksproject met codes van goede praktijk inzake bouw en controle van vaste houders voor brandbare vloeistoffen en gevaarlijke stoffen en de gedeeltelijke omzetting van de BBT-studie inkuiping.

Ik maak verder werk van de implementatie van Europese **BBT-conclusies** in vergunningsvoorwaarden.

Voor de problematiek van **geluidsnormen** voor omlopen van motorvoertuigen/voertuigen is in 2021 een MER-procedure opgestart. Deze procedure loopt in 2022 verder en er zal dan ook gestart worden met de doorvertaling richting regelgeving.

In functie van beleidsontwikkelingen wordt opgesomd welke **nieuwe BBT-studies** noodzakelijk zijn, waarbij onder meer rekening wordt gehouden met actie 2.2 van de Blue Deal 'Circulair watergebruik als regel, vooral binnen prioritaire sectoren'. Ook wordt een BBT-studie voorzien voor het bepalen van emissiegrenswaarden voor emissies van PFAS naar de lucht.

Bij het herzien van omgevingsreglementering houden we rekening met de Europese kaders.

SD 2. HANDHAVING ALS SLUITSTUK VAN EEN SLAGKRACHTIG OMGEVINGSBELEID

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikelen QBZ-2QCEANF-OW en QBZ-3QCE2NF-WT - HANDHAVING ALS SLUITSTUK VAN EEN SLAGKRACHTIG OMGEVINGSBELEID VOOR RUIMTE EN MILIEU.

OD 1. VERDER BOUWEN AAN EEN VOLWAARDIGE OMGEVINGSHANDHAVING

Een goed handhavingsbeleid is een essentieel sluitstuk van een slagkrachtig omgevingsbeleid. Ik ga voor een krachtdadige, afgestemde en gestroomlijnde bestuurlijke omgevingshandhaving. Ik zet de bakens uit om de voordelen van een sneller bestuurlijk herstel ook te laten spelen voor ruimtelijke ordening.

Ik zet verder in op een systematische en **structurele wisselwerking tussen handhavers en beleidsvoorbereiding**. Zo worden concrete handhavingservaringen gedeeld en beleidsvoorstellen geformuleerd in functie van een verbeterde toepasbaarheid en handhaafbaarheid van (nieuwe) omgevingsregelgeving.

In het licht van de handhavingsprioriteiten blijf ik inzetten op een performant instrumentarium. Rekening houdend met het resultaat van de studieopdracht inzake ambtshalve uitvoering ruimtelijke ordening implementeer ik een concreet **afwegingskader** voor de handhavers waarbij criteria en voorwaarden worden toegepast om over te gaan tot de **ambtshalve uitvoering** bij ruimtelijke ordening. Ik verfijn verder het bestuurlijk boetekader voor milieu en ruimtelijke ordening op basis van concrete praktijkervaring. Ik pas de regelgeving aan om met bestuurlijke transacties het gevoerde 'lik op stuk'-beleid uit te breiden en performant verder te zetten.

Om een gestroomlijnde handhavingsaanpak te versterken en waar mogelijk te verbeteren, zet ik binnen het beleidsdomein Omgeving voort in op **synergiën** rond inspecteren en controleren, maatregelen nemen en bestuurlijk beboeten. Meer concreet betekent dit dat ik een studie uitvoer met het oog op de integratie van inspectiediensten. Alvast wil ik drempels die een vlotte samenwerking en informatie-uitwisseling tussen inspectiediensten bemoeilijken of obstakels die een performante inspectiepraktijk in de weg staan, zo snel mogelijk wegnemen.

Met het oog op de verdere integratie van het omgevingshandhavingsbeleid besteed ik een studieopdracht uit om de **handhavingsregelgevingen van het DABM en de VCRO maximaal af te stemmen** en te integreren in functie van een performant omgevingshandhavingsbeleid. Het kaderdecreet Bestuurlijke Handhaving wordt hierin meegenomen als optie.

Bestuurlijke en strafrechtelijke handhaving vullen elkaar aan zodat iedere schending een gepaste reactie krijgt. Ik neem actief deel aan de **expertisenetwerken van het Parket-Generaal**. Ik werk actief aan afspraken op maat met het openbaar ministerie over de schendingen die in aanmerking komen voor bestuurlijke sanctionering en worden doorgezonden door het openbaar ministerie, alsook over de schendingen die in aanmerking komen voor vereenvoudigd proces-verbaal.

Ik draag bij aan de nieuwe **Kadernota Integrale Veiligheid en het Nationaal Veiligheidsplan**, zodat ook de politie haar rol in de handhaving van het omgevingsrecht kan blijven opnemen.

OD 2. NEERZETTEN VAN EEN INNOVATIEVE OMGEVINGSHANDHAVING

Ik werk mee aan het ontwikkelen, implementeren en opvolgen van (nieuwe) **internationale en Europese visies en strategieën** m.b.t. het omgevingshandhavingsbeleid, waar het verbeteren van de naleving van bestaande Europese milieuregelgeving hoog op de agenda staat. Ik draag bij aan de concrete implementatie van het actieplan van de Europese Commissie inzake *Environmental Compliance Assurance* en neem actief deel aan het Europees IMPEL-netwerk.

Voortbouwend op de inzichten en resultaten van de studieopdracht over **compliance promotion** (nalevingsbevordering) werk ik verder een concrete beleidsvisie uit. Waar mogelijk wordt ingezet op compliance promotion. Hierbij wordt evenwel rekening gehouden met de mate waarin bepaalde sectoren in het verleden hebben bewezen zelfregulerend te zijn.

Ik werk een beleidskader en -advies uit voor implementatie van **remote sensing-technieken** voor toezicht, onder andere voor wat betreft stalemissies. Ik pas de regelgeving aan om deze technieken meer uitgebreid in te kunnen zetten voor toezicht en opsporing, met respect voor de grenzen van bescherming van de persoonlijke levenssfeer en de gegevensbescherming.

Ik zet in op **datamining en digitalisering** voor beleidsrapporteringen om gericht aan handhaving te doen (risicoanalyse en informatiedeling).

OD 3. VERSTERKEN VAN EEN PROACTIEVE EN RISICOGEBASEERDE OMGEVINGSHANDHAVING

Op basis van risicoanalyse bepaal ik prioriteiten voor handhaving. Risicovol zijn onvergunde vergunningsplichtige activiteiten en de inbreuken met de grootste kans op niet-naleving en de grootste impact op de kwaliteit van onze leefomgeving en natuur. Ik laat de inzichten inzake **impact- en gedragsanalyse** en andere resultaten van de studie ter ontwikkeling van een methodologie voor risicoanalyse doorwerken.

Daarnaast ondersteun ik waar nodig **lokale overheden** op maat bij hun initiatief om niet-vergunde ingedeelde inrichtingen te identificeren en zet ik verder in op een **performante klachtenbehandeling** bij hinder.

Ik rol het eerste **gewestelijk Omgevingshandhavingsprogramma** uit en betrek hierbij alle handhavingsactoren. Zodoende geef ik concrete invulling aan de overkoepelende strategische en operationele beleidsdoelstellingen en beleidsprioriteiten op het terrein. Ik zie erop toe dat de gewestelijke actoren maximaal afgestemd of geïntegreerd inzetten op de gewestelijke handhavingsprioriteiten.

Ik zorg er verder voor dat aan inspectie-opdrachten op een risicogerichte, weloverwogen en gedragen wijze invulling wordt gegeven om de kwaliteit van onze leefomgeving te blijven bewaken. Deze werkwijze blijft ook in 2022 een belangrijk uitgangspunt voor de verdere opvolging van o.a. het PFAS-dossier, maar ook in de bredere handhavingcontext voor routinematige handhaving als signaalfunctie door aanwezigheid op het terrein, reactieve handhaving waarbij hiaten maximaal worden voorkomen en proactieve risicogebaseerde handhaving. Daarenboven zet ik daarbij maximaal in op het **verzekeran van de kritieke processen** 'milieucrisismanagement' en 'permanentie- en responsstelsm milieuhygiëne' en het prioritair inspecteren van RIE-installaties en SEVESO-inrichtingen.

Met betrekking tot de toegang tot genetische rijkdommen en de eerlijke en billijke verdeling van voordelen die voortvloeien uit hun gebruik (Nagoya Protocol) zal een plan van aanpak van controles uitgewerkt worden.

OD 4. INZETTEN OP EEN TRANSPARANTE EN OPLOSSINGSGERICHTE OMGEVINGSHANDHAVING

Ik organiseer een handhaving die efficiënt is voor zowel de gecontroleerde als de handhaver en zet in op een transparant klachtenbeheer. Ik onderzoek de haalbaarheid, de betaalbaarheid en de meerwaarde van een **omgevingshandhavingsloket**. Ik zet het handhavingsinstrumentarium gericht in op de **vastgelegde prioriteiten**.

Ik hanteer waar mogelijk een **preventieve aanpak** waarbij ik de nieuwe inzichten inzake compliance promotion verder integreer. Ook transparantie over de beboetingskaders en bestuurlijke transacties kan hiertoe bijdragen

Waar nodig zet ik in op een **repressieve aanpak** waarbij wordt ingezet op herstel en een kordate bestraffing. Ik voorzie hierbij dat de mensen, middelen en instrumenten die

worden ingezet om de handhavingsprioriteiten te realiseren binnen een kort tijdsbestek, zichtbaar worden gemaakt zodat het vertrouwen in de omgevingshandhaving kan worden hersteld.

Ik pas het subsidiariteitsprincipe toe en spoor de lokale besturen ertoe aan hun handhavende opdrachten ook daadwerkelijk op te nemen. Ik pas de regelgeving aan zodat de inkomsten uit herstel aan het betrokken lokaal bestuur die het volledige handhavingsproces heeft uitgevoerd, wordt toegewezen. Ik onderzoek hoe de andere middelen die door handhaving gegenereerd worden, deels kunnen worden ingezet voor flankerende maatregelen ter ondersteuning van handhaving door het lokale bestuur. Een minimum aan beleidskaders garandeert en faciliteert een planmatige en performante (boven)lokale handhaving. Ik heb aandacht voor de impact van regelgeving op de bevoegdheid en capaciteit van de lokale besturen om te handhaven. Ik ondersteun lokale besturen en andere (handhavings)actoren door het actief delen van kennis over (nieuwe) beleidslijnen en regelgeving, en de toepassing ervan in de praktijk en maak werk van een website waarop alle informatie up-to-date gecentraliseerd wordt. Waar mogelijk en nuttig stel ik op maat van de lokale besturen draaiboeken ter beschikking en verleen ik ondersteuning op het terrein.

OD 5. KWALITATIEF RAPPORTEREN OVER EN EVALUEREN VAN OMGEVINGSHANDHAVING

Ik zet in op een betere en **slimmere dataverzameling- en verwerking** om zodoende gericht te kunnen handhaven, korter op de bal te spelen voor beleidsevaluatie- en bijsturing, en om een gecoördineerde uitwisseling van gegevens mogelijk te maken.

Het **omgevingshandhavingsprogramma en de rapportering worden aan elkaar gekoppeld**: de doelstellingen en prioriteiten die in het omgevingshandhavingsprogramma worden opgenomen, zullen zelf het voorwerp uitmaken van de omgevingshandhavingsrapportering. Daartoe ontwikkel en implementeer ik verder de omgevingshandhavingsmonitor (geheel van verzamelde data en gegevens inzake handhaving) die kwantitatieve en kwalitatieve informatie oplevert, en die toelaat inzicht te verwerven in de handhavingsuitvoering en het gevoerde handhavingsbeleid. Daaruit wordt geput voor de jaarlijkse cijfermatige informatie inzake handhavingsuitvoering en voor de periodieke rapportering inzake het handhavingsbeleid waarin de cijfermatige informatie wordt aangevuld met contextgegevens en kwalitatieve analyses die toelaten om de cijfers te interpreteren en tot een evaluatie te komen van de uitvoering van het omgevingshandhavingsprogramma. De cijfermatige informatie wordt vanaf 2022 ontsloten via een online interactieve tool en zal toelaten dat de handhavingsdata per individuele handhavingsactor kan worden geraadpleegd rekening houdende met de privacywetgeving. De eerste periodieke rapportering verschijnt in 2024.

OD 6. WEGWERKEN VAN HET HISTORISCH PASSIEF VIA ADVIES VAN DE HOGE RAAD VOOR HET HANDHAVINGSUITVOERING

Ik onderzoek verder op welke manier de ruimtelijke gedoogtoets voor het historisch passief kan geoperationaliseerd worden op een robuuste manier. Indien de overtreding kan gedoogd worden, kan de bevoegde overheid een vergunning afleveren mits een vergoeding. **We onderzoeken op welke manier overgegaan kan worden tot herstel indien de constructie niet verenigbaar is met de omgeving.** De rechtsfiguur van de ruimtelijke gedoogtoets, de aanvraagprocedure met een advies van de gemeente en de nieuwe opdracht van de Hoge Raad voor de Handhavingsuitvoering zal dan worden ingeschreven in de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening.

3.2. BUDGETTAIR KADER

De beleidskredieten onder dit ISE Thema-overschrijdend instrumentarium Omgeving hebben in hoofdzaak betrekking op:

- de beleidsuitgaven van het departement Omgeving gericht op de uitbouw van een doeltreffend omgevingsbeleid en -instrumentarium ;

- Internationale beleidsuitgaven en het honoreren van internationale verdragen en samenwerkingsakkoorden (departement Omgeving);
- het ondersteunen van onze partners met het oog op het vergroenen van onze maatschappij en economie (departement Omgeving);
- de financiering van de referentietaken bij VITO en ILVO.
- de werking van het Vlarelfonds, het Fonds voor EU-financiering en het Omgevingsfonds.

In de volgende overzichtstabellen wordt een meer gedetailleerd overzicht gegeven van de uitgaven die binnen dit ISE ingeschreven werden in de begrotingsopmaak 2022.

ISE THEMA-OVERSCHRIJDEND INSTRUMENTARIUM OMGEVING, MVG excl. DAB

(duizend euro)

	VAK			VEK		
	BA 2021	evolutie	BO 2022	BA 2021	evolutie	BO 2022
ESR-uitgaven (werking en toelagen (WT), lonen (LO), provisies (PR))	20.099	919	21.018	20.151	1.072	21.223
Toelagen (interne stromen (IS))	299.829	-34.120	265.709	299.768	-28.786	270.982
Overige (leningen (LE), participaties (PA); geen ESR-impact)	0	0	0	0	0	0
Totaal	319.928	-33.201	286.727	319.919	-27.714	292.205

Inhoudelijke toelichting evolutie:

Binnen het ISE O Thema-overschrijdend instrumentarium omgeving van de uitgavenbegroting worden in VAK zowel WT-uitgaven begroot (21 miljoen euro, of +0.9 miljoen euro t.o.v. BA2021), als LO-uitgaven (1,7 miljoen cf. BA 2021), als de toelagen aan de DAB Minafonds, ILVO en VITO (265,7 miljoen euro, of -34,1 miljoen). De VEK-budgetten volgen grosso modo de VAK-budgetten.

De WT-uitgaven betreffen enerzijds reguliere kredieten onder het beheer van het Departement Omgeving, die worden ingezet voor de hoger omschreven departementale doelstellingen (binnen ISE O) via de begrotingsartikels QB0-1QCE20A-WT t.e.m. QB0-1QCE20C-WT. Deze kredieten blijven in grote lijnen constant behalve wat betreft de indexatie. Belangrijkste uitgavenposten zijn hierbij de reguliere uitgaven voor IT, het omgevingsvergunningenloket en het Omgevingsinformatiesysteem (5 miljoen euro), 1,8 miljoen euro voor handhaving, en 5.3 miljoen euro voor de ondersteuning van milieu- en natuurverenigingen voor DAC'ers en in kader van de regeling omtrent de VIA III-akkoorden.

De WT-uitgaven bevatten anderzijds ook alle uitgaven binnen de begrotingsfondsen onder het beheer van het departement. Concreet gaat het over het Vlarelfonds (0,8 miljoen euro, of +0.25 miljoen t.o.v. BA2021) (zie QB0-1QCE40E-WT) en het Omgevingsfonds (0,9 miljoen euro, of +0.5 miljoen euro t.o.v. BA2021) (zie QB0-1QCE40F-WT).

De LO-uitgaven dienen voor projectgerelateerde personeelskosten en bedragen circa 1,7 miljoen euro (constant).

De IS-toelagen binnen ISE O zijn de toelage voor de uitvoering van referentietaken aan ILVO (0,6 miljoen euro cf. BA2021) en VITO (3,4 miljoen euro, of +0.3 miljoen euro t.o.v. BA2021) (zie QB0-1QCE20U-IS), en de toelage aan de DAB Minafonds (262 miljoen euro) (-34.4 miljoen euro t.o.v. BA 2021) (zie QB0-1QCE20X-IS).

Voor de meer gedetailleerde bespreking van deze ontvangsten wordt verwezen naar de bespreking van de desbetreffende artikels verder in de BBT.

De volgende (meer gedetailleerde) budgettaire toelichtingen gaan wel niet dieper in op de wijzigingen naar aanleiding van de generiek toegepaste indexatieregels. Voor bijkomende toelichting hierover wordt graag verwezen naar de Algemene Toelichting bij de uitgavenbegroting.

3.2.1. DEPARTEMENT EN IVA'S ZONDER RECHTSPERSOONLIJKHEID (EXCL. DAB'S)

ONTVANGSTENARTIKELEN

QB0-9QCEAOA-OW - NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM

Korte inhoud begrotingsartikel:

Er worden in 2022 diverse kleine verkoopopbrengsten verwacht op dit artikel. Deze zijn te linken aan de beleidsprocessen van het Departement Omgeving. Daarnaast worden de ontvangsten in het kader van EU-cofinanciering dan ook via dit algemene ontvangstenartikel ingeschreven.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2021	263	0	0
Bijstelling BO 2022	0	0	0
BO 2022	263	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Het budget blijft onveranderd ten opzichte van BA2021.

QB0-9QCETOD-OW - EEN DOELGERICHTE DEELNAME AAN HET INTERNATIONAAL EN EUROPEES BELEID: FONDS EU-COFINANCIERING

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel maakt deel uit van het Fonds voor de uitvoering van EU-projecten. Concreet zal dit artikel gebruikt worden ter correcte ESR-matige boeking van EU-cofinancieringsmiddelen voor de uitvoering van impulsprojecten binnen het Departement Omgeving. In combinatie met artikel QB0-1QCE4OD-WT wordt de ESR-neutraliteit verzekerd van deze projectuitgaven.

De betrokken projecten zijn de volgende:

- Prowater: opbouwen van weerstand tegen droogte en waterschaarste;
- GeoEra: grensoverschrijdend geologisch onderzoek met focus op geo-energie, primaire grondstoffen en grondwater;
- SARCC: Binnen het project "Sustainable And Resilient Coastal Cities" (SARCC) of duurzame en veerkrachtige kuststeden staan natuurgerichte oplossingen centraal om de schade te voorkomen die wordt veroorzaakt door overstromingen aan de kust.

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Pro memorie. Voor 2021 en 2022 worden geen ontvangsten voorzien.

QB0-9QCETOE-OW - NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM: VLARELFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op het "Fonds voor de behandeling van de erkenningsaanvragen en de uitoefening van het toezicht op de erkenningen met betrekking tot het leefmilieu", kortweg het Vlarelfonds, worden inkomsten geboekt via de betaling van retributies voor erkenningsaanvragen en toezicht op erkenningen leefmilieu. Dit artikel is gelinkt aan uitgavenartikel QB0-1QCE40E-WT.

Kredietevolutive:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2021	0	409	0
Bijstelling BO 2022	0	31	0
BO 2022	0	440	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutive:

De inkomsten aan retributies worden geschat op **440 keuro** voor 2022. Dit bedrag ligt hoger dan 2021 (409 keuro).

Het retributiesysteem werd gewijzigd vanaf 2020 naar jaarlijkse inning ipv vijfjaarlijkse betaling. Dit leidt de eerste jaren tot lagere inkomsten wegens de overgangsregeling: een grote groep van bedrijven, technici en deskundigen die in de periode 2016-2019 nog een vijfjaarlijkse toezichtsretributie betaald hebben, starten pas in de periode 2021-2024 met het betalen van de jaarlijkse retributie. Hierdoor stijgen de inkomsten voor deze groep stelselmatig en stabiliseren deze vanaf 2024. Sinds 2021 moeten ook MER-coördinatoren en bepaalde laboratoria een jaarlijkse toezichtsretributie betalen wat voor bijkomende inkomsten in het VLAREL-fonds zorgt.

QB0-9QCETOF-OW – NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM: OMGEVINGSFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Bij het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning werd het Omgevingsfonds opgericht. Het Omgevingsfonds startte op 23/02/2017 in het kader van de inwerkingtreding van het uitvoeringsbesluit bij het Omgevingsdecreet. Dit fonds wordt in hoofdzaak gespijsd door de retributies voor dossierkosten bij de aanvraag van omgevingsvergunningen. Dit artikel is gelinkt aan uitgavenartikel QB0-1QCE40F-WT.

Kredietevolutive:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2021	0	420	0
Bijstelling BO 2022	0	50	0
BO 2022	0	470	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutive:

De ontvangsten voor BO 2022 worden geraamd op 470 keuro, een stijging met 50 keuro tav BA 2021. In 2021 werd een verhoogde inkomst vastgesteld als gevolg van een hoger aantal dossiers. Gelet op een aantal acties in het kader van blue deal, relance,... zal waarschijnlijk ook in 2022 een verhoogd aantal dossiers ingediend worden en wordt het bedrag bijgevolg hoger geraamd.

UITGAVENARTIKELEN

QB0-1QCE20A-LO – NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit artikel worden de personeelskosten begroot van personeelsleden werkzaam binnen het Departement Omgeving aan specifieke (door de Vlareg goedgekeurde) projecten zoals Milieuzorg op School, Natuur en Milieueducatie en Ecocampus.

Kredietevolutive:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	1.681	1.681
<i>Index</i>	34	34
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2022	1.715	1.715

**Inhoudelijke
toelichting
kredietevoluties**

Geen wijzigingen ten opzichte van BA 2021.

QB0-1QCE20A-WT –

NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit begrotingsartikel financiert het Departement Omgeving een groot aantal diverse beleidsondersteunende en -uitvoerende uitgaven, die passen in de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het werken met eenvoudige en doeltreffende instrumenten binnen het omgevingsbeleid, en het doen doorwerken van het omgevingsbeleid in andere beleidsvelden en sectoren (bv uitwerken van criteria voor duurzame overheidsopdrachten). Belangrijkste uitgavenposten zijn hierbij de reguliere uitgaven voor IT, het omgevingsvergunningenloket en het Omgevingsinformatiesysteem (samen 5 miljoen euro) en de uitgaven in het kader van de handhaving (1,8 miljoen euro).

Kredietevolutive:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	8.900	8.969
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	- 69
BO 2022	8.900	8.900

**Inhoudelijke
toelichting
kredietevoluties:**

(duizend
euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Bijstelling vereffeningskalender		-69	Bijstelling na analyse vereffeningskalender

TOTAAL		-69	
---------------	--	------------	--

QB0-1QCE20B-WT – EEN DOELGERICHTE DEELNAME AAN HET INTERNATIONAAL EN EUROPEES BELEID

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit artikel financiert het Departement Omgeving de Vlaamse bijdragen aan internationale (milieu)verdragen en samenwerkingsakkoorden, internationale klimaatfinancieringsverplichtingen en ook specifieke werkingskosten in het kader van het internationaal beleid. Zo kan Vlaanderen doelgericht participeren aan het internationale en Europese beleid en draagt Vlaanderen stipt en correct bij tot de afspraken die gemaakt worden en werden op internationale, Europese, Belgische of bilaterale fora inzake omgevings- en duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's).

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	769	752
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	222
BO 2022	769	974

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

In het kader van de uitvoering van de Vlaamse engagementen rond internationale klimaatfinanciering, zoals afgesproken in het intra-Belgische Samenwerkingsakkoord Interne Lastenverdeling 2013-2020, werden 5 projecten in 2020 goedgekeurd voor aanrekening op dit artikel. Op basis van die afspraken diende Vlaanderen in de periode 2016-2020 jaarlijks 14,5 miljoen euro in te zetten voor internationale klimaatfinanciering. Deze projecten lopen over meerdere jaren, wat zich vertaalt in VEK-behoefte, die gelijkloopt met de duur van de projecten.

kredietevoluties:

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Bijstelling vereffeningskalender		222	Bijstelling na analyse vereffeningskalender
TOTAAL		222	

QB0-1QCE20C-WT – EEN OMGEVINGSBELEID VOOR EN MET BETROKKENHEID VAN BURGER EN MAATSCHAPPIJ, MET HET OOG OP HET VERHOGEN VAN HET MAATSCHAPPELIJK DRAAGVLAK

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit artikel worden de uitgaven van het Departement Omgeving gefinancierd die vnl. betrekking hebben op externe partnerschappen om de betrokkenheid van burger en maatschappij bij het omgevingsbeleid te verhogen, met het oog op het verhogen van het maatschappelijk draagvlak.

In het kader van de uitvoering van de Vlaamse Interprofessionele Akkoorden (VIA 3 – VIA 6) is er een budget voorzien op dit artikel. Voor de sector Leefmilieu bestaat dit uit een

verhoging van de eindejaarspremie tot een volwaardige dertiende maand en uit een uitbreidingstewerkstelling. Daarnaast gaan de VIA6-middelen voor koopkracht naar een lineaire loonsverhoging van 1,1% voor alle arbeidsovereenkomsten in organisaties die een werkingssubsidie ontvangen. Aanvullend wordt de loonkost voor werknemers uit de leefmilieusector met het DAC-statuut ook gefinancierd vanuit dit artikel. In totaal gaat het om een budget van 5.292 keuro VAK.

Vanuit dit artikel wordt 1.330 keuro voorzien voor de terugbetaling van de loonkosten voor gedetacheerden die ter beschikking gesteld worden vanuit het onderwijs. 643 keuro voor de begeleiders bij de provincies en de Vlaamse Gemeenschapscommissie van het programma 'MOS – duurzame scholen, straffe scholen'. Deze middelen worden toegewezen aan ISE Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu, OD5 Maatschappelijk draagvlak verzekeren door sensibilisering bevolkingslagen.

Daarnaast wordt 300 keuro voorzien voor de vzw Milieuboot en 363 keuro voor de toelage aan de Watergroep voor ondersteunende tewerkstellingsmaatregelen.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	7.773	7.773
<i>Index</i>	155	155
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2022	7.928	7.928

Inhoudelijke toelichting:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA2021.

QB0-1QCE4OD-WT – EEN DOELGERICHTE DEELNAME AAN HET INTERNATIONAAL EN EUROPEES BELEID: FONDS EU-COFINANCIERING

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel maakt deel uit van het Fonds voor de uitvoering van EU-projecten. Concreet zal dit artikel gebruikt worden ter correcte ESR-matige en ESR-neutrale boeking van EU-cofinancieringsuitgaven voor Omgevingsgebonden projecten door het departement Omgeving in 2021. Deze uitgaven zijn ESR-neutraal t.o.v. de gerelateerde ESR-ontvangsten op artikel QB0-9QCETOD-OW.

De betrokken projecten zijn de volgende:

- Prowater: opbouwen van weerstand tegen droogte en waterschaarste;
- GeoEra: grensoverschrijdend geologisch onderzoek met focus op geo-energie, primaire grondstoffen en grondwater;
- SARCC: Binnen het project "Sustainable And Resilient Coastal Cities" (SARCC) of duurzame en veerkrachtige kuststeden staan natuurgerichte oplossingen centraal om de schade te voorkomen die wordt veroorzaakt door overstromingen aan de kust.

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

Pro memorie. Voor 2021 en 2022 worden geen uitgaven voorzien.

QB0-1QCE40E-WT – NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM: VLARELFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op het "Fonds voor de behandeling van de erkenningsaanvragen en de uitoefening van het toezicht op de erkenningen met betrekking tot het leefmilieu", kortweg het VLAREL-Fonds, worden uitgaven aangerekend ter ondersteuning van het beleid inzake erkenningen leefmilieu en de bijhorende controles.

Kredietevolutive:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	556	556
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	244	244
BO 2022	800	800

**Inhoudelijke
toelichting
kredietevoluties:**

(duizend
euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Intering op het saldo.	244	244	Er wordt een extra intering voorzien van 244 euro op het saldo van het Vlarelfonds. De krediet-behoefte zijn groter dan de geraamde ontvangsten door de hogere uitgaven in het kader van toezicht en op externe ondersteuning bij de herziening van erkenningen.
TOTAAL	244	244	

QB0-1QCE40F-WT – NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM: OMGEVINGSFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op het Omgevingsfonds worden uitgaven aangerekend ter ondersteuning van de beleidskosten die verband houden met de voorbereiding, organisatie en uitvoering van het decreet betreffende de omgevingsvergunning. De inkomsten van 2021 op het Omgevingsfonds (artikel QB0-9QCETOF-OW) worden ESR-neutraal integraal ingezet voor een flankerend beleid en digitalisering in het beleidsdomein Omgeving.

Kredietevolutive:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	420	420
<i>Index</i>	0	0

<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	486	486
BO 2022	906	906

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Bijstelling ifv. extra geraamde ontvangsten	30	30	Het uitgavenbudget op het Omgevingsfonds wordt aangepast aan de gewijzigde raming van de ontvangsten.
Intering op het saldo	456	456	Er wordt een intering voorzien van 456 keuro op het saldo van het Omgevingsfonds.
TOTAAL	486	486	

Het krediet wordt verhoogd met 486 keuro VAK/VEK in functie van de financiering van het tekort op het budget voor uitvoeringsgerichte onderzoeken en studies bij de afdeling GOP.

QB0-1QCE20S-IS – AGENTSCHAP PLANTENTUIN MEISE

Korte inhoud begrotingsartikel:

Plantentuin Meise ontving in 2020 een toelage van het departement Omgeving ter financiering van de engagementen inzake internationale klimaatfinanciering, zoals afgesproken in het intra-Belgische Samenwerkingsakkoord van 12 februari 2018 betreffende de verdeling van de Belgische klimaat- en energiedoelstellingen voor de periode 2013-2020.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	623
BO 2022	0	623

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Bijstelling vereffeningsskalender		623	Bijstelling na analyse vereffeningsskalender
TOTAAL		623	

QB0-1QCE20T-IS – INSTITUUT VOOR LANDBOUW- EN VISSERIJONDERZOEK (ILVO)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel ontvangt het Instituut voor Landbouw en Visserijonderzoek (ILVO) een toelage van het Departement Omgeving ter financiering van een aantal referentietaken op het vlak van leefmilieu.

De referentietaken hebben tot doel om technisch-wetenschappelijke kennis maximaal te valoriseren ten behoeve van het beleidsdomein Omgeving, specifieke kennisiaten bij het beleidsdomein Omgeving in te vullen en alle relevante onderzoeksresultaten en kennis in binnen- en buitenland te rapporteren naar het beleidsdomein Omgeving. Algemeen worden er twee referentietaken onderscheiden: de technisch-wetenschappelijke ondersteuning inzake luchtmissies bij landbouwactiviteiten en de technisch wetenschappelijke ondersteuning inzake duurzame productietechnieken in de landbouw.

Ook in het kader van internationale klimaatfinancieringsverplichtingen kan ILVO vanuit dit artikel een toelage ontvangen.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	634	634
Index	11	11
Compensaties	- 15	- 15
Andere bijstellingen	0	128
BO 2022	630	758

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Naar QB0-1QCE20U-IS	-15	-15	Compensatie voor uitgaven in kader van referentietaken PAS
TOTAAL	-15	-15	

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Bijstelling vereffeningsskalender		128	Bijstelling na analyse vereffeningsskalender
TOTAAL		128	

Voor de verdere bespreking van interne stromen wordt generiek verwezen naar de bespreking van de begroting van de betrokken Vlaamse rechtspersoon.

QB0-1QCE20U-IS – VLAAMSE INSTELLING VOOR TECHNOLOGISCH ONDERZOEK (VITO)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel ontvangt het VITO een aanvullende toelage van het departement Omgeving ter financiering van een aantal referentietaken op het vlak van omgevingsbeleid en van ondersteunende taken in kader van oproepen internationale klimaatprojecten.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	3.078	3.017
<i>Index</i>	57	57
<i>Compensaties</i>	265	265
<i>Andere bijstellingen</i>	0	4.583
BO 2022	3.400	7.922

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van QB0-1QCE2OT-IS	15	15	Compensatie voor meerkost referentietask PAS
Van QBX-3QCE2EV-IS	250	250	Compensatie voor provisie voor kosten 2022 opdrachthouder PFAS
TOTAAL	265	265	

Voor de verdere bespreking van interne stromen wordt generiek verwezen naar de bespreking van de begroting van de betrokken Vlaamse rechtspersoon.

QB0-1QCE2OX-IS – DAB FONDS VOOR PREVENTIE EN SANERING INZAKE MILIEU EN NATUUR (DAB MINAFONDS)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel ontvangt de DAB Minafonds een aanvullende toelage ter financiering van haar uitgaven. Dankzij deze toelage wordt het totaal aan VEK-uitgaven binnen de DAB Minafonds gedekt door het totaal aan middelen aan ontvangstenzijde.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	296.117	296.117
<i>Index</i>	705	705
<i>Compensaties</i>	- 566	- 566
<i>Andere bijstellingen</i>	- 34.438	-34.438
BO 2022	261.679	261.679

Inhoudelijke toelichting:

kredietevolutes:**(duizend euro)**

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Naar QB0-1QCE2NB-WT	-566	-566	Toewijzing MINA-index aan de uitvoeringsgerichte studies bij de afdeling GOP
TOTAAL	-566	-566	

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Bijstelling toelage	-34.438	-34.438	Bijstelling toelage MINAfonds zodat totaal VEK aan uitgavenzijde MINAfonds gelijk gesteld wordt aan totale ontvangsten MINAfonds.
TOTAAL	-34.438	-34.438	

Voor de verdere bespreking van interne stromen wordt generiek verwezen naar de bespreking van de begroting van de betrokken Vlaamse rechtspersoon.

3.2.2. DAB MINAFONDS

ONTVANGSTENARTIKELEN

QBX-2QCEAOA-OW – NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Op dit artikel komt in hoofdzaak het dividend binnen dat de NV Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV) uitbetaalt aan het Vlaams Gewest voor haar 100% aandeelhouderschap in de NV Aquafin (8 miljoen euro). Daarnaast zijn er ook nog ontvangsten uit de inning van milieuboetes (2,5 miljoen euro) en een aantal kleine diverse ontvangsten.

Kredietevolutie:**(duizend euro)**

	AO	TO	LO
BA 2021	10.605	0	0
Bijstelling BO 2022	250	0	0
BO 2022	10.855	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

De inkomsten van de inning van de milieuboetes worden verhoogd met 250 keuro tot 2,5 miljoen euro als resultaat van enkele efficiëntiemaatregelen die nu pas vol beginnen renderen (vb. verdere toepassing van de bestuurlijke transactie).

UITGAVENARTIKELEN

QBX-3QCE2OA-WT – NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Op dit artikel worden specifieke beleidsgerelateerde werkingskosten van het Departement Omgeving aangerekend. Concreet gaat het over kosten voorzien voor procedures en gerechtskosten en schadevergoedingen aan derden (550 keuro), studies inzake beleidsvoorbereiding, -evaluatie en -opvolging die een bijdrage leveren aan een

effectiever, efficiënter en/of zuiniger milieubeleid en specifieke ad hoc beleidsuitgaven voor het Departement Omgeving.

Kredietevolucie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	1.748	1.201
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	1	340
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2022	1.749	1.541

**Inhoudelijke
toelichting**

kredietevolucies:

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van QBX-3QCE2HA-WT	1	340	Bundelen van onderzoeksbudgetten van departement Omgeving
TOTAAL	1	340	

QBX-3QCE2OB-WT – EEN DOELGERICHTE DEELNAME AAN HET INTERNATIONAAL EN EUROPEES BELEID

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit artikel financiert het Departement Omgeving allerlei uitgaven en projecten gerelateerd aan het internationale omgevingsbeleid. Zo kan Vlaanderen doelgericht participeren aan het internationale en Europese beleid en draagt Vlaanderen bij tot de realisatie van de op internationale, Europese, Belgische of bilaterale fora onderschreven omgevings- en duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) met aandacht voor capaciteitsopbouw, technologietransfer en inzet en valorisatie van Vlaamse expertise.

De middelen op dit artikel worden in hoofdzaak ingezet ter subsidiëring van projecten in het buitenland die gerapporteerd worden in het kader van ontwikkelingsrelevantie (OESODAC), internationale klimaat- en biodiversiteitsfinanciering (UNFCCC en UNCBD) en duurzame ontwikkeling (SDG's), zoals via het Vlaams Partnerschap Water voor Ontwikkeling.

Kredietevolucie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	604	672
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2022	604	672

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA2021.

QBX-3QCE20C-WT – EEN OMGEVINGSBELEID VOOR EN MET BETROKKENHEID VAN BURGER EN MAATSCHAPPIJ, MET HET OOG OP HET VERHOGEN VAN HET MAATSCHAPPELIJK DRAAGVLAK

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit artikel worden de uitgaven van het Departement Omgeving gefinancierd die betrekking hebben op het versterken en verankeren van het omgevingsbewustzijn in de verschillende geledingen van de Vlaamse samenleving. Ook het beleidsondersteunend onderzoek, monitoring en evaluatie m.b.t. het thema groene economie worden via dit artikel gefinancierd.

Voor de uitvoering van de overkoepelende strategische doelstelling SD1 Een omgevingsbeleid voor en met betrokkenheid van burger en maatschappij, met het oog op het verhogen van het maatschappelijk draagvlak, worden vanuit dit artikel 5.512 keuro VAK voorzien voor de subsidiëring van de milieu- en natuurverenigingen in het kader van het decreet inzake de erkenning en subsidiëring van de milieu- en natuurverenigingen en 3.234 keuro VAK voor de jaarlijkse subsidie aan gemeenten voor milieu gerelateerde taken uitgevoerd door doelgroepwerknemers.

Er wordt budget van 973 keuro voorzien voor investeringen voor de werking van de Vlaamse Kennis- en Vormingscentra voor Natuur en Milieu en natuurtechnische milieubouwprojecten en ontsnipperingsprojecten, voor bijdrage van 473 keuro aan de uitvoering van de doelstelling OD5 Maatschappelijk draagvlak verzekeren door sensibilisering bevolkingslagen onder ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu, en 500 keuro voor ontsnipperingsprojecten i.k.v. het Vlaams Actieprogramma Ecologische Ontsnippering (VAPEO) die bijdragen aan OD3 Natuur overall – door verweving en verbinding, door blauwgroene netwerken en ecosysteemdiensten onder ISE natuur en biodiversiteit.

Daarnaast voorziet het artikel in werkingskosten voor de Vlaamse Kennis- en Vormingscentra voor Natuur en Milieu, voor de werking m.b.t. educatie voor duurzame ontwikkeling (MOS, Ecocampus en NME-programma), ontsnippering en voor empowering en draagvlak van verschillende doelgroepen rond ruimte en klimaat, gekoppeld aan doelstelling OD 5 Maatschappelijk draagvlak verzekeren door sensibilisering bevolkingslagen onder ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu.

Vanuit dit artikel worden ook uitgaven gefinancierd voor bepaalde doelstellingen die beschreven staan in SD 7 'Duurzaamheidstransities' van ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu. Voor de beleidsvoorbereiding, monitoring en evaluatie m.b.t. groene economie is een budget van 220 keuro voorzien. Aandachtspunten voor 2021 zijn een groenere consumptie (voedselomgevingen), een groenere bedrijfsvoering (duurzaamheidsrapportering) of een groener voedingspatroon waarbij de link tussen gezondheid en milieu wordt uitgediept.

Voor de thema's voeding en groene economie blijkt alsmaar meer het belang van het naar buiten treden als overheid. Hierbij worden stakeholders tegemoet getreden en worden met hen samenwerkingen opgezet, zoals de Green Deals en de groene-innovatieruimte. Hiervoor is 80 keuro voorzien.

Voor de financiering van allerlei subsidievragen voor vernieuwende projecten van verenigingen, scholen, ... of specifieke (kleinschalige) projectoproepen rond omgevingsthema's wordt het restbudget voorzien.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	10.856	11.919
<i>Index</i>	139	139
<i>Compensaties</i>	8	8
<i>Andere bijstellingen</i>	- 8	- 8
BO 2022	10.995	12.058

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van QB0-1QCE2NB-WT	8	8	De financiering van de Vlaams-Nederlandse Plandag gebeurt niet langer door een subsidie via QB0-1QCE2NB-WT maar via de uitgaven voor partnerschappen.
TOTAAL	8	8	

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Tabel NBR: punctuele maatregelen	- 8	- 8	Besparing op ad hoc subsidies voor ondersteuning projecten partnerschappen
TOTAAL	- 8	- 8	

3.2.3. OVERIGE ENTITEITEN ONDER GEZAG

Niet van toepassing.

3.2.4. OVERIGE ENTITEITEN ONDER TOEZICHT

Niet van toepassing.

4. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT AFVAL EN MATERIALEN

Dit ISE omvat de doelstellingen, maatregelen, taken en budgetten van het duurzaam afval- en materialenbeleid, in hoofdzaak vervat of gelinkt aan het materialendecreet en VLAREMA.

4.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

SD 1. DEMATERIALISEREN EN HET SLUITEN VAN MATERIAALKRINGLOPEN

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikelen QBX-2QCEAJA-WT en QBX-3QCE2JA-WT - DEMATERIALISEREN EN HET SLUITEN VAN MATERIAALKRINGLOPEN.

OD 1. VLAANDEREN ALS PARTNER EN REGELGEVER IN DE TRANSITIE CIRCULAIRE ECONOMIE

De Vlaamse Regering bevestigde op 10 juli 2020 de rol van het publiek-privaat partnerschap '**Vlaanderen Circulair**' als centraal platform voor de circulaire economie in

Vlaanderen om de verworven kennis door onderzoek en experiment te verankeren in het beleid met nieuwe businessmodellen en economische kansen. In het voorjaar van 2021 trad daarom een nieuwe governance voor Vlaanderen Circulair in werking. De volgende thema's zijn geïnitieerd via zes werkagenda's: circulair bouwen, chemie & kunststoffen, waterkringlopen, de bio-economie, de voedselketen en de maakindustrie.

Per werkagenda wordt er een wisselwerking opgezet met zeven transversale hefboomen die cruciaal zijn voor de transitie naar een circulaire economie, en waar aparte werkgroepen concrete initiatieven voor zullen nemen: 1) beleidsinstrumenten, 2) onderzoek, 3) innovatie & ondernemen, 4) financiering, 5) jobs en skills, 6) circulaire overheidsaankopen en 7) communicatie.

Samen met mijn collega bevoegd voor het innovatiebeleid, versterk ik ook het onderzoeks- en innovatiebeleid richting circulaire economie. Het **steunpunt Circulaire Economie** loopt in de huidige vorm eind 2021 af. We zorgden voor een evaluatie, die positief was, en voorzien verderzetting vanaf 2022.

Vlaanderen neemt als koploperregio inzake circulaire economie ook **internationaal en Europees** een voortrekkersrol op. Ik zet strategisch in op bilaterale partnerschappen met relevante buurlanden en regio's. De Europese Green Deal, het EU-Actieplan Circulaire Economie en de daarin aangekondigde initiatieven zullen een belangrijke hefboom vormen om de circulaire economie in Vlaanderen en de EU verder vorm te geven. De ambities in deze plannen zijn opnieuw bevestigd in de herstelmaatregelen van de EU naar aanleiding van Covid-19, en maken zodoende integraal onderdeel uit van de Europese Faciliteit voor Herstel en Veerkracht. Daarom is samenwerking met de Europese regelgever essentieel.

In nauwe samenwerking met mijn collega bevoegd voor Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie en Landbouw en andere betrokkenen voorzie ik een aantal relancemaatregelen. Via de versterking van het partnerschap Vlaanderen Circulair zorgen we voor de versterking van de innovatie richting circulaire economie. Binnen het relanceplan Vlaamse Veerkracht zijn onder de cluster Circulaire economie volgende projecten voorzien:

- *Recyclagehub: We beogen hiermee recyclageprojecten te ondersteunen die afvalstoffen omzetten in grondstoffen, bv. nieuwe recyclage-installaties of innovatieve uitbreiding van bestaande installaties; of aanpassingen van productieprocessen om gerecycleerde materialen te kunnen verwerken. We streven naar een substantiële milieuwinst in verhouding tot de verleende ondersteuning zoals bv. milieuwinst in de vorm van reductie van restafval, ontgiften van de kringloop (zoals asbestvernietiging) of opnieuw aangewende hoeveelheden recyclaten. Deze uitgaven zullen aangerekend worden binnen het relanceplan Vlaamse Veerkracht bij project 125.*

OD 2. MATERIAALBEWUST BOUWEN EN VERBOUWEN

Ik stimuleer bij de bouwsector een drastische ommezwaai naar materiaalbewust en veranderingsgericht (ver)bouwen en werk hiervoor samen met de sector een nieuw preventieprogramma '**Op weg naar Circulair Bouwen**' uit. Uiteraard gebeurt dit in maximale afstemming en wisselwerking met de inspanningen die binnen de Werkagenda Circulair Bouwen gebeuren in samenwerking met collega-minister bevoegd voor economie binnen het bredere kader van de transitie naar de circulaire economie. We kunnen dit nieuwe preventieprogramma dan ook als een belangrijke bouwsteen beschouwen van de Werkagenda.

Ik implementeer de resultaten uit **demoprojecten** (Call Circulaire Economie), de Green Deal en Proeftuin Circulair Bouwen in mijn beleid. Dit moet leiden tot nieuwe businessmodellen en aangepast gedrag.

In 2021 en 2022 loopt het tweede deel van de **Proeftuin Circulair Bouwen** om innovatieve veranderingsgerichte bouwtechnieken te bevorderen. Hierin komen ook thema's als samenwerking voor circulaire businessmodellen en overheden als accelerator voor de circulaire bouwconomie, aan bod. De resultaten moeten toelaten om het hergebruik van materialen en aanpasbaarheid van gebouwen maximaal te stimuleren in de overgang naar een circulaire bouwconomie. Aan de hand van leerlessen en knelpunten gecapteerd uit de diverse (lopende) initiatieven geef ik inhoud aan de Werkagenda Circulair Bouwen van Vlaanderen Circulair. Op die manier wil ik de materiaalintensiteit van het bouwproces verlagen.

In het nieuwe **preventieprogramma** stellen we voorop om tegen 2030 95% van de steenachtige en 70 % van de niet-steenachtige materialen uit bouwwerken te hergebruiken of recyclen. Daarom streef ik ernaar om het selectief slopen van gebouwen en infrastructuur en de hoogwaardige afzet van bouw- en sloopafval te doen gelden als de standaardpraktijk. Een verplichte sloopopvolging bij grote bouwvolumes (> 1000 m³) werd ingeschreven in VLAREMA. Ik finaliseer het ministerieel besluit voor het kwaliteitsborgingssysteem voor risicovolle grondstoffen als bouwstof. We voorzien ook de nodige instrumenten voor een betere gescheiden inzameling of (na)sortering zoals een kwaliteitsborgingssysteem voor secundaire granulaten.

Als tweede pijler in het nieuwe preventieprogramma streven we ernaar om tegen 2030 25% van de bouwwerken (nieuwbouw of renovatie) te ontwerpen en te (ver)bouwen volgens de principes van circulair bouwen. Om de ecologische voetafdruk van gebouwen en infrastructuurwerken te verlagen, houden we rekening met hun volledige levenscyclus. Via de verdere ontwikkeling van de TOTEM-tool zetten we - in samenwerking met de andere gewesten - in op de gebruiksvriendelijke bepaling van de milieu-impact van materialen in gebouwen. We bekijken de mogelijkheid voor invoering van een materialenpeil zodat de impact van (verschillende opties van) bouwwerken vergeleken kan worden. We onderzoeken hoe een bouwwerkpaspoort en/of een productpaspoort gedefinieerd kan worden en gelinkt kan worden aan andere bouwwerkdata. We zorgen ervoor dat data over materialen vlot kunnen worden gekoppeld aan nieuwe technieken, om preventie en herstellingen gericht uit te voeren. We doen dit steeds in overleg en in samenwerking met relevante stakeholders en actoren.

OD 3. VERSTERKEN VAN ASBESTAFBOUWBELEID

Ik voorzie een actief asbestafbouwbeleid gericht op een afbouw van risicovolle asbesthoudende materialen tegen respectievelijk 2034 (de meest risicovolle asbesttoepassingen) en 2040 (alle andere asbestproducten in slechte staat). We voorzien hierbij de nodige ondersteuning voor handhaving door het aanbieden van asbestopleidingen, het voorzien van leidraden en het voorzien van tweedelijns-ondersteuning en -advies.

Het asbestafbouwbeleid wordt optimaal afgestemd op de realisatie van de Vlaamse beleidsdoelstellingen rond **woonkwaliteit, renovatie en energieprestatie** van gebouwen, zoals ook voorzien in de langetermijnstrategie voor de renovatie van gebouwen en het Vlaams Energie- en Klimaatplan. Het relanceplan Vlaamse Veerkracht concretiseert dit sinds 1 januari 2021 met een gecombineerde premie voor asbestverwijdering op moment van dak- en gevelisolatie die in 2022 wordt verdergezet. Zo wil ik voor gebouweigenaars de financiële barrière van aanwezige asbestdaken en -gevels wegnemen die hen voordien verhinderde om te investeren in een doorgedreven energierenovatie van de buitenschil.

In de loop van 2022 is de aanwezigheid van een **asbestattest** verplicht bij het verkopen van woningen en gebouwen met een risicobouwjaar (< 2001). Het asbestattest informeert de kopers over de aanwezigheid van asbest, de toestand ervan en toont aan of het gebouw

reeds asbestveilig is of niet voor een normaal gebruik. Op die manier beschermen we kopers tegen onvoorziene kosten of blootstellingsrisico's. De regelgeving voor het correct opmaken van een asbestinventaris (Inspectieprotocol asbestinventarisatie) en het certificatiesysteem voor de asbestdeskundigen (Certificatiereglement asbestinventarisatie) wordt hiervoor verder uitgewerkt via Ministeriële Besluiten. Ook de databank voor de ingave van de asbestinventarisgegevens en de aflevering en het beheer van de asbestattesten wordt verder ontwikkeld met het oog op de lancering in 2022.

Ik onderzoek de oprichting van een **Vlaams Asbestfonds**. Dit moet de continuïteit van de kwaliteitsborging verzekeren van het certificatiesysteem voor asbestdeskundigen, van de werking van de databank en vooral van de dienstverlening en ondersteuning van eigenaars van een gebouw met risicobouwjaar.

Ter ondersteuning van specifieke doelgroepen voeren we bestaande **sectorprotocollen** uit en sluiten nieuwe af zoals bepaald in het Actieplan Asbestafbouw. Deze uitgaven zullen aangerekend worden binnen het relanceplan Vlaamse Veerkracht bij project VV5. We ondersteunen burgers via het aanbieden van een voordelige ophaling aan huis van asbestcementafval of de mogelijkheid deel te nemen aan een voordelige gegroepeerde asbestverwijdering binnen het relanceplan Vlaamse Veerkracht bij project VV4. We verlenen hiervoor subsidies aan lokale besturen om hiervoor asbestafbouwprojecten te organiseren die de verwijdering en inzameling van asbest aan huis aan sterk gesubsidieerd tarief mogelijk maken. We beogen naar een dekking van alle Vlaamse gemeenten te gaan. Verder bieden we binnen deze subsidies extra aandacht aan infrastructuur van lokale jeugdverenigingen.

We evalueren in 2022 de voortgang van het asbestafbouwbeleid en de uitvoering van het actieplan Asbestafbouw.

OD 4. VERZEKEREN VAN WAARDEBEHOUD VOOR BIOMASSA

Het nieuwe **Actieplan voedselverlies en biomassa(rest)stromen Circulair 2021-2025** werd op 23 april 2021 goedgekeurd door de Vlaamse regering. Het plan levert een bijdrage aan de CE-werkagenda's Bio-economie en Voeding voor de aanpak van voedselverlies en -afvalstromen, biomassa(rest)stromen (die ontstaan in het groen-, natuur-, bos- en landschapsbeheer) en hout(rest)stromen van industrie en huishoudens.

Tegen 1 januari 2024 zijn de nodige maatregelen van kracht om in heel Vlaanderen zo veel mogelijk bioafval te **weren uit het huishoudelijk en bedrijfsrestafval**. In 2021 is gestart met een taskforce om te onderzoeken hoe de selectieve inzameling van organisch-biologisch afval (inclusief keukenafval) zo effectief en efficiënt mogelijk kan georganiseerd worden. De aanbevelingen van deze taskforce worden meegenomen in de voorbereidingen voor het nieuwe uitvoeringsplan huishoudelijk afval en gelijkaardig bedrijfsafval.

Ondersteund vanuit het **C-MARTLIFE project**, werk ik richtlijnen uit voor het sorteren, inzamelen van (verpakt) voedingsafval in de retail, met het oog op de verdere reductie van verontreiniging door kunststoffen bij compost en digestaat.

In 2022 werk ik aan een **positieve lijst van materialen en producten** waar het gebruik van biodegradeerbare/composteerbare kunststoffen hun meerwaarde kunnen bewijzen. Er wordt ook budget gereserveerd voor onderzoek naar insectenkweek, kwaliteitsverbetering vergistingsmix en OBA van bedrijven, de jaarlijkse audit krengefinanciering en audit Vlaco.

Ik stimuleer bijkomende investeringen in de realisatie van **voorvergistingsinstallaties** bij gft-compostering om CO₂-uitstoot te beperken.

Ik optimaliseer de **biomassaketten uit groen-, bos-, natuur- en landschapsbeheer** door lokale, regionale en duurzame valorisatie. Samen met de bosbeheerders en de houtverwerkende industrie zal ik werk maken van een systematische dataverzameling m.b.t. Vlaamse houtstromen, van draagvlakverbreding voor een duurzame productie en exploitatie van hout. Ik optimaliseer hier ook de link met het beleidsplan bio-economie van collega-minister bevoegd voor landbouw en economie. Ik zal ook meer inzetten op verdere differentiatie van de houtverkoop uit openbare bossen zodat meer en beter kan gestuurd worden op waardecreatie in combinatie met lokale verwerking en cascadering.

Eveneens experimenteert Natuurinvest met nieuwe **toepassingen voor grasmaaisel** uit natuurdomeinen en bijhorende verwerkingstechnieken. De opzet is om maaisel te valoriseren als innovatieve grondstof voor papier en karton, isolatiemateriaal of veenvrije potgrond uit grasvezels.

Door **vereenvoudigingen van het regelgevend kader** faciliteer ik het milieuverantwoord gebruik van natuurbeheerresten als bodemverbeteraar. In dat kader sluit ik een overeenkomst af met aanbieders en gebruikers van deze materialen, om de afzet van duurzame potgrondproducten te stimuleren en te promoten. Om vraag en aanbod van beheerresten van groenonderhoud en bos- en natuurbeheer te faciliteren, zet ik verder in op de promotie van het Symbioseplatform als matchmaking instrument in deze sectoren.

In overleg met de betrokken stakeholders onderzoek ik hoe we het aanbod aan **recycleerbaar houtafval** beter kunnen garanderen, door in te zetten op duidelijkere sorteerregels doorheen de keten.

OD 5. MATERIAALIMPACT VAN PRODUCTKETENS VERLAGEN

Producten moeten slimmer worden ontworpen, zodat ze langer meegaan en makkelijker herstelbaar, herbruikbaar en recycleerbaar zijn. Om zulk circulair ontwerp aan te moedigen vullen we onze generieke inzet via sensibilisering aan met een productgericht beleid door de beginselen van **ecodesign** in te kapselen in beleidsinstrumenten zoals bv. de aanvaardingsplichten of het subsidiebeleid. Het instrument **uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV)** wordt met de omzetting van de Kaderrichtlijn Afvalstoffen (2018/851) versterkt door de introductie van minimale criteria waaraan een regeling van UPV moet voldoen. We onderzoeken of er betere resultaten geboekt kunnen worden door de aanvaardingsplicht van verschillende stromen af te stemmen tussen de gewesten, voor een meer uniform beleid over heel België, maar waarbij er voor de gewesten de ruimte blijft om in het eigen beleid nog verder te gaan.

Daarnaast haken we wat productbeleid betreft in op opportuniteiten die zich op federaal en Europees vlak voordoen. We leggen daarbij onze focus op de productgroepen vermeld in de kaderrichtlijn Afvalstoffen en het Europese Actieplan CE (textiel, elektrische en elektronische apparatuur, batterijen, ...) en eigen opportuniteiten (luiers, matrassen, ...). Ik voorzie in Vlaamse context een **CE-werkagenda voor chemie/kunststoffen** en ondersteun de **Werkagenda voor de Vlaamse maakindustrie**. In deze laatste werkagenda wordt de prioriteit gelegd bij de textielindustrie (zowel consumenten als professioneel textiel) en bij elektronica en machinebouw.

Het vergroenen van de afvalsector is een belangrijke stap in de evolutie naar een circulair en klimaatneutraal Vlaanderen. Afval moet zoveel mogelijk worden beperkt. Een belangrijke focus ligt op de kunststofketen via het goedgekeurde **actieplan Kunststoffen** met als krachtlijnen efficiënter gebruik van kunststoffen, meer selectieve inzameling, meer recyclage en meer afzet voor recyclaten. Met onder meer financiering van het LIFE-project C-MARTLIFE voer ik samen met private partners en de lokale besturen de acties uit het kunststoffenplan uit. We maken het financieel interessanter om kunststoffen apart te houden voor recyclage en de niet-recycleerbare kunststoffen van de markt te weren. De

coronacrisis maakte met name de afzet van recyclaten problematisch, wat we verder ondersteunen via criteria rond recycled content in specifieke producten en via openbare aanbestedingen. Ook in de nieuwe erkenning van Valipac worden maatregelen opgenomen die de afzet van de recyclaten bevorderen.

Om de aanwezigheid van POP's (persistente organische polluenten, waaronder ook PFOS en PFOA) in kaart te brengen, werd in 2021 een verkennende literatuurstudie opgestart om de meest risicovolle afvalstromen in kaart te brengen. In 2022 voorziet de OVAM een analysecampagne op afvalstromen om de resultaten van de literatuurstudie te bevestigen.

Voor verpakkingen voert de Vlaamse regering alle afspraken in het **Verpakkingsplan 2.0** uit. Tegen 2025 moeten alle verpakkingen die op de markt komen herbruikbaar, recycleerbaar of composteerbaar zijn. Eind 2022 is er een tussentijdse evaluatie met daaraan gekoppelde consequenties. We zorgen ervoor dat de verpakkingsector zijn ambitieuze engagementen nakomt nadat in 2021 een uniform P+ systeem voor de selectieve inzameling van alle huishoudelijk verpakkingsafval is uitgerold. De ambities inzake meer hergebruik en hoogwaardige recyclage van bedrijfsmatige verpakkingen worden in 2021 vertaald in de nieuwe erkenning van beheersorganisme Valipac. Ik streef hierin ook naar meer gedetailleerde data die een beter inzicht moeten geven in de verwerking op eindbestemming. We geven uitvoering aan de Green Deal Anders Verpakt tussen overheid en distributie om het gebruik van verpakkingen te verminderen (preventie) en herbruikbare verpakkingen te stimuleren en zo het aandeel wegwerpverpakkingen op de markt te verminderen. De eerste projecten vanuit de deelnemende partijen worden eind 2021 opgestart.

Complementair zal ook budget worden ingezet voor een jaarlijkse audit en betere registratie bij de kringloopcentra en de ondersteuning van het evenementenbeleid. We voorzien de nodige begeleiding en voorbeeldcases voor eventorganisatoren. Vanaf 1 januari 2022 wordt voor lokale besturen en overheden het verbod om drank te serveren in recipiënten voor eenmalig gebruik uitgebreid naar het aanbieden van bereide voedingsmiddelen. Daarnaast reserveren we budget – onder andere vanuit het Europese project C-Martlife - voor onderzoek naar specifieke productstromen bv. textiel.

OD 6. VERMINDEREN VAN RESTAFVAL DOOR CIRCULAIR MATERIALENBEHEER

We voorzien een nieuw **uitvoeringsplan voor huishoudelijk afval en gelijkaardig bedrijfsafval**. Tegen 2030 willen we de selectieve inzameling van afval met het oog op recyclage of veilige verwerking doen toenemen van 69% tot 77,5%. Tegen 2030 moeten we minstens 50% van de recycleerbare fractie van huishoudelijk en bedrijfsafval bijkomend recycleren. Dit willen we realiseren door hergebruik, een betere selectieve inzameling en recyclagetrajecten voor prioritaire stromen. Er liggen belangrijke opportuniteiten in de stromen organisch-biologisch afval, kunststoffen, papier en karton, luiers en textiel. Samen met de actoren versterken we de sorteerbodschappen via diverse communicatiestrategieën. Daarnaast zet ik de kennis, opgedaan bij de burgerbevraging rond sorteergedrag, in om de burger blijvend te motiveren afval te voorkomen en sorteren.

Voor een vermindering van het **huishoudelijk restafval** zet ik het maatwerk verder voor de lokale besturen (o.a. via samenwerkingsverbanden, visitaties, lerende netwerken en proefprojecten (selectieve inzameling on-the-go).

Om het **bedrijfsrestafval** te verminderen, zie ik toe op de naleving van de nieuwe regels voor inzameling van bedrijfsrestafval in Vlarema 8 en zet in op sensibilisering via maatregelen zoals Cirkeltips. Samen met de sector en betrokken overheden zet ik in op (digitale) traceerbaarheid, kwaliteitsborging en handhaving. Ik zorg ervoor dat binnen het strategisch programma handhaving de inspanningen om illegale afvalactiviteiten en -stromen (doorvoer, invoer en uitvoer) aan banden te leggen verder worden verhoogd.

Hierbij zal ik de samenwerking tussen diverse handhavers op zowel Vlaams, federaal, lokaal als Europees niveau faciliteren en zal ik werken aan het responsabiliseren van alle actoren in de keten. Ik stimuleer de zelfcontrole in de sector. Onder meer via de nieuwe erkenning voor een beheersorgaan voor de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor bedrijfsverpakkingen, werk ik aan het bekomen van meer gedetailleerde data over inzameling en verwerking op eindbestemming.

Ik voer de strijd tegen **zwerfvuil** op. In de uitvoering van de EU Richtlijn Single Use Plastics zorgen we ervoor dat producenten de kost op zich nemen voor de gescheiden inzameling en recyclage en de zwerfvuilkosten. Met de betrokken sectoren en in overleg met de andere gewesten en de federale overheid wordt de bijdrage in financiering van het zwerfvuilbeleid vastgelegd zodat die in werking kan treden vanaf 1 januari 2023. Het materialendecreet werd hiertoe aangepast in 2020. Ook via de Mooimakers (samenwerking OVAM, Fost Plus en VVSG) zetten we het beleid tegen zwerfvuil en sluikestorten verder met gepaste extra beleidsmaatregelen, samen met de doelstellingen die in het uitvoeringsplan huishoudelijke afvalstoffen en gelijkaardig bedrijfsafval staan. Daarbij leren we maximaal uit de opgedane ervaringen en heroriënteren we de werking van de Mooimakers meer richting handhaving en preventie. Om het instrument handhaving meer in te zetten zal ik 30 gewestelijke ambtenaren aanstellen in kader van de GAS-wetgeving. Ik zie ook samen met de OVAM toe op de uitvoering van de andere acties in het Charter Zwerfvuil. Ook wordt voorzien in de aanpak van zwerfvuil in het kader van het Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan (JKP) 2020 -2024 met een focus op sensibilisering van jongeren. We mobiliseren tot slot ook de lokale besturen en producenten voor meer preventie en handhaving.

Eén van de belangrijkste doelstellingen van het **Vlaams Integraal Actieplan Marien Zwerfvuil** is de instroom naar het marien milieu van afval uit Vlaanderen te verminderen met 75% tegen 2025. In 2020-2021 is daarvoor is een 'plastic nulmeting' uitgevoerd, en bestaande indicatoren geschikt om de toevoer van afval naar het marine milieu in Vlaanderen te meten, zijn geïdentificeerd. Tegen 2025 wil ik de instroom van microplastic (100 µm – 5mm) en macroplastic (>5 mm) vanuit de Zeeschelde, de IJzer, en de haven van Oostende richting de Westerschelde en Noordzee via seizoensgebonden staalnamen in kaart brengen. Ook met het Europese project Lives spelen we in op deze problematiek.

Een circulaire economie betekent dat Vlaanderen zich moet voorbereiden op een gefaseerde afbouw van **afvalverbranding**. In lijn met de langetermijnvisie eindverwerking zorg ik ervoor dat de resterende verbrandingscapaciteit in Vlaanderen het hoogst mogelijke energetisch rendement en de laagst mogelijke uitstoot heeft. Ik werk een set van criteria uit die de basis moet zijn voor het evalueren van de bestaande vergunningen in het licht van de klimaatdoelstellingen en die een duidelijk kader moet bieden voor toekomstige investeringen. De heffingen op afvalstoffen bestemd voor eindverwerking worden aangepast zodat de loutere energiewaardering van restafval wordt afgebouwd ten gunste van selectieve inzameling en mechanische of chemische materiaalrecyclage. Een verhoging van de heffing om materiaalrecyclage te faciliteren is dan ook vnl. bedoeld als sturende heffing.

OD 7. RAPPORTAGE, DATAMINING EN DIGITALE ONTSLUITING I.K.V. AFVAL- EN MATERIALENBELEID

Ik zorg voor de digitale ontsluiting van data en ontwikkel tools ter ondersteuning en sensibilisering van burgers, bedrijven en lokale besturen (asbestattest, Cirkeltips, de benchmarktool voor lokale besturen en het Vlaams Symbioseplatform). Het **Symbioseplatform** wordt verder aangepast zodat het breder ingezet kan worden voor het sluiten van verschillende materiaalketens, bijvoorbeeld hout, biomassa en bouwmaterialen. De OVAM onderhoudt een gestage groei in gebruik en integratie van deze tool, met extra focus op symbiose in de havengebieden.

We heroriënteren de **manier van data-inzameling** over afvalstoffen, door te focussen op transparantie, de administratieve lasten te doen dalen en het verzamelen en verwerken van gegevens maximaal te automatiseren. Ik voer een nieuw concept in waarbij de gegevens opgevraagd worden bij de organisaties en bedrijven die het afval inzamelen en verwerken. Op die manier kennen we de hoeveelheden die effectief gerecycleerd worden, niet alleen de hoeveelheden die selectief ingezameld worden met het oog op recyclage. Het relanceplan Vlaamse Veerkracht voorziet hiertoe in VV070 de stapsgewijze uitbouw van MATIS (materialeninformatiesysteem). In een eerste stap ontwikkelen we tot 2022 een nieuw systeem voor de inzameling en verwerking van huishoudelijk en gelijkaardig bedrijfsafval. Finaal beogen we een centraal systeem dat aan de hand van actuele gegevens inzicht biedt in de materiaalstromen (productie, bestemming en gebruik) tussen lokale besturen, bedrijven en hun klanten binnen en buiten Vlaanderen. Ik zal de zo verzamelde gegevens niet alleen gebruiken om te voldoen aan de Europese rapporteerverplichtingen, maar ook ter ondersteuning van het Vlaamse afvalbeleid, bedrijven en lokale besturen.

Ik laat studies uitvoeren naar de **verwerking van Vlaams afval in het buitenland** en ga na hoe de in Vlaanderen ingevoerde afvalstoffen verwerkt worden. Hiermee kom ik tegemoet aan de verplichtingen die de nieuwe Europese regelgeving oplegt.

Ter ondersteuning van het volledige afval- en materialenbeleid gebeurt onderzoek om **datahiaten** op te vullen en **nieuwe indicatoren** voor afval- en materialenbeleid te ontwikkelen. We ontwikkelen indicatoren voor verschillende thema's zoals bouw, consumptiegoederen, voeding en mobiliteit in het kader van circulaire economie, en we bundelen deze in een online CE-monitor. Daaraan kunnen we doelstellingen koppelen, waarmee we beleidsmaatregelen kunnen evalueren en externen kunnen informeren en sensibiliseren.

Verder zullen de reeds **beschikbare data** rond bodem in relatie met water, ruimte en asbest de basis vormen voor het verder samenbrengen van andere data voor de monitoring van de bodemkwaliteit en de uitbouw van bodemzorg.

4.2. BUDGETTAIR KADER

De beleidskredieten onder dit ISE Afval en Materialen hebben betrekking op:

- de middelen onder het beheer van OVAM, zowel op de OVAM-begroting als op de DAB MINAfonds.

In de volgende overzichtstabellen wordt een meer gedetailleerd overzicht gegeven van de uitgaven die binnen dit ISE ingeschreven werden in de begrotingsopmaak 2022.

ISE AFVAL EN MATERIALEN, MVG excl. DAB

	(duizend euro)					
	VAK			VEK		
	BA 2021	evolutie	BO 2022	BA 2021	evolutie	BO 2022
ESR-uitgaven (werking en toelagen (WT), lonen (LO), provisies (PR))	0	0	0	0	0	0
Toelagen (interne stromen (IS))	21.928	463	22.391	21.928	463	22.391
Overige (leningen (LE), participaties (PA); geen ESR-impact)	0	0	0	0	0	0

Totaal	21.928 463	22.391	21.928 463	22.391
---------------	-------------------	---------------	-------------------	---------------

Inhoudelijke toelichting evolutie:

OVAM oefent haar activiteiten uit binnen 2 verschillende inhoudelijke structuurelementen: ISE J Afval en materialen en ISE E Bodem en ondergrond. De financiering van de taken die de OVAM uitvoert, verloopt voornamelijk via artikel QB0-1QCE2JV-IS (werkings- en investeringsdotatie OVAM van 22,4 miljoen euro). Deze 2 dotaties worden in de begroting conform de instructies integraal toegewezen aan het grootste ISE binnen OVAM: ISE J Afval en materialen. Dit betekent dus niet dat al deze middelen integraal ingezet worden voor deze ISE. Bij de bespreking van de OVAM-begroting worden deze middelen wel afgezonderd (zie 4.2.3.1).

Ten opzichte van de BA 2021 blijven deze middelen na verhoging met de index nagenoeg constant als gevolg van een aantal compenserende plus- en minbewegingen. Zie verder bij de bespreking van artikel QB0-1QCE2JV-IS.

De volgende (meer gedetailleerde) budgettaire toelichtingen gaan niet dieper in op de wijzigingen naar aanleiding van de generiek toegepaste indexatieregels. Voor bijkomende toelichting hierover wordt graag verwezen naar de Algemene Toelichting bij de uitgavenbegroting

4.2.1. DEPARTEMENT EN IVA'S ZONDER RECHTSPERSOONLIJKHEID (EXCL. DAB'S)

ONTVANGSTENARTIKELEN

Niet van toepassing.

UITGAVENARTIKELEN

QB0-1QCE2JV-IS – OPENBARE VLAAMSE AFVALSTOFFENMAATSCHAPPIJ (OVAM)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel ontvangt de OVAM een werkingsdotatie en een investeringsdotatie van het Departement Omgeving ter financiering van haar algemene taken, en haar specifieke taken op het vlak van het afval-, bodem- en materialenbeleid.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	21.928	21.928
<i>Index</i>	392	392
<i>Compensaties</i>	- 176	- 176
<i>Andere bijstellingen</i>	247	247
BO 2022	22.391	22.391

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Naar QB0-1QCE2NB-WT	-90	-90	Terugdraai eenmalige compensatie voor tijdelijke koppen ifv. uitvoering asbestplan

Naar <i>CB0-1CAG2ZZ-WT</i>	-4	-4	Enmalige compensatie voor rugzak 1 VTE ikv. inkanteling OVAM in DCB
Naar <i>CB0-1CAG2ZZ-WT</i>	-5	-5	Recurrente compensatie voor rugzak 1 VTE ikv. inkanteling OVAM in DCB
Naar <i>CB0-1CAG2ZZ-LO</i>	-69	-69	Recurrente compensatie voor loonkost 1 VTE ikv. inkanteling OVAM in DCB
Naar <i>CB0-1CBX2AC-PR</i>	-8	-8	Afroming in uitvoering van het actieplan Energie-Efficiëntie
TOTAAL	-176	-176	

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Bijstelling ifv. overdracht gebouw aan HFB	484	484	Financiering huur gebouw na overdracht aan HFB
Opstap 2022 van de opgelegde koppenbesparing 2020-2024	-208	-208	Het budget wordt verminderd met 208 keuro als gevolg van de opstap 2022 van de generieke besparing op de personeelskredieten van de Vlaamse Overheid.
Generieke besparingsmaatregel op de apparaatsmiddelen (-1%)	-29	-29	Het budget wordt verminderd met 29 keuro als gevolg van de opstap 2022 van de generieke besparing op de werkingskredieten van het apparaat van de Vlaamse Overheid.
TOTAAL	247	247	

4.2.2. DAB MINAFONDS

ONTVANGSTENARTIKELEN

QBX-2QCEAJA-OW – DEMATERIALISEREN EN HET SLUITEN VAN MATERIAALKRINGLOPEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit artikel worden de inkomsten uit de afvalheffingen bij OVAM begroot.

Op grond van het samenwerkingsakkoord betreffende de preventie en het beheer van verpakkingsafval 2008 moet FOST Plus daarnaast vanaf 2009 jaarlijks, na indexering, 60 eurocent per inwoner aan het Vlaamse Gewest ter beschikking stellen voor het beleid rond verpakkingsafval. Op basis van een werkprogramma wordt het deelbedrag bepaald dat gestort wordt in het MINA-fonds. Pas wanneer dit bedrag gestort wordt door Fost Plus, kunnen de middelen hiervoor aangewend worden en kunnen de middelen ingezet worden door de OVAM voor investeringssubsidies aan lokale overheden (OD 6).

Kredietevolucie:

(duizend euro)

AO	TO	LO

BA 2021	48.500	0	0
Bijstelling BO 2022	15.430	0	0
BO 2022	63.930	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

De inkomsten uit milieuheffingen vanwege OVAM worden bij BO 2022 verhoogd tot 63.430 keuro. Bij ongewijzigd beleid zouden door het sturend effect de inkomsten uit milieuheffingen dalen met 2.000 keuro. In 2022 wordt de heffing op het verbranden van bedrijfsafval verhoogd tot 25 euro per ton. Op basis van de heffingsplichtige hoeveelheden bedrijfsafval (mee)verbrand in 2020 (1.500 kton) heeft dat een positieve jaarlijkse budgettaire impact van 17.430 keuro (Tabel NBR – extra maatregelen ontvangsten).

Er wordt voor 2022 een totaal bedrag van 3.954 keuro vanwege FOST Plus terbeschikking gesteld. Van dit bedrag wordt 500 keuro door FOST Plus effectief gestort. Sinds 2021 wordt enkel nog het werkelijk gestorte bedrag van 500 keuro in de begroting opgenomen.

UITGAVENARTIKELEN

QBX-3QCE2JA-WT – DEMATERIALISEREN EN HET SLUITEN VAN MATERIAALKRINGLOPEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit begrotingsartikel van de DAB Minafonds financiert OVAM uitgaven gericht op de uitvoering van het afvalstoffen- en materialenbeleid.

Meer in detail worden volgende uitgaven voorzien op dit begrotingsartikel:

Subsidies aan de 31 erkende kringloopcentra worden toegekend op basis van het subsidiebesluit van 20 mei 2005. De subsidie per kringloopcentrum wordt berekend op basis van het aantal kilo hergebruikte goederen (theoretisch hergebruik) en rekening houdend met de grootte en het aantal inwoners dat in het verzorgingsgebied van elk kringloopcentrum ligt. Het vastleggings- en vereffeningskrediet blijft in 2022 ongewijzigd op 808 keuro (OD 6).

Aan lokale overheden wordt financiële steun gegeven voor de uitvoering van het lokale huishoudelijk afvalstoffenbeleid. Dit kadert in de doelstelling de effectiviteit van het afvalstoffenbeleid te verhogen en het SUP Huishoudelijke afvalstoffen. De procedures voorzien in dit besluit (ontwerp-, gunnings- en betalingsfase) en het feit dat de betalingsaanvragen ingediend moeten worden door de lokale overheden via de OVAM geven aanleiding tot een gespreide uitbetaling van de subsidies. Deze middelen dienen voor de subsidies voor investeringen in thuiscompostering, diftar huis aan huis, diftar recyclageparken, projecten openbare reinheid, ondergrondse containers en sorteerstraatjes. Met de verbreding van het bestaande 'Subsidiebesluit lokale besturen' kan het lokaal bestuur voor asbest via een eigen selectie van mogelijke projectformules (bronophaling, samenaankoop, ...) een lokaal verankerd asbestafbouwinstrumentarium uitrollen voor de burger en voor het eigen patrimonium. Met dit instrumentarium kan het lokale bestuur daarbij zowel ontzorging aan de burger aanbieden bij asbestverwijdering als een financiële ondersteuning op vlak van de asbestmeerkost. In 2022 wordt 3.677 keuro (inclusief vrijgave van 500 keuro bijdrage Fost+) aan vastleggingskrediet en 9.995 keuro aan vereffeningskrediet voorzien voor subsidies aan lokale besturen (OD 6).

Voor projecten en subsidies in het kader van circulaire economie wordt in 2022 2.000 keuro aan vastleggingskrediet en 1.682 keuro aan vereffeningskrediet voorzien. Hiermee worden initiatieven van bedrijven en organisaties ondersteund voor projecten circulaire economie (OD 1).

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	15.246	22.646
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	1.400	0
<i>Andere bijstellingen</i>	- 10.161	- 10.161
BO 2022	6.485	12.485

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van QBX-3QCE2EV-IS	1.400	0	Terugdraai eenmalige compensatie BA2021 voor bodemonderzoeken op stortplaatsen met oog op bebossing
TOTAAL	1.400	0	

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Tabel NBR: punctuele maatregelen - subsidies Rendac	-7.661	-7.661	Besparing door overname (van het Departement Landbouw en Visserij) van de tussenkomst bij de verwerking van krenge bij Rendac
Tabel NBR: punctuele maatregelen - subsidies lokale besturen	-2.500	-2.500	Besparing door verlagen subsidies voor containers en herbruikbare bekertjes
TOTAAL	-10.161	-10.161	

4.2.3. OVERIGE ENTITEITEN ONDER GEZAG

4.2.3.1. Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM)

De juridische opzet, doelstellingen en taken van het agentschap OVAM worden in deze BBT besproken onder punt 5.2.3.1.

OVAM oefent haar taken uit binnen 2 verschillende ISE: ISE E Bodem en ondergrond en ISE J Afval en materialen. De financiering van de taken die de OVAM uitvoert, verloopt voornamelijk via het artikel QB0-1QCE2JV-IS dat in de begroting conform de instructies integraal werd toegewezen aan (en besproken bij) het grootste ISE binnen OVAM: ISE J Afval en materialen.

Hieronder worden enkel de kredieten besproken die onder ISE J Afval en materialen ressorteren. Voor de OVAM-kredieten voor ISE Bodem en ondergrond wordt verwezen naar de bespreking van de ISE E Bodem en ondergrond.

Voor de bespreking van de kredietevolutie van de interne stromen wordt verwezen naar de bespreking van artikel QB0-1QCE2JV-IS.

ISE J AFVAL EN MATERIALEN

Onder dit ISE vallen alle maatregelen, taken, doelstellingen en budgetten van het duurzaam afval- en materialenbeleid, in hoofdzaak vervat of gelinkt aan het materialendecreet en VLAREMA. Deze uitgaven worden gefinancierd via het Mina-fonds en inkomsten uit Europese projecten.

Ontvangsten

VERKOOP VAN GOEDEREN EN DIENSTEN AAN BEDRIJVEN - AFVAL EN MATERIALEN

De OVAM ontvangt middelen van Fost Plus voor een duurzaam evenementenbeleid en een beleid voor netheid in Vlaanderen. Vlaanderen Mooi is een samenwerking tussen de OVAM, het verpakkend bedrijfsleven (Fost Plus) en de lokale besturen (VVSG). Samen pakken we al enkele jaren het zwerfvuil in Vlaanderen grondig aan. Vlaanderen Mooi organiseert onder meer de acties en de campagnes van de Mooimakers. Met Bebat werd een overeenkomst getekend voor de financiering van medewerker materiaalstroomopvolger. Deze ontvangsten worden geactualiseerd samen met terugbetaling gedetacheerd personeel: +88 keuro lonen en +65 keuro werkingsmiddelen.

Om het instrument handhaving meer in te zetten is er beslist om gewestelijke ambtenaren in te zetten in kader van de GAS-wetgeving. Er is voorzien dat er 30 handhavers zwerfvuil bij de OVAM zullen tewerkgesteld worden. Ze zullen ter plaatse als GAS-vaststeller controles uitvoeren (ook 's avonds en in het weekend), in samenwerking met de gemeenten en lokale politie. Dit project wordt gefinancierd gedurende 3 jaar (tot 30 juni 2024) vanuit Fost Plus. In BO2022 wordt 1410 keuro extra inkomsten voor de financiering van deze medewerkers voorzien samen met 300 keuro voor algemene werkingskosten.

Er wordt 1,76 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de Green Deal Anders Verpakt vanuit de reserves van het budget halve euro Fost Plus. Dit geld zal worden gebruikt deels voor de organisatie van de Green Deal en deels voor de financiering van projecten. De concrete verdeling van de middelen zal bepaald worden door de initiatiefnemers van de Green Deal, namelijk OVAM, Comeos, Fevia, Detic en Vil en hiervoor zal een financieringsovereenkomst worden opgemaakt. Binnen deze middelen is 1 VTE extra voor de OVAM voorzien, trekker van deze Green Deal en dit voor een periode van 4 jaar (30/6/2025). Samen met een reeds aangeworven medewerker zal deze nieuwe medewerker instaan voor de algemene coördinatie van de Green Deal, stuurgroep, deelnemen aan werkgroepen, communicatie en website, leer- en knelpunten naar boven brengen, oplossingen voorstellen en uitwerken: +60 keuro lonen en +10 keuro werkingsmiddelen.

Ingevolge beslissing van de Vlaamse regering van 20 december 2019 (inkanteling vastgoed) wordt het OVAM-gebouw overgedragen aan het facilitair bedrijf die er een mini VAC wil uitbouwen. De overdracht van de huur is gepland op 1 januari 2022. Hierdoor dalen de inkomsten van de verhuur van het gebouw en doorrekening kosten met -255 keuro.

FINANCIERING - EU - AFVAL EN MATERIALEN

In 2020 werd een nieuw EU-project opgestart C-Martlife. Het C-MARTLIFE project heeft als doel het Vlaamse afvalbeleid tot uitvoering te brengen, met een bijzondere focus op het uitvoeringsplan kunststoffen. Centraal in het project staat het verminderen van de hoeveelheid restafval - huishoudelijk en gelijkgesteld bedrijfsmatig afval - en zwerfvuil door een circulair materialengebruik te realiseren. C-martlife is een EU-LIFE project dat voor 60% gesubsidieerd wordt. Het loopt van april 2020 tot eind 2027. OVAM is lead-partner, samen met nog 6 partners uit overheid- en non-profitsector. Hierin is een totaal bedrag van 10.825 keuro EU-subsidies voorzien. Het aandeel van OVAM in deze subsidies bedraagt 8.187 keuro.

Binnen het projectbudget is voor de OVAM een budget voorzien van 13.646 keuro. Hier worden 60% subsidies op gegeven, wat betekent dat de OVAM nog steeds 40%, zijnde 5.458 keuro, zelf moet bijdragen. Het gaat voornamelijk over een groot deel loonkosten

en expertise/communicatie en onderzoekskosten. Er worden ook een aantal nieuwe medewerkers aangeworven, die exclusief voor het project werken. De eigen bijdrage wordt gedekt door de inzet van de bestaande OVAM-medewerkers, waarvoor loonkosten obv de gewerkte tijd voor het project worden geclaimd. Voor 2022 wordt 1.265 keuro subsidies voorzien.

De inkomsten uit de lopende EU-projecten worden geactualiseerd: -197 keuro.

OVERDRACHTEN UIT HET MINA-FONDS - FUNCTIONEEL AFVAL

De dotatie wordt aangepast met een verschuiving binnen QBX-3QCE2EV-IS naar het luik afval-en materialen beheer +384 keuro.

OVERDRACHTEN UIT DE DEPARTEMENTELE BEGROTING - QB0-1QCE2JV-IS

De werkingsdotatie stijgt met 463 keuro

Uitgaven

Onder dit ISE vallen alle maatregelen, taken, doelstellingen en budgetten van het afval-en materialenbeleid (OD 1 t.e.m. 7).

In 2022 voorzien we communicatie-acties rond:

- Communicatie en sensibiliseringstrajecten naar een aantal cruciale sectoren of over een aantal cruciale thema's om een circulaire economie te realiseren, gelinkt aan de werkagenda's van Vlaanderen Circulair waarvoor de OVAM trekker of deelnemer is: circulair bouwen, beperken van voedselverlies, specifieke productketens (verpakkingen, textiel, luiers, ...). (OD 1 t.e.m. 7)
- Communicatie om stoorstoffen uit de materialenkringloop te halen (cfr. asbest) en begeleidende communicatie voor het asbestafbouwbeleid aan de hand van onder meer een doelgroepgerichte werking en de introductie van het asbestattest.(OD 3)
- Communicatie gericht op het sluiten van de materialenkringloop: o.a. acties in het kader van de uitvoering van het actieplan kunststoffen, het actieplan voedselverlies en biomassa(rest)stromen circulair, de uitrol van het verpakkingsplan 2.0 en het preventieprogramma bouw. (OD 2, 4, 5, 6)
- Sectorale communicatietrajecten in samenwerking met sectorfederaties voor een betere selectieve inzameling bedrijfsrestafval en ontwikkelen cursussen voor ondernemers-en beroepsopleidingen. (OD 2 t.e.m. 6)
- Communicatie inzake afvalstoffen- en materialengegevens, waaronder CE-monitor, MATIS en de rapportages inzake huishoudelijk afval en bedrijfsafval.. (OD 1, 7)

In 2022 voorzien we middelen voor onderzoek en expertise rond:

- onderzoek in het kader van het beleidsprogramma materiaalbewust bouwen en verbouwen en werkagenda Circulaire bouwen (onderzoek naar alternatieve reinigingstechnieken om huidige bouwtechnieken circulair te maken, onderzoek naar de ontwikkeling van een materialenbibliotheek en materialenpeil voor een nieuwbouw of renovatie, materialenpaspoort, TOTEM, ontwerp-richtlijnen voor veranderingsgericht bouwen, materialenbanken). (OD 2)
- onderzoek in het kader van het actieplan voedselverlies biomassa(rest)stromen circulair (voedselverlies en voedselreststromen van producent tot en met consument, biomassa(rest)stromen van groen-, natuur, bos- en landschapsbeheer, hout(rest)stromen van industrie en huishoudens, ...) bv onderzoek naar kwaliteitsverbetering vergistingsmix en OBA van bedrijven, afvalstoffen uit insectenkweek. (OD 2)
- onderzoek in het kader van het uitvoeringsplan voor de kunststofketen (minder en efficiënt gebruik van kunststoffen, recyclagemarkt voor kunststoffen, kunststof-recycleat inzetten als volwaardige grondstof, kennis- en datavergaring, ...) en werkagenda chemie/kunststoffen. Focus ligt in 2022 op studies om de afzet van recyclaten te stimuleren en pellet loss tegen te gaan (OD 5, 7)

- ondersteuning en begeleiding om de hoeveelheid huishoudelijk restafval en bedrijfsafval te verminderen (evenementenbeleid, hergebruik bij kringloopcentra, Green Deal Duurzame zorg, symbioseplatform, Cirkeltips). (OD 6)
- onderzoeksopdrachten rond de monitoring van het afvalstoffen- en materialenbeleid, waaronder de CE-monitor en verschillende studies om het materialenbeleid cijfermatig beter te kunnen onderbouwen, waaronder de verwerking van afvalstoffen in het buitenland. (OD 1 t.e.m. 7)

De OVAM ondersteunt een aantal organisaties en platformen die haar beleid mee helpen organiseren, in hun werking door het toekennen van een werkingsbijdrage: Interregionale Verpakkingscommissie (IVC), VZW VLACO en UNEP. (OD 1, 4, 5, 6)

We voeren het actieplan asbestafbouw verder uit met prioriteit voor de meest kwetsbare doelgroepen en met het accent op ontzorging: scholen, sociale huisvesting, landbouw en zorginstellingen voeren we bestaande sectorprotocollen uit en sluiten weer nieuwe af. We ondersteunen ook verder de bestaande en nieuwe asbestafbouwprojecten van lokale besturen om asbestafbouw voor burgers veilig, betaalbaar en makkelijker te maken. Binnen de ondersteuning van lokale besturen besteden we bovendien extra aandacht aan jeugd(beweging)infrastructuur.

We finaliseren de ontwikkeling van de asbestinventarisatiedatabank zodat in de loop van 2022 de eerste asbestattesten kunnen worden afgeleverd. Verder zetten we in op een geëvolueerde versie van de dossieropvolging binnen de afdeling (EVOA, grondstofverklaringen, omgevingsvergunning, ...)

Een kwaliteitsvolle ICT- en informatiestrategie is cruciaal voor een optimale dienstverlening en om het eigen beleid te monitoren. We onderbouwen ons beleid met data en delen onze inzichten met onze stakeholders. Daarnaast gebruiken we de beschikbare technologieën om onze interne werking te stroomlijnen.

LONEN + EU LONEN ISE E en ISE J

De personeelskosten worden gefinancierd met de werkingsdotatie QB0-1QCE2JV-IS en de inzet van eigen middelen. Het krediet wijzigt met +1967 keuro.

- De opstap in 2022 van de generieke besparing op de personeelskredieten van de Vlaamse Overheid zoals beslist bij regeringsformatie: -208 keuro.
- De toekenning van de automatisch berekende index op de loonkredieten en de werkingskredieten (die een uitzondering hebben op de niet-indexatie van de werkingsmiddelen in de huidige legislatuur) die de jaarlijkse GZI volgen (+2,1% GZI voor 2022 volgens de meest recente vooruitzichten): +392 keuro.
- Compensatie naar begrotingsartikel CB0-1CAG2ZZ-LO inkanteling OVAM in DCB recurrent -69 keuro.
- Het krediet wordt verlaagd met -90 keuro compensatie naar begrotingsartikel QB0-1QCE2NB-WT ter compensatie voor 8 extra koppen in het kader van uitvoering asbestplan tot medio 2022. Bij BA2021 werd vanuit dit begrotingsartikel 390 keuro, voor 2022 bedraagt deze tijdelijke financiering 300 keuro.
- Het krediet wordt verhoogd met 1.470 keuro extra inkomsten voor de 30 medewerkers handhaving en 1 medewerker Green Deal Anders Verpakt
- Het krediet wordt verhoogd met 88 keuro actualisatie inkomsten externe medewerkers Vlaanderen Mooi, Bebat, Recupel en gedetacheerden.
- Het krediet wordt verhoogd met 495 keuro uit subsidies EU-project C-Martlife project voorzien voor personeelsinzet.
- Het krediet wordt verlaagd met -111 keuro uit subsidies van diverse EU-projecten voorzien voor personeelsinzet. Het resterende subsidiebedrag van 215 keuro wordt uitgesplitst op de BA AQC002 lonen EU -Afval en materialen onder ISE J: 168 keuro en 47 keuro wordt verschoven naar BA AQC003 EU- Bodem onder ISE E.

EU - AFVAL EN MATERIALEN

Voor het nieuwe EU-project C-martlife worden volgende uitgaven voorzien in 2022:

- Binnen de Green Deal met de distributiesector worden er de komende 2 jaar begeleidingsopdrachten voor workshops voorzien.
- In 2021 en 2022 wordt er binnen het thema 'Educatie en gedragsbeïnvloeding' een opdracht gegund rond opzet van methodologie en begeleiding van bootcamps, inclusief een communicatiecampagne.
- In 2022 zal de nadruk liggen op een studie rond inzet van recyclaten uit kunststof binnen de bouwsector, een studie rond het gebruik van drankfonteinnetjes in kustgemeenten, kunststofrecyclage en inzet van recyclaten bij commercieel en recreatie-visgerei. De communicatie-acties zullen gebeuren rond 'afvalvrije kust' en verder nog in het kader van de SUP.

WERKING EN TOELAGEN

De werkingskredieten worden gefinancierd met de werkingsdotatie QB0-1QCE2JV-IS en de inzet van eigen middelen.

- Het krediet wordt verlaagd met de opstap in 2022 van de generieke besparing op de werkingskredieten van het apparaat van de Vlaamse Overheid zoals beslist bij regeringsformatie: -29 keuro.
- Het krediet wordt verlaagd met de afoming in kader van de uitvoering van het Actieplan Energie-efficiëntie -8 keuro.
- Het krediet wordt verhoogd met 375 keuro werkingsmiddelen vanuit de financiering Fost Plus voor de 30 medewerkers handhaving en 1 medewerker Green Deal Anders Verpakt.
- Ingevolge beslissing van de Vlaamse regering van 20 december 2019 (inkanteling vastgoed) wordt het OVAM-gebouw overgedragen aan het facilitair bedrijf die er een mini VAC wil uitbouwen. De overdracht van de huur is gepland op 1 januari 2022. Hierdoor dalen de inkomsten van de verhuur van het gebouw en doorrekening kosten met -255 keuro. Dit wordt verrekend op de huur en de huisvestingskosten.
- Er worden eigen middelen verschoven van software naar onderhoud informatica +400 keuro.
- De EU-subsidies voor reiskosten worden verschoven naar de EU basisallocaties: -15 keuro.
- Het krediet wordt verlaagd met compensatie naar begrotingsartikel CB0-1CAG2ZZ-WT inkanteling OVAM in DCB - rugzakje eenmalig: -4 keuro en rugzakje recurrent -5 keuro.

OVER TE DRAGEN OVERSCHOT VAN HET BOEKJAAR

Het over te dragen werkingsaldo wordt afgeleid van het overgedragen saldo van de begrotingsaanpassing 2021 na vermindering met een gedeelte van de huur (483 keuro).

4.2.4. OVERIGE ENTITEITEN ONDER TOEZICHT

Niet van toepassing.

5. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT BODEM EN ONDERGROND

Dit ISE bevat de doelstellingen, maatregelen, taken en budgetten van het bodembeleid, in hoofdzaak vervat of gelinkt aan het bodemdecreet en VLAREBO. Dit bodembeleid heeft tot doel om de kwaliteit van de bodem door bodemsanering en bodembescherming te verzekeren, te behouden en te herstellen.

5.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

SD 1. EEN ONDERBOUWD BODEMBELEID

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikelen QB0-9QCEAEA-OW, QB0-1QCE2EA-WT en QBX-3QCE2EA-WT - EEN ONDERBOUWD BODEMBELEID VIA HERSTEL VAN BODEMDIENSTEN EN BODEMZORG EN VIA HET VERSTANDIG BENUTTEN VAN DE ONDERGROND.

OD 1. NAAR VEERKRACHTIGE BODEMS IN VLAANDEREN

Ik werk loyaal mee, zonder goldplating, aan de herstart van het **Europese bodembeleid** met als eerste concrete actie het updaten van de Europese Soil Thematic Strategy, die als doel heeft land- en bodemdegradatie aan te pakken en zo onze Europese en internationale verplichtingen rond landdegradatieneutraliteit in te vullen. Ik start de nodige acties om tegen 2030 te voldoen aan de bodemgerelateerde verplichtingen uit de Biodiversiteitsstrategie. Concreet maak ik werk van koolstof in de bodem, het tegengaan van erosie en het beschermen van de bodemvruchtbaarheid, waarbij ook het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) wordt ingezet. In deze context en vanuit mijn bevoegdheden verbeter ik de monitoring van bodemkwaliteit en definieer ik 'goede ecologische bodemkwaliteit'.

Ik draag ook bij aan het Global Soil Partnership van de Voedsel- en Landbouworganisatie (FAO) en stel de Vlaamse expertise ter beschikking van de verschillende werkgroepen waaronder het International Network of Soil Information Institutions. Ik ondersteun de oprichting van een nationaal netwerk van bodemlaboratoria (BESOLAN) in het kader van het Global Soil Partnership.

Ik werk er samen met mijn collega bevoegd voor landbouw aan om het landbouwbeleid maximaal in te zetten om het **koolstofverlies uit landbouwbodems** sterk terug te dringen.

Bij de advisering en begeleiding van landbouwers vanuit VLM zal meer aandacht uitgaan naar het **opslaan van koolstof** in landbouwbodems en ook naar bodemkwaliteit (zowel fysisch, chemisch als biologisch). Om meer koolstof op te slaan in bossen, waterrijke gebieden en (half)natuurlijke graslanden besteed ik bij natuurbeheer en -ontwikkeling er extra aandacht aan om naast de Europese natuurdoelen en Vlaamse doelen ook potentiële bodemkoolstofopslag mee te nemen in beleidsafwegingen.

Om burgers en besturen te sensibiliseren rond aangepast beheer van tuinen, bermen, parken en openbaar groen participeer ik in het citizen science project '**CurieuzeNeuzen duikt onder**' dat als doel heeft om het brede publiek te sensibiliseren rond klimaatadaptatie. De rol van bodem, koolstof in de bodem en goed bodembeheer in de tuin wordt gelinkt aan thema's als droogte en klimaat.

Via de **programmawerking Grondzaken** sensibiliseer ik diverse doelgroepen over het belang van bodem en duurzaam bodembeheer, detecteer ik opportuniteiten om bodemzorg meer in te bouwen in diverse beleidskaders en ondersteun ik op termijn acties voor het verbeteren en beschermen van de bodemkwaliteit via een doordacht bodembeheer en zorgzaam landgebruik.

Ik onderzoek de **rol van bodems in droogte en wateroverlast** met focus op de rol van bodemkoolstof en bodemstructuur in relatie tot waterbeschikbaarheid en infiltratie. Ik start onderzoek over de bodemkwaliteit na ontharding.

Ik startte het **bodemkoolstofmonitoringsnetwerk** op in 2021. In 2022 komt het monitoringsprogramma op kruissnelheid, zodat we ook in Vlaanderen de werkelijke evolutie van de koolstofstromen en -voorraden en de beleidseffecten erop kunnen opvolgen.

OD 2. EROSIE MAXIMAAL VOORKOMEN

Ik neem de aanbevelingen van de lopende **evaluatie van het erosiebeleid** mee om het erosiebeleid bij te sturen. Onder andere zal worden gekeken welke erosiemaatregelen eigenlijk kunnen worden beschouwd als normale en gangbare goede praktijk. De toepassing van het principe 'de vervuiler betaalt', wordt hierbij onderzocht en ik geef extra aandacht aan de kwaliteit van het oppervlaktewater door de inspanningen van het erosiebeleid optimaal af te stemmen op de stroomgebiedbeheerplannen en het mestbeleid.

Om bodems weerbaar te maken tegen bodemerosie zet ik versterkt in op gepaste **maatregelen aan de bron**. Hiertoe verzoek ik o.a. mijn collega bevoegd voor landbouw om, in lijn met de lidstaatspecifieke aanbevelingen van de Europese Commissie, binnen de groene architectuur van het landbouwbeleid resp. de zogenaamde conditionaliteiten, eco-regelingen en agromilieuklimaatmaatregelen hier maximaal op in te zetten. De beheerovereenkomsten erosiebestrijding (in de vorm van agromilieuklimaatverbintenissen) binnen de tweede pijler van het landbouwbeleid doven uit vanaf 2023.

Via de **modellering** van erosie en sedimenttransport naar de waterlopen, grachten en riolering en aftoetsing van de modelresultaten aan terreinkennis, identificeer ik de grootste knelpunten en prioritaire gebieden. Scenarioanalyses zullen inzicht verschaffen in de effectiviteit van reeds gerealiseerde en toekomstige erosiemaatregelen. Ik maak de modelresultaten via de DOV Sedimentverkenner raadpleegbaar en ondersteun zo de erosiebestrijding in de praktijk.

Ik investeer via het **erosiebesluit** in de aanleg van erosiebestrijdingsmaatregelen en de ondersteuning van gemeenten door een erosiecoördinator.

Ik start een proefproject op om **erosiebestrijding gebiedsgericht** aan te pakken via een afwegingskader van de beschikbare instrumenten en de inzet van de instrumentenkoffer van het landinrichtingsdecreet. Het afwegingskader zal worden uitgetest in projecten die op erosie inzetten zoals sommige gebieden van Water-Land-Schap.

Ik actualiseer de in 2020 ontwikkelde **bodemerosierisico-indicator** en vul deze aan met een indicator voor de sedimentaanvoer naar waterlopen, grachten en riolering.

Ik zet de **studies** rond bodemerosie voort. Hierbij maak ik maximaal gebruik van Europese financiering en uitwisseling van expertise, o.a. in het SCALE-project in het kader van het H2020 EJP SOIL project. De jaarlijkse potentiële bodemerosiekaart van de landbouwpercelen zal worden opgemaakt.

SD 2. HERSTEL VAN BODEMDIENSTEN EN BODEMZORG

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikelen QB0-9QCEAEA-OW, QB0-1QCE2EA-WT en QBX-3QCE2EA-WT - EEN ONDERBOUWD BODEMBELEID VIA HERSTEL VAN BODEMDIENSTEN EN BODEMZORG EN VIA HET VERSTANDIG BENUTTEN VAN DE ONDERGROND.

OD 1. BODEMKWALITEIT GARANDEREN VIA BODEMSANERING

Budgetpost QBX-3QCE2EV-IS: volledig onderdeel 3QC051 6141 en gedeeltelijk QBX 3QC035 4140; ook volledig budgetpost QBX-3QCE2EA-WT (fondsen).

Ik wil dat tegen 2036 elke risicoground in Vlaanderen is onderzocht en waar nodig de sanering van historische verontreinigingen is opgestart. Dat realiseren we via een overkoepelende coördinatie, op basis van een prioriteringsmodel en via de op het brede publiekgerichte bewustzijns campagne **De Grote Grondvraag**. We schakelen een versnelling hoger om tegen 2028 alle oriënterende bodemonderzoeken uit te voeren en ik stimuleer verder bodemonderzoek en -sanering.

In 2022 voorziet de OVAM deelprogramma's op maat voor specifieke doelgroepen. Zo stimuleren en ondersteunen we bedrijven in de sanering van het historisch passief op bedrijfslocaties, wat onze druk op de open ruimte vermindert.

Naast de prioritaire aanpak van brownfieldconvenanten activeer ik, samen met mijn collega bevoegd voor economie, de herontwikkeling van **brown- en blackfields** in het kader van circulair ruimtegebruik. Ik bouw een portfolio van brown- en blackfields op en ondersteun deze projecten bij het wegwerken van de knelpunten. Meer dan de helft van de OVAM-saneringsmiddelen laat ik inzetten om verschillende brown- en blackfields een tweede leven te geven en zo een hefboom te bieden voor herontwikkeling ten dienste van burger en bedrijf. We stimuleren ook de fondsen Bofas vzw, Vlabotex vzw en Tersana vzw bij de uitvoering van onderzoeken en saneringen in hun sector.

Ik laat brown- en blackfields herontwikkelen in het kader van circulair ruimtegebruik. Samen met lokale en bovenlokale besturen en andere partners gaan we op zoek naar terreinen waar verplichtingen nodig zijn in het kader van het bodemdecreet (bv. een bodemsanering). Daar creëren we een maatschappelijke meerwaarde rond duurzaam gebruik met aandacht voor circulariteit en bodemzorg. De aanpak van stortplaatsen is een specifiek aandachtspunt. In overleg met de lokale besturen worden locaties geselecteerd die in aanmerking komen voor de uitvoering van een oriënterend bodemonderzoek in kader van bebossing of natuur(her)ontwikkeling. Ook i.s.m. overheidsagentschappen, provincies,... kijk ik naar de mogelijkheden voor duurzame herontwikkeling van stortplaatsen (energie, waterberging, ...). In ambtshalve onderzoeken op stortplaatsen laat ik vanaf nu systematisch nazien of de locatie onderbenut is qua landgebruik, klimaatdoelstellingen of ander beheer.

Ik **stimuleer en activeer (boven)lokale besturen**, Vlaamse en Federale overheden met een aanpak op maat bij het bodembeheer van hun risicogronden. Zo wordt in 2022 het uitgestippelde oplossingstraject opgevolgd voor de Vlaamse entiteiten en werken we in overleg tevens een oplossingstraject uit voor de federale overheden.

Bij particulieren voorzie ik een **ontzorging in de onderzoeksfase en in de woonzoneaanpak** worden alle gronden in eigendom van particulieren gezamenlijk aangepakt per gemeente. Eind 2022 is de woonzone- en siteaanpak opgestart in 100 gemeenten. Voor alle doelgroepen waar de huidige eigenaar vrijgesteld is, zorgt de OVAM met haar ambtshalve optreden voor oplossingen voor mensen, verenigingen, bedrijven of besturen. Scholen krijgen als prioritaire doelgroep nog bijzondere aandacht in een apart project waarbij we werken met sectorprotocollen en verregaande ontzorging.

De **Europese kaderrichtlijn Water** heeft als doel een goede ecologische toestand en een goed ecologisch potentieel te bereiken van alle Vlaamse waterlichamen. Het sediment- en waterbodembeheer vormt hierin een belangrijk element. Ik stimuleer het bewustzijn rond historisch verontreinigde waterbodems en laat voorbereidend onderzoek uitvoeren via een aantal Europese onderzoeksprojecten. De sanering van historisch verontreinigde waterbodems is immers nodig voor een verhoogde kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater en de ontwikkeling van groenblauwe netwerken. We bouwen deze legislatuur voldoende knowhow op om in 2024 een aanpak voor te kunnen leggen aan de Vlaamse regering voor de sanering van historisch verontreinigde waterbodems. Ik voorzie samenwerkingsverbanden met de waterloopbeheerders om data uit te wisselen en

hotspots van waterbodemonverontreiniging te onderzoeken. De info draagt bij tot een onderbouwing van het beoordelingskader voor de risico's, de prioritering en de keuze van de saneringstechniek. Voor de afweging van de meest geschikte saneringstechniek voor waterbodemonverontreiniging voorzie ik een online tool. In het kader van de EU-projecten Resanat en Narmena zal de meerwaarde van meer natuurlijke, minder invasieve saneringstechnieken onderzocht worden. Verder stimuleren we de verhoogde circulaire toepassing van bagger- en ruimingsspecie, waarin de overheden een voorbeeldrol opnemen.

We handhaven de eerste periodieke onderzoeksplicht waarbij elke risico-inrichting met een laattijdig rapport wordt ingelicht en actief opgevolgd. Daar waar bij een incident bodemonverontreiniging ontstaat, volgen we deze schadegevallen snel en van nabij op. Daarnaast stimuleren we de oprichting van een fonds op de sanering van bodemonverontreiniging veroorzaakt door het gebruik van stookolietanks voor verwarmingsdoeleinden.

OD 2. BODEMKWALITEIT VERSTERKEN VIA BODEMZORG

Budgetpost QBX-3QCE2EV-IS deel van QBX 3QC035 4140 voor bodemzorg.

Om de bodemdiensten maximaal te behouden of te herstellen en optimaal duurzaam hergebruik van de bodem te realiseren, **werk ik een kader circulair bodem- en landgebruik uit**. Dit **omvat** onder andere gebiedsgericht grondverzet, aanpak restverontreiniging en gebiedswerking. We werken **beleidsvoorstellen** uit om bijkomende restverontreiniging te voorkomen en **beheren de bestaande restverontreiniging** optimaal. Daarnaast inspireren we regio's om binnen hun gebiedswerking bodemzorg en circulariteit vorm te geven door mee aan tafel te schuiven en onze inzichten te delen. **We werken een praktisch handelingskader voor bodemzorg** uit en doen dit samen met onze sleutelpartners. Als eerste stap maak ik voor **twee bodemhandelingen** (ontharding en natuurgebaseerde oplossingen bij het beheer van bodemonverontreiniging) een gebruiksvriendelijke handleiding die aangeeft hoe iedere stakeholder zorgzaam met bodem kan omgaan. In een latere fase vul ik dit kader verder aan.

Deze integrale aanpak houdt rekening met nieuwe uitdagingen zoals diffuse bodemonverontreiniging en 'emerging contaminants' of nieuwe opkomende stoffen, zoals perfluorverbindingen (PFAS), gebromeerde vlamvertragers, bestrijdingsmiddelen, farmaceutica, ... Meer en meer krijgen we te maken met diffuse bodemonverontreiniging. **De OVAM gaat verder de gegevensbronnen van diffuse bodemonverontreiniging inventariseren** (emissies, ecotoxicologische en humane biomonitoring, meetgegevens ...) en schat de impact en problematiek in. Eind 2021 zorgen we voor een plan van aanpak en **starten we met gerichte meetcampagnes**. Hiermee wil ik blootstellings- en verspreidingsrisico's bij diffuse verontreiniging inperken. De OVAM werkt daarnaast samen met het beleidsdomein en in Europese context een plan van aanpak uit voor de meest prioritaire 'emerging contaminants'. Dit zijn minder bekende verontreinigende stoffen in de bodem en het grondwater, waarvan de risico's nog niet duidelijk zijn. We zorgen ervoor dat de belangrijkste (groepen van) stoffen – zoals de poly- en perfluoralkylstoffen (PFAS) - worden aangepakt via bodembeheer en bodemsaneringspraktijk. De eerste stap is de **inventarisatie** en onderzoek van risicolocaties waar bodem en grondwater mogelijk met PFAS zijn verontreinigd.

Overheden nemen een voorbeeldrol op inzake het secundair gebruik van bodemmateriële in plaats van primaire delfstoffen. Via de samenwerkingsakkoorden binnen het project 2036 stimuleer ik de overheden tot het maximaal hergebruik van bodemmateriële. In samenspraak met de bodembeheerorganisaties wordt een verhoogde circulaire aanwending van grondstromen nagestreefd door onder meer in te zetten op een

transparante grondverzetsregeling bij infrastructuurwerken. Hierbij werk ik aan een **verbeterde monitoring** met centralisatie van data over grondstromen.

Ik optimaliseer verder het beheer van restverontreiniging onder meer via onderzoek op basis van het grondeninformatieregister. Door de **vermelding van gebruiksadviezen op het bodemattest bevorder ik een circulair landgebruik.**

Via Soil+Land Stewardship stimuleren we dat iedereen zorgdraagt voor de bodem. We werken in samenspraak met stakeholders en doelgroepen een **set toekomstscenario's** voor bodemzorg uit en stellen op maat van de doelgroepen een code van goede praktijk op. We inspireren door de bodemzorgers van nu zichtbaar te maken. Ik zorg ervoor dat er in bodemzorg aandacht is voor ecosysteemdiensten, (bodem)biodiversiteit en de toepassing van natuurgebaseerde oplossingen. Tot slot zoek ik manieren om de waarde van bodem en land in de circulaire economie te valideren en stakeholders aan te zetten om deze te gebruiken.

Binnen het Open Ruimte Platform (ORP)-programma Grondzaken geef ik mee invulling aan bodemzorg. We werken hierbij samen aan beleidsafstemming, data- en kennisdeling en het stimuleren van goede bodemzorgpraktijken.

OD 3. DIGITALE ONTSLUITING EN KOPERSGARANTIE BIJ OVERDRACHT GRONDEN

Ik werk aan een verdere **digitale ontsluiting en actualisatie van bodeminformatie.** Belangrijk hierbij zijn kennisopbouw, centralisatie van bestaande bodemdata, open informatie en laagdrempelige toegang tot waardevolle bodemgegevens.

Met het **bodemattest beschermen we eigenaars.** We voorzien informatieverspreiding via generieke platformen (geo-loket, Databank Ondergrond Vlaanderen (DOV), ...) en platformen die informatie op maat aanbieden (bv. Woningpas). Ik start onderzoek op over het toegankelijker maken van bodeminformatie (bodemkaart, bodemdata) voor diverse doelgroepen met focus op de inzetbaarheid van deze informatie bij bodembeheerpraktijken. Op deze manier laat ik bodemdata, samen met data van andere milieucompartimenten centraliseren en ontsluiten, zodat bodemkwaliteit gemonitord kan worden en bodemzorg uitgebouwd. We ontwikkelen een open standaard voor linkende organisaties (OSLO-standaard) voor de uitwisseling van informatie over bodem en ondergrond. Deze standaard zal in 2022 gefinaliseerd worden.

SD 3. VERSTANDIG BENUTTEN VAN DE ONDERGROND

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikelen QB0-9QCEAEA-OW, QB0-1QCE2EA-WT en QBX-3QCE2EA-WT - EEN ONDERBOUWD BODEMBELEID VIA HERSTEL VAN BODEMDIENSTEN EN BODEMZORG EN VIA HET VERSTANDIG BENUTTEN VAN DE ONDERGROND.

OD 1. HET DUURZAAM OMGAAN MET DELFSTOFFEN EN BODEMMATERIALEN

Ik breng de huidige reserves van de verschillende Vlaamse oppervlakedelfstoffen in de ontginningsgebieden in kaart en toets ze af met de actuele behoefte binnen een context van circulaire economie en een zo groot mogelijke zelfvoorziening. De resultaten evenals gepaste acties voor de **verzekering van de minerale grondstoffenbevoorrading** worden verwerkt in het in de regelgeving **hiervoor voorziene Algemeen Oppervlakedelfstoffenplan dat in 2022** haar totstandkomingsprocedure tot definitieve vaststelling door de Vlaamse Regering zal doorlopen. Voor alle gegevens rond verbruik, import, aandeel Vlaamse primaire oppervlakedelfstoffen en alternatieve grondstoffen wordt gebruik gemaakt van de meest recente gegevens van het periodiek Monitoringsysteem Duurzaam Oppervlakedelfstoffenbeleid. Ik laat vanuit omgevingsperspectief een **analyse uitvoeren omtrent het toenemend belang van de bevoorradingsverzekering** van metalen en 'kritische grondstoffen' in de transitie naar

een Vlaamse groene, klimaatneutrale economie. Ik bied via DOV geologische informatie aan zodat deze optimaal kan ingezet worden voor de delfstoffentoets op het terrein en in rapportage, zodat inzicht kan verworven worden in het potentieel van grondverzet als alternatief voor primaire oppervlaktedelfstoffen. De Vlaamse Geotheek bouw ik verder uit met referentiestalen van de Vlaamse ondergrond. Onderzoeksresultaten op boorstalen van de Vlaamse Geotheek bied ik aan zodat bouwheren inzicht kunnen verwerven in de bouwtechnische kwaliteit van het materiaal uit de Vlaamse ondergrond. Geologische kennis zet ik tevens in voor het beleid omtrent een efficiënt ondergronds ruimtegebruik in de bebouwde omgeving en een beter zicht op de interactie tussen ondergrond en bovengrondse processen, in relatie tot de droogteproblematiek. In dit verband zijn studies aan de orde voor plastische klei- en leemgronden, van belang voor de stabiliteit van bouwwerken die leiden tot een gevarenkaart die kan gebruikt worden in functie van het inschatten van verzekeringsrisico's. **Via het UICL wordt afstemming gezocht met de andere gewesten en het federale niveau op het vlak van verzekeringen.** Ik voorzie een meldpunt voor schadegevallen en laat onderzoeken op welke manier sondeergegevens aan de overheid moeten worden aangeleverd.

OD 2. KENNIS EN DUURZAAM BEHEER VAN DE (DIEPE) ONDERGROND EN HET GEBRUIK VAN DIEPE AARDWARMTE

De Structuurvisie Diepe Ondergrond wordt verder ontwikkeld voor alle mogelijke toepassingen. Vermits de nuttige ondergrondse ruimte beperkt is en de noden groot zijn, zie ik toe op een efficiënt en duurzaam beheer van de diepe ondergrond. Ik streef hierbij eveneens, met inschatting van risico's omtrent interferenties, naar een goed nabuurschap met de federale toepassingen in de Vlaamse ondergrond. Ik bewaak zo ook onder meer de belangen van de Vlaamse ondergrond in de context van de mogelijke toekomstige berging van hoogradioactief afval in de Belgische ondergrond. Op basis van gegevens van onder meer de kartering van de natuurlijke toestroom van aardwarmte en de mogelijkheden voor seizoensale warmteopslag werd in 2021 voor de Structuurvisie een eerste inhoudelijk luik van kansen en randvoorwaarden voorbereid. In 2022 werk ik l de toetsing met het energiebeleid en een afwegingssysteem verder uit in overleg met alle betrokken instanties en zet een traject van afstemming en participatie op. Om diepe aardwarmte planmatig en efficiënt te kunnen uitrollen, ondersteun ik gefocust onderzoek, een onderbouwd vergunningenbeleid en een goede adviesverlening in het kader van de Waarborgregeling.. Daarnaast zie ik ook toe op kennisopbouw en monitoring omtrent natuurlijke en geïnduceerde **seismiciteit** in Vlaanderen. Hiertoe zullen in 2022 resultaten beschikbaar komen van een internationale studie die werd uitbesteed met het oog op een beter begrip van de natuurlijke activiteit en een veilig beheer van ondergrondse toepassingen. Ook wordt het diepe ondergrondmodel verder ontwikkeld. Daartoe startnog in 2021 een studie omtrent de sedimentologische reconstructie van het Bekken van de Kempen.

Alle bodem- en ondergronddata en toegepaste geologische tools, kaarten en modellen (ook ten behoeve van OD 1) worden ontsloten via één centraal dataplatform, de Databank Ondergrond Vlaanderen (DOV). Data in beheer bij diverse entiteiten worden aan de hand van services via DOV ontsloten (met mogelijke steun van OIS-werking en de werkgroep bodemdata van Grondzaken). Om de aanlevering en uitwisseling van data en informatie verder te optimaliseren wordt de OSLO-standaard bodem en ondergrond ontwikkeld (OIS-project). Deze nieuwe OSLO-standaard zal gefinaliseerd worden in 2022. De DOV stelt de data en geïnterpreteerde informatie over de bodem en ondergrond ter beschikking (met inachtnaam van de privacyregels) en maakt ze als open data toegankelijk. De DOV is het kenniscentrum dat geldt als centraal aanspreekpunt voor (internationale) rapporteringen van bodem- en ondergronddata zoals INSII en FAOSTAT. Ik maak werk van het INSPIRE compliant maken van de bodem- en ondergronddata in de DOV en benut de Vlaamse expertise in Europese en internationale context. Ik bouw de rol van de DOV in het kader van internationale rapporteringen van bodemdata verder uit en gebruik hiervoor ook Europese financiering uit het H2020 EJP SOIL project.

5.2. BUDGETTAIR KADER

Een eerste deel van de beleidskredieten in dit ISE is gekoppeld aan de middelen die worden toegewezen aan OVAM op de DAB MINAfonds en op de OVAM-begroting. Deze hebben betrekking op de beleidsuitgaven gericht op de uitvoering en verdere uitbouw van een doeltreffend bodembeleid en -instrumentarium, het (ambtshalve) saneren van de historische en nieuwe bodemverontreiniging met inbegrip van de zorg om verlaten terreinen waar mogelijk opnieuw een nuttige functie te geven en het ondersteunen van onze partners.

Een tweede deel van de beleidskredieten wordt aangewend voor het richten van het beleid inzake bodembescherming op de bescherming van de bodem tegen erosie, verontreiniging en verstoring, en het vrijwaren van de waardevolle bodems, en op het beleid inzake de (diepe) ondergrond. Dit betreft specifieke werking van het departement Omgeving inzake:

- beleidsvoorbereidend onderzoek op het vlak van bodem en ondergrond, de verdere uitbouw van de Databank Ondergrond Vlaanderen en de Vlaamse geotheek;
- de subsidiëring van erosiebestrijdingsmaatregelen en -instrumenten;
- het Grindfonds.

In de volgende overzichtstabellen wordt een meer gedetailleerd overzicht gegeven van de uitgaven die binnen dit ISE ingeschreven werden in de begrotingsopmaak 2022.

ISE BODEM EN ONDERGROND, MVG excl. DAB

	(duizend euro)					
	VAK			VEK		
	BA 2021	evolutie	BO 2022	BA 2021	evolutie	BO 2022
ESR-uitgaven (werking en toelagen (WT), lonen (LO), provisies (PR))	2.347	0	2.347	2.274	499	2.773
Toelagen (interne stromen (IS))	0	0	0	0	0	0
Overige (leningen (LE), participaties (PA); geen ESR-impact)	0	0	0	0	0	0
Totaal	2.347	0	2.347	2.274	499	2.773

Inhoudelijke toelichting evolutie:

Binnen het ISE Bodem en Ondergrond van de uitgavenbegroting worden alle kredieten die het Departement Omgeving inzet voor Bodem en Ondergrond gebundeld.

Op het vlak van beleidskredieten (VAK) gaat het in hoofdzaak over de subsidies voor erosiebestrijdingsmaatregelen (1.653 keuro), de middelen voor de werking van de Databank Ondergrond Vlaanderen en de Vlaamse geotheek (399 keuro) en de middelen voor onderzoek binnen dit ISE.

Ten opzichte van de BA 2021 blijven deze beleidsmiddelen constant.

De volgende (meer gedetailleerde) budgettaire toelichtingen gaan niet dieper in op de wijzigingen naar aanleiding van de generiek toegepaste indexatieregels. Voor bijkomende toelichting hierover wordt graag verwezen naar de Algemene Toelichting bij de uitgavenbegroting.

5.2.1. DEPARTEMENT EN IVA'S ZONDER RECHTSPERSOONLIJKHEID (EXCL. DAB'S)

ONTVANGSTENARTIKELEN

QB0-9QCEAEA-OW – EEN ONDERBOUWD BODEMBELEID VIA HERSTEL VAN BODEMDIENSTEN EN BODEMZORG EN VIA HET VERSTANDIG BENUTTEN VAN DE ONDERGROND

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit ontvangstenartikel dient ter uitvoering van de ingevoerde garantieregeling voor projecten met betrekking tot de diepe aardwarmte. Op dit artikel wordt na een goedgekeurde aanvraag tot garantie de door de aanvrager verschuldigde premie ontvangen.

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Pro memorie. Geen dossiers in 2021 en 2022
UITGAVENARTIKELEN

QB0-1QCE2EA-WT – EEN ONDERBOUWD BODEMBELEID VIA HERSTEL VAN BODEMDIENSTEN EN BODEMZORG EN VIA HET VERSTANDIG BENUTTEN VAN DE ONDERGROND

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit artikel financiert het departement Omgeving uitgaven die betrekking hebben op de strategische doelstellingen omtrent het verhogen van de milieukwaliteit van de leefomgeving voor het thema bodem en ondergrond. Concreet wendt het departement Omgeving dit budget aan ter subsidiëring van erosiebestrijdingsmaatregelen (1.653 keuro) en voor haar specifieke beleids- en werkingsuitgaven inzake bodembescherming en valorisatie van de ondergrond (694 keuro). Voorts wordt 499 keuro VEK voorzien voor de uitgaven met betrekking tot het bodemkoolstofmonitoringnetwerk, waarvoor een bedrag van 2.000 keuro werd vastgelegd in 2021.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	2.347	2.274
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	499
BO 2022	2.347	2.773

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Bijstelling vereffeningskalender	0	499	Uitgaven 2022 voor bodemkoolstofmonitoringnetwerk, VAK werden aangerekend in 2021 voor periode 2021-2024
TOTAAL	0	499	

5.2.2. DAB MINAFONDS

ONTVANGSTENARTIKELEN

Niet van toepassing

UITGAVENARTIKELN

QBX-3QCE2EA-WT – EEN ONDERBOUWD BODEMBELEID VIA HERSTEL VAN BODEMDIENSTEN EN BODEMZORG EN VIA HET VERSTANDIG BENUTTEN VAN DE ONDERGROND

Korte inhoud begrotingsartikel:

De uitgaven hebben betrekking op de werking van een bodemsaneringsorganisatie voor de droogkuissector. Dit fonds heeft als doel om bodemverontreiniging te voorkomen, evenals het begeleiden, uitvoeren en stimuleren van de sanering van bodemverontreiniging binnen de droogkuissector (SD 2 - OD 1).

Op 14 september 2007 is VLABOTEX vzw erkend door de Vlaamse Regering als bodemsaneringsorganisatie voor de droogkuissector en dit voor een periode van 30 jaar. Na het sluiten van deze overeenkomst onderzoekt en saneert VLABOTEX de als historisch te beschouwen bodemverontreiniging met droogkuisproducten voor een forfaitaire jaarlijkse bijdrage gedurende 30 jaar. De Vlaamse overheid geeft jaarlijks ook een subsidie. Naar VLABOTEX toe werd het principiële engagement gemaakt van de uitbetaling van 1 euro subsidie voor elke euro ontvangen van de leden in het kader van de gesloten overeenkomsten. Zo wordt de helft van de kosten voor bodemonderzoeken en -sanering gesubsidieerd door de Vlaamse overheid.

Op basis van het door VLABOTEX ingediende voorstel van subsidiëringsprogramma voor 2018 tot en met 2022 (5-jarenbegroting) en het bijhorende besluit van de Vlaamse Regering van 7 oktober 2016 betreffende de goedkeuring van het subsidiëringsprogramma voor de periode van 2018 tot en met 2022 van Vlabotex vzw wordt voor 2021 een subsidiebedrag van 1.150 k.euro vooropgesteld (SD2 – OD 1).

Kredietevolutive:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	2.179	2.179
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	1.339	1.339
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2022	3.518	3.518

**Inhoudelijke
toelichting
kredietevoluties:**

(duizend
euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van QBX-3QCE2EV-IS	1.339	1.339	Compensatie voor de werkingssubsidies aan Tersana vzw
TOTAAL	1.339	1.339	

QBX-3QCE2EV-IS – OPENBARE VLAAMSE AFVALSTOFFENMAATSCHAPPIJ (OVAM)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel ontvangt OVAM een aanvullende toelage vanuit de DAB Minafonds ter financiering van uitgaven op de OVAM-begroting in het kader van het bodemdecreet, het thema afvalbeheer en materialenbeleid (materialendecreet) en het decreet ambtshalve bodemsaneringen.

Kredietevolutive:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	40.934	41.031
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	- 2.989	- 1.589
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2022	37.945	39.442

**Inhoudelijke
toelichting
kredietevolutes:**

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Naar <i>QBX-3QCE2JA-WT</i>	-1.400	0	Terugdraai eenmalige compensatie BA2021 voor bodemonderzoeken op stortplaatsen met oog op bebossing
Naar <i>QB0-1QCE2OU-IS</i>	-250	-250	Compensatie voor provisie voor kosten Opdrachthouder PFAS VITO
Naar <i>QBX-3QCE2EA-WT</i>	-1.339	-1.339	Compensatie voor werkingssubsidie Tersana vzw
TOTAAL	-2.989	-1.589	

5.2.3. OVERIGE ENTITEITEN ONDER GEZAG

5.2.3.1. Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM)

De OVAM werd opgericht op 2 juli 1981 in het kader van het afvalstoffendecreet. Bij de hervormingen in het kader van Beter Bestuurlijk Beleid werd, door het decreet van 7 mei 2004, de OVAM op 1 april 2006 een intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid. De OVAM neemt de engagementen op binnen de taken en bevoegdheden die haar zijn toegewezen in het oprichtingsdecreet van 7 mei 2004 tot wijziging van het decreet van 5 april 1995.

De decretale taken van de OVAM met betrekking tot het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen zijn:

1° het ontwikkelen van instrumenten en het uitwerken van maatregelen voor de bevordering van het zuinige gebruik van grondstoffen, onder meer door zo veel mogelijk de materiaalkringlopen te sluiten;

2° het bevorderen van de kwaliteit van producten en productieprocessen met aandacht voor kwalitatieve en kwantitatieve preventie voor wat betreft het gebruik van grondstoffen, het verspreiden van milieugevaarlijke stoffen en het voorkomen van afval;

3° het ontwikkelen van instrumenten en het uitwerken van maatregelen voor de bevordering van een duurzaam consumptiegedrag, voor wat betreft het gebruik van grondstoffen, het verspreiden van milieugevaarlijke stoffen en het voorkomen van afval;

4° het ontwikkelen van instrumenten en het uitwerken van maatregelen voor een veilig beheer van milieugevaarlijke stoffen en voor het voorkomen en zo nodig beperken van lekken van milieugevaarlijke stoffen uit stoffenkringlopen;

5° ter aanvulling van de vorige taken, de sturing en coördinatie van de inzameling en de veilige verwijdering van afvalstoffen alsmede de ambtshalve verwijdering ervan;

6° het ontwikkelen van instrumenten en het uitwerken van maatregelen om de correcte werking van de afvalstoffenmarkt te garanderen.

De decretale taken van de OVAM met betrekking tot de bodemsanering zijn:

1° het ontwikkelen van instrumenten en het uitwerken van maatregelen om nieuwe bodemverontreiniging te voorkomen;

2° het ontwikkelen van instrumenten en het uitwerken van maatregelen om individuele en collectieve saneringen te stimuleren;

3° het saneren van de historische en nieuwe bodemverontreiniging, met inbegrip van de zorg om verlaten terreinen waar mogelijk opnieuw een nuttige functie te geven;

4° het ontwikkelen van instrumenten en het uitwerken van maatregelen om de correcte werking van de bodemsaneringsmarkt te garanderen.

OVAM oefent haar activiteiten uit binnen 2 verschillende inhoudelijke structurelementen: ISE J Afval en materialen en ISE E Bodem en ondergrond. De financiering van de taken die de OVAM uitvoert, verloopt voornamelijk via het artikel QB0-1QCE2JV-IS dat in de begroting conform de instructies integraal werd toegewezen aan (en besproken bij) het grootste ISE binnen OVAM: ISE J Afval en materialen.

De algemene (ISE-overkoepelende) personeelskosten van OVAM worden gefinancierd met de werkingsdotatie QB0-1QCE2JV-IS en de inzet van inkomsten uit Europese projecten. De algemene uitgaven worden gefinancierd via de werkingsdotatie QB0-1QCE2JV-IS en de eigen inkomsten. OVAM wenst haar dienstverlening en werking verder te automatiseren in het licht van Vlaanderen radicaal digitaal. Diverse investeringen zijn noodzakelijk om interne processen te automatiseren.

Voor de bespreking van de gedetailleerde kredietevolutie van de interne stromen naar OVAM wordt verwezen naar de besprekingen van artikels QB0-1QCE2JV-IS en QB0-1QCE5JV-IS.

Hieronder worden enkel de kredieten besproken die onder ISE E Bodem en ondergrond ressorteren. Voor de OVAM-kredieten voor ISE J Afval en materialen wordt verwezen naar de bespreking van de ISE J Afval en materialen.

ISE E Bodem en ondergrond

Ontvangsten

VERKOOP VAN GOEDEREN EN DIENSTEN AAN BEDRIJVEN – BODEM

De belangrijkste eigen inkomsten zijn de ontvangsten bodemattesten. In 2020 werden 269.601 attesten afgeleverd. Zowel bij BO2021 als bij BO2022 wordt uitgegaan van 260.000 attesten. In juni 2021 wordt de prijs van het bodemattest geïndexeerd en stijgt de prijs van het attest van 54 euro naar 55 euro. Hierdoor stijgen de verwachte inkomsten in 2022 met 260 keuro, waarvan 83 keuro voor het deel van de inkomsten die voortvloeien uit de invoering van de cofinancieringsregeling en opgenomen worden in het Bodembeschermingsfonds.

FINANCIERING - EU -BODEM

Er worden inkomsten voorzien vanuit EU-projecten Resanat en Narmena. Het subsidiebedrag wordt geactualiseerd: +182 keuro.

OVERDRACHTEN UIT HET MINA-FONDS - FUNCTIONEEL BODEM EN SANERINGEN

De dotatie wordt aangepast met:

1. naar QBX-3QCE2EA-WT voor Tersana: VAK/VEK -1.339 keuro

2. verschuiving binnen QBX-3QCE2EV-IS naar het luik afval-en materialen beheer -384 keuro
3. naar QB0-1QCE2OU-IS éénmalig -250 keuro voor opdrachthouder PFAS VITO

OPNAME UIT HET BBF

Zie uitgaven Spijzing BBF

Uitgaven

Onder dit ISE vallen alle maatregelen, taken, doelstellingen en budgetten van het bodembeleid, in hoofdzaak vervat of gelinkt aan het bodemdecreet en VLAREBO (SD 2 – OD 1 t.e.m 3). In Vlaanderen willen we een bodemkwaliteit garanderen die toelaat dat minstens de primaire maatschappelijke (basis)behoeften kunnen worden vervuld. We leveren via het bodembeleid ook een bijdrage een circulaire economie en het klimaatbeleid. Deze uitgaven worden gefinancierd via het Mina-fonds (QBX-3QCE2EV-IS) en via het Bodembeschermingsfonds.

Om bodemverontreiniging maximaal te voorkomen en te beperken en het bodembeleid maximaal af te stemmen op de maatschappelijke behoeften plant OVAM volgende acties:

- Met betrekking tot de strategische doelstelling rond het opstarten van de sanering van alle historische verontreinigingen tegen 2036 wordt de Grote Grondvraag verder uitgevoerd.
- De communicatie naar verschillende doelgroepen verdergezet.
- Communicatie rond het belang van het zorg dragen voor de bodem i.f.v. de verschillende bodemfuncties: soil & landstewardship, diffuse verontreiniging, emergent contaminants. (SD 2 – OD 2)

In 2022 wordt de onderzoeksprogrammatie gericht op wetenschappelijk onderzoek naar innovatieve inzichten in bodemverontreinigingen en de behandeling van deze verontreiniging. (SD 2 – OD 2)

- We werken de ontwikkeling van het bodemzorgconcept voor Vlaanderen verder uit. We voeren onderzoek naar de samenhang tussen de verschillende bodemfuncties om een integrale aanpak voor het duurzaam gebruik, beheer en bescherming van de bodem uit te werken.
- We voeren onderzoek naar de impact van emergent contaminants en diffuse bodemverontreiniging op het bodembeleid, met klemtoon op PFAS.

In 2022 worden bodemonderzoeken gepland voor:

- De inspanningen rond de inventarisatie en kwaliteitscontrole van de historisch verontreinigde gronden op maat van specifieke doelgroepen (SD 2 – O D1, 3)
- Een aantal onderzoeksopdrachten worden uitgevoerd binnen het kader van de reeds goedgekeurde Europese Projecten waterbodemverontreiniging en de opbouw van de know-how om tegen 2024 een aanpak voor te kunnen leggen inzake verontreinigde waterbodems. (SD 2 – OD 1)
- We leveren gegevens in verband met het gebruik van uitgegraven bodem aan in het kader van het monitoringssysteem MDO en zorgen voor een kwaliteitsborging bij de grondreinigingscentra. (SD 2 – OD 1)
- Operationeel houden en verder uitbouwen van het kwaliteitsgarantiesysteem voor erkende bodemsaneringsdeskundigen. (SD 2-OD 2, 3)
- In uitvoering van de aanbeveling van het Rekenhof garanderen we het operationeel houden van de bodem-IT toepassingen en de uitbouw van digitale communicatie. (SD 2-OD 3)

In 2022 worden ambtshalve bodemonderzoeken voorzien voor de realisatie van: (SD 2 – OD 1)

- Door de uitvoering van ambtshalve bodemonderzoeken in geval van vrijstelling onderzoekspllicht door de ontzorging van particulieren, zoals voorzien in het bodemdecreet

- In geval van toekenning van het statuut onschuld en de vrijstelling van saneringsplicht voeren we beschrijvende bodemonderzoeken uit.
- De uitvoering van bodemonderzoeken bij specifieke doelgroepen, zoals bij de toepassing van de protocollen met de scholen en het opnemen van de rol van huissaneerder voor andere overheden.
- Door de uitvoering van ambtshalve waterbodemonderzoeken op de locaties met ernstige waterbodemonverontreiniging in speerpunt- of aandachtsgebieden. Er worden tevens waterbodemon- en sedimentbeheersconcepten uitgewerkt.

Het besluit van de Vlaamse Regering van 15 maart 2013 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 14 december 2007 houdende vaststelling van het Vlaams reglement betreffende de bodemsanering en de bodembescherming (VLAREBO) geeft uitvoering aan artikel 15 van het Bodemdecreet en voert een cofinancieringsregeling in voor bodemsaneringswerken. (SD2-OD1)

In het protocolakkoord met de curatoren is voorzien dat de OVAM vervuilde gronden kan overnemen.

Op het vlak van ambtshalve saneringen en verwijderingen realiseren we mee de strategische doelstellingen en richten we ons op de sanering van gronden waar onschuld werd verleend en de OVAM de sanering uitvoert, in uitvoering van overeenkomsten, bij afgesloten brownfieldconvenanten, bij verworven terreinen of afgesloten dadingen en in toepassing van het protocol scholen. Ook voor de rol die de OVAM opneemt als huissaneerder en bij de sanering van waterbodems worden middelen voorzien. In uitzonderlijke gevallen kan de OVAM ook tussenkomen bij schadegevallen. (SD 2 – OD 1)

EU – BODEM

Voor de EU-projecten Resanat en Narmena wordt 235 keuro voorzien voor communicatie en onderzoeken.

SPIJZING BBF

De spijziging BBF bedraagt voor BO2022 in totaal 27.360 keuro. Dit betreft 21.563 keuro vanuit het MINA-fonds, 1.200 keuro via terugvorderingen inzake ambtshalve bodemsaneringen en 4.597 keuro van de cofinanciering bodemattesten. In 2022 wordt er anderzijds voor 28.196 keuro aan middelen opgenomen uit het BBF: 23.646 keuro voor saneringen gefinancierd via het MINA-fonds en teruggevorderde bedragen, 2.000 keuro voor cofinanciering bodemsaneringswerken en 2.550 keuro voor bodemonderzoeken.

5.2.3.2. Grindfonds

Het Grindfonds werd opgericht bij decreet van 14 juli 1993 tot oprichting van het Grindfonds en tot regeling van de grindwinning (Grinddecreet). Het heeft rechtspersoonlijkheid. Het werd opgericht als een instelling van categorie A in de zin van de wet van 16 maart 1954 betreffende de controle op sommige instellingen van openbaar nut.

De taken, bevoegdheden, werking en bestuur zijn geregeld in het Grinddecreet. Initieel ging het concreet over het innen van grindheffingen en het toezicht houden op de werking en de uitgaven van het Grindcomité, het Herstructureringscomité, het Sociaal Comité en het Onderzoekcomité. Vermits de taken van het Onderzoekcomité in 2012 werden beëindigd, de grindheffing werd afgeschaft voor de grindwinning die plaatsvindt vanaf 1 januari 2018 en de resterende taken van het Herstructureringscomité en het Sociaal Comité in de loop van 2019 werden toegewezen aan het Grindcomité, hebben de initiële taken en bevoegdheden van het Grindfonds thans enkel nog betrekking op het toezicht houden op de werking en de uitgaven van het Grindcomité.

Daarnaast werd het Grindfonds, via het decreet van 5 juli 2013 houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2013, verantwoordelijk voor vier nieuwe uitgavencategorieën, namelijk de financiering van sociaal-economische en ecologische hefboomprojecten in de grindgebieden, de financiering van wetenschappelijke projecten met het oog op de versterking van het sociaal-economisch weefsel in Limburg, de financiering van

een reconversieproject in de landbouw en de financiering van de administratieve en technische ondersteuning van het projectgrindwinningscomité.

ISE E BODEM EN ONDERGROND

Vermits de grindheffing werd afgeschaft voor de grindwinning na 1 januari 2018 en het Grindfonds in de loop van 2020 terug is toetreden tot het centraal kasbeheer, bestaan de ontvangsten enkel uit het overgedragen saldo eind 2021 dat wordt geraamd op 4.762 keuro.

Ingevolge een wijziging van het Grinddecreet in 2019 werden in 2019 alle kosten van het sociale luik van het Grinddecreet uitbetaald. Dit betekent dat in 2022 daarvoor geen uitgaven meer worden voorzien. De herstructureringskosten van de grindwinningszones worden voor 2022 t.o.v. 2021 bijgesteld van 1.612 keuro naar 1.500 keuro op basis van de meest recente raming van het Grindcomité. Het grootste deel daarvan heeft te maken met de financiering van hefboomprojecten in de grindgebieden.

De ESR-gecorrigeerde betaaluitgaven zijn gelijk aan de intering en bedragen 2.825 keuro. Het over te dragen overschot van het boekjaar richting 2023 wordt geraamd op 1.937 keuro.

5.2.4. OVERIGE ENTITEITEN ONDER TOEZICHT

Niet van toepassing.

6. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT LUCHT

Dit ISE omvat de doelstellingen, taken en budgetten die verband houden met het thema lucht.

6.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

SD 1. WE GAAN VOOR ZUIVERE LUCHT

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikel QBX-3QCE2HA-WT - WE GAAN VOOR ZUIVERE LUCHT EN ONDERBOUWEN (LOKAAL) LUCHTBELEID VIA INNOVATIEVE MILIEUMONITORING.

OD 1. VERSTERKING VLAAMS BELEID ROND LUCHTKWALITEIT

In 2023 voorzie ik de eerste **actualisatie van het Luchtbeleidsplan 2030**. Omdat daartoe nieuwe luchtkwaliteitsprognoses nodig zijn en de opmaak hiervan veel tijd in beslag neemt, **bereiden we deze actualisatie in 2022 al voor**. Ik betrek in 2022 bij de voorbereiding ook de adviesraden en bevoegde ministers.

Ik werk samen met lokale besturen om de competenties te bundelen en de luchtverontreiniging in hotspots aan te pakken, in het bijzonder in de zones Antwerpen, Gent en de rand rond Brussel.

Ik ondersteun lokale besturen bij de uitwerking van het lokale beleid via het platform "Samen voor zuivere lucht" dat lokale besturen zal inspireren over de impact die zij kunnen hebben op de lokale luchtkwaliteit. In 2022 verkennen we bredere ondersteuning en dienstverlening, waarin we onder meer kennisuitwisseling tussen lokale besturen bevorderen. Met die bredere ondersteuning zal ook ingezet worden op aanvullende acties op lokaal niveau voor het realiseren van de doelstellingen van het luchtbeleidsplan.

Gebiedsgerichte actieplannen worden verder uitgevoerd. Belangrijk **aandachtspunt hierbij is de situatie in Hoboken**. De nieuwe maatregelen die daar zijn opgelegd via de milieuvergunning worden nauwgezet opgevolgd en moeten leiden tot verdere daling van de uitstoot van zware metalen en lood in bloedwaarden. Daarnaast wordt de verspreiding van PFAS via de lucht beter in kaart gebracht en worden de ontwikkelingen rond lokale PFAS-gebieden nauwgezet opgevolgd vanuit het luchtbeleid (zie ook verwijzing naar ISE instrumentarium SD 1 OD 11 en ISE omgevingsbeleid SD 1 OD 1).

OD 2. AFVLAKKING VAN DE GROEI VAN HET WEGVERKEER

Eén van de belangrijkste oorzaken van luchtverontreiniging blijft verkeer. Samen met mijn collega bevoegd voor mobiliteit zet ik een drieledige aanpak voorop: 1. Een duurzame ruimtelijke inrichting ondersteunt een duurzame bereikbaarheid. 2. We zetten in op een verdere afvlakking van de groei van het gemotoriseerde verkeer en streven een ambitieuze modal shift na, zowel qua personenvervoer als logistiek. 3. Ik zet in op een verdere vergroening van het voertuigenpark (zie OD3).

De **uitwerking van de regionale mobiliteitsplannen binnen de vervoerregio's** komt in 2022 in een stroomversnelling. Samen met mijn collega bevoegd voor het mobiliteitsbeleid zorg ik ervoor dat deze ook een antwoord bieden op de klimaat- en luchtuitdagingen. Dit wordt geïntegreerd aangepakt samen met de aanpak rond ruimte en milieu (zie OD2 SD5 ISE ruimte en milieu). Inzichten op het vlak van omgevingsmaterie geven mee richting aan geïntegreerde en onderbouwde keuzes zodat de regionale mobiliteitsplannen bijdragen aan het oplossen van de luchtkwaliteitsknelpunten.

Bij de verdere uitwerking van het BRV (zie ISE-omgevingsbeleid ruimte en milieu) creëer ik de nodige ruimtelijke condities om de vervoersvraag te beheersen.

Ik zet ook verder in op het **milderen van de impact op luchtverontreiniging bij grote infrastructuur- en verkeersgenererende projecten**. In 2022 heb ik hierbij in het bijzonder aandacht voor de uitbreiding van de containerbehandelingscapaciteit in de haven van Antwerpen, Ringpark Zuid in Antwerpen, Oostelijke verbinding in Antwerpen, de herinrichting van de R0 (noord en oost), de R8 in Kortrijk, het viaduct in Gentbrugge en de Noord-zuid verbinding in Limburg.

OD 3. VERDERE VERGROENING VAN VOERTUIGENPARK

Ik zet de ingeslagen weg verder naar het gebruik van emissiearme en energie-efficiënte voertuigen. Vanaf 2030 zijn alle nieuw verkochte personenwagens koolstofarm, waarvan minstens de helft emissievrij. Op korte termijn moet de verdere ontdieseling zorgen voor een verdere daling van de NO₂ concentraties.

Samen met mijn collega bevoegd voor mobiliteit rol ik **emissievrije distributie** in stadskernen tegen 2025 uit. In 2022 werken we hiervoor aan een kaderovereenkomst met minstens alle centrumsteden. Ik voorzie hierbij ook intensief overleg met de partners binnen de Green Deal Duurzame Stedelijke Logistiek. Ik werk ook samen met lokale overheden aan één of meerdere pilootprojecten en werk mee aan de studieopdracht van collega Peeters waarin duidelijkheid wordt gecreëerd over infrastructurele aspecten van het instellen van zones voor emissievrije stedelijke distributie in centrumsteden en waarin de methodologie voor een nulmeting wordt vastgelegd. Ik volg ook de ontwikkelingen op rond het nieuwe Clean Power for Transport-actieplan en de uitrol van zero-emissiebussen. Samen met mijn collega bevoegd voor financiën bekijk ik de mogelijkheden om de huidige verkeersbelastingen nog verder te vergroenen.

In 2022 staan er verschillende Europese dossiers op de agenda die het voertuigenpark kunnen vergroenen. Het voorstel tot herziening van de Europese CO₂ normen voor auto's en bestelwagens is een belangrijke maatregel in het totale pakket van maatregelen om bij te dragen tot de klimaat- en luchtkwaliteitsdoelstellingen en te zorgen voor een duidelijk traject naar zero-emissiemobiliteit tegen 2050. Er zal ook een voorstel op tafel komen voor Euro 7/VII (post Euro 6/VI) emissienormen (NO_x, fijn stof, ...) voor personenauto's, bestelwagens, vrachtwagens en bussen en ook de voorstellen tot uitbreiding van de ETS richtlijn met apart emissiehandelssysteem voor gebouwen en transport, energie-efficiëntie en hernieuwbare energie kunnen een impact hebben op de luchtkwaliteitsdoelstellingen. **Ik neem daarom in 2022 een actieve rol op in het Europese besluitvormingsproces.**

Om de emissies van de scheepvaart te verminderen, zoek ik tot slot samen met mijn collega bevoegd voor mobiliteit oplossingen voor het bevorderen van het gebruik van walstroom voor de zeevaart. Zodra de ratificatie rond is maak ik verder werk van de wettelijke verankering en praktische implementatie van verplichte ontgassing van binnenschepen en maak hierbij de nodige afspraken met zowel rederijen, havenautoriteiten als inspectiediensten.

OD 4. EMISSIEFRAUDE BIJ VOERTUIGEN AANPAKKEN

Ik werk samen met mijn collega bevoegd voor Mobiliteit en mijn collega bevoegd voor Financiën en Begroting een performant nieuw beleid uit om praktijkemissies bij wegvoertuigen te verminderen. Samen met deze collega's werk in **2022 aan een aanpassing van het Vlaams kader dat beter beleid en toezicht op voertuigemissies mogelijk maakt.**

Samen met de minister bevoegd voor Mobiliteit en Openbare Werken tref ik de nodige praktische voorbereidingen om Vlaanderen klaar te maken voor een programma van grootschalige voertuigemissie monitoring.

Samen met mijn collega bevoegd voor Mobiliteit, **nemen we het nodige wettelijke initiatief om de technische keuring te versterken** op basis van een nieuwe procedure die problemen met de **uitstoot van stikstofoxiden kan opsporen**. Deze procedure werd afgelopen jaar in samenwerking met de keuringsfederatie GOCA Vlaanderen ontwikkeld in opdracht van mijn administratie. Indien dit een snelle invoering niet in de weg staat, gebeurt de invoering bij voorkeur parallel in Brussel en Wallonië. We zetten daartoe de nodige overlegplatformen en werkgroepen op.

In samenwerking met mijn collega bevoegd voor Mobiliteit onderzoek ik hoe we het **Vlaams programma van conformiteitstesten** verder kunnen optimaliseren. Hierbij baseren we ons op de aanbevelingen die voortvloeien uit het in 2021 door mijn administratie opgeleverd beleidsonderzoek inzake de aanpak van emissiefraude.

OD 5. LAGE EN ULTRALAGE-EMISSIEZONES VERDER UITROLLEN IN STEDELIJKE GEBIEDEN

Het wetgevend kader voor lage-emissiezones (LEZ) leidt tot een verbetering van de blootstelling aan luchtverontreiniging. De evaluatie heeft aangetoond dat lage emissiezones leiden tot een vergroening van het park, een daling van de emissies en een verbetering van de luchtkwaliteit. Ik zet dit beleid dan ook onverminderd verder. Op basis van de evaluatie van het huidig kader leg ik een aanpassingsbesluit ter goedkeuring voor aan de Vlaamse Regering. Voor old-timers voorzien we een definitieve en uniforme oplossing.

OD 6. VERMINDERING LUCHTVERONTREINIGING VAN HOUTVERBRANDING

Huishoudelijke houtverwarming is een van de belangrijkste bronnen van fijn stof in de lucht, inzonderheid in het stookseizoen. Om dit aan te pakken, zet ik hiervoor verder in op de uitvoering van de Green Deal Huishoudelijke Houtverwarming met de andere betrokken partners.

In 2022 doe ik voorstellen rond duidelijke **regels** voor de installatie, het onderhoud en de periodieke keuring van huishoudelijke houtverwarmingsinstallaties. Synergiën tussen het energiebeleid ten aanzien van de gebouwensector en het luchtbeleid worden hierbij optimaal benut. Ik voorzie verder **codes van goede praktijk** rond het goed gebruik van kachels en rond het plaatsen en de locatie van schouwmonden. Het overleg met de stakeholders zet ik onverminderd voort via de Green Deal huishoudelijke houtverbranding.

Ik bekijk eveneens in het kader van deze Green Deal en het nieuwe actieplan voedselverlies en biomassa(rest)stromen 2021-2025, hoe we op termijn het hout, waarvan het gebruik bij huishoudelijke houtverwarming daalt door efficiëntietoename van de nieuwe generatie kachels, door afnemend gebruik van hout o.a. door betere isolatiewaardes van de woningen en door aangepast stookgedrag, op een duurzame en circulaire wijze kunnen gebruiken voor andere toepassingen.

OD 7. EMISSIES IN DE INDUSTRIE EN LANDBOUW VERMINDEREN

Om de impact van industrie op onze luchtkwaliteit verder te verminderen, de Europese Nationale Emission Ceilings (NEC) reductiedoelstellingen na te kunnen leven en de emissieruimte voor nieuwe investeringen in Vlaanderen in de toekomst veilig te stellen, zet ik, onder andere, via de omgevingsvergunning het kosteneffectieve emissiereductiebeleid voor de industrie verder, met respect voor het no-goldplatingprincipe.

Op basis van de verkregen inzichten uit het lopend plan-MER-proces van het PAS-programma (Programmatische Aanpak Stikstof), organiseer ik het openbaar onderzoek met het oog op de definitieve vaststelling van het PAS-programma door de Vlaamse Regering.

De structurele aanpak van de stikstofproblematiek (NH₃ en NO_x in relatie tot biodiversiteit) vraagt naast generieke maatregelen, bovenop het goedgekeurde Luchtbeleidsplan 2030, ook gebiedspecifieke reductiemaatregelen. Hierbij houd ik ook rekening met de kostenefficiëntie en de socio-economische impact van de maatregelen. Met de vaststelling van het definitieve PAS-programma zullen ook de beoordelingskaders NO_x en NH₃ voor eutrofiëring en vermesting ingang vinden ter vervanging van de ministeriële instructie van 2 mei 2021. Om de continuïteit van bedrijven met aflopende vergunningen te voorzien, werk ik waar nodig een overgangsregeling uit. Handhaving vormt doorheen het stikstofbeleid een belangrijk sluitstuk waar ik versterkt op inzet.

De Natura 2000-gebieden in de grensregio Vlaanderen-Nederland vragen bijzondere aandacht en afspraken om de stikstofuitdaging aan te pakken. Met het oog op het realiseren van een gelijk speelveld in de grensregio van Vlaanderen met Nederland, volg ik de evoluties in de Nederlandse stikstofaanpak op. Samenwerking op vlak van gegevensuitwisseling om de Nederlandse stikstofbijdrage aan de deposities in Vlaanderen en vice versa op meer detailniveau te monitoren en te evalueren, neem ik verder op.

Ik zorg ervoor dat de uitvoering van het definitieve PAS-programma coherent en in synergie is met het bredere ruimtelijke en omgevings-beleid (klimaat, water, bodem, lucht, biodiversiteit en landschap).

Ik zet ook in op een vermindering van de ammoniakemissie van de landbouw (zie ook ISE lucht SD 2 OD 3) door invoering van de verplichte elektronische monitoring van nieuwe en bestaande luchtwassers bij varkens- en pluimveestallen en onderzoek of het minimum rendement van nieuwe luchtwassers kan verhoogd worden. Ik maak verder werk van de in 2021 opgestarte evaluatie van de nutriëntenemissierechten, zodat dit kan bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen op vlak van waterkwaliteit, klimaat, luchtkwaliteit en biodiversiteit. De inzichten uit het expertenpanel PAS neem ik hierbij mee.

In het kader van de voorbereiding van het nieuwe GLB strategisch plan dat start in 2023, werk ik samen met mijn collega bevoegd voor landbouw, nieuwe maatregelen uit die ook het PAS-beleid ondersteunen.

Ik zorg ervoor dat ook de emissie-inventaris fijnmaziger wordt, zodat het effect van emissiereducerende maatregelen voor luchtverontreinigende stoffen en broeikasgassen nauwkeurig kan geëvalueerd worden. Om de lokale besturen te ondersteunen, brengen we ook de problematiek van mogelijke (lokale) luchtverontreiniging van grootschalige industriële en landbouwbedrijven beter in kaart.

SD 2. ONDERBOUWEN (LOKAAL) LUCHTBELEID VIA INNOVATIEVE MILIEUMONITORING

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikel QBX-3QCE2HA-WT - WE GAAN VOOR ZUIVERE LUCHT EN ONDERBOUWEN (LOKAAL) LUCHTBELEID VIA INNOVATIEVE MILIEUMONITORING.

OD 1. VERMINDEREN LUCHTVERONTREINIGING DOOR HOUTVERBRANDING

Om een lokaal beleid gericht op de vermindering van luchtverontreiniging door houtverbranding mogelijk te maken, zet ik in op een innovatietraject met "low cost" fijnstofsensoren en andere innovatieve methodes om de emissies te lokaliseren. Daarin laat ik onder meer de uitrol van een Vlaanderen-breed netwerk van deze sensoren onderzoeken, alsook het gebruik van burgerdata die nu al verzameld worden. Ik exploreer en bereid de huidige datasets op lokaal niveau uit.

OD 2. VERMINDEREN LUCHTVERONTREINIGING DOOR VERKEERSGERICHTE MAATREGELEN

Om lokale, verkeersgerichte maatregelen (lage-emissiezones, circulatieplannen, verkeersingrepen, schoolstraten) op te volgen en de positieve effecten op de luchtkwaliteit aan hun bevolking te tonen, hebben **lokale besturen nood aan fijnmazigere luchtkwaliteitsgegevens**. Naast de inzet van passieve samplers onderzoek ik of hoge ruimtelijke resolutie modellering op basis van verkeersemissies op het volledige lokale wegennet en een meetnet met behulp van sensoren bijkomende informatie kan leveren. Ook real time interventies bij hoge concentraties worden op deze manier mogelijk. Ik zet ook in op nieuwe technologieën voor het genereren van accurate en betrouwbare inputdata (bv. floating car data, motormanagement (wagen), ANPR-camera's) voor de berekening van emissies met de best beschikbare modellen.

Ik werk sinds 2020 aan een nieuw spreidingsmodel voor verkeer(semmissies) in Vlaanderen. Modelvalidaties, onder meer in het kader van burgerwetenschap in CurieuzeNeuzen, hebben aangetoond dat de huidige modelketen goed presteert indien we op straatniveau over kwalitatieve data beschikken aan de inputzijde. Wat betreft verkeersemissies ligt de focus qua spreiding momenteel op het gewestelijk wegennet en ligt de actualiseringsfrequentie te laag voor lokale toepassingen. Met deze ontwikkeling zorg ik er voor dat we ook over emissiegegevens op het lokale wegennet beschikken. Een belangrijke randvoorwaarde is dat maximale overeenstemming met de huidige modellen gezocht wordt wat betreft officiële mobiliteitsparameters en dat vertrokken wordt van dezelfde basisgegevens. De werking van dit model zal klaar zijn voor recente en toekomstige innovaties op het vlak van verkeersgegevens en gebruik kunnen maken van databronnen uit smart cities, ANPR, Internet of Things, burgerwetenschap ... voor zover ze voldoen aan vooropgestelde kwaliteitsvereisten. Om dit te realiseren zal in een eerste fase nagegaan worden welke tellingen – ook buiten de Vlaamse overheid – momenteel in aanmerking komen, een kwaliteitscontrole voor deze en nieuwe databronnen voorzien worden en een gevoeligheidsanalyse uitgevoerd worden om het effect van wijzigingen aan beschikbare databronnen na te gaan. Daarnaast zal ook een betrouwbaarheidsindicator aan het resultaat gekoppeld worden. Na voltooiing zal dit nieuwe model geoperationaliseerd worden en gekoppeld aan de ATMO-Street modelketen. Zo zullen Vlaamse steden, gemeenten en burgers de best beschikbare luchtkwaliteitskaarten met detail tot op straatniveau kunnen raadplegen en gebruiken voor het opmaken en evalueren van lokale beleidsplannen.

OD 3. VERMINDEREN EMISSIES LANDBOUW

Om de problematiek rond vermestende en verzurende deposities van de landbouw op te volgen zet ik verder in op een doeltreffende monitoring, modellering en registratie in het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof (zie ISE lucht SD 1 OD 7).

OD 4. KWETSBAARHEIDSANALYSES UITVOEREN EN ONDERSTEUNING LOKAAL KLIMAATADAPTATIEBELEID ONDERSTEUNEN VIA KLIMAATPORTAAL

Vlaanderen ondervindt de gevolgen van een mondiale klimaatverandering. Ik zorg ervoor dat de kwetsbaarheden rond onder meer hitte, droogte en wateroverlast verder worden verkend en via het Klimaatportaal toegankelijk in beeld worden gebracht. Eventuele rechtsgevolgen worden verder overeengekomen in de schoot van de Vlaamse regering.

Lokale adaptatiemaatregelen laten toe de gekende kwetsbaarheden op te vangen. Na de start in 2021 waarbij de nodige bouwstenen (o.a. inventaris van mogelijke maatregelen; evaluatiekader voor maatregelen; Vlaanderen-brede doorrekening van mogelijke maatregelen met klimaateffect-modellen) werden verzameld, zet ik in 2022 het traject naar de effectieve bouw van klimaatadaptatietools verder. Ik zorg ervoor dat dit traject blijft plaatsvinden in nauw overleg met belanghebbenden. **Deze 'adaptatietools**

(streefdoel lancering najaar 2022) zullen, gekoppeld aan het Klimaatportaal, toelaten locatie-specifiek het potentieel van adaptieve maatregelen in beeld te brengen en zo lokale overheden ondersteunen bij het plannen en uitvoeren van lokaal adaptatiebeleid.

Ik voorzie voor alle gemeenten en uitvoerende partners die zich engageren om de ambities en doelstellingen van Vlaanderen rond klimaatadaptatie mee te realiseren in een uniek aanspreekpunt voor Vlaanderen, zie ook ISE Ruimte en Milieu, SD3, OD4

6.2. BUDGETTAIR KADER

De beleidskredieten onder dit ISE Lucht hebben in hoofdzaak betrekking op:

- de uitgaven van VMM:
  - toe te wijzen aan het ISE Lucht (inclusief de lonen);
  - voor het meten, inventariseren, rapporteren en modelleren van de emissies in lucht, en adviseren over milieuvergunningaanvragen lucht;
  - voor het meten, modelleren en rapporteren van de luchtkwaliteit, en voorspellen en opvolgen van smogperiodes.
  - voor beleidsvoorbereidend onderzoek, monitoring en evaluatie op het vlak van het luchtbeleid
- de uitgaven van het departement Omgeving:
  - voor eventuele subsidies ter verbetering van de luchtkwaliteit.

Onder dit luik Budgettair kader is het de bedoeling dat het totaal van alle kredieten uit de algemene middelen- en uitgavenbegroting besproken wordt dat wordt toegewezen aan de betrokken ISE. In het geval van ISE Lucht zijn er echter enkel uitgavenkredieten voorzien op de DAB Minafonds. Deze worden verder besproken onder punt 6.2.2.

6.2.1. DEPARTEMENT EN IVA'S ZONDER RECHTSPERSOONLIJKHEID (EXCL. DAB'S)

Niet van toepassing.

6.2.2. DAB MINAFONDS

ONTVANGSTENARTIKELEN

Niet van toepassing.

UITGAVENARTIKELEN

QBX-3QCE2HA-WT – DE MILIEUKWALITEIT VAN DE LEEFOMGEVING VERHOGEN: LUCHT

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit betreft een uitdovend begrotingsartikel, als gevolg van de overdracht van het team Lucht van het Departement Omgeving naar de Vlaamse Milieumaatschappij in 2021.

Kredietevolutive:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	1	651
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	-1	-340
<i>Andere bijstellingen</i>	0	-100
BO 2022	0	211

**Inhoudelijke
toelichting**

kredietevoluties:

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Naar QBX-3QCE20A-WT	-1	-340	Bundelen van onderzoeksbudgetten van departement Omgeving
TOTAAL	-1	-340	

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Bijstelling vereffeningskalender	0	-100	Bijstelling na analyse vereffeningskalender
TOTAAL	0	-100	

6.2.3. OVERIGE ENTITEITEN ONDER GEZAG

6.2.3.1. Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)

De juridische opzet, doelstellingen en taken van het agentschap VMM worden in deze BBT besproken onder punt 7.2.3.1. Deze zijn vanaf 1/1/2021 uitgebreid met de taken rond luchtbeleid (die tot 31/12/2020 tot het departement behoorden).

De VMM oefent haar taken uit binnen 2 verschillende ISE: ISE D Water en ISE H Lucht. De financiering van de taken die de VMM uitvoert, verloopt voornamelijk via de artikels QB0-1QCE2DW-IS en QB0-1QCE5DW-IS, 2 artikels die in de begroting conform de instructies integraal werden toegewezen aan (en besproken bij) het grootste ISE binnen de VMM: ISE D Water.

Hieronder worden enkel de kredieten besproken die onder het ISE H Lucht ressorteren. Voor de VMM-kredieten voor het ISE Water wordt verwezen naar de bespreking van het ISE D Water.

ISE H LUCHT

De financiering van de taken die de VMM uitvoert, gebeurt voornamelijk via de artikels QB0-1QCE2DW-IS en QB0-1QCE5DW-IS. Via deze artikels ontvangt de VMM een werkingsdotatie (QB0-1QCE2DW-IS) ten bedrage van 2.562 keuro VAK/VEK en een investeringsdotatie (QB0-1QCE5DW-IS) ten bedrage van 954 keuro VAK en 1.076 keuro VEK van het Departement Omgeving ter financiering van haar specifieke taken op het vlak van de uitbouw van het meetnet lucht en voor beleidsvoorbereidend onderzoek.

Daarnaast genereert de VMM ook nog eigen ontvangsten zoals Europese ontvangsten ten bedrage van 15 keuro en andere inkomsten uit samenwerkingsovereenkomsten ten bedrage van 513 keuro (volledig toegewezen aan ESR11 Lonen).

De werkingsuitgaven met betrekking tot het ISE Lucht hebben betrekking op het inventariseren, rapporteren en modelleren van de emissies in lucht, het adviseren over milieuvergunningaanvragen lucht, het meten, modelleren en rapporteren van de luchtkwaliteit, het voorspellen en opvolgen van smogperiodes en beleidsvoorbereidend onderzoek rond luchtbeleid. Het budget hiervoor bedraagt 2.577 keuro.

De investeringsuitgaven met betrekking tot het ISE Lucht hebben betrekking op duurzame aankopen voor het operationeel houden van het meetnet lucht. Het budget hiervoor bedraagt 954 keuro VAK en 1.076 keuro VEK.

6.2.4. OVERIGE ENTITEITEN ONDER TOEZICHT

Niet van toepassing.

7. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT WATER

Dit ISE bevat alle doelstellingen, taken en budgetten die verband houden met het beleidsthema water.

7.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

SD 1. MONITOREN OM TE WETEN

OD 1. DIGITALE KWANTUMSPRONG MAKEN VOOR DE MEETNETTEN WATER

Door verdere digitalisering en implementatie van technologische innovatie maak ik het mogelijk om fijnmaziger te meten, met een hogere frequentie (automatische meetstations, remote sensing, etc.). Die fijnmazigheid is ook nodig om adequate maatregelen uit te vaardigen en de passende beslissingen te nemen. Een goede en kwaliteitsvolle data doorstroming zal het mogelijk maken om modellen beter te voeden en bruikbare data-informatie te generen. In 2022 staat hiervoor de verdere uitrol van de in ontwikkeling zijnde low cost sensoren centraal. Dit moet toelaten om zeer gebiedsgericht een aantal fenomenen beter in beeld te brengen, zoals bijv. verzilting-, en overstorten. Dit initiatief wordt financieel ondersteund met middelen uit het relanceplan Vlaamse Veerkracht ter beschikking gesteld voor de Blue Deal.

OD 2. UITBOUWEN VAN EEN OPEN STANDAARD DATAPLATFORM

Ik zal een dataplatform met dataclusters laten bouwen, complementair en verbonden met reeds bestaande platformen en clusters. Ik werk maximaal mee aan de uitbouw van authentieke, herbruikbare, kwaliteitsvolle en geïntegreerde data via een beleidsoverschrijdend netwerk van (authentieke) databronnen. We zetten in op versterkte data-analyse rond opkomende en gevaarlijke stoffen, op die manier is het mogelijk om informatie uit de vergunning beter in te zetten in de handhaving. Hiervoor worden ook middelen ingezet uit het relanceplan Vlaamse Veerkracht.

Ik ga verder na hoe de koppeling tussen brondata in lijn met de geldende datastandaarden kan gebeuren zodat een netwerk van authentieke bronnen kan worden gerealiseerd. Standaardisatie op basis van referentiearchitectuur (EIRA) en OSLO is belangrijk zodat we de interoperabiliteit van de milieugegevens en waterdata kunnen verbeteren. Hiermee wil ik fouten in data vermijden, richt ik me op een eenduidig eindresultaat en de mogelijkheid om gegevens beter met elkaar te verknopen en stimuleer ik de innovatie om creatief met data om te gaan door alles volgens de standaarden beschikbaar te stellen.

Voor de datacluster en de datasets wil ik een architectuur bouwen en de bestaande mogelijkheden verder aftasten en waar opportuun nieuwe technieken voorstellen. Een aantal use cases met Aquafin maar ook met drinkwaterdata zullen in 2022 worden opgestart.

Op basis van de inventaris en de input van andere thema's en projecten uit deze BBT zal in 2022 een stappenplan worden opgemaakt als uitwerking van een meer volledige en duurzame datacluster en dataplatform waarbij ik de VMM vraag in te zetten op co-creatie en participatie.

Met een goed fundament en na uitvoering van de voorbereidingen kan de Vlaamse Milieumaatschappij dan ook inzetten op het samenbrengen van metingen die door meerdere partijen worden uitgevoerd en op het centrale dataplatform een plaats kunnen krijgen. Ik verwacht dat de uitvoering van deze projecten op een duurzame wijze plaatsvindt.

OD 3. OPTIMALISEREN LABOWERKING VLAAMSE OVERHEID

Momenteel betaalt de Vlaamse overheid voor labocapaciteit in verschillende laboratoria. In 2022 zorg ik voor de implementatie van de optimalisatie-oefening van de verschillende Vlaamse laboratoria en optimaliseer ik de noodzakelijke investeringen.

SD 2. DATA & KENNIS AANBIEDEN OM SAMEN GERICHT ACTIES TE KUNNEN NEMEN

OD 1. OPSTAP ZETTEN NAAR EEN WATER DATA INFRASTRUCTUUR (WDI) VOOR VLAANDEREN VOOR MULTI-USERGEBRUIK

Ik bouw een dataplatform uit samen met de stakeholders (zie SD1). Het dataplatform/knooppunt ondersteunt en valoriseert nieuwe en innovatieve technologieën zoals Internet of Things (IoT) voor datacaptatie, artificiële intelligentie (AI), trendanalyse en modellering en biedt linked open data (LOD) en API's aan om de data te ontsluiten voor intern en extern gebruik.

De ontsluiting zal gebeuren via een dataportaal: een veelomvattend product- en dienstenplatform voor diverse stakeholders.

In 2021 start hierrond een studie. Er wordt op zoek gegaan naar goede voorbeelden van soortgelijke platformen in binnen- en buitenland. Een inventarisatie wordt gemaakt van producten, diensten, data-/informatiebronnen en gerelateerde projecten die onderwerp kunnen zijn van integratie in dit dataportaal of waar afstemming vereist is.

In dit portaal spelen ook modellen een steeds belangrijker rol, bijvoorbeeld in de strijd rond waterschaarste en droogte maar ook rond overstromingen en andere actuele watergebonden thema's.

Ik streef ernaar dat elke geïnteresseerde burger, bedrijf of organisatie tools, data en modellen ter beschikking krijgt die kunnen gebruikt worden om mee te helpen deze thema's vorm te geven.

Ik wil dan ook, samen met de Vlaamse Milieumaatschappij en in co-creatie met andere dataleveranciers uit de waterketen, vanaf 2021 breder inzetten op het gebruik van modellen.

Ik wil in dit portaal ook inzetten op kennis, innovatie en co-creatie. Een in eerste instantie intern op te zetten kennisplatform voor modellering en data-analyse binnen de Vlaamse Milieumaatschappij zal later via uitbreiding toegang geven aan externe modelleerders en verder ook focussen op andere thema's.

Om het modelleerplatform vanaf 2024 voor co-creatie te kunnen openstellen voor externe partners is het van belang dat de Vlaamse Milieumaatschappij haar interne modellen verder optimaliseert zodat extern gebruik eenvoudiger wordt.

OD 2. ONDERSTEUNEN KLIMAATADAPTATIEBELEID BIJ LOKALE BESTUREN VIA VERDERE UITBOUW VAN HET KLIMAATPORTAAL

De kwetsbaarheden inzake klimaatverandering worden verder in kaart gebracht door **uitbreiding van het Klimaatportaal met bijkomende effectkaarten voor droogte, wateroverlast en overstroming.**

OD 3. GRONDWATERDATA ONTSLUITEN IN FUNCTIE VAN VRAAGSTELLING

In het kader van de opmaak van de langetermijnvisie DOV 2030 en het project voor het ontwikkelen van een OSLO-standaard voor de uitwisseling van informatie over bodem en ondergrond, werd reeds gestart met het in kaart brengen van de specifieke databehoeften van stakeholders. Hier zet ik verder op in en lanceer initiatieven voor de stapsgewijze

verdere uitbouw van het instrumentarium voor ontsluiting van grondwaterdata via DOV. In het kader van de Blue Deal zorgen we ervoor dat data m.b.t. bemalingen (start- en stop, debieten, peilen) real time kunnen gecaptureerd worden in co-creatie met de sector.

SD 3. PLANNEN MAKEN EN UITVOEREN MET ENGAGEMENTEN VOOR GEZOND EN DUURZAAM WATERSYSTEEM

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikelen QB0-1QCE2DA-WT, QBX-2QCEADA-OW, QBX-3QCE2DA-WT - PLANNEN MAKEN EN ACTIEF OP HET TERREIN UITVOEREN MET ENGAGEMENTEN VOOR EEN GEZOND EN DUURZAAM WATERSYSTEEM.

OD 1. GEÏNTEGREERD EN GEBIEDSGERICHT UITVOEREN EN OPMAKEN VAN STROOMGEBIEDBEHEERPLANNEN EN MAATREGELENPROGRAMMA

In de stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027 die eind 2021 aan de Vlaamse Regering voorgelegd worden zal de visie van de Vlaamse Regering op het integraal waterbeleid verder geconcretiseerd worden. Het realiseren van de doelstellingen is een gedeelde verantwoordelijkheid van waterbeheerders, andere overheden én watergebruikers. Iedereen zal inspanningen moeten leveren om de doelstellingen met een bijhorend kostenplaatje te realiseren.

De stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027 en het bijhorend maatregelenprogramma loopt over meerdere jaren. De uitvoering ervan start in 2022, maar uiteraard starten we niet van nul. Deze plannen bouwen verder op de acties die uitgevoerd werden of opgestart werden in de huidige planperiode. Meer nog dan in de voorgaande planperiode zetten we in op gebiedsgerichte werking. De CIW neemt een centrale rol in om de gebiedsgerichte werking en samenwerking tussen de verschillende overheden en administraties op het vlak van water te stroomlijnen.

OD 2. KLIMAATADAPTATIE PLANMATIG ONDERBOUWEN

De klimaatverandering doet risico's op wateroverlast en watertekort toenemen, en zal zich nog versterkt doorzetten. Klimaatadaptatie en het beheersen van die risico's zijn daarom een leidend principe binnen het integraal waterbeheer.

In de **stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027** zijn ook de overstromingsrisicobeheerplannen, het waterschaarste- en droogterisicobeheerplan, de bekkenspecifieke delen en de herziene zoneringsplannen en gebiedsdekkende uitvoeringsplannen mee geïntegreerd.

Via het Klimaatportaal ondersteunen we de lokale besturen in de opmaak van hun gemeentelijke klimaatadaptatieplannen. Via gerichte communicatie-initiatieven rond klimaatadaptatie dragen we bij aan sensibilisering en het formuleren van oplossingen.

Aan de kust zorgt de zeespiegelstijging voor een bijkomende uitdaging, waarbij op de natuur gebaseerde oplossingen een valabel alternatief ten aanzien van de traditionele harde oplossingen, kunnen bieden. In dit kader kunnen onze bestaande duinen een belangrijke rol opnemen. Vanaf 2022 zet ik via de gebiedswerking van T.OP Kustzone in op een geïntegreerde visievorming voor de versterking van de duinenfuncties in het licht van de klimaatadaptatie.

Ik creëer een **groenblauwe ruggengraat, een klimaatbossengordel, in de noordelijke en oostelijke rand van Antwerpen** als onderdeel van het complex project Oostelijke Verbinding. Hierbij zet ik maximaal in op het vrijwaren van watergevoelige openruimtegebieden.

Ik geef **onmiddellijk uitvoering** aan het in 2021 **opgemaakte Vlaams Adaptatieplan** als een allesomvattend en krachtadig plan om Vlaanderen weerbaar te maken tegen de effecten van klimaatverandering. Ik opteer daarbij voor een geïntegreerde aanpak, over

de verschillende sectoren en beleidsdomeinen heen, waarbij ik maximaal synergiën zoek tussen adaptatie en mitigatie, en met andere beleidsdoelen. En waarbij elk Vlaams beleidsdomein adaptatiemaatregelen maximaal laat doorwerken in haar beleid (zie ook ISE Ruimte en Milieu, SD3, OD4)

Ik zet de natuur actief in om Vlaanderen aan te passen aan de effecten van klimaatverandering zoals hitte, droogte, wateroverlast en zeespiegelstijging, met natuurgebaseerde oplossingen wil ik Vlaanderen in versneld tempo vergroenen, ontharden en waterrobuust maken. Ik zet in op het herstel van gezonde ecosystemen en het versneld realiseren van een sterk samenhangend geheel van natuur-, bos- en valleigebieden, die kwaliteitsvol ingericht worden. Ik vrijwaar bestaande waardevolle bossen maximaal en zorg voor een snelle, effectieve boscompensatie.

OD 3. UITVOEREN VAN HET EERSTE VLAAMSE WATERSCHAARSTE- EN DROOGTERISICOBEBEERPLAN

Om de kans op waterschaarste te verminderen wordt in 2022 verder uitvoering gegeven aan de **Blue Deal**. Met de Blue Deal neemt de Vlaamse Regering krachtdadige maatregelen om Vlaanderen op proactieve en structurele manier te wapenen tegen droogte en waterschaarste en dit met:

- een verhoogde en gerichte inzet van middelen en juiste instrumenten,
- betrokkenheid van de industrie en de landbouwers als deel van de oplossing,
- een duidelijke oproep naar de lokale besturen om ook inspanningen te doen.

De Blue Deal bevat een doelgericht pallet aan proactieve maatregelen die leiden tot een meer klimaatrobuust watersysteem. Met de Blue Deal initieer ik een duurzame shift in het waterbeleid in Vlaanderen, opdat Vlaanderen van een regio met een structureel waterprobleem op korte termijn duurzaam kan evolueren naar een waterefficiënte regio.

In de eerste plaats zet ik met de Blue Deal in op een hogere waterbeschikbaarheid, door het water maximaal vast te houden en te laten infiltreren. Daarenboven wil ik met de Blue Deal komen tot een meer efficiënt watergebruik en een meer circulaire watervoorziening bij zowel de industrie, de landbouw, de scheepvaart, huishoudens, ...

De Blue Deal maakt deel uit van het eerste Vlaamse Waterschaarste- en Droogterisicobebeerplan, dat zowel proactieve als reactieve maatregelen bevat. Dit eerste Vlaamse Waterschaarste- en Droogterisicobebeerplan is op zijn beurt onderdeel van de stroomgebiedbebeerplannen 2022-2027.

De werking binnen de Strategische Planning Waterbevoorrading wordt verdergezet in 2022.

Bij de aanpak van waterschaarste en droogte is maximale infiltratie en (her)gebruik van hemelwater van primordiaal belang. Ik bereid de regelgeving voor om in de watertoets meer aandacht te hebben voor maximale infiltratie, hemelwatergebruik en - buffering. Het ambitieniveau van de hemelwaterplannen wordt verhoogd waarbij de aanpak van waterschaarste een belangrijkere plaats krijgt in de plannen. Tevens wordt er een programma voor gebiedsgerichte projecten rond waterberging, -buffering en -infiltratie in samenwerking tussen de waterloopbeheerders, VMM, ANB, VLM en het Departement Landbouw en Visserij opgezet. Ik lanceerde in 2021 de oproep Water-Land-schap 2.0 om ervoor te zorgen dat er in landelijke gebieden meer water in de grond infiltreert en ons grondwater wordt aangevuld, dat onze natuur minder snel verdroogt, en dat meer water beschikbaar blijft voor de landbouw. Ik ondersteun hierbij enerzijds systeeminnovaties omdat ik er sterk van overtuigd ben dat er nog innovatieve maatregelen mogelijk zijn om verdroging tegen te gaan. Anderzijds wil ik nieuwe lokale gebiedscoalities ondersteunen

om samen maatregelen te nemen om het watersysteem in hun gebied te versterken en zo de droogte tegen te gaan. Via het relanceplan Vlaamse Veerkracht en de Relance (RRF) heb ik hiervoor de nodige financiële middelen voorzien.

OD 4. VORMGEVEN AAN INTEGRAAL WATERBELEID IN DE LANDBOUW

In de stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027 die eind 2021 aan de Vlaamse Regering voorgelegd worden zal de visie van de Vlaamse Regering op het integraal waterbeleid verder geconcretiseerd worden. Elke sector zal inspanningen moeten leveren om de doelstellingen met een bijhorend kostenplaatje te realiseren. Deze inspanningen krijgen concreet vorm via de aanpassing van het erosiebeleid, het mestbeleid en het Strategisch Plan GLB.

Vanuit de Europese Commissie wordt specifieke aandacht gevraagd voor onder meer herstel van natuurlijke waterretentie, nutriëntenverliezen en pesticiden. In het Strategisch Plan GLB wordt bekeken met welke interventies en in welke mate hieraan invulling kan gegeven worden.

Voor waterkwaliteit is in de ontwerp-stroomgebiedbeheerplannen een gebiedsgerichte prioritering uitgewerkt die rekening houdt met de 'doelafstand' voor stikstof en fosfor. Door het koppelen van deze beleidsdoelstellingen aan de onderbouwing en uitwerking van MAP7 kunnen de Europese verplichtingen uit de kaderrichtlijn Water en de Nitraatrichtlijn verder worden geïntegreerd.

De aanpak van erosie blijft een prioriteit om de toevoer van sediment en de eraan gehechte verontreinigende stoffen naar de waterlopen tegen te gaan. In de gebiedsgerichte werking zal extra aandacht gaan naar erosiegevoelige gebieden gelegen in de speciale beschermingszones Natura 2000 of in de speerpuntgebieden uit de stroomgebiedbeheerplannen.

Volgend op de vaststelling dat nog te vaak pesticiden, waaronder verboden pesticiden, teruggevonden worden in oppervlaktewater, zal ik een onderzoek instellen naar de oorzaak van deze verontreiniging en in overleg treden met de federale overheid om dit probleem aan te pakken.

Ik ga over tot de concrete realisatie van oeverzones op het terrein. Omdat een duidelijke en objectieve onderbouwing essentieel is voor het creëren van draagvlak voor de realisatie van een oeverzone, werd binnen de CIW een afwegingskader en gebiedsdekkende visiekaart opgemaakt en voorgelegd aan de stakeholders. In 2022 zullen voorstellen volgen inzake de uitvoeringspistes om de visie vlot in de praktijk te kunnen brengen.

OD 5. VORMGEVEN AAN INTEGRAAL WATERBELEID IN DE INDUSTRIE

Ik zal verder inzetten op diverse instrumenten om de doelstellingen van o.a. de kaderrichtlijn Water te halen.

Klimaatadaptatie en droogte vormen een grote uitdaging en de industrie kan een partner zijn in het ontwikkelen van innovatieve technieken voor het sluiten van kringlopen. Daarom zal ik in dit kader samenwerken met de sector industrie met nadruk op participatie en het opnemen van eigen verantwoordelijkheid.

Circulair water werd verankerd in de werking van CIW. Onder meer via een platform circulair water worden acties over circulair water gecoördineerd via een publiek-private samenwerking. Daarnaast werk ik instrumenten uit die circulair watergebruik bevorderen: verbeteringen aan de regelgeving, loketwerking om bedrijven te ondersteunen bij circulair waterprojecten, sensibilisering, etc.

OD 6. ACTUALISEREN WATERTOETSKAARTEN

Ik vraag aan de CIW op welke manier de verschillende adviesinstanties kunnen komen tot een meer geïntegreerde advisering inzake de watertoets, waarbij de verschillende deelaspecten ten opzichte van mekaar worden bekeken. Ik actualiseer het uitvoeringsbesluit watertoets zodat de verschillende overstromingsbronnen worden meegenomen. Ik voorzie tegelijkertijd een **aanpassing van de informatieplicht**, rekening houdend met het verbetervoorstel dat is opgesteld met de immosector en het notariaat. Ik ga na of ik via een **VLARELerkenning voor deskundigen, die een verfijning van de informatieplicht kunnen doorvoeren** in geval van gebouwen die bijvoorbeeld overstromingsveilig zijn opgericht, de nodige kwaliteit kan borgen. Bij deze herziening wordt een mogelijkheid ingebouwd om onder andere gebouwen die op een voldoende overstromingsveilige manier zijn gebouwd onder een aangepaste informatieplicht te laten vallen. Ik pas de informatie in de woningpas aan op grond van deze wijzigingen in de informatieplicht.

Ik heb hiervoor de aanpassingen aan de gecodificeerde decreten integraal waterbeleid reeds een eerste maal voorgelegd op de Vlaamse Regering op 23 juli 2021. Ik zal zo snel mogelijk na de tweede principiële goedkeuring de nodige uitvoeringsbesluiten agenderen en zelf richtlijnen uitvaardigen voor de deskundigen via een ministerieel besluit. Op deze manier creëren we een volledig kader om in te zetten op een klimaatbestendige watertoets.

SD 4. NAAR EEN EFFICIËNTE EN EFFECTIEVE INZET VAN MIDDELEN IN DE WATERSECTOR

OD 1. RESPONSABILISEREN VAN ACTOREN

In 2021 vul ik de **saneringsverplichting verder in** door het opleggen van ambitieuze doelstellingen voor de gemeentelijke en bovengemeentelijke operatoren inzake de verdere uitbouw van het netwerk, de vervanging en het onderhoud van het netwerk, circulair water, innovatie, etc.. In het kader hiervan zal in 2022 een aangepaste samenwerkingsovereenkomst met de NV Aquafin in voege treden.

In overleg met de gemeentelijke operatoren en de VVSG werk ik aan een aangepaste resultaatgebonden financiering en een performant systeem voor responsabilisering voor gemeenten die de gewenste resultaten niet behalen.

OD 2. INZETTEN HEFFINGEN ALS BELEIDSINSTRUMENT

In 2022 werk ik verder aan **een evaluatie van het huidige heffingensysteem** om bijstellingen door te voeren die de financiering en de regulering van het waterbeleid ten goede komen en het circulair denken stimuleren.

OD 3. OPVOLGEN BETAALBAARHEID VAN DE WATERFACTUUR

In voorbereiding op de volgende tarifaire periode voor de drinkwatertarieven (2023-2028) wordt de tariefmethodologie verfijnd voor volgende aspecten: aanzetten tot efficiëntere bedrijfsvoering door de exploitanten, linken met investeringsplanning over langere termijn en regulering van tarieven voor éénmalige dienstverlening.

OD 4. VERSTERKEN TOEZICHT OP LEVERINGSZEKERHEID DRINKWATER

In kader van de werking rond de **Strategische Planning Waterbevoorrading** werden **de pijlers** voor de toekomst voor zowel het **beleid als voor de operationele werking** van de waterbedrijven vastgelegd. Dit werd aangevuld met een **strategische investeringsagenda die gericht is op het opvangen van de impact van aanhoudende droogte** en klimaatverandering vanuit een waterbedrijfsoverschrijdende visie gericht op samenwerking.

Voor zowel de invulling van de pijlers als de uitrol, en waar nodige bijsturing, van de strategische investeringsagenda wordt een passende regiekader met een verhoogde betrokkenheid van de Vlaamse overheid geoperationaliseerd. Het instrumentarium voor de opvolging ervan door de toezichthouder wordt verder uitgewerkt.

OD 5. VERSTERKEN VAN HET LANDSCHAP VAN WATEROPERATOREN

In het kader van het expliciteren van de saneringsplicht zal ik de gemeentelijke en bovengemeentelijke operatoren **verplichten om de rioolinventaris tegen eind 2022 te vervolledigen** en tevens een **risicokaart** en een **inspectieplan** op te maken. Voor de uitvoering van de inspecties zal er een tijdspad worden vastgelegd met de operatoren. Aquafin heeft hiertoe, in overleg met de sector en de Vlaamse Milieumaatschappij, de standaarden uitgewerkt zodat een uniforme aanpak in Vlaanderen wordt gewaarborgd.

SD 5. ACTIEF OP HET TERREIN OM IMPACT TE VERGROTEN

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikelen QB0-1QCE2DA-WT, QBX-2QCEADA-OW, QBX-3QCE2DA-WT - PLANNEN MAKEN EN ACTIEF OP HET TERREIN UITVOEREN MET ENGAGEMENTEN VOOR EEN GEZOND EN DUURZAAM WATERSYSTEEM.

OD 1. INZETTEN OP GEBIEDSGERICHTE PROJECTWERKING

Ik trek volop de kaart van de **gebiedsgerichte werking** als sleutel tot vooruitgang en effectieve realisaties op het terrein. Daarmee wil ik de waterkwaliteit en de waterbeleving verbeteren en problemen van wateroverlast en watertekorten **gezamenlijk aanpakken met alle partners**. Voor het halen van de goede ecologische toestand van de oppervlaktewaterlichamen concentreer ik mij eerst op de gebieden waar de eindmeet in het vizier is, de zogenaamde **speerpunt- en aandachtsgebieden**.

In lopende en nieuw op te starten gebiedsgerichte processen en projecten worden instrumenten van verschillende partners in samenhang ingezet en prioriteiten en investeringsagenda's afgestemd.

OD 2. OPTIMALISEREN WATERBEHEER VAN DE ONBEVAARBARE WATERLOPEN

In uitvoering van de Blue Deal zet ik volop in op het realiseren van groenblauwe netwerken door **gepaste inrichtings- en beheermaatregelen waarbij een vertraagde afvoer en het beter vasthouden van water voorop staan**, uiteraard zonder de veiligheid uit het oog te verliezen. Ik verbeter de structuurkwaliteit van waterlopen door hermeandering, realisatie van vrije vismigratie, de inrichting van natuurlijke oevers, etc.

Een meerjarenprogramma voor valleierstel en herstel van natte natuur wordt opgemaakt en uitgevoerd. Ik werk aan een evenwichtig en flexibel peilbeheer in polder- en valleigebieden waarbij projecten zoals **Oudlandpolder, Blankaart, Kalkense meersen, Denderbellebroek, Webbekomsbroek, Schulensbroek**, etc. verder geconcretiseerd, uitgevoerd en/of opgevolgd worden. De peilen in alle poldergebieden worden in kaart gebracht en ik werk een kader uit om peilinstellingen bindend te maken.

De meldingsplicht voor de onttrekking van water uit onbevaarbare waterlopen via een e-loket wordt geïmplementeerd.

Er wordt verder ingezet op een **gebiedsgerichte bestrijding van invasieve exoten** in én naast waterlopen.

OD 3. VERZEKEREN VAN EEN 24/7 MILIEU-INCIDENTENWERKING

Door de verbeterende waterkwaliteit vergroot de biodiversiteit in het watersysteem en vergroot de impact van milieu-incidenten.

In geval van een ernstige **waterverontreiniging** waarbij planten of dieren bedreigd of stervende zijn of waarbij de waterproductie uit oppervlakte- of grondwater in gevaar komt, is nader terreinonderzoek en een snelle en kwaliteitsvolle opvolging en nazorg noodzakelijk. Ik voorzie in 2022 de nodige middelen om de optimale opvolging van de milieu-incidenten te verzekeren en waar nodig, te versterken. Waar van toepassing zullen de bepalingen uit het **milieuhandhavingsdecreet**, of bij verdere escalatie van een milieu-incident, uit het milieuschadedecreet in werking worden gezet.

OD 4. ONDERBOUWEN SEDIMENTBELEID EN INZETTEN OP SLIBRUIMING

Het **sedimentbeleid wordt verder onderbouwd** in functie van de realisatie van de **doelstellingen van de Europese kaderrichtlijn Water**. We maken sedimentbeheerplannen op voor prioritaire waterlopen op basis van metingen, modellering en terreinkennis. Vertrekkend van de voornaamste sedimentbronnen en afzetlocaties worden preventiemaatregelen (erosiebestrijding, sedimentvangen, slibruiming) bepaald.

We zetten sterk in op de sanering van waterbodems. **De sanering van de Winterbeek wordt afgewerkt. De sanering van de Grote Laak wordt opgestart. Ook in de Kalkense vaart, Zuunbeek, Barebeek en Antitankgracht worden de historisch verontreinigde waterbodems gesaneerd** in functie van de realisatie van de goede ecologische toestand. **In het kader van het EU-project Narmena zal onderzocht worden wat de meerwaarde is van meer natuurlijke, minder invasieve saneringstechnieken.**

SD 6. VERSTERKEN VAN DE NETWERKORGANISATIE ROND WATER

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikel QBX-3QCE2DC-WT - ZORGEN VOOR EEN SLUITENDE FINANCIERING VAN HET WATERBELEID - OVERDRACHT AAN DE OPENBARE WATERDISTRIBUTIENETWERKEN.

OD 1. EVOLUEREN NAAR EEN EFFICIËNTERE GOVERNANCE

Met de **uitbreiding van de samenstelling van de CIW** zijn alle belangrijke actoren opgenomen binnen de werking van de CIW en garandeer ik een verder doorgedreven gecoördineerde en integrale aanpak van alle aspecten inzake integraal en circulair waterbeleid.

Het betrekken van de stakeholders gebeurt gericht en op maat en naargelang het dossier op verschillende manieren: via een klankbordgroep met de strategische adviesraden, via platformwerking waar de verschillende actoren binnen een specifiek domein met elkaar in contact worden gebracht, via gerichte deelname aan projectgroepen voor specifieke thema's/ dossiers en via deelname aan stakeholder ontmoetingssessies onder coördinatie van de betrokken CIW-leden. Met de ondertekening van een intentieovereenkomst tussen de voorzitters van de Minaraad, SALV, SERV, SARO en de voorzitter van de CIW werd de samenwerking met de stakeholders verder geformaliseerd. Deze intentieovereenkomst vermeldt de doelstelling van de samenwerking, lijnt de samenwerking duidelijk af en legt de wederzijdse engagementen vast. Voor concrete dossiers worden specifieke afsprakenkaders opgesteld.

Binnen een expertenwerkgroep Water van de CIW worden de rollen en bijhorende engagementen van de partners alsook de prioriteiten in relatie tot de gebiedsgerichte werking water verder afgelijnd. In relatie tot de versterking van de gebiedsgerichte werking water bekijk ik of aanpassingen/ optimalisaties nodig zijn aan de huidige governance die voorzien is in het decreet integraal waterbeleid.

OD 2. ZORGEN VOOR SLUITENDE FINANCIERING VAN HET WATERBELEID

Ik maak verder werk van de aanbevelingen vanuit het maatschappelijk debat in de periode 2016 – 2018 rond financiering van het waterbeleid om te zorgen voor een sluitende financiering van het waterbeleid. Ik houd bij de verdere realisatie ook rekening met de klemtonen in de derde waterbeleidsnota en het stroomgebiedbeheerplan 2022-2027.

In het kader van de werking van het Open Ruimte Platform ga ik ook na op welke manier we de **lokale uitvoeringscapaciteit binnen CIW structureel kunnen versterken**.

OD 3. BEWERKSTELLIGEN GEDRAGSVERANDERING

Met het oog op het verbreden van het draagvlak en het bewerkstelligen van een gedragsverandering versterk ik de betrokkenheid van de stakeholders bij het waterbeleid. Diverse initiatieven dragen hiertoe bij: platformwerking waar de verschillende actoren binnen een specifiek domein met elkaar in contact worden gebracht, projectgroepen voor specifieke thema's/ dossiers en doelgroep-specifieke communicatie- en sensibiliseringsprojecten. Ook de Blue Deal draagt hier in belangrijke mate toe bij omdat de stakeholders ondersteund worden om zelf initiatief te nemen voor het beter vasthouden en infiltreren van water of voor een duurzaam en meer circulair watergebruik, etc.

OD 4. VERSTERKEN BELEIDSRELEVANT WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK

Binnen het overlegplatform onderzoek, ontwikkeling en innovatie water van de CIW – een van de nieuwe klemtonen in de vernieuwde CIW-werking – **versterk ik de samenwerking met de wetenschappelijke wereld en de innovatie-actoren op het vlak van water**. In dit kader is in 2021 met diverse Vlaamse partners een bijdrage geleverd aan de voorbereiding van het **Horizon-Europe partnerschap Water4All**, dat vanaf 2022 op EU-niveau de onderzoeks- en innovatie inspanningen op het vlak van water wenst te versterken.

SD 7. DE NUTRIËNTENVERLIEZEN VANUIT DE LAND- EN TUINBOUW

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikelen QBX-2QCEADB-OW en QBX-3QCE2DB-WTDE NUTRIËNTENVERLIEZEN VANUIT DE LAND- EN TUINBOUW NAAR HET OPPERVLAKTE- EN GRONDWATER VERDER VERMINDEREN.

In 2022 maak ik het **zevende Mestactieprogramma (MAP 7)** op waarbij streefdoelen zoals **effectiviteit en vereenvoudiging essentieel zijn**. Vereenvoudiging verhoogt de uitvoerbaarheid door de landbouwer én de handhaafbaarheid. Ik maak een plan-MER op, organiseer ik een openbaar onderzoek en pas ik het Mestdecreet en de VLAREME aan om in voege te gaan vanaf 2023. Ik maakt ter onderbouwing van mijn voorstellen gebruik van modelmatige berekeningen die aantonen dat de resterende kloof naar de doelstellingen gedicht wordt.

Via de subsidie aan Nutricycle Vlaanderen ondersteun ik de transitie van nutriëntenverwijdering naar nutriëntenrecuperatie uit mest en reststromen. Mits een aangepast Europees kader, waar ik op aanstuur, zet ik volop in om kwaliteitsvolle producten uit de mestverwerking te kunnen gebruiken als kunstmest.

Ik evalueer het systeem van nutriënt-emissierechten en leg voor voorstel voor hervorming voor aan de regering, zodat het meer bijdraagt aan het realiseren van de doelstellingen op vlak van waterkwaliteit, klimaat en luchtkwaliteit.

OD 1. ONDERLINGE AFSTEMMING VLAAMS LANDBOUWBELEID, MAP 6 EN STROOMGEBIEDBEHEERPLANNEN

Tegen eind 2021 leg ik de **Stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027 ter goedkeuring** voor aan de **Vlaamse Regering**, Zowel het nieuwe GLB als MAP7 hebben beiden een timing om te worden geïmplementeerd in januari 2023 wat een onderlinge afstemming mogelijk maakt.

Zoals aangegeven in mijn beleidsnota verkies ik een mix van verschillende maatregelen die elkaar versterken, omdat de kloof tot de doelen nog heel groot is.

OD 2. HERORIËNTERING ADVISERING BEMESTING EN BEGELEIDING BIJ LAND- EN TUINBOUWERS

Ik heb de voorlichting en de begeleiding met betrekking tot oordeelkundige bemesting en geïntegreerd bodembeheer geheroriënteerd zodat Vlaamse land- en tuinbouwers beter op de hoogte zijn van de beste en innovatieve landbouwpraktijken. Niet enkel kennisoverdracht is hierbij van het grootste belang, maar ook de toepassing in de praktijk. B3W, de begeleidingsdienst voor betere bodem en waterkwaliteit, zorgt ervoor dat landbouwers de komende jaren goed voorgelicht en begeleid worden om de waterkwaliteitsdoelstellingen te halen.

OD 3. HANDHAVING MESTBELEID VERSTERKEN DOOR EFFICIËNTERE CONTROLEMETHODES EN INNOVATIE

Ik heb in 2021 **online debietmeters bij mestverwerkers en biogasininstallaties** laten plaatsen zodat de vloeibare mest en mestverwerkingsproducten eenduidig getraceerd kunnen worden. Vanaf 2022 zullen deze gegevens systematisch uitgewisseld worden met de Mestbank.

Vanaf 2021 moeten producenten, handelaars en landbouwers **hun handel en gebruik van kunstmest digitaal registreren**. Deze digitale opvolging van het kunstmestgebruik laat ik flankeren door **gerichte terreincontroles**. Vanaf 2022 gebruik ik deze registers als belangrijk element in de risicoanalyse van door te lichten bedrijven en kan hierop gesanctioneerd worden.

Om de naleving te garanderen, neem ik **de handhaafbaarheid als essentieel criterium** mee in de opmaak van MAP 7.

Ik laat **een studie** uitvoeren naar **het beter benutten van AGR/GPS gegevens** van mesttransporten zodat misbruiken sneller gedetecteerd kunnen worden en proactief vermeden.

Ik bekijk welke technologieën kunnen ingezet worden om meststromen meer automatisch en efficiënter op te volgen en te handhaven.

In uitvoering van MAP 6 laat ik controles op correcte praktijken rond het voorkomen van silosappen en erfsappen uitvoeren als onderdeel van bedrijfscontroles.

7.2. BUDGETTAIR KADER

De beleidskredieten onder dit ISE Water hebben in hoofdzaak betrekking op:

- de werking van de VMM en VLM (inclusief de lonen) toe te wijzen aan het ISE Water;
- de VMM-uitgaven:
  - o gericht op het operationeel beheer van watersystemen; het gaat hierbij om taken die noodzakelijk zijn voor de veiligheid (beheer onbevaarbare waterlopen, slibruiming, rattenbestrijding, exotenbestrijding), voor de bewaking en waarschuwing bij overstromingen, en tevens voor de bewaking van de grondwaterkwaliteit door meting en concrete acties;
  - o voor het meten, inventariseren, rapporteren en modelleren van de afvalwater-, oppervlaktewater- en waterbodempkwaliteit, evenals de werking van het analytisch VMM-laboratorium;
  - o in het kader van de vestiging en de inning van de milieuheffing;
  - o in het kader van het economisch toezicht op de (boven)gemeentelijke sanering en de WaterRegulator;
  - o in het kader van het ecologisch toezicht op de uitbouw en het beheer van de saneringsinfrastructuur, inclusief het gegevensbeheer;

- o voor het adviseren over omgevingsvergunningaanvragen afvalwaterlozingen;
- o in het kader van de coördinatie en de organisatie van de planning van het integraal waterbeleid;
- de VLM-uitgaven:
  - o gericht op de aanpak van de mestproblematiek en de uitvoering van de mestactieplannen (inclusief de werking van de Mestbank);
  - o voor het uitvoeren van het mest gerelateerde onderzoek ter onderbouwing van het mestbeleid;
  - o gericht op de advisering van oordeelkundige bemesting en de begeleiding bij de land- en tuinbouwers in Vlaanderen zodat land- en tuinbouwers beter op de hoogte zijn van de beste en innovatieve landbouwpraktijken en deze toepassen;
- het uitkeren van het dividend van de NV Aquafin door de VMH.

In de volgende overzichtstabellen wordt een meer gedetailleerd overzicht gegeven van de uitgaven die binnen dit ISE ingeschreven werden in de begrotingsopmaak 2022.

ISE WATER, MVG excl. DAB

(duizend euro)

	VAK			VEK		
	BA 2021	evolutie	BO 2022	BA 2021	evolutie	BO 2022
ESR-uitgaven (werking en toelagen (WT), lonen (LO), provisies (PR))	176	2	178	176	2	178
Toelagen (interne stromen (IS))	117.436	-609	116.827	117.737	-609	117.128
Overige (leningen (LE), participaties (PA); geen ESR-impact)	0	0	0	0	0	0
Totaal	117.612	-607	117.005	117.913	-607	117.306

Inhoudelijke toelichting evolutie:

Binnen het ISE Water van de algemene uitgavenbegroting worden alle kredieten als toelage overgemaakt aan de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM), behalve 1 kleinere dotatie van 176 keuro aan de Internationale Schelde- en Maascommissie.

VMM ontvangt deze 117 miljoen euro aan toelagen in de VMM-begroting, waar deze kredieten aan uitgavenzijde ESR-matig ingeschreven worden. De toelagen zijn opgedeeld in een werkingstoelage (95.6 miljoen euro) en een investeringstoelage (21.2 miljoen euro).

Op het vlak van beleidskredieten (VAK) worden de investeringskredieten voor VMM verminderd met 317 keuro t.o.v. de BA 2021 als gevolg van een punctuele besparing in het kader van de Septemberverklaring (zie QB0-1QCE5DW-IS). Daarnaast nemen de werkingskredieten voor VMM af met 0,95 miljoen euro (vooral) ingevolge de verwerking van een punctuele besparing op de subsidies aan Polders en Wateringen van 0.9 miljoen euro (zie QB0-1QCE2DW-IS). Op de werkingstoelage worden verder meerdere (elkaar opheffende) plus- en minbewegingen verrekend. Voor meer detail hierbij wordt verwezen naar de bespreking van artikel QB0-1QCE2DW-IS verder op.

De volgende (meer gedetailleerde) budgettaire toelichtingen gaan niet dieper in op de wijzigingen naar aanleiding van de generiek toegepaste indexatieregels. Voor bijkomende toelichting hierover wordt graag verwezen naar de Algemene Toelichting bij de uitgavenbegroting.

7.2.1. DEPARTEMENT EN IVA'S ZONDER RECHTSPERSOONLIJKHEID (EXCL. DAB'S)
ONTVANGSTENARTIKELEN

QB0-9QCEADW-OI – VLAAMSE MILIEUMAATSCHAPPIJ (VMM): WATER

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit artikel kwam in 2010 (eerste fase), 2011 (tweede fase) en 2012 (derde fase) de doorstorting binnen vanuit de VMM van de inkomsten uit de verkoop van rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's) die nu in eigendom zijn van de VMM, aan de NV Aquafin die ze nu reeds beheert. De vierde fase werd gedeeltelijk gerealiseerd in 2014 en afgerond in 2015.

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Pro memorie.

UITGAVENARTIKELEN

QB0-1QCE2DA-WT – PLANNEN MAKEN EN ACTIEF OP HET TERREIN UITVOEREN MET ENGAGEMENTEN VOOR EEN GEZOND EN DUURZAAM WATERSYSTEEM

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel wordt ter ondersteuning van de Internationale Scheldecommissie en de Internationale Maascommissie 178 keuro VAK en VEK voorzien.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	176	176
<i>Index</i>	2	2
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2022	178	178

Inhoudelijke toelichting:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA 2021.

QB0-1QCE2DW-IS – VLAAMSE MILIEUMAATSCHAPPIJ (VMM): WATER

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel ontvangt de VMM een werkingsdotatie van het Departement Omgeving ter financiering van haar algemene taken, en haar specifieke taken op het vlak van het operationeel beheer van watersystemen, integraal waterbeleid, uitbouw van meetnetten water en lucht en regie drinkwater- en afvalwaterketen.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	96.582	96.582

<i>Index</i>	1.298	1.298
<i>Compensaties</i>	- 640	- 640
<i>Andere bijstellingen</i>	- 1.600	- 1.600
BO 2022	95.640	95.640

**Inhoudelijke
toelichting
kredietevolutes:**

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Naar QB0-1QAX2ZZ-WT	-7	-7	Terugdraaien eenmalige rugzak in het kader van het Overdrachtsbesluit VR 2020 1812 DOC.1490/1 (overdracht van personeelsleden tussen het departement Omgeving en de Vlaamse Milieumaatschappij).
Naar QB0-1QCE5DW-IS	-650	-650	Vanuit het werkingsbudget beleidsuitgaven ISE lucht wordt er 50 keuro herschikt naar het investeringsbudget verwerving van overig materieel beleid ISE lucht. Door een wijziging in de beleidsprioriteiten wordt er vanuit de werkingsbudgetten beleidsuitgaven ISE water 600 keuro herschikt naar het investeringsbudget verwerving van overig materieel beleid ISE water. De monsternemingen van de RWZI's worden vanaf 2022 niet langer uitbesteed. Het vrijgekomen budget zal worden aangewend voor de digitalisering van de meetnetten en de uitbouw van datawarehouse.
Van CB0-1CAG2ZZ-LO	51	51	Bijkomende overdracht (afrekening) voor de Pool der Parastatalen in het kader van het Overdrachtsbesluit VR 2020 1812 DOC.1490/1 (overdracht van personeelsleden tussen het departement Omgeving en de Vlaamse Milieumaatschappij).

Naar CB0-1CBX2AC-PR	-34	-34	Afoming in uitvoering van het actieplan Energie-Efficiëntie
TOTAAL	-640	-640	

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Opstap 2022 van de opgelegde koppenbesparing 2020-2024	-624	-624	Het budget wordt verminderd met 624 keuro als gevolg van de opstap 2022 van de generieke besparing op de personeelskredieten van de Vlaamse Overheid.
Generieke besparingsmaatregel op de apparaatsmiddelen (-1%)	-99	-99	Het budget wordt verminderd met 99 keuro als gevolg van de opstap 2022 van de generieke besparing op de werkingskredieten van het apparaat van de Vlaamse Overheid.
Tabel NBR: punctuele maatregelen	-877	-877	Besparing op de subsidies aan Polders en Wateringen in het kader van tewerkstelling van ex-DAC-werknemers.
TOTAAL	-1.600	-1.600	

Voor de verdere bespreking van interne stromen wordt generiek verwezen naar de bespreking van de begroting van de betrokken Vlaamse rechtspersoon.

QB0-1QCE5DW-IS – VLAAMSE MILIEUMAATSCHAPPIJ (VMM): WATER

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel ontvangt de VMM een investeringsdotatie van het Departement Omgeving ter financiering van haar algemene en specifieke taken op het vlak van het operationeel beheer van watersystemen, integraal waterbeleid, uitbouw van meetnetten water en lucht en regie drinkwater- en afvalwaterketen.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	20.854	21.155
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	650	650
<i>Andere bijstellingen</i>	- 317	- 317
BO 2022	21.187	21.488

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van QB0-1QCE2DW-IS	650	650	Vanuit het werkingsbudget beleidsuitgaven ISE lucht wordt er 50 keuro herschikt naar het investeringsbudget verwerving van overig materieel beleid ISE lucht. Door een wijziging in de beleidsprioriteiten wordt er vanuit de werkingsbudgetten beleidsuitgaven ISE water 600 keuro herschikt naar het investeringsbudget verwerving van overig materieel beleid ISE water. De monsternemingen van de RWZI's worden vanaf 2022 niet langer uitbesteed. Het vrijgekomen budget zal worden aangewend voor de digitalisering van de meetnetten en de uitbouw van datawarehouse.
TOTAAL	650	650	

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Tabel NBR: punctuele maatregelen	-317	-317	Besparing op de investeringssubsidies aan Polders en Wateringen
TOTAAL	-317	-317	

Voor de verdere bespreking van interne stromen wordt generiek verwezen naar de bespreking van de begroting van de betrokken Vlaamse rechtspersoon.

7.2.2. DAB MINAFONDS

ONTVANGSTENARTIKELEN

QBX-2QCEADA-OW – PLANNEN MAKEN EN ACTIEF OP HET TERREIN UITVOEREN MET ENGAGEMENTEN VOOR EEN GEZOND EN DUURZAAM WATERSYSTEEM

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit artikel worden de ontvangsten uit de heffing op de waterverontreiniging en de heffing op de winning van grondwater begroot.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2021	65.324	0	0
Bijstelling BO 2022	2.067	0	0
BO 2022	67.391	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

De totale raming voor de heffing op de waterverontreiniging en de heffing op de winning van grondwater bedraagt 67.391 keuro. Hierna volgt een overzicht van de ramingen van de verschillende heffingen voor 2022: de heffing op de waterverontreiniging 39.310 keuro en de heffing op de winning van grondwater 28.081 keuro.

Er wordt voor de heffing op de waterverontreiniging in 2022 een stijging van 1.471 keuro verwacht. Er is een stijging van 32 keuro van de heffing kleinverbruikers. Daarnaast is er een stijging van 1.439 keuro van de heffing grootverbruikers. Het betreft hier enerzijds een daling van 311 keuro van de aan te rekenen heffing in 2022. Anderzijds wordt er een extra ontvangst van 1.750 keuro ingeschreven aan te innen achterstallige waterheffingen bij het Belgisch leger (Tabel NBR: punctuele maatregelen).

Voor de heffing op de winning van grondwater wordt in 2022 een stijging van 596 keuro verwacht. Enerzijds is er een daling van 154 keuro van de in te kohieren heffing in 2022. Anderzijds wordt er een extra ontvangst van 750 keuro ingeschreven aan te innen achterstallige waterheffingen bij het Belgisch leger (Tabel NBR: punctuele maatregelen).

QBX-2QCEADB-OW – DE NUTRIENTENVERLIEZEN VANUIT DE LAND- EN TUINBOUW NAAR HET OPPERVLAKTE- EN GRONDWATER VERDER VERMINDEREN

Korte inhoud begrotingsartikel:

De ontvangsten zijn geraamd op basis van de toepassing van het decreet inzake de bescherming van het leefmilieu tegen de verontreiniging door meststoffen en het decreet houdende de bescherming van water tegen de verontreiniging door nitraten uit agrarisch bronnen. Volgens deze decreten wordt de Mestbank belast met het opleggen en innen van heffingen en administratieve geldboetes. Vanaf productiejaar 2007 worden er enkel nog administratieve geldboetes opgelegd.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2021	2.500	0	0
Bijstelling BO 2022	0	0	0
BO 2022	2.500	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

De geraamde totale ontvangst voor 2022 bedraagt 2.500 keuro. Deze ontvangst bestaat uit 3.690 keuro aan vorderingen die verwacht worden uitgeschreven te worden in 2022: concreet verzuim aangifteplicht (320 keuro), balansoverschrijdingen (588 keuro), verzuim mestverwerkingsplicht (300 keuro), overschrijding nutriënten-emissierechten (1.487 keuro) en andere boetes zoals overtredingen tegen vervoersreglementeringen, registerplicht, foutieve aangifte, vanggewasverplichting ... (995 keuro).

De vorderingen uitgeschreven in 2022 worden echter gecorrigeerd met enerzijds (een gedeelte van) de ontvangsten en annulaties van de dubieuze vorderingen eind 2021 en anderzijds de oninbare bijkomende dubieuze vorderingen vanaf 2022. Deze correctie bedraagt -1.190 keuro.

UITGAVENARTIKELEN

QBX-3QCE2DA-WT – PLANNEN MAKEN EN ACTIEF OP HET TERREIN UITVOEREN MET ENGAGEMENTEN VOOR EEN GEZOND EN DUURZAAM WATERSYSTEEM

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit begrotingsartikel draagt de VMM bij aan de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het verhogen van de milieukwaliteit van de leefomgeving voor het thema Water.

De VMM financiert rechtstreeks beleidsuitgaven (VAK) gericht op het uitvoeren van het integraal waterbeleid. Dit omvangrijke budget wordt nagenoeg volledig ingezet op de subsidiëring van de aanleg van openbare rioleringen, andere dan prioritaire rioleringen en de bouw van kleinschalige rioolwaterzuiveringsinstallaties (met inbegrip van individuele) door gemeenten, gemeentebedrijven, intercommunales, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden of de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening. Bij BO 2022 wordt 122.119 keuro VAK en 69.503 keuro VEK voorzien voor subsidiedossiers ressorterend onder het subsidiebesluit van de Vlaamse Regering van 5 mei 2017, d.i. voor de aanleg van gemeentelijke rioleringen en de bouw van kleinschalige (met inbegrip van individuele) waterzuiveringsinstallaties.

Daarnaast wordt voor de financiering van de StroomGebiedBeheerPlannen (SGBP) een VAK van 4.816 keuro en een VEK van 9.249 keuro voorzien. Bij BA 2016 werd hiervoor een eerste maal extra budget ingeschreven (2.450 keuro VAK en 450 keuro VEK). Bij de voorbereiding van de plannen voor de tweede periode 2016-2021 werden alle maatregelen geïnventariseerd die nodig geacht worden om de goede toestand te realiseren. Op basis van de reacties uit het openbaar onderzoek over de stroomgebiedbeheerplannen, de resultaten van de disproportionaliteitsanalyse en rekening houdend met de budgettaire context is gekozen voor een geoptimaliseerd scenario 'speerpuntgebieden en aandachtsgebieden en klasse I-acties voor grondwater' (SPG/AG-scenario). Tijdens de looptijd van de plannen 2016-2021 konden niet alle nodige acties gerealiseerd worden, mede door de budgettaire beperking van de investeringen. Bijgevolg werden een deel acties doorgeschoven naar de planperiode voor het derde stroomgebiedbeheerplan (2022-2027) en werden een aantal nieuwe acties toegevoegd aan de lijst. Voor 2022 is er een VAK van 4.816 keuro voorzien voor concrete projecten die gemotiveerd zijn als actie of maatregel in de oorspronkelijke meervraag en die als dringend naar voor kwamen. De uitvoering van deze acties levert derhalve een meerwaarde op in functie van het realiseren van het doelbereik binnen de prioritaire gebieden. Het VEK van 9.249 keuro voor 2022 zal worden aangewend voor de effectieve realisatie van de reeds vastgelegde investeringsprojecten tijdens de planperiode 2016-2021. Daarnaast zal gewerkt worden aan het onderbouwend beleid ten behoeve van de lange termijn financiering en de optimalisatie van ondersteunende beleidsinstrumenten in functie van de uitvoering van de plancyclus 2022-2027.

Voor zgn. Proeftuinen droogte nl. ondersteuning van projecten in het kader van het waterhergebruik en de voorkoming van droogte werd een eerste maal bij BO 2019 een VAK-budget van 4.000 keuro voorzien. Een subsidiekader werd opgesteld waarna de projecten konden ingediend worden. Met deze projectoproep werd beoogd om de gevolgen van droogteperiodes in te perken door het stimuleren van de aanleg van strategische watervoorraden, het beschikbare water optimaal te (her)gebruiken,... Eind 2020 werden in het kader van de Blue Deal bijkomende gesubsidieerde projecten (Proeftuinen Droogte en Water-Land-Schap) gestart en werd er hiervoor een VAK-budget van 5.708 keuro voorzien. In 2022 wordt een vereffening van 2.138 keuro verwacht voor de projectoproepen proeftuinen droogte vastgelegd in 2019 en 2020 en voor Water-Landschap vastgelegd in 2020.

Met de Blue Deal levert de Vlaamse Regering verhoogde inspanningen in de strijd tegen droogte en waterschaarste. Eén van de maatregelen is om water langer vast te houden en meer te laten infiltreren. Dat kan o.a. door waterlopen terug meer te laten meanderen, waterpeilen in de valleigebieden terug te verhogen door peilen gericht te sturen en meer ruimte voor water te creëren. De realisatie van deze maatregel is vaak niet éénvoudig gelet op de sterke versnippering van de ruimte in Vlaanderen waarbij natuur-, bos- en landbouwgebieden naast elkaar voorkomen en vraagt daarom een nauwe samenwerking

met de beheerders van de open ruimte. Via een eenmalige budgetinjectie in 2020 werd voor 21.691 keuro aan projecten vastgelegd in het kader van de uitvoering van de Blue Deal waarvan 20.300 keuro voor investeringswerken en slibruiming. Deze in 2020 vastgelegde dossiers zullen in 2022 nog volop in uitvoering zijn en hiervoor wordt voor 2022 een VEK van 10.500 keuro voorzien voor de vereffening van de uitgevoerde werken.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	126.935	80.042
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	11.348
BO 2022	126.935	91.390

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Bijstelling vereffeningskalender		11.384	Bijstelling na analyse vereffeningstalender
TOTAAL	0	11.384	

QBX-3QCE2DB-WT – DE NUTRIENTENVERLIEZEN VANUIT DE LAND- EN TUINBOUW NAAR HET OPPERVLAKTE- EN GRONDWATER VERDER VERMINDEREN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanaf dit artikel werden tot 2020 de middelen voorzien in het kader van flankerende maatregelen voor MAP6.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	41
BO 2022	0	41

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
----------------------	-----	-----	-------------

Bijstelling vereffeningskalender		41	Bijstelling na analyse vereffeningskalender
TOTAAL		41	

QBX-3QCE2DC-WT – ZORGEN VOOR EEN SLUITENDE FINANCIERING VAN HET WATERBELEID - OVERDRACHT AAN DE OPENBARE WATERDISTRIBUTIENETWERKEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Om hun saneringsverplichting uit te voeren, hebben de drinkwatermaatschappijen een overeenkomst met de NV Aquafin. De Vlaamse Regering kent een werkingstoelage omwille van het algemeen belang toe aan de drinkwatermaatschappijen. De rest van de vergoeding die aan Aquafin NV dient betaald te worden, moeten de drinkwatermaatschappijen doorrekenen aan hun klanten.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	133.454	133.454
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	- 22.482	- 22.482
BO 2022	110.972	110.972

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Tabel NBR: punctuele maatregelen	-10.000	-10.000	Verlaging inningsbijdrage drinkwatermaatschappijen
Tabel NBR: punctuele maatregelen	-1.000	-1.000	Verlaging vergoeding Aquafin van 3,5% naar 1,75%
Bijstelling NV Aquafin	-11.482	-11.482	Bijstelling ifv. afspraken Budgetoverleg met NV Aquafin
TOTAAL	-22.482	-22.482	

QBX-3QCE2DQ-IS – EIGEN VERMOGEN INFORMATIE VLAANDEREN (EV IV)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel ontvangt het EV Informatie Vlaanderen een aanvullende toelage vanuit de DAB MINAfonds ter financiering van het Aquafin-aandeel in de kosten m.b.t. de opmeting van de grootschalige basiskaart voor Vlaanderen (GRB-heffing) en GIPOD (generiek informatieplatform openbare domein) voor het jaar 2022.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

VAK	VEK

BA 2021	205	205
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	- 25	- 25
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2022	180	180

**Inhoudelijke
toelichting**

kredietevoluties:

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Naar QB0-1QCE2NA-WT	-25	-25	Compensatie voor opvangen meerkosten geluidsmeeetnet
TOTAAL	-25	-25	

QBX-3QCE2DW-IS – VLAAMSE MILIEUMAATSCHAPPIJ (VMM)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel ontvangt de VMM een aanvullende toelage vanuit de DAB MINAfonds ter financiering van de terugbetalingen sociale vrijstellingen, moratoriumintresten, rechtsplegingsvergoedingen en gearchiveerde ontvangsten in het kader van milieuheffingen met betrekking tot oppervlaktewateren en grondwaterbeheer.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	56	56
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2022	56	56

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA2021.

QBX-3QCE2DY-IS – VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ (VLM)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel ontvangt de VLM een aanvullende toelage vanuit de DAB MINAfonds voor uitgaven in het kader van het MAP.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK

BA 2021	2.595	5.794
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	- 105	- 105
BO 2022	2.490	5.689

**Inhoudelijke
toelichting**

kredietevoluties:

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Tabel NBR: punctuele maatregelen	-105	-105	Het budget wordt verminderd met 105 keuro ter uitvoering van de besparingen beslist in het kader van de Septemberverklaring. Concreet wordt een punctuele besparingsmaatregel ikv het MAP doorgevoerd.
TOTAAL	-105	-105	

Voor de verdere bespreking van interne stromen wordt generiek verwezen naar de bespreking van de begroting van de betrokken Vlaamse rechtspersoon.

7.2.3. OVERIGE ENTITEITEN ONDER GEZAG

7.2.3.1. Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)

De Vlaamse Milieumaatschappij is een intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid, opgericht bij het decreet van 7 mei 2004 als rechtsopvolger van de parastatale Vlaamse Milieumaatschappij bedoeld in artikel 32bis, § 1, van de Oppervlaktewaterwet.

Het agentschap oefent de taken uit zoals voorzien in de artikelen 10.2.2. en 10.2.3. van het decreet algemene bepalingen milieubeleid. Het is de opdracht van de Vlaamse Milieumaatschappij om voor de huidige en toekomstige generaties in Vlaanderen de toestand van het milieu te beschrijven, om proper, aantrekkelijk en voldoende water te waarborgen, om gezonde lucht te bewerkstelligen en om de klimaatadaptatie mee te sturen.

De VMM oefent haar taken uit binnen 2 verschillende ISE: ISE D Water en ISE H Lucht. De financiering van de taken die de VMM uitvoert, verloopt voornamelijk via de artikels QB0-1QCE2DW-IS en QB0-1QCE5DW-IS, 2 artikels die in de begroting conform de instructies integraal werden toegewezen aan het grootste ISE binnen VMM: ISE D Water.

Hieronder worden enkel de kredieten besproken die onder ISE D Water ressorteren. Voor de VMM-kredieten voor ISE Lucht wordt verwezen naar de bespreking van de ISE H Lucht.

Voor de bespreking van de kredietevolutie van de interne stromen wordt verwezen naar de besprekingen van de artikels QB0-1QCE2DW-IS en QB0-1QCE5DW-IS.

ISE D WATER

Via de artikels QB0-1QCE2DW-IS en QB0-1QCE5DW-IS ontvangt de VMM een werkingsdotatie (QB0-1QCE2DW-IS) ten bedrage van 93.078 keuro VAK/VEK en een investeringsdotatie (QB0-1QCE5DW-IS) ten bedrage van 20.233 keuro VAK en 20.412

keuro VEK van het Departement Omgeving ter financiering van haar algemene taken, en haar specifieke taken op het vlak van het operationeel beheer van watersystemen, integraal waterbeleid, uitbouw van meetnetten water en de Waterregulator. Voor de terugbetaling van sociale vrijstellingen, moratoriumintresten, rechtsplegingsvergoedingen en gearchiveerde ontvangsten in het kader van milieuheffingen met betrekking tot oppervlaktewateren en grondwaterbeheer ontvangt de VMM een dotatie van 56 keuro vanuit het Minafonds (QBX-3QCE2DW-IS).

Daarnaast genereert de VMM ook nog eigen ontvangsten zoals Europese ontvangsten ten bedrage van 2.953 keuro, inkomsten voor het Fonds voor de Waterhuishouding ten bedrag van 1.785 keuro en andere ontvangsten ten bedrage van 1.774 keuro.

De werkingsuitgaven met betrekking tot het ISE Water hebben betrekking op:

- de loonkosten: 66.483 keuro VAK/VEK;
- de meetnetten afval- en oppervlaktewater: 2.287 keuro VAK/VEK;
- de meetnetten grondwater: 1.160 keuro VAK/VEK;
- het laboratorium: 1.042 keuro VAK/VEK;
- de inningskosten milieuheffing: 227 keuro VAK/VEK;
- de regie van de drinkwater- en afvalwaterketen met inbegrip van de Waterregulator: 497 keuro VAK/VEK;
- de beleidsvoorbereiding m.b.t integraal waterbeleid : 523 keuro VAK/VEK;
- activiteiten door de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW): 163 keuro VAK/VEK;
- tegemoetkomingen aan polders en wateringen in het kader van de regularisatie van de DAC-statuten: 917 keuro VAK/VEK;
- het operationeel waterbeheer (inclusief de uitgaven in het kader van het Fonds voor de Waterhuishouding): 10.303 keuro VAK en 10.303 keuro VEK;
- andere uitgaven zijn algemene uitgaven zoals vorming, bibliotheek, reiskosten, kantoorkosten, ICT-kosten, wagenkosten, communicatie met de doelgroepen, energiekosten, huur en geschillen: 14.110 keuro VAK en 14.131 keuro VEK.

De investeringsuitgaven met betrekking tot het ISE Water hebben betrekking op:

- de subsidies aan polders en wateringen voor de verbetering van de onbevaarbare waterlopen (integreren integraal waterbeheer op het terrein): 1.001 keuro VAK en 857 keuro VEK;
- investeringsuitgaven in het kader van het operationeel waterbeheer van de onbevaarbare waterlopen, van het grondwater en van het drinkwater (inclusief de investeringen in het kader van het Fonds voor de Waterhuishouding): 11.919 keuro VAK en 13.582 keuro VEK;
- de aankopen van rollend en varend materieel: 507 keuro VAK en 620 keuro VEK;
- duurzame aankopen voor het operationeel houden van het laboratorium en de meetnetten afval- en oppervlaktewater: 472 keuro VAK/VEK;
- duurzame aankopen van hardware: 536 keuro VAK en 662 keuro VEK;
- de ontwikkeling van software: 7.393 keuro VEK en 7.218 keuro VAK/VEK;
- algemene investeringsuitgaven: 58 keuro VAK en 69 keuro VEK.

Ten opzichte van BA 2021 is er een bijkomende ESR-intering ten bedrage van 300 keuro als gevolg van de aanwending van de toegestane recuperatie van eerder ingeschreven eigen (kas)ontvangsten.

7.2.4. OVERIGE ENTITEITEN ONDER TOEZICHT

7.2.4.1. Vlaamse Landmaatschappij (VLM)

De juridische opzet, doelstellingen en taken van het agentschap VLM werden in deze BBT reeds besproken onder punt 2.2.4.1.

De VLM oefent haar activiteiten uit onder ISE D Water, ISE N Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu, ISE G Plattelandsbeleid en ISE F Natuur en Biodiversiteit. De financiering van de werking van de VLM verloopt voornamelijk via het toelage-artikel QB0-1QCE2NY-IS. Dit

artikel wordt in de begroting conform de instructies integraal toegewezen aan het grootste ISE binnen VLM: ISE N Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu. Voor de bespreking van de kredietevolutie van deze interne stroom naar VLM wordt verwezen naar de besprekingen van artikel QB0-1QCE2NY-IS. Hieronder worden enkel de kredieten besproken die onder ISE D Water ressorteren. Voor de VLM-kredieten binnen de andere ISE wordt verwezen naar de bespreking van de betrokken ISE verder in deze BBT.

ISE D WATER

De verliezen van nutriënten vanuit bemesting en directe verliezen vanuit landbouw naar het oppervlakte- en grondwater zijn nog steeds te hoog. In 2022 wordt het zevende Mestactieprogramma opgemaakt waarbij streefdoelen zoals effectiviteit en vereenvoudiging essentieel zijn. Een plan-MER wordt opgemaakt, Mestdecreet en de VLAREME worden aangepast om in voege te gaan vanaf 2023. Er wordt verlenging van de huidige derogatie aan de Europese Commissie aangevraagd. De voorbereiding van MAP 7 wordt onderbouwd met wetenschappelijk onderzoek, aan de sectoren wordt actieve inbreng gevraagd van maatregelen om de doelstellingen te kunnen realiseren en de voorstellen worden overlegd met de belanghebbenden, onder meer naar effectiviteit, efficiëntie, haalbaarheid en handhaafbaarheid.

Via de subsidie aan Nutricycle Vlaanderen wordt de transitie van nutriëntenverwijdering naar nutriëntenrecuperatie uit mest en reststromen onderbouwd. Mits een aangepast Europees kader, wordt ingezet om kwaliteitsvolle producten uit de mestverwerking te kunnen gebruiken als kunstmest.

Voorlichting en begeleiding met betrekking tot oordeelkundige bemesting en geïntegreerd bodembeheer werden geheroriënteerd. Niet enkel kennisoverdracht is hierbij van het grootste belang, maar ook de toepassing in de praktijk. B3W, de begeleidingsdienst voor betere bodem en waterkwaliteit, zorgt ervoor dat landbouwers de komende jaren goed voorgelicht en begeleid worden om de waterkwaliteitsdoelstellingen te halen.

Er zal een studie uitgevoerd worden naar het beter benutten van AGR/GPS gegevens van mesttransporten zodat misbruiken sneller gedetecteerd kunnen worden en proactief vermeden. We bekijken welke technologieën kunnen ingezet worden om meststromen meer automatisch en efficiënter op te volgen en te handhaven.

In uitvoering van MAP 6 worden de controles op correcte praktijken rond het voorkomen van silosappen en erfsappen uitgevoerd als onderdeel van bedrijfscontroles.

Er worden hiertoe in de VLM begroting 9.287 keuro aan ontvangsten voorzien en 7.499 keuro aan uitgaven.

De ontvangsten bestaan uit een geraamde 94 keuro ten gevolge verkoop van goederen en diensten (dossierkosten voor erkenningsaanvragen door mestvervoerders en de ontvangsten uit verkoop van invoer- en uitvoerdocumenten voor mestafzet).

Er worden 34 keuro aan pachtontvangsten geraamd.

Via begrotingsartikel QBX-3QCE2DY-IS wordt in een toelage voorzien voor uitgaven in het kader van het MAP van 2.490 keuro VAK en 2.862 keuro VEK. Vanuit het Minafonds wordt voorzien in een toelage van 2.827 keuro voor grondenbank Blue Deal. Vanuit de VMM wordt voorzien in een inkomst van 320 keuro VAK en VEK in het kader van het recht van voorkoop en de koopplicht Integraal Waterbeleid. De geraamde opbrengst uit de verkoop van gronden is 3.150 keuro.

De uitgaven bestaan voor 2.757 keuro aan te betalen studies ten gevolge het wetenschappelijk onderzoek MAP en de opdracht van B3W. De raming van de kosten MAP5 wijst op een uit te betalen vergoeding van 720 keuro voor terugbetaling van bodemanalyses. De jaarlijkse bijdrage aan het VCM bedraagt bij BO2022 80 keuro. Met de middelen van de partners of de verkregen toelagen in de grondenbankwerking wordt voor een geraamd bedrag van 3.942 keuro voorzien in kredieten voor grondaankopen, vergoedingen en grond gerelateerde werkings- en projectkosten.

8. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT NATUUR EN BIODIVERSITEIT

Dit ISE omvat de doelstellingen, taken en budgetten die verband houden met het thema natuur en biodiversiteit.

8.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

SD 1. EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT, OVERAL EN DICHTBIJ VOOR IEDEEREEN

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikelen QD0-9QCEAFA-OW, QD0-1QCE2FA-WT, QDX-2QCEAFA-OW, QDX-2QCE2FA-OP, QDX-3QCE2FA-WT, QDX-3QCE2FA-PA - WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT, EEN PASSEND BEHEER EN BESCHERMING VAN NATUUR EN EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER”.

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikelen QD0-9QCETFD-OW, QD0-9QCETFD-OI, QD0-9QCETFD-OP, QD0-1QCE4FD-WT, QD0-1QCE4FD-PA - WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT – BOSSENCOMPENSATIEFONDS.

OD 1. INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN EN NATURA 2000-BELEID

De EU Biodiversiteitstrategie 2030 beslaat twee sporen: natuurbescherming en natuurherstel, en omvat 17 acties die een leidraad voor de implementatie in Vlaanderen bieden. In 2022 zal Vlaanderen zijn engagementen moeten vastleggen voor beide sporen.

Ter uitvoering en als bijdrage aan de op EU-niveau overeengekomen doelstelling om minstens 30% van de land- en zee-oppervlakte aan te duiden als **beschermd gebied**, en 10 % als strikt beschermd gebied – percentages op EU-niveau en nog door te vertalen naar de lidstaten – zal ik in 2022 een *Pledge* opmaken voor het aanwijzen van aanvullende en strikt beschermde gebieden. De aanwijzing van gebieden moet bijdragen aan de voltooiing van het Natura 2000-netwerk of onder nationale beschermingsregelingen vallen.

Wat het luik '**Natuurherstel**' betreft, zal ik in 2022 een voorstel voorleggen over hoe de specifieke EU-doelstellingen voor natuurherstel moeten worden bereikt, en plannen voor herstel en andere ondersteunende maatregelen zullen opgesteld worden. Deze moeten gebundeld worden in nationale herstelplannen.

De voordelen van natuurherstel zoals klimaatmitigatie en sociaal-economische impact worden hierbij in kaart gebracht.

Het voorontwerp Vlaams Natura 2000-programma 2021-2026 met gedetailleerde uitvoeringsagenda anticipeert al op deze natuurhersteldoelstellingen en geeft een belangrijke aanzet tot het realiseren van die doelstellingen voor natuurherstel.

Ik zal nagaan in hoeverre de Vlaamse doelstellingen inzake **bosuitbreiding** en het aanplanten van 1 miljoen bomen in Vlaams-Brabant, en eventueel andere initiatieven, kunnen ingepast worden in de doelstelling die de Europese Commissie in context van haar mededeling inzake de nieuwe EU-bosstrategie 2030 heeft vormgegeven met het initiatief "The 3 billion Tree Planting Pledge For 2030" (zie Commission staff working document SWD(2021)651 van 16/07/2021). De Europese Commissie heeft de Vlaamse doelstelling inzake bosuitbreiding en de bosteller vermeld als bestaand initiatief dat zou kunnen passen in de Europese pledge.

Ik houd de versnelling van het **instandhoudingsbeleid** aan. Ik leg dit jaar de aanduiding van de zones buiten de Speciale Beschermingszones (SBZ) voor aan de Vlaamse Regering met het oog op de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen (Europese natuurdoelen) en instandhoudingsmaatregelen voor bos-en graslandhabitats, en leefgebieden van soorten buiten SBZ. Ik werk verder aan de optimalisering en

vereenvoudiging van het plannings- en rapporteringsinstrumentarium horend bij Natura 2000. De nodige wijziging van de regelgeving is in voorbereiding. Het voorontwerp Vlaams Natura 2000-programma 2021-2026 met gedetailleerde uitvoeringsagenda breng ik onder openbaar onderzoek met het oog op de definitieve vaststelling door de Vlaamse Regering.

Het opmaken van **natuurbeheerplannen** is een belangrijke stap voor het creëren en inrichten van Europese topnatuur. In de periode 2019-2021 keurde ik beheerplannen goed voor 5.571 ha natuur, en dit elan wordt ook in 2022 aangehouden.

Om snelle vooruitgang te boeken in terreinrealisaties en maximaal in te zetten op lokale samenwerking, zet ik sterk in op gebiedsgerichte werking met een focus op projectmatige realisatie van de Europese natuurdoelen. De beschikbare middelen worden optimaal verdeeld aan de hand van een prioriteringsoefening.

Met **natuurinrichting** focus ik op de realisatie van prioritaire Europese natuurdoelen in de projecten Berlarebroek, Wellemeersen, Schuddebeurze, Dijlevallei, Blankaart, Biscopveld, Torfbroek, Zwarte beek, Turnhouts Vennengebied, Vrieselhof, Zoerselbos, Liereman, Graafweide-Schupleer, Vijvercomplex Bokrijk-Kiewit en Kraenepoel. Ik bereid de instelling van 2 bijkomende natuurinrichtingsprojecten voor.

Ik geef verder uitvoering aan de lopende soortenbeschermingsprogramma's.

Via de strategische projecten van het **Sigmaplan** creëer ik 1000 tot 1500 ha extra wetland. In het Zammelsbroek, de Lodijkbrug-Herenbossen en Steenkesbeekvallei, Varenheuvel-Abroek en Viersels Gebroekt, het mondingsgebied van de Grote Nete, de Kloosterbeemden, de Weerderlaakt, Weijmeerbroek, Dorent en de Scherenmeersen worden prioritair inrichtingswerken voorbereid. Ook in en rond de Antwerpse haven worden de wetlands van de natuurcompensatiegebieden heringericht en wordt er ingezet op de aanleg van foerageergebied voor bruine kiekendief. Ik pak dit aan samen met Nederland en de provincie Zeeland zodat er één gigantisch grensoverschrijdend natuurgebied 'Groot Saeftinghe' ontstaat van wel 5000 ha.

Ik intensiveer de inspanningen voor realisatie van de Europese natuurdoelen voor de **Speciale Beschermingszone** (SBZ-H) "Duingebieden inclusief IJzermonding en Zwin", zijnde de realisatie van 5 aaneengesloten duinmassieven – de complexen (1) Cabourduinen-Westhoek-Calmeynbos-Oosthoekduinen, (2) Noordduinen-Doornpanne-Schipgatduinen, (3) Ter Yde duinen en omgeving, (4) IJzermonding en omgeving en (5) Historische duinen van Knokke en Zwinduinen en -polders -, door maximaal in te zetten op de aankoop en de inrichting van terreinen voor de ruimtelijke vervollediging en ecologische versterking van de door het Agentschap voor Natuur en Bos aan West- en Oostkust beheerde natuurreservaten en -domeinen.

Ook bij het regulier **onderhoud- en inrichtingsbeheer** van gebieden in beheer van mijn administratie wordt gefocust op Europese natuurdoelen en streef ik naar het realiseren van een goede lokale staat van instandhouding.

Ik maak maximaal gebruik van Europese cofinancieringsmogelijkheden. Momenteel zijn volgende **LIFE-projecten** lopende: Delta, SPARC, BNIP, Green Valleys, 3n Bullfrog, Narmena, Nardus Limosa en Riparias. Project Pays Mosan is in afronding. Via het in 2021 goedgekeurd project Dunias zal via een uniek partnerschap van alle voornaamste duinbeherende instanties een gebiedsdekkende bestrijding van invasieve exotische struiken langs de volledige Vlaamse kust plaatsvinden. Ik gaf mijn administratie de opdracht om terug een 4-tal conceptnota's in te dienen voor het LIFE-programma. Ik lanceer ook in 2022 een projectoproep investeringssubsidies natuur.

Parallel lanceer ik voor de tweede maal de **projectoproep 'soorten'** met focus op het inrichten van kleine natuurelementen op locaties met een andere hoofdfunctie dan natuur. Op deze manier wil ik de soortenbescherming een extra duwtje in de rug geven.

De **grondenbank Europese natuurdoelen** wordt verder ingezet in functie van het realiseren van projecten op het terrein.

Ook via de **advisering van vergunningen** en beheerplannen en van ruimtelijke plannen, het aankoopbeleid en het inzetten van investeringssubsidies voor natuur draag ik bij aan de realisatie van de Europese natuurdoelen. De praktische wegwijzers passende beoordeling gaan dieper in op de vraag of een bepaalde milieudruk in het kader van een vergunningsaanvraag al dan niet te beschouwen is als een betekenisvol effect. In het kader van PAS zullen de praktische wegwijzers: eutrofiëring en verzuring via lucht worden vastgesteld. Ik werk verder aan de praktische wegwijzers eutrofiëring en verontreiniging via oppervlaktewater, die samen met de voortoets als ondersteunend instrument worden ingezet. De praktische wegwijzer wijziging grondwaterstand wordt geactualiseerd. Bovendien werk ik aan een beoordelingskader voor de impact van bepaalde effectgroepen op Europees te beschermen soorten.

Ik stuur de **monitoring** van de uitvoering van de Europese natuurdoelen verder bij zodat de evolutie van de realisaties op het terrein meetbaar en opvolgbaar is. Ik publiceer een eerste indicator om het proces van de implementatie van de Europese natuurdoelen op te volgen.

OD 2. MEER NATUUR EN BOS VOOR DE AANPAK VAN DE KLIMAATVERANDERING

Het bosuitbreidingsplan, dat ik in het voorjaar van 2020 in het Vlaams Parlement voorstelde, wordt verder uitgebouwd.

Ik zal nagaan in hoeverre de Vlaamse doelstellingen inzake **bosuitbreiding** en het aanplanten van 1 miljoen bomen in Vlaams-Brabant, en eventueel andere initiatieven, kunnen ingepast worden in de doelstelling die de Europese Commissie in context van haar mededeling inzake de nieuwe EU-bosstrategie 2030 heeft vormgegeven met het initiatief "The 3 billion Tree Planting Pledge For 2030" (zie Commission staff working document SWD(2021)651 van 16/07/2021). De Europese Commissie heeft de Vlaamse doelstelling inzake bosuitbreiding en de bosteller vermeld als bestaand initiatief dat zou kunnen passen in de Europese pledge. De criteria die de Europese Commissie wil uitwerken zijn wel "strenger" en specifiekier dan deze die we in Vlaanderen hanteren om bossen en bomen in bosverband op te nemen in de bosteller. Ook in 2022 wil ik deze brede maatschappelijke opdracht - door samenwerking met lokale overheden, natuurverenigingen, private eigenaars, de bosgroepen, regionale landschappen en elke burger die hier zijn schouders onder wil zetten - verder aanwakkeren met informatie, subsidies en plantevenementen. Via een nieuwe subsidieregeling ondersteun ik elke burger die concreet aan de slag wil tot wel 25.000 €/ha. Daarnaast kunnen lokale besturen rekenen op aankoopsubsidies tot 50.000 €/ha, naast de beplantingssubsidies van 5.400 €/ha. Via een subsidiesimulator, te vinden op www.bosteller.be, kan iedereen snel zien op hoeveel subsidie een specifiek initiatief kan rekenen. De subsidies zijn eenvoudig aan te vragen via een digitaal loket. Relatiebeheerders blijven bestuur per bestuur bezoeken om te kijken welke plannen er leven en hoe we deze optimaal kunnen ondersteunen.

Op het digitale kennisplatform Ecopedia vindt iedereen die een bos wil aanplanten in een oogopslag alle informatie over de te nemen stappen, van eventuele vergunningen en subsidies tot aanplant en nazorg. ([ecopedia.be/pagina/nieuw bos in een oogopslag](http://ecopedia.be/pagina/nieuw_bos_in_een_oogopslag)). Hier bieden we ook informatie aan over klimaatadaptief beheer, zodat beheerders goed geïnformeerd aan de slag kunnen op het terrein.

Ik zorg ervoor dat alle voorbereidingen worden getroffen om de werking van de aankoopcentrale vanaf 2022 optimaal te laten verlopen. Zo kunnen de partners in het project 'Meer bos voor Vlaanderen' ook plantsoen afnemen op het raamcontract, afgesloten door het Agentschap voor Natuur en Bos. Dit voorziet in het opkweken van ca. 3 miljoen stuks kwaliteitsvol bosplantsoen van een aantal belangrijke hoofdboomsoorten.

Om de bosuitbreidingsdoelen in ons wijzigend klimaat te realiseren, zet ik het onderzoek verder naar het vinden van geschikte boomsoorten en herkomsten. Onze onderzoekers verkennen klimaatresistente bebostingstechnieken en stellen de nodige richtlijnen op.

Ik voer het gebiedsgericht programma wetlands verder uit. In dit programma zijn prioritaire projecten opgenomen waarvoor uitvoering op korte termijn kan worden opgestart. De geselecteerde projecten zijn gebaseerd op een integrale benadering waarin herstel van natte natuur, waterconservering en -kwaliteit en klimaatadaptatie samengaan en tegelijkertijd wordt voldaan aan de verdere uitvoering van Europese richtlijnen (kaderrichtlijn water, Habitatrichtlijn, Vogelrichtlijn, ...).

Ik evalueer het huidige beleid op vlak van de bescherming van vegetaties en ontbossing in functie van de bijdrage daarvan aan de *no debit*-doelstelling voor de sector LULUCF en verken mogelijke pistes om die bijdrage te optimaliseren.

OD 3. NATUUR OVERAL – DOOR VERWEVING EN VERBINDING, DOOR BLAUWGROENE NETWERKEN EN ECOSYSTEEDIENSTEN

De natuur in Vlaanderen is nog sterk versnipperd. Daarom zet ik in op verweving van natuur met andere functies en op de realisatie van functionele verbindingen tussen bestaande natuurkernen.

Via de afbakening van de natuurlijke en agrarische structuur (AGNAS) wordt hieraan mee ruimtelijke inpassing gegeven.

Het is mijn bedoeling om samen met mijn collega bevoegd voor onroerend erfgoed, zoals het Regeerakkoord voorziet, te komen tot verschillende Vlaamse parken. Zowel voor Landschapsparken als Nationale Parken Vlaanderen investeer ik, voor een beperkt aantal beloftevolle kandidaturen, in de opmaak van Masterplannen (20 jaar) en Operationele Plannen (5 jaar). Begin 2022 zal ik een shortlist bekrachtigen van kandidaat Nationale Parken en Landschapsparken die in aanmerking komen voor een begeleidingstraject en daaraan gekoppelde subsidie t.b.v. 100 k euro. Dit moet leiden tot de oprichting van 4 Nationale Parken Vlaanderen en 3 Landschapsparken in 2023. In de uitbouw van Nationale Parken Vlaanderen voorzie ik de realisatie van bijkomende natuur in de zogenaamde zone voor Natuurontwikkeling. In de Landschapsparken voorzie ik robuuste landschappelijke verbindingen, zodat landschap en natuur hier alle kansen krijgt om te dienen als drijvende kracht voor gebiedsontwikkeling. Parallel maak ik werk van de juridische borging van de concepten Nationaal Park Vlaanderen en Landschapsparken. Via een samenwerkingsovereenkomst tussen de betrokken Vlaamse instanties wordt het Vlaams Parkenbureau opgericht dat instaat voor de coördinatie van het Vlaams Parkenbeleid. Het Vlaams Parkenbureau brengt de geïntegreerde beleidsdomeinoverschrijdende aanpak in de praktijk.

2022 wordt een belangrijk jaar voor de biodiversiteit. Het ontwerp van het mondiale biodiversiteitskader Post-2020 zal door 196 landen worden besproken tijdens de COP15 van de Convention on Biological Diversity (CBD). Het biodiversiteitskader heeft als doel ervoor te zorgen dat de doelstellingen van de Conventie en de 2050-visie bereikt worden. In 2022 werk ik mee aan de oprichting van een platform om bestaande initiatieven en toekomstige engagementen rond biodiversiteit te versterken. **Ook in dit gedeelte van de GLB-maatregelen die onder beheer van het beleidsdomein omgeving vallen, voorzie ik duidelijke accenten vanuit de Europese biodiversiteitsstrategie.**

Oeverzones langs waterlopen vormen een essentieel element van de groenblauwe netwerken. De CIW keurde in 2021 een aantal aanbevelingen goed om de realisaties van oeverzones te faciliteren. In 2022 waak ik over de uitvoering van deze aanbevelingen.

Via het **relanceplan Vlaamse Veerkracht** heb ik de nodige financiële middelen voorzien om een extra impuls te geven aan de ontsnippering van wegen in Vlaanderen. Zo maak ik samen met collega Peeters werk van de realisatie van 2 bermbruggen en zet ik in op de realisatie van eco(recrea)ducten in Halle, Lommel, Dilsen-Stokkem en op de grens van Genk en Oudsbergen. De nodige uitvoeringsstudies worden daarvoor opgestart.

Ook in de bebouwde omgeving schuif ik natuur naar voren als oplossing. COVID-19 heeft de nood aan nabij groen als rust- en verpozingsruimte duidelijk in de verf gezet. De projectoproep Natuur In Je Buurt had in 2021 als thema "natuuro oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen". Ik evalueer de werking en de resultaten van deze oproep voor een nieuwe en versterkte oproep in 2022 omwille van het belang van groene infrastructuur op vlak van klimaat adaptatie en, meer algemeen, welzijn en gezondheid.

Ik zet verder in op het bouwen van operationele bruggen tussen de natuur- en gezondheidssector. In een pluralistisch netwerk van natuur- en gezondheidsorganisaties, bedrijven en overheden worden kennis en expertise gedeeld en coalities aangegaan om realisaties uit te voeren, te bundelen en beter bekend te maken.

Via de Green Deal Natuurlijke tuinen maak ik samen met de tuinsector en meer dan 170 deelnemende tuinprofessionals verder werk van meer biodiversiteit in het Vlaamse tuinenlandschap (+/- 10% van de oppervlakte Vlaanderen). Hiertoe worden de werkgroepen 'Bodem' en 'Bepplanting' uitgerold die zullen instaan voor kennisopbouw en -uitwisseling en voor concrete acties. De geplande acties zoals bv. de lancering van een onthardingsteller zullen kaderen binnen het jaarthema water. Voor alle doelgroepen die een impact hebben op de **realisatie van meer natuur** overal in Vlaanderen voorzie ik **professionele opleidingen** via Inverde. Inverde geeft les over bosbeheer, natuurkennis, natuurbeheer en ontwerp, boomverzorging, materiaal en veiligheid en beleid en innovatie. De succesvolle opleiding tot **Tuinranger** wordt, na het uittesten in pilootgemeenten, verder uitgerold. Tuinrangers zijn vrijwilligers die in hun eigen buurt tuinen bezoeken en helpen om die tuinen biodiverser en klimaatrobuuster te maken.

Ik zet verder in op het thema '**biodiversiteit op bedrijventerreinen**'. Na aandacht voor implementatie van biodiversiteitsmaatregelen op bedrijventerreinen via de Green Deal Bedrijven en biodiversiteit, focussen we in een vervolgtraject op het beheer ervan. Op basis van de bevindingen van de Green Deal Bedrijven en biodiversiteit, die in oktober 2021 afloopt, zet ik een vervolgtraject uit om de biodiversiteit op bedrijventerreinen te versterken. Het Actieplan Ecosysteemdiensten wordt verder uitgevoerd door verschillende entiteiten van de Vlaamse overheid. Er zal ook een symposium georganiseerd worden door deze Ecosysteemdienstenwerkgroep op 1 februari 2022.

Bouwen en wonen hebben een grote impact op de kwaliteit van onze leefomgeving. Behalve via kaders zoals die van het BRV en het VEKP wil ik het duurzamer wonen en bouwen in Vlaanderen mee stimuleren op vlak van alle omgevingsthema's, via partnerschappen, sensibilisering, kennisdeling en capaciteitsopbouw. Daarbij schenk ik extra aandacht aan **natuurinclusief, circulair, klimaatadaptief en gezond bouwen**. Dit zal ik bewerkstelligen via het ondersteunen van de provinciale steunpunten Duwobo. Ook bestendig ik hiervoor de samenwerking met de bouwsector en stel ik een objectief kader ter beoordeling van biodiversiteit in bouwprojecten ter beschikking.

Specifiek voor de stedelijke en dorpskernen van Vlaanderen zet ik in op een innovatieve aanpak **om stedelijke -natuurprojecten te initiëren, te realiseren en te beheren via de 'Cities and villages Thinking Like a Forest'-benadering**. Ik bouw mee aan een kenniscentrum stedelijke natuur. Dit behelst zowel het opzetten van een kennisnetwerk rond stedelijke natuur als de realisatie van een fysieke ontmoetingsruimte in het Brialmontpark in Antwerpen Berchem (het natuurhuis) als ankerplaats voor dit netwerk. Concrete producten die ik hierbij wil vormgeven zijn onder meer het stedelijk natuurweefselplan, een werk- en opleidingskader stedelijke natuur en stedelijke natuurtypologieën (zie ook SD 3).

OD 4. GEÏNTEGREERDE GEBIEDSGERICHTE WERKING VOOR NATUUR EN LANDSCHAP

Ik zet volop in op een geïntegreerde **gebiedsgerichte werking waar klimaatbuffering, waterbeheersing, natuurherstel ... tegelijk worden aangepakt.** Hiervoor ondersteun ik via verschillende instrumenten de brede gebiedscoalities waarbij ik streef naar een gezamenlijke programmatie en bundeling van middelen. Het oprichten van **Vlaamse Parken** zal hierbij een belangrijke hefboom zijn (zie OD3). Het gaat daarnaast ook o.a. over de **geïntegreerde gebiedswerkingen en -programma's, met planningsprocessen** zoals de AGNAS-GRUP's, T.OP-projecten, verschillende strategische projecten, Sigmaprojecten, verschillende natuur- en landinrichtingsprojecten, ...

Voor gebieden met een bijzondere natuur- of landschapskwaliteit, zoals in een aantal riviervalleien (Leie, Dender, Demer, Schelde, Kleine Nete, Maas, ...) of andere samenhangende natuur en landschappen (Bosland, Brabantse Wouden, grenspark Kalmthoutse heide, Westkustduinen en Zwinstreek ...), versterk ik de gebiedswerking.

OD 5. WE VERSTERKEN HET NATUURLIJKE KARAKTER VAN DE KUST

We moeten streven naar een **veerkrachtige kust**, die bovendien kan 'meegroeien met de zee'. Samen met mijn collega bevoegd voor Mobiliteit en Openbare Werken streef ik naar een maximale integratie van de kustverdediging en natuurontwikkeling om **de snel stijgende zeespiegel** het hoofd te bieden en **een win-winsituatie voor veiligheid en natuurlijke processen en biodiversiteit te realiseren.**

Ik onderzoek welke geïntegreerde projecten kunnen worden opgestart. Ik maak vervolgens een selectie waarvoor een plan van aanpak wordt uitgetekend met het oog op een planmatige opstart.

Prioritaire aandacht gaat naar (geïntegreerde) projecten die **de ruimtelijke ontsnippering van de kustduinengordel, het herstel van open ruimte, landschap en natuur door ontharding, de ontwikkeling van ecologische en ruimtelijke verbindingen tussen natuurkernen, natuuruitbreiding en een duurzaam en natuurvriendelijk waterbeheer als hoofddoelstellingen hebben.** Gewestelijke RUP's, natuur- en landinrichting zijn instrumenten die voor de realisatie hiervan kunnen ingezet worden.

De bestaande gebiedswerking van T.OP Kustzone vormt hierbij een incubator voor projecten die streven naar een sector- en bestuurlijk en beleidsoverschrijdende, geïntegreerde aanpak.

De samenwerking van de Vlaamse Overheid met Franse en Nederlandse partners voor het versterken van de twee grensoverschrijdende kust-natuurgebieden "Vlaamse Westkust-Dunes de Flandre" en "Zwinstreek" wordt geïntensiveerd verdergezet.

OD 6. SPECIFIEKE AANDACHT VOOR GROEN IN DE VLAAMSE RAND

In de **verstedelijkte Vlaamse rand rond Brussel** zorgt de nabijheid van groen voor een klimaatbuffer en een groene long. Mede in uitvoering van het Territoriaal ontwikkelingsprogramma (T.OP) Noordrand en het flankerend beleid van het GRUP VSGB ontwikkel ik daarvoor een **robuust netwerk van natuur, bos en parkdomeinen in deze regio** en breid dit verder uit, met aandacht voor biodiversiteit, (be)leefbaarheid, welzijn en gezondheid, klimaat en internationale uitstraling. Hiervoor subsidieer ik lokale initiatieven via de projectoproep Groene Rand, die ik zal herhalen in 2022, en bouw ik aan partnerschappen voor een groene rand.

Ik ga, samen met verenigingen, lokale besturen, landeigenaars, ... **voor een miljoen nieuwe bomen in de provincie Vlaams-Brabant** en ondersteun daartoe ook crowdfundinginitiatieven. Dit kadert ook in mijn programma 'Meer bos in Vlaanderen'. Ik stelde in samenspraak met mijn collega bevoegd voor de Vlaamse rand een regiobeheerder aan die **ontbrekende groenschakels actief opspoor**t en de tekorten gefaseerd aanvult

zodat de Vlaamse Rand rond Brussel een groener geheel wordt. We concentreren ons in de eerste plaats op de aankoop van gronden die bebost worden met nieuwe bomen, gebruikmakend van het bestaande ruimtelijk instrumentarium. We voorzien financiële stimuli voor private eigenaars en openbare besturen die hun grond bebossen. Ik streef naar minstens **20ha bosuitbreiding** in de zuidelijke open ruimte op Vlaams grondgebied bij de herbestemming van **de site ex-NAVO/Defensie-KKE in Evere, Brussel-Stad en Zaventem** conform de beslissing van de Vlaamse Regering. Een GRUP/PAD in samenspraak met het BHG is in voorbereiding.

Ik maak werk van de **verbinding van het Hallerbos, het Zoniënwoud en het Meerdaalwoud** in het project Brabantse wouden. Ik investeer in projecten die het patrimonium en de beleving in de Brusselse rand een internationale uitstraling geven, zoals de uitbouw - in samenwerking met Toerisme Vlaanderen - van de onthaalpoort Groenendaal. Verwerving van terreinen, ter uitbreiding en versterking van de domeinen in eigendom van de Vlaamse overheid, als robuuste natuurrijke kernen en de verbinding ervan via belevingsvolle groenblauwe netwerken, vormt het sluitstuk. Voor de realisatie van deze doelen zoeken we externe bijkomende financiële en technische ondersteuning. Ik verken de toepasbaarheid van deze aanpak in de gebieden rond andere Vlaamse steden.

Ook in het kader van het landinrichtingsproject Vlaamse Rand dat nu zijn tweede fase ingaat, zet ik in op versterking van de open ruimtestructuren in een sterk verstedelijkte omgeving.

SD 2. DOELTREFFEND SOORTENBELEID EN -BEHEER

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikelen QD0-9QCEAFA-OW, QD0-1QCE2FA-WT, QDX-2QCEAFA-OW, QDX-2QCE2FA-OP, QDX-3QCE2FA-WT, QDX-3QCE2FA-PA - WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT, EEN PASSEND BEHEER EN BESCHERMING VAN NATUUR EN EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER”.

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikelen QD0-9QCETFE-OW, QD0-1QCE4FE-WT en QD0-1QCE4FE-LO - EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER - JACHTFONDS.

De tweede versies van de soortenbeschermingsprogramma's voor hamster, grauwe kiekendief, knoflookpad en heivlinder worden afgewerkt in 2022.

Ik stel een Bestuiversplan Vlaanderen op om de achteruitgang van (wilde) bijen, bestuivers en andere insecten een halt toe te roepen, en voer dit uit. Hierbij richt ik mij zowel op de eigen gebieden in eigendom van de Vlaamse overheid, het openbare domein in beheer bij andere besturen, tuinen, en het landbouwgebied.

Met de Vlaamse campagne **Week van de Bij**, die telkens haar hoogtepunt kent in de eerste week van juni (ook Europese Week van de Bij), vraag ik aandacht voor de achteruitgang van (wilde) bijen. Met de bij als ambassadeur en indicator voor een beter leefmilieu, organiseer ik in samenwerking met andere overheidsentiteiten en partners diverse acties voor het brede publiek, scholen, bedrijven en milieudiensten.

Ik geef verder **uitvoering aan de goedgekeurde soortbeschermingsprogramma's**. Ik doe dit in maximale samenwerking met alle betrokken actoren. Ik geef voor de **wolf** uitvoering aan het gebiedsgericht wolvenplan Noord-Limburg en zet het nieuw ontwikkeld communicatieplan en draaiboek in volgens de noden. Ik werk verder aan preventie en zet hier bijkomend op in via de samenwerkingsovereenkomst met het Wolf Fencing Team Belgium.

Ik streef naar een efficiënt soorten- en wildbeheer, gericht op het **beperken van overlast en schade**, waarin alle relevante actoren hun verantwoordelijkheid opnemen. De recente en mogelijks toekomstige successen met de terugkeer van grote zoogdieren in Vlaanderen (wolf, bever, everzwijn, ...) moeten bestendig worden, maar tegelijk is de uitdaging om ook de schade en overlast ten gevolge van deze soorten te beperken en zo het maatschappelijk draagvlak voor deze soorten te behouden en te vergroten. Daarnaast stellen we vast dat de **problematiek** van de uitheemse soorten (**bv. Chinese muntjak, Aziatische hoornaar**) en van ziekten bij in het wild levende dieren (bv. varkenspest) toeneemt, met stijgende risico's voor ecologie, economie en volksgezondheid. De aanpak van deze uitdagingen vereist dat alle betrokkenen – overheden, terreinbeheerders, jagers, grondgebruikers, particulieren – hun verantwoordelijkheid nemen, en dat een evenwicht gevonden wordt tussen natuurbeheer, schadepreventie, schadevergoeding en populatiebeheer via jacht of bestrijding. Daarbij gaat bijzondere aandacht naar de **specifieke rol die de jachtsector** kan spelen bij het realiseren van natuurdoelen.

Mijn administratie monitort doorlopend de maatschappelijke effecten van beschermde diersoorten. Ik laat onderzoek doen naar en zet in op het herstel van schade door beschermde en wildsoorten, zoals het **herstel van landbouwschade door everzwijnen en beverschade aan dijken**. Mijn administratie zal verder inzetten op preventie en schadevergoeding waarbij gestreefd wordt naar efficiëntie en het verhogen van het maatschappelijk draagvlak voor het samenleven met wilde dieren. Ik zal hierbij rekening houden met de opkomst van de otter in Vlaanderen.

Ik rol het **everzwijnenplan** 'duurzaam samenleven met het everzwijn in Vlaanderen' verder uit. Dit ontwikkelde ik in samenspraak met de diverse stakeholders, voor het beperken van everzwijnschade, met een evenwichtige inzet op preventie, populatiebeheersing, schadevergoeding en monitoring. Daarnaast werk ik aan een beheerregeling voor everzwijnen om dit plan verder te ondersteunen.

In het kader van **de opkomst en toename van verschillende middelgrote en grote zoogdiersoorten, zoals wolf, everzwijn, bever of otter**, voorzie ik een opvolging op drie vlakken:

- Ik volg de ontwikkeling van de populaties met nauwkeurigheid op, zowel in aantallen als in geografische spreiding.
- Ik verzamel en verwerk alle beschikbare gegevens over de impact van de aanwezigheid van deze soorten. Ik monitor, waar van toepassing, de beheerinspanningen in functie van het optimaliseren ervan.
- Ik implementeer voor deze soorten de specifieke beheer- en beschermingsplannen die in overleg met belanghebbenden werden opgemaakt, en actualiseer die waar en wanneer nodig.

Om het draagvlak voor de wolf te versterken zet ik de brede sensibiliseringscampagne verder in samenwerking met lokale besturen en actoren. Daarnaast neemt mijn administratie gericht contact met veehouders in het kerngebied om ondersteuning te bieden. Ik versterk de werking van het Wolf Fencing Team Belgium in functie van eerstelijns-ondersteuning. Er wordt een FAQ uitgewerkt om een duidelijk antwoord te bieden op de meest gestelde vragen. Via het burgemeestersoverleg en het wolvenplatform hou ik de vinger aan de pols en koppel ik terug met betrokkenen.

Voor de problematiek van **invasieve uitheemse soorten** zet ik verder in op het tegenhouden en het **vroeg detecteren** van nieuwe introducties, gekoppeld aan een snelle respons. Het beheer van de al gevestigde prioritaire invasieve uitheemse soorten voeren we uit in samenwerking met de verschillende terreinbeherende overheden en actoren. Ik

volg de inspanningen en resultaten van deze acties nauwgezet op om de effectiviteit ervan te maximaliseren, en ondersteun de beheerders met kennis van gepaste beheeropties. Ik voorzie hiervoor ook de nodige coördinatie via de opmaak van beheerregelingen. Exotische muggen binnen het Vlaamse Gewest worden systematisch bestreden om insleep van infectie- en vectorziektes te voorkomen. Nieuwe haarden worden bij detectie snel mee opgenomen in deze routine.

Mijn administratie zal de **monitoring verderzetten van ziekten bij in het wild levende dieren** die een belangrijke impact kunnen hebben op natuurbehoud, volksgezondheid of landbouweconomie. Controle- of preventiebeheer zal worden opgestart waar dat aangewezen is. Naar aanleiding van de uitbraak van COVID-19 zal het risico op overdracht van SARS-CoV-2 naar de wilde fauna worden gemonitord en opgevolgd. Indien aangewezen worden **bioveiligheidsmaatregelen** verspreid naar de betrokken doelgroepen om besmetting van mens naar dier te voorkomen. Eveneens wordt de uitbraak van vogelgriep H5N1 bij in het wild levende vogels verder gemonitord en opgevolgd. Daarnaast loopt er onderzoek naar de ziekteverwekker die verantwoordelijk is voor de verhoogde egelsterfte en naar de ziekteverwekkers die voorkomen bij teken in Vlaanderen. Ten slotte werkt mijn administratie verder aan de operationalisering van het crisisplan voor Afrikaanse Varkenspest

In samenwerking met de Provinciale Visserijcommissies worden op de begroting van het Visserijfonds tal van projecten uitgevoerd ten bate van de **openbare visserij**. In samenwerking met de waterbeheerders en met financiële steun van het Visserijfonds worden op diverse plaatsen hengelseigers aangelegd en vismigratiekelpunten opgelost. Enkele jaren geleden gaf ik het startschot voor enkele projecten met hengelstewards. In samenwerking met de georganiseerde hengelsport worden nieuwe projecten gelanceerd waarbij hengelstewards instaan voor de sociale controle aan de waterkant en meewerken aan het **beheer en onderhoud van hengelwateren**. Naar aanleiding van de opgedane ervaring op vlak van de aanpak van grote vissterftes ten gevolge van verontreiniging en watersnood (**calamiteit** Boven-Schelde in 2020 en de vissterftes in het Demer- en Dijlebekken in 2021) worden in samenwerking met de waterbeheerders verdere afspraken gemaakt om in de **toekomst snel en efficiënt te kunnen optreden bij gelijkaardige problemen**.

Ik **volg de evolutie van de jacht verder op** door het verzamelen en verwerken van de door de jachtsector aan te leveren gegevens. Op de begroting van het jachtfonds voorzie ik ruimte om, in samenwerking met de jachtsector, initiatieven te ondersteunen die de doelstellingen van het jachtbeleid mee kunnen helpen realiseren. De nadruk ligt hierbij op de duurzaamheid van populaties, op de rol van jacht binnen het natuurbeheer en de schadebeheersing, en op natuurbeleving. Ik besteed gerichte aandacht aan maatregelen om de bejaagbaarheid van soorten af te toetsen aan wetenschappelijke criteria. Specifiek **voor patrijs volg ik onder meer via het Interreg-project PARTRIDGE de monitoring door de jachtsector gedetailleerd op**. Ik evalueer doorlopend de inspanningen voor patrijsvriendelijk beheer om de regelgeving hiervoor te optimaliseren.

Omdat dieren een potentiële matchmaker zijn tussen verschillende biotopen, is soortenkennis een belangrijk aandachtspunt in de opleidingen van Inverde, het in-huis opleidingscentrum van Natuur en Bos.

SD 3. WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikelen QD0-9QCEAFA-OW, QD0-1QCE2FA-WT, QDX-2QCEAFA-OW, QDX-2QCE2FA-OP, QDX-3QCE2FA-WT, QDX-3QCE2FA-PA - WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT,

EEN PASSEND BEHEER EN BESCHERMING VAN NATUUR EN EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER”.

Stedelijke natuurontwikkeling is een prioriteit om de groeiende steden en gemeenten leefbaar en aantrekkelijk te maken. Met het Innovatietraject Stedelijke Natuur wil ik betaalbare en burgergedragen projecten van nabije natuur initiëren en realiseren.

In 2022 zullen we hierrond nieuwe stappen kunnen zetten op basis van de resultaten en inzichten van het toegepast onderzoek '**Cities and villages Thinking Like a Forest** (CTLF) en de experimentele deelname aan twee 'broedprojecten'. Al doende leggen we vast wat stedelijke natuur is, hoe we die best realiseren en beheren en hoe we duurzame afspraken kunnen maken om uit te voeren en te beheren in samenwerking met partners, en de burger bij uitstek.

Als **einddoel zie ik concrete instrumenten zoals het Natuurweefselplan en een opleiding voor ambtenaren en stakeholders (burgers, bedrijven,...)** waarin we hen leren en begeleiden om in hun eigen gemeente een proces met partners op te zetten om een stedelijk natuurproject op te maken, uit te voeren en te beheren. Hiervoor bouwen we aan een netwerk en realiseren we innovatieve voorbeeldprojecten stedelijke natuur (CvTLF). In de lopende traditionele calls en oproepen (Blue Deal: ontharding, groenblauwe dooradering in bebouwde omgeving, Natuur in je Buurt,...) worden projectvoorstellen met potentieel opgepikt, mee ontwikkeld, en ondersteund in hun traject tot uitvoering en beheer. Zo wil ik een hoger niveau halen van stedelijke natuurontwikkeling, dat als voorbeeld, als 'leerlandschap' kan dienen voor andere kleine steden en gemeenten.

Het **Natuurhuis Brialmont** wordt gerealiseerd als **ankerplaats** voor de **Vlaamse werking rond stedelijke natuur**. Deze werking en uitvalsbasis wil zowel grote als kleine lokale besturen, burgers en collectieven en private partners aanzetten om samen in hun kernen en buurten levendig natuurweefsel te realiseren, publiek en collectief. In aanloop van de realisatie en de werking van het natuurhuis Brialmont zal ik een reizend natuurhuis realiseren met als doel stedelijke natuur ingang te doen vinden in tal van Vlaamse steden en gemeenten.

Om een antwoord te bieden op **maatschappelijke noden rond klimaat, gezondheid en beleving**, werkt mijn administratie ook aan **referentiebeelden en het stimuleren van voorbeeldprojecten, zowel in de urbane context als in de open ruimte**, via een gepast instrumentarium. Ik streef daarbij naar gerichte samenwerking met relevante partners, zoals lokale overheden, bedrijven, de gezondheidssector, de jeugdsector, ... De bestaande producten in de portfolio van mijn administratie worden verder ondersteund en waar nodig geoptimaliseerd: **speelzones, natuuroases, kleine wildernissen, natuurbegraafplekken, snoezelbossen, natuurlopen, bivakzones, etc.**

Specifiek wat de link tussen natuur en gezondheid betreft, heeft de **projectoproep Natuur in je buurt** geleid tot een grote dynamiek bij zorgvoorzieningen om te werken aan een groene functionele buitenomgeving. Ik til het belang van deze natuurinterventies op door te investeren in onderzoek dat het bewijskader versterkt dat natuur goed is voor de gezondheid. Door het belang van contact met natuur en de invloed daarvan op levenskwaliteit én duurzaam gedrag van verschillende doelgroepen duidelijk te maken, zullen ook andere sectoren overtuigd worden om natuur als oplossing naar voor te schuiven als alternatief voor een civieltechnische of louter medische aanpak.

Mijn administraties Natuur en Bos en INBO werken in dit kader samen aan een systeemmethodiek om de positieve werking van natuur beter te integreren in de dagelijkse werking van zorginstellingen. Er wordt ook onderzocht hoe **ontzorgers van projecten** (Regionale landschappen, Logo's, ...) op het terrein beter kunnen worden ondersteund en de samenwerking ermee

bevorderd kan worden. **Informatiedoorstroming, een opleiding natuur en gezondheid** waarbij beide sectoren worden samengebracht, het ontzorgen van projecten natuur en gezondheid, ... zijn acties die worden uitgevoerd in de structurele samenwerking tussen Natuur en Bos en het VIPA van mijn collega bevoegd voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoede.

Natuur- en gezondheidsdoelen worden gekoppeld. Zo wordt de doorwerking van de preventiecampagne Generatie Rookvrij uitgetest om brandgevaar in de gebieden van Natuur en Bos te vermijden. Pilotprojecten zoals '**Revalideren in het bos**' zet ik in als hefboom in projecten met een grote maatschappelijke vraag, zoals stadsbosprojecten.

Ik stel vast dat heel wat van onze **Vlaamse natuurdomeinen frequent bezocht worden door internationaal publiek.** In samenwerking met een wetenschappelijke instelling wordt een project opgestart om meer in contact te komen met deze mensen. Dit zowel om hun noden beter te kennen en ons aanbod kenbaar te maken als om ze te sensibiliseren rond een aantal thema's (bv. geen barbecue aansteken bij brandgevaar). . Een **structurele samenwerking tussen het Agentschap Natuur en Bos en Toerisme Vlaanderen** in het kader van de Vlaamse parken en hefboomprojecten zoals de Onthaalpoort Groenendaal en de ontwikkeling van een canopy walk, zullen natuurbeleving op een hoger niveau brengen, dit zowel voor de Vlaming als voor een internationaal publiek.

Samen met Natuurinvest, de investeringstak van Natuur en Bos, blijf ik ook in 2022 het vrijgekomen vastgoed van Natuur en Bos op een duurzame wijze valoriseren door commerciële overeenkomsten aan te gaan met businesspartners die de beleving van de Vlaamse natuur naar een hoger niveau tillen. Samen met deze private én overheidspartners investeer ik in renovaties van vastgoed met strategische waarde voor Natuur en Bos.

Door de organisatie van events versterk ik de natuurbeleving in de Groene Rand en het Zwin.

SD 4. WETENSCHAPPELIJKE ONDERBOUWING EN EVALUATIE VOOR EEN DOELTREFFEND BIODIVERSITEITSBELEID

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikelen QC0-9QCETFG-OW en QC0-1QCE4FG-WT - WETENSCHAPPELIJKE ONDERBOUWING EN EVALUATIE VOOR EEN DOELTREFFEND BIODIVERSITEITSBELEID (FONDS INBO).

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikel QC0-1QCE2FF-WT - WETENSCHAPPELIJKE ONDERBOUWING EN EVALUATIE VOOR EEN DOELTREFFEND BIODIVERSITEITSBELEID. Om het biodiversiteitsbeleid permanent te ondersteunen en waar nodig bij te stellen, zet ik in op vier niveaus:

1. monitoring en evaluatie van de beleidsinstrumenten en -resultaten
2. de integratie van bestaande kennis
3. waar nodig nieuw beleidsgericht onderzoek
4. het ontwikkelen van beleidsinstrumenten

Dit gebeurt in een breed **samenwerkingsverband** van Vlaamse wetenschappelijke instellingen, administraties, strategische onderzoekscentra (SOC) en andere onderzoeksinstellingen.

De **langetermijnmonitoring van de toestand en trends** van soorten, habitats en het natuurlijke milieu zet ik onverminderd verder. Ik verken de mogelijkheden om deze

monitoring uit te breiden naar het landbouwgebied, in nauwe samenwerking met de collega's van het beleidsdomein Landbouw en Visserij.

Ik zet mijn inspanningen verder om deze monitoring zo efficiënt mogelijk uit te voeren. Door alle relevante actoren hierbij te betrekken, besteed ik belang aan een gedragen en duurzame monitoring. Zo gaat de gestructureerde monitoring door vrijwilligers (**citizen science**) van een groot aantal Europees en Vlaams prioritaire soorten in 2022 een zevende jaar in. De gegevensverzameling van vleermuizen die reeds jaren door vrijwilligers gebeurt, wordt vanaf 2022 ook wetenschappelijk begeleid. Door de monitoring van vrijwilligers te laten opvolgen door wetenschappers, creëer ik betrokkenheid bij de burger en kostenefficiëntie in het wetenschappelijk onderzoek. In 2022 staan vrijwilligers voor een laatste keer in voor het uitgebreide veldwerk voor de Vlaamse vogelatlas. Met deze publicatie realiseer ik een actualisering van het rapport uit 2004.

Wat ook bijdraagt aan efficiëntiewinsten, is de ontwikkeling en implementatie van **innovatieve technieken**, zoals omgevings-DNA (kortweg eDNA), teledetectie, sensoren en geautomatiseerde metingen. Het komende jaar onderzoeken we hoe we eDNA-gebaseerde technieken kunnen inzetten om de visbestanden van het Schelde-estuarium op termijn op een efficiënte en nauwkeurige manier in kaart te brengen.

Voor de wetenschappelijke onderbouwing vind ik het belangrijk sterk in te zetten op open en reproduceerbaar onderzoek - kortweg **Open Science**. We stimuleren de onderzoekers van de Vlaamse overheid om hun onderzoeksdata, -methoden en -resultaten zo veel mogelijk open en reproduceerbaar te maken. De Open Science Doelen werden geconcretiseerd in 2021 en ik wil deze stap voor stap implementeren. In 2022 concentreren we ons op de streefdoelen van de Flemish Open Science Board (FOSB) en het inventariseren en prioriteren van nog niet gepubliceerde datasets.

OD 1. NATUUR EN BIODIVERSITEIT ALS ONDERDEEL VAN KLIMAATADAPTATIE- EN MITIGATIEBELEID

Om de effecten van milieu en klimaat op de biodiversiteit en ecosysteemdiensten van vegetatietypes na te gaan, werk ik verder aan de optimalisatie van de infrastructuur en de werking van de Vlaamse onderzoekssites (LTER-Flanders) van het **internationaal langetermijn ecosysteem onderzoeksnetwerk** (LTER-Europe). We zetten het onderzoek verder naar de effecten van (extreme) droogte op de structuur en samenstelling van vegetatietypes, en de verschillen in respons op droogte tussen open en meer gesloten vegetatietypes.

Ik volg de evolutie van de **gezondheidstoestand van de Vlaamse bossen** op in relatie tot luchtverontreiniging en klimaatverandering. Dit gebeurt via jaarlijkse beoordelingen van boomkronen in permanente proefvlakken van het bosvitaliteitsmeetnet, kaderend in het internationale samenwerkingsprogramma van ICP-Forests.

Ik werk aan een tool om de **ecosysteemkwetsbaarheid en landschapsdegradatie** in te schatten in verschillende soorten landschappen zoals heides, graslanden, moerassen, bossen en duinen. Op basis van deze inschatting kunnen we adaptieve beheermaatregelen inzetten om de verschillende landschappen weerbaarder te maken voor klimaatverandering.

Ook dieren moeten zich aanpassen aan het veranderende klimaat. Doordat vleermuizen zeer specifieke microklimaatomstandigheden nodig hebben om te overwinteren, zijn ze zeer gevoelig aan klimaatverandering. Ik ondersteun daarom onderzoek naar een **klimaatrobuuste inrichting van de overwinteringslocaties van vleermuizen**, en verken de haalbaarheid en randvoorwaarden voor connectiviteit in het landschap om verplaatsingen onder invloed van klimaat toe te laten.

We starten een onderzoek naar de **robuustheid van het Vlaamse Natura2000-netwerk voor het duurzaam behoud van ongewervelden** zoals libellen, vlinders, kevers en bijen. Deze ongewervelden leveren ecosysteemdiensten als bestuiver, voedselbron, plaagbeheersing, ...

We zijn gestart met een **meetnet bodemkoolstof** in Vlaanderen, en zetten dit de komende jaren verder. Hierdoor krijgen we meer inzicht in de omvang van de huidige koolstofvoorraden over alle landgebruiken heen, en over de verandering van de voorraad doorheen de tijd. We onderzoeken hierbij de baten van koolstofopslag onder scenario's bosuitbreiding of verandering agrarisch beheer.

OD 2. VERSTERKEN VAN DE KENNIS VOOR EEN DOELTREFFEND BEHEER VAN INVASIEVE UITHEEMSE SOORTEN

Opdat beheerders en beleidsmakers hun inspanningen voor invasieve soorten onderling kunnen afstemmen, zet ik in 2022 verder in op een **sterke dialoog tussen wetenschappers en beheerders op het terrein**. Bestaande kennis wordt daartoe ontsloten door middel van adviesverlening, thematisch overleg en de kenniswebsite Ecopedia. Waar nodig wordt nieuwe kennis verworven die de praktijkgemeenschap vooruithelpt, waaronder toegepast onderzoek naar Chinese wolhandkrab. Gezien het beheer van invasieve soorten de verantwoordelijkheid is van verschillende sectoren en overheden, wordt voor die onderbouwing samengewerkt over de beleidsdomeinen heen (Omgeving, Landbouw & Visserij, Volksgezondheid, Mobiliteit en Openbare Werken).

Ik zet in op een nauwe **opvolging van invasieve soorten in een vroeg stadium**. Naast klassieke monitoringsmethoden worden daarbij ook innovatieve methoden toegepast: in 2022 testen we cameravallen voor Chinese muntjak en eDNA voor Amerikaanse stierkikker. Via burgerwetenschappelijke initiatieven (citizen science) worden ook burgers betrokken, bv. voor de opsporing van Aziatische hoornaar. Dit komt de maatschappelijke betrokkenheid en bewustmaking ten goede.

Voor gevestigde invasieve soorten onderzoek ik hoe de beste beheerkeuzes te maken. We bestuderen en evalueren de volledige workflow van dataverzameling, databeheer, prioritering en beheeruitvoering aan de hand van een concrete casus binnen het LIFE-project RIPARIAS in de Dijle-, Zenne- en Mark-bekken. Voor het gewestelijk niveau onderzoek ik welke soorten beheer- en beleidsprioriteit verdienen, met het oog op beheerregelingen of andere gepaste acties.

Omdat invasieve soorten geen grenzen kennen, valt er veel te winnen met een **internationale aanpak**. Door bij te dragen aan risicobeoordelingen en best practices voor een diervriendelijk beheer zorg ik ervoor dat de Vlaamse expertise haar doorgang vindt naar het Europese niveau.

OD 3. KENNIS OVER DE NATUUR IN AGRO-ECOSYSTEMEN VERBREIDEN OM HET BEHEER VAN DE OPEN RUIMTE TE VERBETEREN

Het in 2021 ontwikkelde **Meetnet Biodiversiteit Agrarisch Gebied** maken we vanaf 2022 operationeel. Het meetnet heeft tot doel de toestand van de taxonomische en functionele biodiversiteit in de landbouwomgeving op te volgen. Voor dit meetnet voorzie ik extra middelen.

Om negatieve trends goed onderbouwd te kunnen remediëren, **ga ik** binnen mijn bevoegdheid omgeving **op zoek naar landbouwpraktijken** die zowel de biodiversiteit ten goede komen als duurzame, rendabele landbouw mogelijk maken. Ik kijk hierbij zowel naar beheerovereenkomsten als naar andere goede praktijken, zoals biolandbouw, agro-ecologische landbouw, boslandbouw, niet-kerende bodembewerking en hoogstamboomgaarden. Ik onderzoek hoe deze praktijken tegelijk bijdragen aan een

veerkrachtige landbouw (waterregulatie, nutriëntenregulatie, klimaatregulatie, ziekte- en plaagregulatie, bestuiving, ...) als aan de ondersteuning van mijn beleid, zoals de Blue Deal, het behalen van de Europese natuurdoelen en de in de nieuwe Europese Biodiversiteitsstrategie beoogde "transformative change". Ik bekijk deze praktijken als onderdeel van het mondiale voedselsysteem, zodat verbeteringen hier niet ten koste gaan van biodiversiteit of mensen elders in de wereld. Ik analyseer welke beleidsaanpassingen nodig zijn om deze "transformative change" waar te maken.

In 2022 werken we onder meer aan volgende projecten:

- In het project '**Contracts 2.0**' onderzoeken we welke contracten landbouwers kunnen motiveren om buiten hun landbouwproductie ook milieuvriendelijke collectieve goederen te leveren, zoals bijvoorbeeld zuiver water, biodiversiteit of streekidentiteit. Samen met landbouwers, landbouworganisaties en beleidsmakers onderzoek ik wat zinvol en haalbaar is.
- In het project '**Graanboeren met natuur**' testen onderzoekers samen met landbouwers op participatieve wijze agro-ecologische praktijken in de teelt van bakgranen.

OD 4. ONDERZOEKEN VAN NATUUR IN DE STAD OM DE LEEFBAARHEID TE VERGROTEN

Door het onderzoek over natuur en de stad verder te versterken, wil ik de **leefbaarheid van steden vergroten**, natuurgebaseerde oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen ontwikkelen en toekomstige verstedelijking verduurzamen.

In synergie met het onderzoeksproject 'Cities Thinking Like a Forest' (zie SD 3) onderzoek ik de ecologische en socio-economische **mechanismen van stadsnatuur-ontwikkeling en groenblauwe netwerken, en hun baten voor economie en welzijn**. In twee 'broedprojecten' en tal van kleinere pilootprojecten verspreid over Vlaanderen onderzoeken we hoe we bij de ontwikkeling van het natuurweefselplan een sociaal-ecologische nulmeting en monitoring kunnen opzetten. Voor de stedelijke stakeholderbenadering van 'Cities Thinking Like a Forest' zal ik via toegepast onderzoek een 'Typologie van belanghebbenden stedelijke natuur' uitwerken. Via zo'n generieke, maar lokaal aanpasbare typologie kunnen we participatieve processen realiseren en hierbij optimaal gebruik maken van lokale kennis. Zo detecteren we de opties voor co-eigenaarschap en bijdragen aan aanleg, onderhoud en monitoring, en de sociale rechtvaardigheid van projecten inschatten.

Via literatuurstudies en socio-ecologisch onderzoek ga ik bij zorginstellingen, bedrijventerreinen en scholen in een stedelijke omgeving na wat natuurbeleving en natuurverbondenheid betekent voor de leefkwaliteit.

Het Europees gefinancierde project INTERLACE is een samenwerking van zes steden uit Europa en Latijns-Amerika. Via participatief onderzoek reiken we **natuurgebaseerde oplossingen** aan voor uitdagingen op het vlak van klimaat, economie, gezondheid en ruimte in een stedelijke context. De geplande analyses resulteren in 2022 in rapporten over beleidscoherentie ('Policy coherence analysis') en beleidseffectiviteit ('Governance performance assessment').

Samen met **partners uit de lokale praktijk** worden ontwerp, planning, onderhoud en evaluatie van ruimtelijke projecten verrijkt met ecologische en milieu-economische inzichten. Door het verwerven van structurele en projectmatige financiering werken we richting grootschalig onderzoek, visievorming en ontwikkeling van kennisproducten over 'natuur en stad' op Vlaams niveau. Vergelijkend onderzoek tussen lokale cases in Vlaanderen en daarbuiten biedt een antwoord op regionale beleidsvragen en internationale onderzoeksvragen over sociale, economische en politieke aspecten van biodiversiteit en verstedelijking. In concreto beginnen we hiervoor in 2022 met de cases van het project

'Cities Thinking Like a Forest' (zie eerder) en een analyse van de Stiemerbeekvallei te Genk.

OD 5. NATUURLIJK KAPITAAL

Voor de **ontwikkeling van Natural Capital Accounting (NCA) in Vlaanderen**, werk ik verder aan het uitbouwen van een set **ecosysteemrekeningen** voor Vlaanderen. Ik ontwikkel nieuwe pilootrekeningen voor onder meer 'ecosysteemtoestand' en 'erosiebeheersing', en onderzoek hoe we de kartering van landgebruik en landgebruiksveranderingen voor NCA kunnen verbeteren. Op basis van de verworven inzichten uit de pilootrekeningen werk ik in 2022 een concreet plan uit voor de verdere uitbouw en het gebruik van ecosysteemrekeningen voor Vlaanderen. Dit plan, met concrete doelen, aanpak en rolverdeling, ontwikkel ik via een nauwe samenwerking tussen de relevante entiteiten binnen en buiten de Vlaamse overheid. Het stelt ons in staat toe te werken naar een gedegen, verbindend en breed gedragen product in functie van ecosysteemdiensten.

OD 6. KENNIS OM HET BIODIVERSITEITSBELEID EN -BEHEER TE OPTIMALISEREN

Zowel voor beleid als burger, hecht ik grote waarde aan een ruime beschikbaarheid en optimaal gebruik van biodiversiteitsdata. Hiervoor is het samenbrengen van data uit diverse databronnen essentieel. Zonder deze gecombineerde informatie is het immers onmogelijk oordeelkundig advies te verlenen bij bv. MER-aanvragen, de natuurwaarde van gebieden in te schatten, of de toestand en trends van soorten op te volgen. Momenteel zijn heel wat data versnipperd of moeilijk terug te vinden. Daarom onderzoek ik de ontwikkeling van een **Vlaams biodiversiteitsportaal**. Hierin worden zoveel mogelijk gegevens op een gebruiksvriendelijke manier aangeboden. In 2022 start ik met de analyse van de datanoden binnen de Vlaamse overheid en de ontwikkeling van een prototype. Ik besteed terzelfdertijd ook aandacht aan een duurzame datalevering en -kwaliteit en zorg ervoor dat deze in overeenstemming zijn met eventuele EU-guidances.

We bereiden in 2022 het volgende **natuurrapport** voor. Daarin willen we een voorwaarts kijkende fit-for-purpose evaluatie van het Vlaamse beleid koppelen aan een visievorming over wat nodig is om de kloof met de tussentijdse 2030-doelen en de vooropgestelde perspectieven voor 2050 uit de Green Deal te overbruggen. **Bij de analyse van de Green Deal kijken we vooral naar Europese ontwikkelingen die bepalend zijn voor het Vlaamse beleid.** Voor de evaluatie van de vooropgestelde doelen in de Europese biodiversiteitsstrategie zoeken we naar de juiste indicatoren om deze doelen voor Vlaanderen op te volgen en te evalueren.

8.2. BUDGETTAIR KADER

Onder dit ISE Natuur en Biodiversiteit vallen taken, doelstellingen en budgetten die alle verband houden met het beleidsveld 'Omgeving en natuur', en dan meer bepaald met het thema 'Natuur en biodiversiteit'.

De beleidskredieten onder dit ISE hebben in hoofdzaak betrekking op:

- het aankopen, inrichten en beheren van openbare bossen en natuurdomeinen;
- de werking van het Visserijfonds, het Fonds voor EU-financiering, het Boscompensatiefonds en het Jachtfonds;
- het ondersteunen van en samenwerken met partners met het oog op het behouden en versterken van biodiversiteit en ecosystemen;
- de beleidsondersteunende werking van ANB (entiteitscode QD0), INBO (entiteitscode QC0) en het EV INBO;
- de beleidsondersteunende werking van VLM (incl. lonen) inzake natuurinrichting, recht van voorkoop en de Grondenbanken gericht op natuur en biodiversiteit.

In de volgende overzichtstabellen wordt een meer gedetailleerd overzicht gegeven van de uitgaven die binnen dit ISE ingeschreven werden in de begrotingsopmaak 2022.

ISE NATUUR EN BIODIVERSITEIT, MVG excl. DAB

(duizend euro)

	VAK			VEK		
	BA 2021	evolutie	BO 2022	BA 2021	evolutie	BO 2022
ESR-uitgaven (werking en toelagen (WT), lonen (LO), provisies (PR))	18.487	1.883	20.370	18.995	2.056	21.051
Toelagen (interne stromen (IS))	3.603	0	3.603	2.640	890	3.530
Overige (leningen (LE), participaties (PA); geen ESR-impact)	503	-3	500	503	-3	500
Totaal	22.593	1.880	24.473	22.138	2.943	25.081

Inhoudelijke toelichting evolutie:

Binnen het ISE Natuur en biodiversiteit van de uitgavenbegroting worden alle kredieten die ANB, INBO en VLM inzetten voor Natuur en biodiversiteit gebundeld. Het gaat in 2022 om 24,5 miljoen euro aan ESR-beleidsuitgaven (VAK). Het VEK loopt grotendeels gelijk met het VAK.

Op het vlak van deze beleidskredieten gaat het in hoofdzaak om de onderzoeks- en werkingskredieten van INBO (2,1 miljoen euro), de werkingskosten en gerichte subsidies van ANB ter ondersteuning van de burger, lokale besturen en verenigingen (6,3 miljoen euro), de middelen beschikbaar binnen de Fondsen van ANB (11,9 miljoen euro waarvan 8 miljoen binnen het Bossencompensatiefonds) en 3,6 miljoen investeringsmiddelen voor VLM voor natuurinrichting.

Ten opzichte van de BA 2021 nemen de ESR-uitgaven voor dit ISE toe met 1,9 miljoen euro VAK. Deze toename aan ESR-uitgaven is in hoofdzaak het gevolg van de aanrekening voor extra middelen voor EU-cofinancieringsprojecten (+0,5 miljoen euro) (zie QD0-1QCE4FC-WT), extra intwing op het Visserijfonds (+0,4 miljoen euro) (zie QD0-1QCE4FB-WT) en extra middelen voor de Grondenbank binnen het Bossencompensatiefonds (+0,7 miljoen euro) (zie QD0-1QCE4FD-WT).

De volgende (meer gedetailleerde) budgettaire toelichtingen gaan niet dieper in op de wijzigingen naar aanleiding van de generiek toegepaste indexatieregels. Voor bijkomende toelichting hierover wordt graag verwezen naar de Algemene Toelichting bij de uitgavenbegroting.

8.2.1. DEPARTEMENT EN IVA'S ZONDER RECHTSPERSOONLIJKHEID (EXCL. DAB'S)

ONTVANGSTENARTIKELEN

QD0-9QCEAFA-OW - WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT, EEN PASSEND BEHEER EN BESCHERMING VAN NATUUR EN EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het betreft enerzijds diverse ontvangsten, zoals terugbetalingen, schade voor ongevallen en advocaatkosten, die niet vooraf geprogrammeerd kunnen worden en waarvan derhalve vooraf ook geen exacte bedragen gekend zijn. Een ander deel van de ontvangsten komt voort uit de verkoop van investeringsgoederen, voornamelijk uit de verkoop van wagens die uit gebruik genomen worden.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2021	365		
Bijstelling BO 2022	-250		
BO 2022	115		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Vanaf 2021 volgt het Departement FB een nieuwe generieke werkwijze voor projecten met EU-financiering. Bij BO 2021 is er 250 keuro foutief voor EU gefinancierde projecten opgenomen. Het budget wordt bij BO 2022 verminderd met 250 keuro omdat de inkomsten voor nieuwe EU projecten op een orderrekening dienen geboekt te worden.

QD0-9QCETFB-OW - EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEIDEN BEHEER - VISSERIJFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

De ontvangsten van de verkoop van visverloven zijn een uitvoering van artikel 9 van de wet van 1 juli 1954 op de riviervisserij. Naast het gratis jeugdvisverlof zijn er twee soorten betalende visverloven, nl. een gewoon visverlof en een groot visverlof. De inkomsten van de visverloven komen integraal ten goede aan het Visserijfonds.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2021		1.340	
Bijstelling BO 2022		0	
BO 2022		1.340	

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA 2021.

QD0-9QCETFC-OW - EEN DOELGERICHTE DEELNAME AAN HET INTERNATIONAAL EN EUROPEES BELEID - FONDS EU COFINANCIERING

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel omvat de inkomsten van EU cofinanciering uit LIFE- en andere EU-projecten. Deze inkomsten mogen aangewend worden voor uitgaven voor diensten, werking, exploitatie en uitrusting van de door de EU mede gefinancierde projecten. De inkomsten worden in schijven toegekend afhankelijk van de voortgang van de werken. In de optiek om maximaal alternatieve financieringsbronnen aan te spreken voor de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen, wordt door het Agentschap voor Natuur en Bos samen met haar partners zeer intensief ingezet op de cofinancieringsmogelijkheden door de EU in het kader van Life, INTERREG, PDPO en andere programma's.

Vanaf 2021 volgt het Departement FB een nieuwe generieke werkwijze voor projecten met EU-financiering. Vanaf 2021 worden de ontvangsten in het kader van EU-cofinanciering dan ook via het algemene ontvangstenartikel QD0-9QCEAFA-OW ingeschreven.

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Pro memorie. Vanaf 2021 volgt het Departement FB deze nieuwe generieke werkwijze voor projecten met EU-financiering. Vanaf 2021 worden de inkomsten voor nieuwe EU projecten op een orderrekening geboekt.

QD0-9QCETFD-OW - WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT – BOSSENCOMPENSATIEFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Art.90bis van het Bosdecreet van 13 juni 1990 en het Besluit van de Vlaamse Regering van 16 februari 2001 tot vaststellen van nadere regels inzake compensatie van ontbossing en ontheffing van het verbod op ontbossing omvatten de regels inzake compensatie van ontbossing en ontheffing van het verbod op ontbossing. De ontvangsten binnen dit Bossencompensatiefonds zijn afhankelijk van het aantal afgeleverde omgevingsvergunningen tot ontbossing en de wijze waarop compensatie wordt gerealiseerd.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2021		5.735	
Bijstelling BO 2022		1.244	
BO 2022		6.979	

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

In 2020 werden er 6.978 k.euro aan ontvangsten gerealiseerd. De raming aan inkomstenzijde wordt daarom aangepast naar de realisatiegraad van 2020. Daarnaast is er een technische verhoging van de inkomsten met 1 k.euro in het kader van de ontvangsten vanuit de grondenbank Vinderhoutse bossen.

QD0-9QCETFD-OP - WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT - BOSSENCOMPENSATIEFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel werd opgezet bij BO 2020 naar aanleiding van de implementatie van het nieuwe boekingsschema voor de Grondenbanken bij VLM. Via dit begrotingsartikel verloopt de tegenboeking voor ANB bij de overdracht van gronden (initieel gefinancierd door het ANB).

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2021		0	
Bijstelling BO 2022		997	
BO 2022		997	

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Voor 2022 wordt er verwacht dat VLM voor 1.000 k.euro gronden zal overdragen vanuit de grondenbank Vinderhoutse bossen, 3 k.euro aan kosten zal aanrekenen en 6 k.euro aan

opbrengsten zal boeken. In totaal zakt de schuldvordering van ANB op VLM bijgevolg met 997 k.euro.

QD0-9QCETFD-OI - WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT – BOSSENCOMPENSATIEFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel omvat de ontvangsten van bosbehoudbijdragen van andere entiteiten van de Vlaamse overheid.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2021		70	
Bijstelling BO 2022		0	
BO 2022		70	

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA 2021.

QD0-9QCETFE-OW - EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER - JACHTFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

De ontvangsten op het Jachtfonds zijn afkomstig uit de aankopen van jachtverloven, jachtvergunningen en deelnames aan het jachtexamen. Via het Jachtfonds is het de bedoeling om deze middelen terug aan te wenden ten bate van het beleid inzake jacht in ruime zin. De reglementaire basis voor deze ontvangsten zijn artikel 17 van het Jachtdecreet en artikel 50 van het Jachtadministratiebesluit van 25 april 2014.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2020		1.988	
Bijstelling BO 2021		0	
BO 2021		1.988	

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA 2021.

QC0-9QCETFG-OW - WETENSCHAPPELIJKE ONDERBOUWING EN EVALUATIE VOOR EEN DOELTREFFEND BIODIVERSITEITSBELEID (FONDS INBO)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel van dit Fonds kan het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek de kosten die het maakt voor de ondersteuning van het Eigen Vermogen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek terugvorderen. Deze ontvangst is gekoppeld aan de uitgaven op artikel QC0-1QCE4FG-WT.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2021	0	25	0
Bijstelling BO 2022	0	0	0
BO 2022	0	25	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA 2021.

UITGAVENARTIKELEN

QD0-1QCE2FA-WT – WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT, EEN PASSEND BEHEER EN BESCHERMING VAN NATUUR EN EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER

Korte inhoud begrotingsartikel:

Onder dit begrotingsartikel ressorteren een brede waaier van subsidies ter ondersteuning van de burger, lokale besturen en verenigingen, naast een aantal specifieke werkingskosten van het ANB. Deze middelen worden ingezet onder de grote noemer van biodiversiteitsbeleid. De focus van inzet van de middelen wordt gelegd bij de implementatie van de Europese natuurdoelen op eigen terreinen en in samenwerking met de partners. Daarnaast wordt ingezet op de verdere uitbouw

van groenblauwe netwerken, van stadsrandbossen en van toegankelijk (rand)stedelijk groen, onder meer in de Vlaamse Rand. De grote pijlers waarvoor deze middelen ingezet worden zijn de volgende:

- Toekenning van subsidies aan verenigingen die actief zijn op het gebied van natuurbeheer en bosbouw en die met hun werking een wezenlijke bijdrage leveren aan het verhogen van de biodiversiteit.
- Het bevorderen van de toestand van kritische soorten en soortengroepen door via een bepaalde ondersteuning partners zoals de Vlaamse Vogelopvangcentra te faciliteren een bijdrage te leveren aan het soortenbeleid.
- De ondersteuning van de talrijke initiatieven van privé-eigenaars en openbare besturen gericht op het verhogen van de biodiversiteit, de realisatie van de natuurdoelen en de toegankelijkheid van natuur-, bos- en groengebieden.
- Ondersteuning van innoverende, voorbeeldstellende projecten van openbare besturen inzake de uitbouw van (rand)stedelijk groen. Een deel van de middelen wordt gereserveerd voor de flankerende maatregelen voor het Vlaams Strategisch Gebied rond Brussel.
- Een waaier aan specifieke werkingskosten van het Agentschap voor Natuur en Bos, waaronder communicatie, beheer van het wagenpark en ICT.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK

BA 2021	6.014	6.162
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	- 241	- 241
<i>Andere bijstellingen</i>	480	973
BO 2022	6.253	6.894

**Inhoudelijke
toelichting
kredietevolutes:
(duizend euro)**

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
SC0-1SJA2NY-IS	-151	-151	Compensatie voor Vlaanderen radicaal digitaal
QDX-3QCE2FA-WT	-90	-90	Compensatie ikv. bundeling subsidies voor Vlaams Parkenbeleid
TOTAAL	-241	-241	

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Bijstelling EU-financiering	480	288	In het kader van de lopende EU projecten worden de (ESR neutrale) uitgaven conform het boekingschema bijgesteld.
Bijstelling vereffeningskalender		685	Bijstelling na analyse vereffeningskalender
TOTAAL	480	973	

QD0-1QCE4FB-WT – DE MILIEUKWALITEIT VAN DE LEEFOMGEVING VERHOGEN: NATUUR (VISSERIJFONDS)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het Visserijfonds is bij wet ingesteld om de riviervisserij te verbeteren, de verontreiniging te bestrijden, het toezicht te verscherpen en het beleid inzake de riviervisserij te ondersteunen. Met de middelen van het Visserijfonds worden verdere initiatieven genomen om, rekening houdend met de ecologische draagkracht, de beleefbaarheid en de toegankelijkheid van de natuurgebieden verder te verbeteren. De responsabilisering van de riviervisserij draagt ertoe bij dat de toestand van kritische soorten en soortengroepen en de biodiversiteit in Vlaanderen algemeen sterk verbetert.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	1.415	1.415
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	- 60	- 60
<i>Andere bijstellingen</i>	439	439
BO 2022	1.794	1.794

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:**(duizend euro)**

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
QD0-1QCE4FB-LO	-60	-60	Technische overdracht naar het loonartikel binnen het visserijfonds
TOTAAL	-60	-60	

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Valorisatie van het opgebouwde saldo binnen het Visserijfonds	439	439	Uitvoeren van investeringsprojecten a rato van het opgebouwde saldo binnen het visserijfonds.
TOTAAL	439	439	

QD0-1QCE4FB-LO – DE MILIEUKWALITEIT VAN DE LEEFOMGEVING VERHOGEN: NATUUR (VISSERIJFONDS)

Dit is het loonartikel van het Visserijfonds waarop toelagen in het kader van de Provinciale Visserijcommissies (PVC) betaald kunnen worden.

Kredietevolutie:**(duizend euro)**

	VAK	VEK
BA 2021	25	25
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	60	60
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2022	85	85

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:**(duizend euro)**

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
QD0-1QCE4FC-WT	60	60	Technische overdracht naar het loonartikel binnen het visserijfonds
TOTAAL	60	60	

QD0-1QCE4FC-WT – EEN DOELGERICHTE DEELNAME AAN HET INTERNATIONAAL EN EUROPEES BELEID - FONDS EU COFINANCIERING**Korte inhoud begrotingsartikel:**

De inkomsten uit EU-gecofinancierde projecten mogen aangewend worden voor uitgaven voor diensten, werking, exploitatie en uitrusting van de door de EU mede gefinancierde projecten. Deze projecten worden onder andere ingezet voor de realisatie van de Europese

natuurdoelen, door de uitbreiding van gebieden onder effectief natuurbeheer. Waar mogelijk sporen de projecten samen met beveiliging tegen overstromingen en bevaarbaarheid van waterlopen (onder meer Sigmaphan en Zwinproject), klimaataspecten (aanleg natuur, bosuitbreiding) en de realisatie van (rand)stedelijke groengebieden. De bestedingen hangen samen met de voortgang van deze projecten.

Vanaf 2021 volgt het Departement FB een nieuwe generieke werkwijze voor projecten met EU-financiering. Vanaf 2021 worden de uitgaven in het kader van EU-cofinanciering dan ook via het algemene uitgavenartikel QD0-1QCE2FA-WT ingeschreven.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	445	445
BO 2022	445	445

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
EU gefinancierde projecten en investeringen	445	445	Raming verwachte uitgaven voor de reeds lopende EU-projecten
TOTAAL	445	445	

QD0-1QCE4FD-WT – WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT - BOSSENCOMPENSATIEFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Volgens art.90 bis van het Bosdecreet kan slechts in welbepaalde gevallen een omgevingsvergunning tot ontbossing worden verleend. De ontbosser moet hier echter voor compenseren op één van de volgende wijzen: in natura (door een compenserende bebossing), door storting van een bosbehoudsbijdrage in het Bossencompensatiefonds (BCF) of door een combinatie van beide. In het Besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van nadere regels inzake compensatie van ontbossing en ontheffing van het verbod op ontbossing wordt het bedrag van de bosbehoudsbijdrage bepaald. Het is noodzakelijk dat de financiële middelen die gegenereerd worden door deze bosbehoudsbijdrage ook daadwerkelijk worden aangewend om nieuwe bebossingsprojecten te financieren. Deze middelen worden als volgt besteed:

- Projectoproep voor integrale bebossingsprojecten door lokale overheden en particulieren met focus op het ondersteunen van de realisatie van stadsrandbossen en het versterken van lokale bosuitbreidingsinitiatieven.
- Toelage aan de Vlaamse Landmaatschappij voor de aankopen ten behoeve van compenserende bebossing.
- Aankopen in het kader van bebossing door het ANB.

Kredietevolutie:**(duizend euro)**

	VAK	VEK
BA 2021	6.802	6.802
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	3	3
<i>Andere bijstellingen</i>	757	757
BO 2022	7.562	7.562

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:**(duizend euro)**

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Vanuit QD0-1QCE4FD-PA	3	3	Compensatie ikv benodigde kredieten VLM ten behoeve van compenserende bebossing
TOTAAL	3	3	

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Technische bijstelling binnen Bossencompensatiefonds	757	757	Bijstelling ifv van de (technische) overdracht grondenbank Vinderhoutse bossen en afstemming op de inkomsten.

QD0-1QCE4FD-PA - WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT - BOSSENCOMPENSATIEFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel werd opgezet naar aanleiding van de implementatie van het nieuwe boekingschema voor de Grondenbanken bij VLM. Op dit begrotingsartikel wordt de betaling van het jaarlijkse voorschot voorzien voor de grondenbank die gefinancierd worden via het Bossencompensatiefonds. Daarnaast wordt ook de verrekening van de netto opbrengsten voorzien op dit begrotingsartikel.

Kredietevolutie:**(duizend euro)**

	VAK	VEK
BA 2021	503	503
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	- 3	- 3
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0

BO 2022	500	500
----------------	-----	-----

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
QD0-1QCE4FD-WT	-3	-3	Compensatie ikv benodigde kredieten VLM ten behoeve van compenserende bebossing
TOTAAL	-3	-3	

QD0-1QCE4FE-LO – EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER - JACHTFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit begrotingsartikel worden de lonen, een aantal toelagen en vergoedingen en het woon-werkverkeer van de personeelsleden van het Agentschap voor Natuur en Bos aangerekend die worden gefinancierd via het Jachtfonds.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	420	420
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2022	420	420

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA 2021.

QD0-1QCE4FE-WT – EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER - JACHTFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het Jachtfonds werd ingesteld met het oog op het besteden van de middelen uit het fonds voor de volgende doelstellingen:

- het stimuleren van een verstandig gebruik van wildsoorten en hun leefgebieden;

- het stimuleren van de inpassing van het wildbeheer in het bredere kader van natuurbehoud;
- het realiseren van vastgestelde instandhoudingsdoelstellingen;
- de bevordering en ondersteuning van de werking van de wildbeheereenheden;
- de ondersteuning van de praktische organisatie van de jacht, met name de volgende aspecten:
  - o de organisatie van jachtexamens;
  - o het uitreiken van een jachtverlof;
  - o het uitreiken van een jachtvergunning;
  - o de opmaak en het indienen van een plan als vermeld in artikel 7 van dit decreet;
  - o het bevorderen van de dienstverlening naar de jachtsector;
- het voorkomen en het inperken van maatschappelijk onaanvaardbare schade en impact door jachtwild, invasieve uitheemse soorten en beschermde soorten;
- de uitvoering van wetenschappelijk onderzoek in het kader van de voormelde doelstellingen.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	1.668	1.968
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	- 300
BO 2022	1.668	1.668

euro) (duizend

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Bijstelling vereffeningskalender		-300	Bijstelling na analyse vereffeningskalender
TOTAAL		-300	

QC0-1QCE2FF-WT – WETENSCHAPPELIJKE ONDERBOUWING EN EVALUATIE VOOR EEN DOELTREFFEND BIODIVERSITEITSBELEID

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit begrotingsartikel financiert INBO diverse beleidsondersteunende en -uitvoerende uitgaven, die passen in de uitvoering van de strategische doelstellingen.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	2.118	2.178
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	- 20
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0

BO 2022	2.118	2.158
----------------	-------	-------

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Naar QC0-1QAE2ZZ-WT	0	-20	Compensatie na analyse van de vereffeningskalender
TOTAAL	0	-20	

QC0-1QCE4FG-WT – WETENSCHAPPELIJKE ONDERBOUWING EN EVALUATIE VOOR EEN DOELTREFFEND BIODIVERSITEITSBELEID (FONDS INBO)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit INBO Fonds worden de vaste werkingskosten die het INBO maakt voor het Eigen Vermogen INBO doorgerekend (o.a. energiekosten, kosten aan gebouwen en terreinen, ...). Deze uitgave is gekoppeld aan de ontvangsten op artikel QC0-9QCETFG-OW.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	25	25
Index	0	0
Compensaties	0	0
Andere bijstellingen	0	0
BO 2022	25	25

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA 2021.

QD0-1QCE5FY-IS – VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ (VLM)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel worden vanuit ANB budgetten toegekend aan VLM ten behoeve van uitgaven voor natuurinrichting.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	3.603	2.640
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	890
BO 2022	3.603	3.530

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Bijstelling vereffeningskalender		890	Bijstelling na analyse vereffeningskalender
TOTAAL		890	

8.2.2. DAB MINAFONDS

ONTVANGSTENARTIKELEN

QDX-2QCEAFA-OW – WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT, EEN PASSEND BEHEER EN BESCHERMING VAN NATUUR EN EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit begrotingsartikel worden diverse ontvangsten van ANB op het Minafonds geboekt.

Het gaat hierbij voornamelijk over de ontvangsten uit de vervreemding van onroerende goederen, de verkoop van investeringsgoederen en allerlei diverse ontvangsten, die niet vooraf geprogrammeerd zijn en waarvan vooraf ook geen bedragen gekend zijn.

Daarnaast werd naar aanleiding van een opmerking van het Rekenhof de aanrekeningswijze voor grondenbanken aangepast. Op dit artikel worden vanaf 2020 de opbrengsten uit het beheer van de gronden door VLM geboekt. Het gaat hierbij grotendeels om ontvangsten uit pacht.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2021	91		
Bijstelling BO 2022	0		
BO 2022	91		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA 2021.

QDX-2QCEAFA-OP –WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET

HOGE KWALITEIT, EEN PASSEND BEHEER EN BESCHERMING VAN NATUUR EN EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER

Korte inhoud begrotingsartikel:

Naar aanleiding van een opmerking van het Rekenhof werd de aanrekeningswijze voor grondenbanken aangepast vanaf BO2020.

Dit artikel werd gecreëerd om enerzijds kosten bij het beheer van gronden in rekening te brengen (bv. grondbelastingen) die de vordering van ANB op VLM verlaagt en anderzijds een ontvangst te kunnen boeken wanneer er door het ANB eerder gefinancierde gronden uit de grondenbank kosteloos worden overgedragen van VLM naar ANB

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2021	2.174		
Bijstelling BO 2022	1.324		
BO 2022	3.498		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Bij BA2021 werd een raming van 2.174 k.euro gemaakt voor 2021. Dit wordt bij BO 2022 bijgesteld naar 3.498 k.euro. Voor 2022 wordt er verwacht dat VLM voor 3.100 k.euro gronden zal overdragen vanuit de grondenbanken, 437 k.euro aan kosten zal aanrekenen en 39 k.euro aan opbrengsten zal boeken. In totaal zakt de schuldvordering van ANB op VLM bijgevolg met 3.498 keuro.

UITGAVENARTIKELEN

QDX-3QCE2FA-WT – WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT, EEN PASSEND BEHEER EN BESCHERMING VAN NATUUR EN EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel bevat de middelen van Natuur en Bos op het Minafonds. De middelen worden in hoofdzaak aangewend voor de uitgaven op het vlak van biodiversiteitsbeleid, voor beleidsvoorbereiding en voor de aankoop, inrichting en het beheer van het patrimonium van het ANB. Dit onder meer in functie van de realisatie van de Europese natuurdoelen die, in uitvoering van de Habitat- en Vogelrichtlijn, op 23 april 2014 door de Vlaamse Regering definitief zijn goedgekeurd.

De taakstelling van Europese natuurdoelen die aan het ANB toegemeten zijn, stelt het ANB voor een grote uitdaging. Voor de realisatie van de nodige maatregelen voor het behoud en de versterking van de Europese en Vlaams beschermde habitats en soorten is een behoorlijke financiële inspanning nodig. Een eerste stap naar de realisatie was het focussen van het beheer en de inrichting, waar mogelijk, op de implementatie van de instandhoudingsdoelstellingen. Er werd over een tijdsspanne van 10 jaar een evolutie afgelegd van algemeen beheer en inrichting in functie van het verhogen van de biodiversiteit naar beheer en inrichting gericht op de realisatie van de Europese natuurdoelen en het behoud en de bescherming van regionaal belangrijke natuur, waaronder Vlaams prioritaire soorten. Concreet wordt voor de uitgaven op de betreffende begrotingsartikels het percentage van de werkings- en investeringskredieten van het ANB dat gaat naar werken in uitvoering van de instandhoudingsdoelstellingen systematisch opgetrokken. Eenzelfde heroriëntering van de bestaande kredieten, resulterend in een

verhoging van de middelen die ingezet worden voor de concrete realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen, wordt ook van de partners gevraagd. Concreet worden zowel de kredieten voor aankoop, inrichting en beheer als de subsidies voor terreinbeherende verenigingen en andere initiatiefnemers waar mogelijk en nodig geheroriënteerd naar en gefocust op de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen.

Daarnaast is er ook het geactualiseerde Sigmaplan, dat een onderdeel is van de Ontwikkelingsschets 2010 (langetermijnvisie voor het Schelde-estuarium). Vanuit de vaststelling dat op de Zee- en Westerschelde inrichtingswerken met impact op Speciale Beschermingszones nodig zijn voor toegankelijkheid van de Antwerpse haven en veiligheid, is beslist op diverse niveaus dat ook een stevig natuurpakket als mitigatie nodig was. De langetermijnvisie voorziet daarom in een piste naar een gunstige staat van zowel de toegankelijkheid, de veiligheid als van de natuurlijkheid tegen 2030. De realisaties binnen het project geven invulling aan de realisatie van instandhoudingsdoelstellingen zoals voorzien in het regeerakkoord en ook hoger aangehaald. De degelijkheid van deze aanpak werd door Europa al erkend. Deze werkwijze bood ook de mogelijkheid om over langere termijn voor sectoren als landbouw en plattelandsrecreatie duidelijkheid te brengen i.v.m. de verwachte evoluties qua grondinname en om daarbij een passend flankerend beleid op te maken.

Daarnaast wordt er verder ingezet op een verbetering van de beleving en de toegankelijkheid van groene domeinen en de realisatie van multifunctionele stadsbossen. Deze taak wordt zowel opgenomen door het Agentschap voor Natuur en Bos zelf als door de subsidies die worden toegekend vanuit dit begrotingsartikel. De uitbreiding van de te beheren oppervlakte en ook de taakstelling inzake realisatie van een duurzame instandhouding leggen extra druk op de budgetten voor het uitvoeren van werken, waardoor derhalve door het ANB continu ingezet wordt op efficiëntiewinsten.

Naast de bestedingen vernoemd in bovenstaande tekst, wordt het budget binnen dit begrotingsartikel onder andere besteed aan de volgende doelstellingen:

- Het beleid inzake groenjobs is decretaal en bij Besluit van de Vlaamse Regering en Ministerieel Besluit geregeld. Vanuit de natuursector (natuurverenigingen, terreinbeherende verenigingen, bosgroepen, regionale landschappen, maar ook lokale besturen die natuurgebied bezitten) bestaat een belangrijke behoefte aan kwaliteitsvol natuur- en bosbeheer. Omdat dergelijke ecologisch waardevolle werken vaak arbeidsintensief en vanuit louter (micro-)economisch perspectief verlieslatend zijn, én de beheerders over onvoldoende eigen middelen beschikken om zelf de werken te laten uitvoeren, heeft het beleid ervoor gekozen om deze actoren geldelijk te ondersteunen door subsidies in het leven te roepen die ertoe strekken dergelijke werken financieel mogelijk te maken.
- Het Regeerakkoord 2020-2024 voorziet de uitbreiding van de gebieden onder effectief natuurbeheer (erkende, Vlaamse of bosreservaten, andere natuurgebieden onder vergelijkbaar beheerplan). Eén manier om dit te realiseren betreft de subsidiëring van de verwerving van percelen door derden met als doel ze te laten erkennen als reservaat. Volgens het Besluit van de Vlaamse Regering van 20 juni 2014 tot regeling van het Vlaams Natura 2000-programma, de managementplannen Natura 2000, de zoekzones en de actiegebieden voor de specifieke instandhoudingsdoelstellingen voor Europees te beschermen soorten en habitats moet minstens 75% van dit krediet aangewend worden voor het instandhoudingsbeleid. Het decreet betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu vormt de rechtsgrond voor het aankoopbeleid van natuurgebieden.
- De realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen veronderstelt een forse investering in inrichtingswerken: afgraven, ontbossen, bosvorming, hermeanderen, baggeren, exoten bestrijden, ... Een aantal van deze werken zal via grootschalige natuurinrichtingsprojecten moeten verlopen. Maar er zijn ook tal van kleine inrichtingen noodzakelijk die snel en op maat afgesproken kunnen worden. Er wordt hiervoor door het ANB maximaal ingezet op samenwerking met partners. Naast de interne integratie in het beleid van andere entiteiten, zijn deze

samenwerking en partnerschappen met lokale actoren essentieel om de planvorming op Vlaams niveau inzake instandhoudingsdoelstellingen en soortenbescherming te laten resulteren in effectieve realisaties op terrein. Er wordt hierbij sterk ingezet op de projectmatige ondersteuning van alle partners in het natuurbeleid, zoals vzw's, bosgroepen, regionale landschappen en private personen voor beheer- en inrichtingswerken met het oog op de realisatie van de IHD.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	91.216	101.403
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	390	390
<i>Andere bijstellingen</i>	6.175	7.675
BO 2022	97.781	109.468

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
MD0-1MHH2QA-WT	50	50	Terugdraai financiering ecorasters vanuit Agentschap Wegen en Verkeer
HBG-BHBAABB-OW	250	250	Terugdraai éénmalige compensatie voor het Kasteel van Gaasbeek
QD0-1QCE2FA-WT	90	90	Compensatie ikv. bundeling subsidies voor Vlaams Parkenbeleid
TOTAAL	390	390	

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Uitgaven Regeerakkoord: Omgeving - Bosuitbreiding	4.000	4.000	Opstap 2022 voor bosuitbreiding
Uitgaven Regeerakkoord: Omgeving - 20.000 ha effectief natuurbeheer	1.250	1.250	Opstap 2022 voor effectief natuurbeheer
Uitgaven Regeerakkoord: Omgeving - Vlaamse parken	950	950	Opstap 2022 voor Vlaamse parken
Tabel NBR: punctuele maatregelen	-25	-25	Besparing door verlaging subsidies polders en wateringen
Bijstelling vereffeningskalender		1.500	Bijstelling na analyse vereffeningskalender
TOTAAL	6.175	7.675	

QDX-3QCE2FA-PA – WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT, EEN PASSEND BEHEER EN BESCHERMING VAN NATUUR EN EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel werd bij BO 2020 opgezet naar aanleiding van de implementatie van het nieuwe boekingsschema voor de Grondenbanken bij VLM. Op dit begrotingsartikel wordt de (ESR-neutrale) betaling van het jaarlijkse voorschot voorzien voor grondenbanken die gefinancierd worden via het Minafonds. Daarnaast wordt ook de verrekening van de netto opbrengsten voorzien op dit begrotingsartikel.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	3.000	3.000
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2022	3.000	3.000

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA 2021.

QBX-3QCE2FY-IS – VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ (VLM)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel ontvangt de VLM een aanvullende toelage vanuit de DAB MINAfonds voor uitgaven in het kader van het flankerend beleid voor instandhoudingsdoelstellingen en een toelage voor grondenbank bosuitbreiding.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	15.846	13.326
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	- 456	- 456
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2022	15.390	12.870

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Naar QB0-1QCE2NY-IS	-350	-350	Compensatie voor bouwen aan interne IT-bedrijfstoeppassingen bij VLM
Naar QB0-1QCE2NB-WT	-106	-106	Compensatie voor versterking budget voor uitvoeringsgerichte onderzoeken en studies bij de afdeling GOP
TOTAAL	-456	-456	

Voor de verdere bespreking van interne stromen wordt generiek verwezen naar de bespreking van de begroting van de betrokken Vlaamse rechtspersoon.

8.2.3. OVERIGE ENTITEITEN ONDER GEZAG

8.1.3.1. Eigen Vermogen Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (EV INBO)

Het eigen vermogen van het INBO (EV INBO) is een aparte juridische entiteit (rechtspersoon) waarin projecten worden uitgevoerd, die met externe middelen gefinancierd worden. Het voornaamste doel van het EVINBO is om het INBO-onderzoek aan te vullen voor zover rechtstreeks toegewezen publieke middelen niet volstaan voor een volwaardig toekomstgericht onderzoek. Het biedt de mogelijkheid om in te gaan op nieuwe onderzoeksthema's die onmiddellijke of op (middel)lange termijn beleidsrelevant zijn, uiteraard met de belangrijke beperking dat er daarvoor ook externe financiering gevonden moet worden via onderzoeksopdrachten, internationale calls, doctoraatsonderzoek en dergelijke meer.

Ook voor EV INBO, blijft de relevantie voor het biodiversiteitsbeleid een fundamentele voorwaarde voor het verrichten van onderzoek. Het EV INBO voert opdrachten uit voor een breed spectrum aan klanten, zoals Vlaamse en lokale overheden, de FOD Wetenschapsbeleid (Belspo), universiteiten, natuur- en bosorganisaties, landbouw, jacht, visserij. Ook Europa is één van de geregelde opdrachtgevers, met in het recente verleden onder meer FP6-, FP7-, LifeWatch-, Horizon2020-, Interreg-, LIFE+-projecten. De via deze projecten opgebouwde internationale wetenschappelijke samenwerkingen versterken het imago van het INBO en laten het toe zijn netwerk te onderhouden en uit te breiden. Ze creëren kansen voor data-uitwisseling, het delen van ervaring en kennis, en de ontwikkeling van Europese monitoringfaciliteiten. Het EV INBO heeft ook de mogelijkheid om doctoraatsbursalen aan te trekken en (mee) te financieren voor het uitvoeren van vernieuwend wetenschappelijk onderzoek gericht op beleidsimplementatie. Jonge wetenschappers doen vaak hun eerste ervaring op in een project van het Eigen Vermogen, waarna ze hun carrière verder ontwikkelen bij het INBO zelf, bij andere agentschappen van de Vlaamse overheid of buitenlandse onderzoeksinstituten.

De via externe middelen gefinancierde EV INBO-medewerkers zijn volledig geïntegreerd in de ondersteunings- en onderzoeksteams van het INBO.

Het EV INBO oefent haar activiteiten uit onder de ISE Natuur en biodiversiteit (QF).

ISE F NATUUR EN BIODIVERSITEIT

Ontvangsten

Het overgedragen saldo bedraagt 3.956 keuro, het cijfer dat overeenkomt met de overdracht van het geschatte saldo van de BA 2021.

De begroting van de verkopen wordt voor 2022 momenteel geraamd op 1.773 keuro. Deze begroting is een prognose van de verwachte projectinkomsten in 2022. Ca. 67% van deze projectinkomsten zijn reeds vastgelegd. De overige 33% verwachten we nog binnen te halen met nieuwe projecten. Er zijn momenteel nog onderhandelingen voor nieuwe projecten lopend. Bovendien werden recent nog projectvoorstellen ingediend waarvan de

uitkomst nog niet bekend is. Ook zullen er in de loop van 2021 en 2022 nog nieuwe voorstellen worden geschreven en ingediend.

De ontvangen subsidies worden geraamd op 340 keuro. Dit bedrag is gebaseerd op de laatste stand van zaken van de vermindering die we zullen ontvangen op het betalen van bedrijfsvoorheffing in 2022, rekening houdend met de gekende arbeidscontracten bij EV INBO in 2022. Dit bedrag houdt een vermindering van 80% in op de bedrijfsvoorheffing van wetenschappelijk personeel.

De inkomstenoverdrachten of subsidies die we ontvangen van EU-instellingen (ESR code 39.10) begroten we voor BO 2022 op 991 keuro.

Vermits het EV INBO binnen de consolidatiekring valt, worden interrelaties met het FWO opgenomen onder ESR code 46.70. We zullen voor het SBO project S003017N, "Future floodplains: ecosystem services of floodplains under socio-ecological change", in 2022 77 keuro ontvangen van het FWO. Voor de projecten I000819N en I002021N, "Financiering van onderzoeksinfrastructuur", betreffende de internationale onderzoeksinfrastructuur "LifeWatch", zullen we in 2022 samen 499 keuro ontvangen van het FWO. Voor het project S006421N, "Spatio-temporal deep learning workflows for transforming remote sensing data into geo-indicators for environmental policy support", zullen we in 2022 90 keuro ontvangen van het FWO. En tenslotte zal het EV INBO in 2022 voor het project I001721N "DISSco Flanders" 67 keuro ontvangen.

Inkomstenoverdrachten of subsidies die we ontvangen van de federale overheid worden opgenomen onder ESR code 49.40. Onder deze inkomstenoverdrachten ressorteren voornamelijk de subsidies die we ontvangen van BELSPO. We begroten dit bedrag op 171 keuro voor BO 2022.

Uitgaven

Het EV INBO verwacht het boekjaar 2022 af te sluiten met een over te dragen saldo van 3.752 keuro (VEK). Er zal voor 204 keuro (VEK) ingeteerd worden op het overgedragen saldo, voor de investering in het BEN-project te Geraardsbergen. Deze intering was voorzien in begrotingsjaar 2021, maar zal door vertraging van de werken opschuiven naar begrotingsjaar 2022.

Het EV INBO heeft momenteel een expert internationale ontwikkeling, een administratief medewerker en een financieel-juridisch ondersteuner in dienst. Daarnaast zijn er wetenschappers en technici in dienst die project-gerelateerde taken uitoefenen. In deze laatste categorie kunnen wijzigingen optreden in functie van aflopende of nieuw binnengehaalde projecten. De loonkosten worden voor 2022 op 3.293 keuro geraamd. Deze begroting is gebaseerd op de reeds lopende of toegekende projecten voor 2022.

De begroting van de werkingskosten werd bepaald aan de hand van de reeds vastgelegde en verwachten verkopen in 2022.

Het Agentschap Facilitair Bedrijf (HFB) heeft in het kader van de acties binnen het klimaatfonds de twee INBO-kantoorgebouwen met labo's te Geraardsbergen, gelegen te Gaverstraat 4 en 35A, geselecteerd in het kader van het project "Energiezuinige verbouwing en deels herinrichten van twee kantoorgebouwen met labo's te Geraardsbergen". Die selectie was een beslissing van HFB, net zoals de volledige opvolging van het project wordt geleid door HFB. De vastlegging voor het BEN project werd reeds in voorafgaande begrotingsrondes en in de EV INBO-beheercommissie goedgekeurd. Vanuit het klimaatfonds worden voor dit project middelen ter beschikking gesteld, dit echter enkel specifiek voor de klimaat-gerelateerde maatregelen (70%). De overige niet-klimaat gerelateerde kosten (30%) worden gedragen door HFB en het EV INBO. Van die 30% draagt het EV INBO 18%, ofwel 5,4% van de totale kostprijs. Dit resulteerde in een eigen financiering die oorspronkelijk geraamd werd op 242 keuro. Deze raming is intussen opgelopen tot 470 keuro (VAK). Het volledige bedrag van de investering zal door het EV INBO (intering) gedragen worden. Deze intering werd opgenomen in de

verantwoordingsfiches van voorgaande begrotingsrondes, zijnde BA2019, BO en BA 2020 - 2021, die elk integraal werden goedgekeurd. Voor deze totale vastlegging hadden we verwacht dat er in 2020 266 keuro (VEK) van de werken gerealiseerd en betaald zou worden en de overige 204 keuro (VEK) in 2021. Tot op heden werd er echter nog maar 121 keuro van de werken gerealiseerd en betaald, nog eens 145 keuro zou tegen het eind van 2021 gerealiseerd en betaald worden. Het resterende saldo van 204 keuro (VEK) zal bijgevolg ten laste vallen van begrotingsjaar 2022. Dit bedrag zal in zijn totaliteit worden ingeteerd.

De begroting van de investeringsgoederen die in 2022 zullen aangekocht worden, wordt geraamd op 130 keuro. In deze raming werden o.a. de vernieuwing van laptops en IT-materiaal en de aankoop van meetapparatuur in het kader van verschillende projecten meegenomen.

De kredietverleningen worden begroot op 85 keuro (VEK) voor BO 2022. Dit bedrag is een inschatting van het verschil tussen de betaalde borgen (voor nieuwe projecten) en teruggestorte borgen (voor opgeleverde projecten). Voor de nieuwe verbintenissen die we aangaan in 2022 schatten we dat er 5 keuro (VAK) aan borgen zal betaald worden.

8.2.4. OVERIGE ENTITEITEN ONDER TOEZICHT

8.2.4.1. Vlaamse Landmaatschappij (VLM)

De juridische opzet, doelstellingen en taken van het agentschap VLM werden in deze BBT reeds besproken onder punt 2.2.4.1.

VLM oefent haar activiteiten uit onder ISE D Water, ISE N Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu, ISE G Plattelandsbeleid en ISE F Natuur en Biodiversiteit. De financiering van de werking van de VLM verloopt voornamelijk via het toelage-artikel QB0-1QCE2NY-IS. Dit artikel wordt in de begroting conform de instructies integraal toegewezen aan het grootste ISE binnen VLM: ISE N Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu. Voor de bespreking van de kredietevolutie van deze betrokken interne stroom naar VLM wordt verwezen naar de besprekingen van artikel QB0-1QCE2NY-IS. Hieronder worden enkel de kredieten besproken die onder ISE F Natuur en biodiversiteit ressorteren. Voor de VLM-kredieten binnen de andere ISE wordt verwezen naar de bespreking van de andere betrokken ISE in deze BBT.

ISE F NATUUR EN BIODIVERSITEIT

De middelen voor natuurinrichtingsprojecten worden maximaal toegewezen aan de realisatie van prioritaire Europese natuurdoelen in de projecten Berlarebroek, Wellemeersen, Schuddebeurze, Dijlevallei, Blankaart, Biscopveld, Torfbroek, Zwarte beek, Turnhouts Vennengebied, Vrieselhof, Zoerselbos, Liereman, Graafweide-Schupleer, Vijvercomplex Bokrijk-Kiewit en Kraenepoel.

De grondenbank Europese natuurdoelen wordt verder ingezet in functie van het realiseren van projecten op het terrein voor natuur en bos.

Met het flankerend beleid wordt ook de daling van de uitstoot van ammoniak door het landbouwbedrijf verder gestimuleerd, met als doel om zowel de natuurdoelen in Natura 2000 gebieden in goede staat van instandhouding te brengen als om de landbouwuitbating duurzaam te kunnen verderzetten.

Er worden hiertoe in de VLM begroting 24.828 keuro aan ontvangsten voorzien en 27.079 keuro aan uitgaven.

Vanuit de activiteiten van de grondenbanken wordt in 440 keuro ontvangsten voorzien ten gevolge het doorrekenen van kosten aan het ANB. Deze zijn er naar aanleiding van de implementatie van het nieuwe boekingschema voor de grondenbanken.

Vanuit de activiteiten van natuurinrichting wordt in 2 keuro ontvangsten uit pachten voorzien en vanuit de activiteiten van de grondenbanken in 136 keuro ontvangsten uit pachten.

Via begrotingsartikel QBX-3QCE2FY-IS, een toelage aan de VLM voor uitgaven in het kader van instandhoudingsdoelstellingen (IHD) en programmatische aanpak stikstof (PAS) wordt 4.470 keuro VAK en 2.870 keuro VEK voorzien. Dit artikel omvat het budget voor de uitvoering van een aantal maatregelen die zijn goedgekeurd in kader van het herstructureringsprogramma PAS – rode en oranje bedrijven. Meer concreet wordt het budget aangewend voor de uitbetaling van studies en vergoedingen bij de inzet van volgende maatregelen: bedrijfsverplaatsing, bedrijfsreconversie, bedrijfsbeëindiging en bedrijfsbegeleiding.

Via begrotingsartikel QD0-1QCE5FY-IS wordt vanuit het ANB via een toelage een vastleggingsmachtiging van 3.603 keuro voorzien en een VEK van 3.530 keuro wordt voorzien voor de afhandeling van investeringsprojecten inzake natuurinrichting.

Via begrotingsartikel QBX-3QCE2FY-IS, een toelage aan de VLM voor uitgaven in het kader van instandhoudingsdoelstellingen (IHD) en programmatische aanpak stikstof (PAS) wordt 8.920 keuro VAK en 8.000 keuro VEK voorzien. Dit artikel omvat het budget voor enerzijds de aankoop van ruilgronden voor landbouwers die worden getroffen door de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen en anderzijds de aankoop, inclusief de eventuele eigenaarstoelag en wijkersstimulus, van gronden en gebouwen in het kader van het herstructureringsprogramma PAS rode en oranje bedrijven.

Via begrotingsartikel QBX-3QCE2FY-IS wordt tevens voorzien in een VAK en VEK van 2.000 keuro voor grondverwerving voor grondenbank bosuitbreiding.

Er wordt voorzien in een opbrengst van 4.100 keuro ten gevolge van verkoop van grond aan het ANB in lopende grondenbankovereenkomsten en ten gevolge het uitoefenen van het voorkeurecht en de koopplichten in het kader van het Natuurdecreet. Deze zijn er naar aanleiding van de implementatie van het nieuwe boekingschema voor de grondenbanken.

De geraamde opbrengst uit de verkoop van gronden is 250 keuro.

Uit de opname van leningen voorziet de VLM 3.500 keuro. Deze zijn er naar aanleiding van de implementatie van het nieuwe boekingschema voor de grondenbanken en de natuurinrichting. Het betreft de bijdrage van ANB voor grondenbankwerking voor 1.650 keuro (grondenbank Natuurdoelen, grondenbank Vinderhoutse Bossen en grondenbank Sigma) en de bijdrage van het ANB voor het uitoefenen van het voorkeurecht en de koopplichten in het kader van het Natuurdecreet voor 1.850 keuro.

De uitgaven bestaan voor 2.870 keuro aan vergoedingen in bedrijfsbegeleiding in het kader van het flankerend beleid IHD-PAS.

Vanuit de VLM-werking wordt 280 keuro aan studies geraamd.

In de natuurinrichtingsactiviteiten wordt voor 930 keuro uitgaven aan studies geraamd, 8 keuro aan te betalen onroerende voorheffing, 2.836 keuro voor grondaankopen en 2.240 keuro voor water- en wegebouwkundige inrichtingswerken.

In de grondenbankactiviteiten wordt 12.600 keuro budget voorzien voor grondaankopen, 250 keuro voor vergoedingen flankerend beleid en 320 keuro voor grond gerelateerde werkings- en projectkosten. Er wordt tevens 150 keuro geraamd voor water- en wegebouwkundige inrichtingswerken. Er wordt 55 keuro voorzien voor te betalen onroerende voorheffing en 45 keuro voor doorrekening van opbrengsten aan het ANB. Deze laatste zijn er naar aanleiding van de implementatie van het nieuwe boekingschema voor de grondenbanken.

Aan aflossing van leningen voorziet de VLM 4.495 keuro. Het betreft ramingen ingevolge de voorziene overdracht van gronden en de voorziene afrekening van kosten en opbrengsten voortkomend uit de grondenbankovereenkomsten met het ANB. Deze zijn er naar aanleiding van de implementatie van het nieuwe boekingschema voor de grondenbanken.

9. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT PLATTELANDSBELEID

Dit ISE omvat de doelstellingen, taken en budgetten die verband houden met het beleidsveld Plattelandsbeleid.

De uitdagingen van het platteland situeren zich op verschillende domeinen zoals landschapsbeheer, klimaat, mobiliteit, dorpen, ... De uitdagingen van het platteland zijn bijgevolg interbestuurlijk en interdisciplinair.

9.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

SD 1. EEN SPECIFIEK PLATTELANDSBELEID DE PLATTELANDSUITDAGINGEN

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikel QBX-3QCE2GA-WT – EEN SPECIFIEK PLATTELANDSBELEID VOOR PLATTELANDSUITDAGINGEN. Om **versnippering van de plattelandsmiddelen te vermijden**, zet ik de Vlaamse middelen voor het plattelandsbeleid verder gericht in voor het realiseren van deze Vlaamse doelstellingen. Ik werk samen met de provincies om de visie op deze specifieke plattelandsthema's om te zetten in een concrete gebiedsgerichte werking.

Ik vertaal dit kader in overleg met de collega-ministers van de Vlaamse Regering in een nieuw **Vlaams Transversaal Plattelandsbeleidsplan** dat op een gestructureerde en transversale wijze uitvoering zal geven aan het Vlaamse plattelandsbeleid. Ik stem dit kader af op de Europese "**Long Term Vision for Rural Areas**" waarvoor ik samen met mijn collega, Hilde Crevits, de Vlaamse standpuntbepaling coördineer en het Strategisch Plan GLB.

OD 1. HET VLAAMS PLATTELANDSBELEID IS INGEBED IN HET EUROPESE PLATTELANDSBELEID

Voor de **plattelandsmaatregelen** in de overgangperiode 2021-2022 van het **PDPOIII** worden de nodige afspraken gemaakt via samenwerkingsovereenkomsten met de provinciale besturen. Ik bewaak een kwalitatieve en correcte uitvoering van de goedgekeurde projecten binnen de krijtlijnen van het Programma voor Plattelandsontwikkeling (PDPOIII).

Een deel van de middelen van het herstelfonds (EU-verordening 2020/2094) wordt aangewend om de gevolgen van de COVID-19 crisis voor het Vlaamse platteland op te vangen. Ik zet deze **bijkomende middelen in voor projecten die plattelandsgemeenschappen ondersteunen bij het herstel na de COVID-19-pandemie** door onder meer te investeren in groene ontmoetingsplekken, trage wegen, ontwikkeling van lokale voedselstrategieën en ondersteuning van de agrobiodiversiteit.

De keuze voor LEADER als plattelandsinterventie in het nieuwe Strategisch Plan GLB, leidt tot een gerichte inzet van de Europese, Vlaamse en provinciale middelen op het echte platteland en gaat versnippering tegen. De interventiefiche en de aanpak worden gestuurd door drie leidende principes: (1) de maatregelen moeten aanvullend zijn aan het bestaande beleid, (2) het versterken van de bottom-up aanpak met meer verantwoordelijkheid voor de Plaatselijke Groepen en (3) het bewaken van kwaliteit en innovatie in de opmaak en de realisatie van de lokale ontwikkelingsstrategieën. Gelet op het belang van de Lokale Ontwikkelingsstrategie (LOS), bied ik in 2022 de nodige ondersteuning aan betrokken plattelandsactoren bij de opmaak van de lokale ontwikkelingsstrategieën via thematische inspiratiesessies en studiedagen rond de drie vooropgestelde thema's ("Innovatieve en duurzame lokale landbouwproductie en -afzet, en valorisatie van biomassa-resten"; "Leefbare en levendige dorpen" en "Biodiversiteit en landschapskwaliteit").

OD 2. INNOVATIEF EN DUURZAAM ONDERNEMERSCHAP IN EEN CIRCULAIRE ECONOMIE

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikel QBX-3QCE2GY-IS - VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ (VLM).

De plattelandseconomie biedt kansen voor **lokale tewerkstelling en innovatieve toepassingen** voor landbouwbedrijven en kleine ondernemingen. Op het platteland zijn er kansen voor een innovatief ondernemerschap dat aan de slag gaat met voedsel en biomassa en tegelijkertijd inspeelt op ruimtelijke ontwikkelingen en landschapskwaliteit. Ze spelen hierbij in op verbreding en circulariteit en nieuwe bio-economie toepassingen.

Het **valoriseren van biomassastromen uit landschap-, natuur- en bosbeheer** uit de private en publieke sector in Vlaanderen wordt ook in 2022 geïnspireerd door intervisie- en leermomenten voor beleidsactoren en uitvoerders te organiseren.

De productie van lokaal voedsel in een kwaliteitsvolle multifunctionele omgeving wordt gestimuleerd door het aanspreekpunt van de Vlaamse Vereniging voor Steden en Gemeenten (VVSG) dat expertise en ondersteuning over lokale voedselstrategieën bij lokale besturen bevordert. Het Open Ruimte programma Voedsellandschappen wordt verder uitgerold.

OD 3. LEEFBARE EN LEVENDIGE DORPEN, VERBONDEN MET ELKAAR EN MET HET PLATTELAND

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikel QBX-3QCE2GY-IS - VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ (VLM).

Ter voorbereiding van de nieuwe lokale ontwikkelingsstrategieën voor het volgende LEADER-programma, laat ik een studie uitvoeren die het innovatieve karakter van dorpshuizen in Vlaanderen evalueert en vergelijkt met soortgelijke projecten uit andere programma's en landen. Met een verderzetting van de LEADER-aanpak kunnen lokale groepen nieuwe inspirerende projecten voor onder meer de leefbaarheid van dorpen uitvoeren. Hierbij sluit ik ook aan bij het EU-concept van "slimme dorpen".

Daarnaast worden de **sociale cohesie en dorpsparticipatie** versterkt door de ondersteuning van de projectoproep 'Buurten op de Buiten' van de Koning Boudewijnstichting en de VLM voor kleinschalige omgevingsprojecten.

De nieuwe oproep voor de realisatie van volkstuinten en volkstuinparken wordt gelanceerd. Hiermee geef ik invulling aan diverse behoeften zoals lokaal voedsel, nabij groen, sociale interactie en zinvolle activiteit in de buitenruimte.

OD 4. LANDSCHAPSKWALITEIT EN -ONDERHOUD

Deze doelstelling is gelinkt aan begrotingsartikel QBX-3QCE2GY-IS - VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ (VLM).

De open ruimte en het platteland in Vlaanderen zorgen voor heel wat essentiële maatschappelijke functies en zijn van belang voor het fysiek en psychisch welzijn van alle Vlamingen. Zowel bij de plattelandsbewoner als de stedeling groeit het bewustzijn over het belang van een kwaliteitsvol platteland. Sinds de coronacrisis is de Vlaming zich meer bewust van de multifunctionaliteit en meerwaarde van het platteland voor ieders gezondheid. **Daarom zal ik het ruime publiek blijven sensibiliseren over een kwaliteitsvol platteland en open ruimte.**

Via de **Open Ruimte programmawerking wordt het kader voor Landschapsparken in Vlaanderen in afstemming met de Nationale Parken Vlaanderen, verder scherp gesteld in 2022.** Na selectie van de kandidaten kunnen ze met begeleiding een strategisch plan voor hun gebied uitwerken met het oog op de aanduiding als

landschapspark. Ik voorzie de selectie en inhoudelijke begeleiding van de geselecteerde kandidaten tot 2023, de decretale verankering van de Landschapsparken verloopt parallel.

9.2. BUDGETTAIR KADER

Onder dit ISE Plattelandsbeleid vallen alle taken, doelstellingen en budgetten die verband houden met het beleidsveld Plattelandsbeleid.

De beleidskredieten onder dit ISE hebben in hoofdzaak betrekking op:

- cofinanciering Vlaams Gewest voor plattelandsprojecten en leedergroepen ingevolge het plattelandsontwikkelingsprogramma voor Vlaanderen 2014 - 2020;
- subsidies platteland Plus;
- de werking van de VLM inzake plattelandsbeleid (inclusief lonen);
- de beleidsondersteunende werking van de VLM inzake plattelandsbeleid (met inbegrip van projectsubsidies).

Enkel VLM is als entiteit actief op het vlak van de ISE Plattelandsbeleid.

Onder dit luik Budgettair kader is het de bedoeling dat het totaal van alle kredieten uit de algemene middelen- en uitgavenbegroting besproken wordt dat wordt toegewezen aan de betrokken ISE. In het geval van ISE Plattelandsbeleid zijn er echter enkel uitgavenkredieten voorzien op de DAB Minafonds. Deze worden verder besproken onder punt 9.2.2.

9.2.1. DEPARTEMENT EN IVA'S ZONDER RECHTSPERSOONLIJKHEID (EXCL. DAB'S)

Niet van toepassing.

9.2.2. DAB MINAFONDS

ONTVANGSTENARTIKELEN

Niet van toepassing.

UITGAVENARTIKELEN

QBX-3QCE2GA-WT – EEN SPECIFIEK PLATTELANDSBELEID VOOR PLATTELANDSUITDAGINGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit artikel worden de cofinanciering van het Vlaams Gewest voor plattelandsprojecten en leedergroepen ingevolge het plattelands-ontwikkelingsprogramma voor Vlaanderen, projectsubsidies in het kader van het geïntegreerd plattelandsbeleid voor Vlaanderen en Platteland Plus gefinancierd.

De middelen van dit begrotingsartikel worden in 2022 voor PDPO III en Platteland Plus projecten gebruikt.

Kredietevolutive:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	3.241	1.330
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	483
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2022	3.241	1.813

**Inhoudelijke
toelichting
kredietevolutive:**

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van QBX-3QCE2ZZ-OV		483	Bijstelling VEK na analyse vereffeningskalender met compensatie op het saldo van het MINAfonds.
TOTAAL		483	

QBX-3QCE2GY-IS – VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ (VLM)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel ontvangt de VLM een aanvullende toelage vanuit de DAB MINAfonds voor de financiering van het plattelandsbeleid.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	701	701
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2022	701	701

Inhoudelijke toelichting:

Geen wijzigingen t.o.v. BA 2021.

Voor de verdere bespreking van interne stromen wordt generiek verwezen naar de bespreking van

de begroting van de betrokken Vlaamse rechtspersoon.

9.2.3. OVERIGE ENTITEITEN ONDER GEZAG

Niet van toepassing.

9.2.4. OVERIGE ENTITEITEN ONDER TOEZICHT

9.2.4.1. Vlaamse Landmaatschappij (VLM)

De juridische opzet, doelstellingen en taken van het agentschap VLM werden in deze BBT reeds besproken onder punt 2.2.4.1.

VLM oefent haar activiteiten uit onder ISE D Water, ISE N Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu, ISE G Plattelandsbeleid en ISE F Natuur en Biodiversiteit. De financiering van de werking van de VLM verloopt voornamelijk via het toelage-artikel QB0-1QCE2NY-IS. Dit artikel wordt in de begroting conform de instructies integraal toegewezen aan het grootste ISE binnen VLM: ISE N Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu. Voor de bespreking van de kredietevolutie van deze interne stroom naar VLM wordt verwezen naar de besprekingen van artikel QB0-1QCE2NY-IS. Hieronder worden enkel de kredieten besproken die onder ISE G Plattelandsbeleid ressorteren. Voor de VLM-kredieten binnen de andere ISE wordt verwezen naar de bespreking van de andere betrokken ISE in deze BBT.

ISE G PLATTELANDSBELEID

Om versnippering van de plattelandsmiddelen te vermijden, worden deze middelen voor het realiseren van de prioritaire Vlaamse plattelandsdoelstellingen ingezet. De sociale cohesie en dorpsparticipatie worden versterkt door de ondersteuning van de projectoproep 'Buurten op de Buiten' van de Koning Boudewijnstichting en de VLM voor kleinschalige omgevingsprojecten. Een nieuwe oproep voor de realisatie van volkstuinten en

volkstuintuinen wordt gelanceerd. Hiermee wordt invulling gegeven aan diverse behoeften zoals lokaal voedsel, nabij groen, sociale interactie en zinvolle activiteit in de buitenruimte.

Voor de plattelandsmaatregelen in de overgangperiode 2021-2022 van het PDPO III worden de nodige afspraken gemaakt via samenwerkingsovereenkomsten met de provinciale besturen. Een deel van de middelen van het herstelfonds (EU-verordening 2020/2094) wordt aangewend om de gevolgen van de COVID-19 crisis voor het Vlaamse platteland op te vangen. Deze bijkomende middelen worden aangewend voor projecten die plattelandsgemeenschappen ondersteunen bij het herstel na de COVID-19-pandemie, door onder meer te investeren in groene ontmoetingsplekken, trage wegen, ontwikkeling van lokale voedselstrategieën en ondersteuning van de agrobiodiversiteit.

De keuze voor LEADER als plattelandsinterventie in het nieuwe Strategisch Plan GLB leidt tot een gerichte inzet van de Europese, Vlaamse en provinciale middelen op het echte platteland en gaat versnippering tegen. Gelet op het belang van de Lokale Ontwikkelingsstrategie (LOS), zal de VLM de nodige ondersteuning bieden aan betrokken plattelandsactoren bij de opmaak van de lokale ontwikkelingsstrategieën via thematische inspiratiesessies en studiedagen rond de drie vooropgestelde thema's ("Innovatieve en duurzame lokale landbouwproductie en -afzet, en valorisatie van biomassa-resten"; "Leefbare en levendige dorpen" en "Biodiversiteit en landschapskwaliteit").

Voor deze uitdagingen van het plattelandsbeleid worden in de VLM begroting 701 keuro aan ontvangsten voorzien en 670 keuro aan uitgaven.

Via begrotingsartikel QBX-3QCE2GY-IS wordt in een toelage voorzien voor uitgaven in het kader van het plattelandsbeleid van 701 keuro VAK en VEK.

Er worden 100 keuro keuro aan studie-uitgaven voorzien, 420 keuro aan subsidies voor vzw's en 150 keuro aan subsidies voor gemeenten.

V. APPARAATSKREDIETEN EN BEGROTINGSPROGRAMMA'S ZONDER BELEIDSVELD

De apparaatskredieten die onder programma QA ingezet worden voor de activiteiten binnen het beleidsveld Omgeving en Natuur worden hier besproken.

TOTAAL APPARAATSKREDIETEN – BBT OMGEVING EN NATUUR

(duizend euro)

	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA 2021	1.884	376	0	122.886	122.826
Bijstelling BO 2022	586	0	0	2.187	2.187
BO 2022	2.470	376	0	125.073	125.013

PROGRAMMA QA – QB0 – DEPARTEMENT OMGEVING DEEL OMGEVING EN NATUUR (*exclusief deel BBT Dierenwelzijn)

(duizend euro)

	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA 2021	100	376	0	66.970*	66.970*
Bijstelling BO 2022	0	0	0	907*	907*
BO 2022	100	376	0	67.877*	67.877*

PROGRAMMA QA – QC0 – INSTITUUT VOOR NATUUR EN BOSONDERZOEK

(duizend euro)

	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA 2021	1.784	0	0	15.436	15.376
Bijstelling BO 2022	586	0	0	733	753
BO 2022	2.370	0	0	16.169	16.129

PROGRAMMA QA – QD0 – AGENTSCHAP VOOR NATUUR EN BOS

(duizend euro)

	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA 2021	0	0	0	40.480	40.480
Bijstelling BO 2022	0	0	0	547	547
BO 2022	0	0	0	41.027	41.027

Binnen het beleidsveld Omgeving en Natuur zijn er 3 entiteiten actief met kredieten binnen het apparaatsprogramma QA van het beleidsdomein Omgeving: INBO, ANB en het Departement Omgeving.

De apparaatskredieten van ANB en INBO worden volledig meegenomen in bovenstaande tabel. Aangezien het departement Omgeving ook actief is binnen 3 andere beleidsvelden (Energie, Klimaat, Dierenwelzijn) worden in de bovenstaande tabel enkel de apparaatskredieten die worden ingezet voor het beleidsveld Omgeving en Natuur opgenomen.

In wat volgt, worden de apparaatskredieten onder beheer van het departement Omgeving, ANB en INBO meer in detail besproken.

1. Departement Omgeving

ONTVANGSTENARTIKELEN

QB0-9QAEAZZ-OW - ONTVANGSTEN WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Er worden kleine diverse ontvangsten geboekt op dit artikel. Concreet zal het bijvoorbeeld gaan over ontvangsten uit ad hoc verkopen en terugbetalingen die te linken zijn aan de apparaatsbudgetten van het Departement Omgeving.

Kredietevolutive:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2021	100	0	0
Bijstelling BO 2022	0	0	0
BO 2022	100	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutive:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA 2021.

QB0-9QAETZZ-OW - ONTVANGSTEN WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel omvat, naast terugvorderingen bij de huidige werkgevers van personeelsleden van het Departement Omgeving met verlof voor opdracht, de loonbijdragen vanuit de EU in het kader van de cofinanciering van Europese projecten van het departement Omgeving.

Kredietevolutive:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2021	0	376	0
Bijstelling BO 2022	0	0	0
BO 2022	0	376	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutive:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA 2021.

UITGAVENARTIKELEN

QB0-1QAX2ZW-IS – SAR RUIMTELIJKE ORDENING

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel verloopt de financiering van de dotatie van het Departement Omgeving aan de strategische adviesraad voor Ruimtelijke Ordening (en Onroerend Erfgoed), en dit ter financiering van de loon- en werkingskosten.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	383	383
<i>Index</i>	6	6
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2022	389	389

Inhoudelijke toelichting:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA2021.

QB0-1QAE2ZY-IS – SAR MINARAAD

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel verloopt de dotatie van het departement Omgeving aan de strategische adviesraad Minaraad, en dit ter financiering van de loon- en werkingskosten. Zo'n 80% van de dotatie gaat naar personeelskosten.

Een groot deel van de werkingskosten gaat naar de huur van de ruimte in het Herman Teirlinckgebouw, de exploitatie en onderhoud van ICT en de website en naar het organiseren van studiedagen en evenementen.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	1.156	1.156
<i>Index</i>	17	17
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	- 1	- 1
BO 2022	1.172	1.172

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
----------------------	-----	-----	-------------

Generieke besparingsmaatregel op de apparaatsmiddelen (-1%)	-1	-1	Het budget wordt verminderd met 1 keuro als gevolg van de opstap 2022 van de generieke besparing op de werkingskredieten van het apparaat van de Vlaamse Overheid.
TOTAAL	-1	-1	

QB0-1QAX2ZZ-LO – LONEN

Vanuit dit budget worden de personeelsuitgaven van het Departement Omgeving gefinancierd.

Het totaal voorziene budget op dit artikel bedraagt 60.490 keuro VAK en VEK bij BO 2021. Een deel van dit budget is dus bestemd voor uitgaven binnen beleidsvelden die buiten de scope van deze voorliggende BBT vallen, en deze uitgaven (2.511 keuro) worden zodoende besproken binnen het luik V. Apparaatskredieten van de BBT voor het beleidsveld Dierenwelzijn.

In de volgende tabel wordt dus enkel het budget* gegeven dat ingezet wordt binnen het beleidsveld Omgeving en natuur.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	57.106*	57.106*
<i>Index</i>	1.185	1.185
<i>Compensaties</i>	87	87
<i>Andere bijstellingen</i>	-312	-312
BO 2022	58.066*	58.066*

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van SA0-1SAX2ZZ-LO	87	87	Overdracht van een projectleider van de Bouwmeesterscan van DKBUZA naar het Departement Omgeving.
TOTAAL	87	87	

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Opstap 2022 van de opgelegde koppenbesparing 2020-2024	-312	-312	Het budget wordt verminderd met 312 keuro als gevolg van de opstap 2022 van de generieke besparing op de personeelskredieten van de Vlaamse Overheid.

TOTAAL	-312	-312	
---------------	-------------	-------------	--

QB0-1QAX4ZZ-LO – LONEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van het Fonds voor de uitvoering van EU-projecten. Vanuit dit begrotingsfonds worden de lonen betaald van de personeelsleden die ingezet worden ter uitvoering van door de EU gefinancierde projecten. Dit uitgavenartikel is gelinkt aan ontvangstenartikel QB0-9QAETZZ-OW.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	376	376
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2022	376	376

Inhoudelijke toelichting:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA2021.

QB0-1QAX2ZZ-WT – WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit budget worden de algemene apparaatskosten van het Departement Omgeving gefinancierd. Het totaal voorziene budget op dit artikel bedraagt 7.874 keuro VAK en VEK bij BO 2022. Een deel van dit budget is dus bestemd voor uitgaven binnen beleidsvelden die buiten de scope van deze voorliggende BBT vallen, en deze uitgaven worden zodoende besproken binnen het luik V. Apparaatskredieten van de BBT voor het beleidsveld Dierenwelzijn (228 keuro).

In de volgende tabel wordt dus enkel het budget* besproken dat ingezet wordt binnen het beleidsveld Omgeving en natuur.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	7.721*	7.721*
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	9	9
<i>Andere bijstellingen</i>	-84	-84
BO 2022	7.646*	7.646*

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van QE0-1QAE2ZZ-WT	110	110	Terugdraai eenmalige compensatie voor personeelsoverdracht 2021 naar VEKA (rugzak)
Van QB0-1QCE2DW-IS	7	7	Terugdraai eenmalige compensatie voor personeelsoverdracht 2021 naar VMM (rugzak)
Naar QB0-1QCE2NB-WT	-117	-117	Compensatie ter versterking van de uitvoeringsgerichte onderzoeksbudgetten bij afdeling GOP
Van SA0-1SAX2ZZ-LO	9	9	Compensatie ikv. overdracht projectleider Bouwmeester-scan vanuit DKBUZA.
TOTAAL	9	9	

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Generieke besparingsmaatregel op de apparaatsmiddelen (-1%)	-84	-84	Het budget wordt verminderd met 84 keuro als gevolg van de opstap 2022 van de generieke besparing op de werkingskredieten van het apparaat van de Vlaamse Overheid.
TOTAAL	-84	-84	

2. Instituut voor Natuur en Bosonderzoek (INBO)

ONTVANGSTENARTIKELEN

QC0-9QAEAZZ-OW - ONTVANGSTEN WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel werd opgenomen om tegemoet te komen aan de normen aangaande de boekhoudkundige verwerking van de niet doorgestorte bedrijfsvoorheffing voor kenniswerkers.

Kredietevolutive:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2021	1.784	0	0
Bijstelling BO 2022	586	0	0
BO 2022	2.370	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevoluitie:

In 2020 en 2021 werden nog een heel aantal extra profielen die wetenschappelijk werk uitvoeren, opgenomen in de lijst met personeelsleden waarvoor we een recuperatie ontvangen. Na een actualisatie van alle gegevens en parameters wordt de totale niet doorgestorte bedrijfsvoorheffing voor kenniswerkers bij het INBO in 2022 geraamd op 2.370 keuro.

UITGAVENARTIKELN

QC0-1QAE2ZZ-LO – LONEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Met de kredieten op dit begrotingsartikel worden de salarissen en de sociale lasten betaald van de personeelsleden in dienst bij het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO).

Kredietevoluitie: (duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	13.500	13.500
<i>Index</i>	270	270
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	482	482
BO 2022	14.252	14.252

Inhoudelijke toelichting kredietevoluities:

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Actualisatie niet doorgestorte bedrijfsvoorheffing voor kenniswerkers	586	586	In 2020 en 2021 werden nog heel aantal extra profielen die wetenschappelijk werk uitvoeren, opgenomen in de lijst met personeelsleden waarvoor we een recuperatie ontvangen. Na een actualisatie van alle gegevens en parameters wordt de totale niet doorgestorte bedrijfsvoorheffing voor kenniswerkers bij het INBO in 2022 586 keuro VAK en VEK hoger geraamd t.o.v. BA 2021.
Opstap 2022 van de opgelegde koppenbesparing 2020-2024	-104	-104	Het budget wordt verminderd met 104 keuro als gevolg van de opstap 2022 van de generieke besparing op de personeelskredieten van de Vlaamse Overheid.
TOTAAL	482	482	

QC0-1QAE2ZZ-WT – WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit artikel worden de algemene werkings- en investeringsuitgaven van het INBO gefinancierd.

Kredietevolutie:**(duizend euro)**

	VAK	VEK
BA 2021	1.936	1.876
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	20
<i>Andere bijstellingen</i>	- 19	- 19
BO 2022	1.917	1.877

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:**(duizend euro)**

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van QC0-1QCE2FF-WT	0	20	Er wordt 20 keuro VEK gecompenseerd na analyse van de vereffeningskalender.
TOTAAL	0	20	

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Generieke besparingsmaatregel op de apparaatsmiddelen (-1%)	-19	-19	Het budget wordt verminderd met 19 keuro ingevolge de opstap 2022 van de generieke besparing op de werkingskredieten van het apparaat van de Vlaamse Overheid.
TOTAAL	-19	-19	

3. Agentschap voor natuur en bos (ANB)

ONTVANGSTENARTIKELEN

Niet van toepassing.

UITGAVENARTIKELEN

QD0-1QAE2ZZ-LO – LONEN**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Op dit begrotingsartikel worden de lonen, een aantal toelagen en vergoedingen en het woon-werkverkeer van de personeelsleden van het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) aangerekend.

Vanaf 2021 volgt het Departement FB een nieuwe generieke werkwijze voor projecten met EU-financiering. Vanaf 2021 worden de loonuitgaven in het kader van EU-cofinanciering eveneens via dit algemene loonartikel ingeschreven.

Kredietevolutie:**(duizend euro)**

VAK	VEK
-----	-----

BA 2021	36.480	36.480
<i>Index</i>	730	730
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	- 492	- 492
BO 2022	36.718	36.718

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Opstap 2022 van de opgelegde koppenbesparing 2020-2024	-364	-364	Het budget wordt verminderd met 364 keuro als gevolg van de opstap 2022 van de generieke besparing op de loonkredieten van het apparaat van de Vlaamse Overheid.
Bijstelling budget EU gefinancierde projecten	-128	-128	Het budget wordt aangepast ifv. extra verwachte ontvangsten ikv. EU-projecten.
TOTAAL	- 492	- 492	

QD0-1QAE4ZZ-LO – LONEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit begrotingsartikel worden de lonen, een aantal toelagen en vergoedingen en het woon-werkverkeer van de personeelsleden van het Agentschap voor Natuur en Bos aangerekend die werken op projecten die gefinancierd worden door Europese subsidies.

Vanaf 2021 volgt het Departement FB een nieuwe generieke werkwijze voor projecten met EU-financiering. Vanaf 2021 worden de loonuitgaven in het kader van EU-cofinanciering via het algemene uitgavenartikel QD0-1QAE2ZZ-LO ingeschreven.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2021	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	349	349
BO 2022	349	349

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:**(duizend euro)**

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Bijstelling budget EU gefinancierde projecten	349	349	Het budget wordt aangepast ifv. de ramingen voor de loonkosten van de EU-projecten.
TOTAAL	349	349	

QD0-1QAE2ZZ-WT – WERKING EN TOELAGEN**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Dit begrotingsartikel wordt aangewend voor de financiering van de algemene werkings- en investeringskosten van Natuur en Bos. Dit omvat onder andere kosten voor investeringskosten zoals meubilair en IT-infrastructuur en werkingskosten zoals kosten voor vorming, energie en telefonie.

Kredietevolutie:**(duizend euro)**

	VAK	VEK
BA 2021	4.000	4.000
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	- 40	- 40
BO 2022	3.960	3.960

Inhoudelijke toelichting kredietevoluties:**(duizend euro)**

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Vanuit SH0-1SKA2SA-WT	5	5	Compensatie ikv. niet gebruik E-delta
Naar CB0-1CBX2AC-PR	-5	-5	Afroming ikv. Actieplan Energie-Efficiëntie
TOTAAL	0	0	

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Generieke besparingsmaatregel op de apparaatsmiddelen (-1%)	-40	-40	Het budget wordt verminderd met 40 keuro als gevolg van de opstap 2022 van de generieke besparing op de werkingskredieten van het apparaat van de Vlaamse Overheid.
TOTAAL	-40	-40	

VI. LIJST MET AFKORTINGEN

AO	Algemene ontvangsten
ANB	Agentschap voor Natuur en Bos
BA	Begrotingsaanpassing
BBT	Beleids- en begrotingstoelichting
BCF	Bossencompensatiefonds
BELSPO	Belgian Federal Science Policy Office
BEN	Bijna-energieneutraal
BO	Begrotingsopmaak
BRV	Beleidsplan Ruimte Vlaanderen
BVR	Besluit Vlaamse Regering
CE	Circulaire economie
CIW	Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid
DAB	Dienst met afzonderlijk beheer
DAC	Derde arbeidscircuit
DOV	Databank Ondergrond Vlaanderen
EMAV	Emissiemodel ammoniak Vlaanderen
EU	Europese Unie
EV	Eigen vermogen
ESR	Europees stelsel van nationale en regionale rekeningen
GLB	Gemeenschappelijk landbouwbeleid
GRUP	gewestelijk ruimte-uitvoeringsplan
HFB	Agentschap Facilitair Bedrijf
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
IHD	Instandhoudingsdoelstelling
ILVO	Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek
INBO	Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek
ISE	Inhoudelijk structuurelement
IV	Informatie Vlaanderen
IVA	Intern verzelfstandigd agentschap
IVC	Interregionale Verpakkingscommissie
LIFE	L'Instrument Financier pour l'Environnement

LO	Leningsopbrengsten
LSO	Linkerscheldeoever
MAP	Mestactieplan
MOW	Mobiliteit en Openbare Werken
MVG	Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
NARA	Natuurrapport Vlaanderen
NBR	Netto beleidsruimte
NEHAP	National Environment and Health Action Plan
NV	naamloze vennootschap
OIS	omgevingsmanagementinformatiesysteem
OVAM	Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij
PAS	Programmatische aanpak stikstof
PDPO	Vlaams programmadocument voor plattelandontwikkeling
RSO	Rechterscheldeoever
RZWI	Rioolwaterzuiveringsinstallaties
SGBP	stroomgebiedbeheerplan
TO	toegewezen ontvangsten
T.OP	territoriaal ontwikkelingsprogramma
UNEP	United Nations Environment Programme
VAC	Vlaams administratief centrum
VAK	vastleggingskrediet
VCO	Vlaamse Codex Overheidsfinanciën
VEK	Vereffeningskrediet
VITO	Vlaams Instituut voor Technologisch Onderzoek

VLAAMSE PARKEN

We gebruiken de term Vlaamse Parken als verzamelnaam voor diverse erkende parkstatuten zoals Nationale Parken, Landschapsparken maar ook de UNESCO-gebiedserkenningen zoals Natuurlijk Werelderfgoed, Geoparken en Biosfeergebieden. Het gaat dus om gebiedserkenningen van een zekere schaal die aan een bepaalde kwaliteitsgarantie voldoen. VLABEL Vlaamse Belastingdienst

VLABOTEX	Vlaams Bodemsaneringsfonds voor de Textielverzorging
VLACO	Vlaamse Compostorganisatie
VLAREBO	Vlaams reglement betreffende de bodemsanering
VLAREL	Vlaams reglement inzake erkenningen met betrekking tot het leefmilieu

VLAREM	Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning
VLAREMA	Vlaams reglement betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen
VLM	Vlaamse Landmaatschappij
VMH	Vlaamse Milieuholding
VMM	Vlaamse Milieumaatschappij
VVSG	Vlaamse Vereniging voor Steden en Gemeenten
VZW	vereniging zonder winstoogmerk
WRF	World Resources Forum

VII. BIJLAGE 'OVERZICHT BELEIDS- EN REGELGEVINGSINITIATIEVEN'

Titel van initiatief	Betrokken regelgeving	Beleidsdoelstellingen BBT 2022
ANB		
Vereenvoudigen planmatige omkadering van het natuurbehoud – nieuwe aanpak managementplannen.	- Decreet betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu - BVR tot vaststelling van nadere regels ter uitvoering van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu	
Voorstel tot aanpassing jachtwetgeving met het oog op een efficiënter grofwildbeheer, en in het bijzonder om de maatschappelijke schaderisico's van wild zwijn optimaal te beheersen	Decreet jachtdecreet	ISE Natuur en biodiversiteit SD 2. Doeltreffend soortenbeleid en -beheer
Wettelijk kader Vlaamse Parken	Nieuw decreet en BVR	SD 1. Een netto toename aan natuur en bos met hoge kwaliteit, overal en dichtbij voor iedereen OD 3. Natuur overal – door verweving en verbinding, door blauwgroene netwerken en ecosysteemdiensten
Departement		
Instrumentendecreet		ISE Thema-overschrijdend instrumentarium omgeving SD 1. Naar een samenhangend omgevingsinstrumentarium OD 4. Financiering van het omgevingsbeleid
Wijziging omgevingsvergunningendecreet (+ uitvoeringsbesluiten)	Omgevingsvergunningendecreet	ISE Thema-overschrijdend instrumentarium omgeving SD 1. Naar een samenhangend omgevingsinstrumentarium OD 5. De omgevingsvergunning vereenvoudigen
: woonreservegebieden	VCRO	ISE Ruimte en milieu SD 3. Bouwshift realiseren OD 1. Slim ruimtegebruik op de juiste plaats
Herwerking typevoorschriften	BVR 11 april 2008 tot vaststelling van de nadere regels met betrekking tot de vorm en de inhoud van de ruimtelijke uitvoeringsplannen	ISE Ruimte en milieu SD 3. Bouwshift realiseren OD 1. Slim ruimtegebruik op de juiste plaats ISE Thema-overschrijdend instrumentarium omgeving SD 1. Naar een samenhangend omgevingsinstrumentarium OD 2. Een coherent instrumentenpakket dat geïntegreerd wordt ingezet
BVR's aanduiding als watergevoelig openruimtegebied	- VCRO - BVR 15 juni 2018 houdende nadere regels voor de aanduiding van watergevoelige openruimtegebieden	ISE Ruimte en milieu SD 3. Bouwshift realiseren OD 1. Slim ruimtegebruik op de juiste plaats

Aanpassing regelgeving in functie van omgevingsbesluitvorming	Nieuw	ISE Ruimte en milieu SD 3. Bouwshift realiseren OD 2. Ondersteunende regelgeving en innovatie aanpak ISE Thema-overschrijdend instrumentarium omgeving SD 1. Naar een samenhangend omgevingsinstrumentarium OD 6. Een meer geïntegreerde en maatgerichte omgevingsbesluitvorming
Oprichting BRV-fonds		ISE Thema-overschrijdend instrumentarium omgeving SD 1. Naar een samenhangend omgevingsinstrumentarium OD 3. Bundeling van middelen die realisatie op terrein verzekeren via het BRV-fonds EN OD 4. Financiering van het omgevingsbeleid
Handhaving: Compliance promotion: decretale verankering		ISE Thema-overschrijdend instrumentarium SD 2. Handhaving als sluitstuk van een slagkrachtig omgevingsbeleid OD 2. Neerzetten van een innovatieve omgevingshandhaving
Handhaving: VCRO wijziging: Historisch passief	VCRO	ISE Thema-overschrijdend instrumentarium SD 2. Handhaving als sluitstuk van een slagkrachtig omgevingsbeleid OD 6. Wegwerken van het historisch passief via advies van de Hoge Raad voor het Handhavingsuitvoering
Handhaving: Rechtsgrond voor innovatieve handhavingstools (remote sensing-technieken voor toezicht)		ISE Thema-overschrijdend instrumentarium SD 2. Handhaving als sluitstuk van een slagkrachtig omgevingsbeleid OD 2. Neerzetten van een innovatieve omgevingshandhaving
Aanpassen regelgeving in functie van Programmatorische Aanpak Stikstof (PAS)		ISE Thema-overschrijdend instrumentarium omgeving SD 1. Naar een samenhangend omgevingsinstrumentarium OD 11. Herzien en vereenvoudigen van de omgevingsreglementering ISE Lucht SD 1. We gaan voor zuivere lucht OD 7. Emissies in de industrie en landbouw verminderen
Handhaving: Financiering lokale overheden inkomsten HH		ISE Thema-overschrijdend instrumentarium SD 2. Handhaving als sluitstuk van een slagkrachtig omgevingsbeleid OD 4. Inzetten op een transparante en oplossingsgerichte omgevingshandhaving
VLAREM II-besluit ter herziening van milieuregelgeving voor veeteelt ihkv het PAS-beleid	Vlarem II	Invoering van de verplichte elektronische monitoring van nieuwe en bestaande luchtwassers bij varkens- en pluimveestallen en onderzoek of het minimum rendement van nieuwe luchtwassers kan verhoogd worden ISE Lucht SD 1. We gaan voor zuivere lucht

		OD 7. Emissies in de industrie en landbouw verminderen
VLAREM II besluit ihkv de Blue Deal (2.6. Water uit bronbemaling maximaal hergebruiken)	Vlarem II	ISE Thema-overschrijdend instrumentarium omgeving SD 1. Naar een samenhangend omgevingsinstrumentarium OD 11. Herzien en vereenvoudigen van de omgevingsreglementering
VLAREM II-besluit tot actualisering en vereenvoudiging van de codes van goede praktijk inzake bouw en controle van vaste houders voor brandbare vloeistoffen en gevaarlijke producten	Vlarem II	ISE Thema-overschrijdend instrumentarium omgeving SD 1. Naar een samenhangend omgevingsinstrumentarium OD 11. Herzien en vereenvoudigen van de omgevingsreglementering
Modernisering milieueffectrapportage	- DABM - plan-m.e.r.-besluit - OVD - OVB - project-m.e.r.-besluit	1. Overkoepelende strategische omgevingsdoelstellingen SD 5. Vereenvoudiging van procedures ISE Thema-overschrijdend instrumentarium omgeving SD 1. Naar een samenhangend omgevingsinstrumentarium OD 10. Inzetten op een vereenvoudigde en kwalitatieve milieueffectrapportage
Heroriëntering van het omgevingssubsidiebeleid - aanscherping van het subsidiekader voor milieu- en natuurverenigingen voor, gericht op een meer impactgerichte werking en realisatie van de Vlaamse omgevingsdoelstellingen - substantiële decretale verankering van alle subsidiesystemen		1. Overkoepelende strategische omgevingsdoelstellingen SD 1. Een omgevingsbeleid voor en met betrokkenheid van burger en maatschappij, met het oog op het verhogen van het maatschappelijk draagvlak
Wijziging van het besluit complexe projecten ter vereenvoudiging van bepaalde procedurestappen	BVR van 12 december 2014 tot uitvoering van het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten	1. Overkoepelende strategische omgevingsdoelstellingen SD 5. Vereenvoudiging van procedures
Wijziging Toegankelijkheidsverordening	BVR 5 juni 2009 tot vaststelling van een gewestelijke stedenbouwkundige verordening betreffende toegankelijkheid	ISE Ruimte en milieu SD 3. Bouwshift realiseren OD 3. De omgevingskwaliteit geïntegreerd en innovatief verbeteren
Hervorming van de regelgeving, de processen en procedures voor de registratie van leegstaande en/of verwaarloosde bedrijfsruimten	Decreet van 19 april 1995 met maatregelen ter bestrijding en voorkoming van leegstand en verwaarlozing van bedrijfsruimten BVR 1 juli 1997 tot uitvoering van het decreet van 19 april 1995 houdende maatregelen ter bestrijding en voorkoming van leegstand en verwaarlozing van bedrijfsruimten	ISE Thema-overschrijdend instrumentarium omgeving SD 1. Naar een samenhangend omgevingsinstrumentarium OD 2. Een coherent instrumentenpakket dat geïntegreerd wordt ingezet
Optimalisaties en de implementatie van een alternatieve aanpak omtrent verlening en toezicht van de erkenningen	DABM Vlarel	ISE Thema-overschrijdend instrumentarium omgeving SD 1. Naar een samenhangend omgevingsinstrumentarium OD 9. We herzien het instrument erkenningen

Regelgeving waarbij een isolatievoorschrift voorzien wordt voor nieuwbouw van woningen in de nabijheid van de luchthaven Brussel-nationaal		ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu SD 6. Hinder
OVAM		
Decreet tot wijziging van diverse bepalingen in het Bodemdecreet van 27 oktober 2006 en het decreet van 23 december 2011 betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen (aanpassing n.a.v. nieuw BW, bepalingen mbt asbest, rechtsgrond voor andere bepalingen en GDPR proof maken van afval- en materialenwetgeving)	Bodemdecreet en Materialendecreet	SD 1. Dematerialiseren en het sluiten van materiaalkringlopen OD 3. Versterken van asbest afbouwbeleid
Vlaema 9: BVR tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 februari 2012 tot vaststelling van het Vlaams reglement betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen	BVR 17 februari 2012 tot vaststelling van het Vlaams reglement betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen	SD 1. Dematerialiseren en het sluiten van materiaalkringlopen
VLM		
Aanpassing werking VLM als vennootschap en EVA aan het nieuwe Wetboek van vennootschappen en verenigingen en aan het Wetboek Economisch Recht en ev. aan de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën => Aanpassing decreet van 21 december 1988 houdende oprichting van de Vlaamse Landmaatschappij	decreet van 21 december 1988 houdende oprichting van de Vlaamse Landmaatschappij	
Aanpassing werking VLM als vennootschap en EVA aan het nieuwe Wetboek van vennootschappen en verenigingen en aan het Wetboek Economisch Recht en ev. aan de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën => Aanpassing BVR 21 december 1988 houdende goedkeuring van de statuten van de Vlaamse Landmaatschappij	BVR 21 december 1988 houdende goedkeuring van de statuten van de Vlaamse Landmaatschappij	
Opmaak regelgeving (BVR en MB) n.a.v. het Strategisch Vlaams GLB-plan 2023-2027 (gemeenschappelijk landbouwbeleid) voor wat betreft	*decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu * het Mestdecreet *decreet van 8 december 2000 houdende diverse bepalingen (erosiebestrijdingsmiddelen)	Diverse ISE's en strategische doelstellingen

het sluiten van beheerovereenkomsten		
Aanpassing van decreten naar aanleiding van de evaluatie van de regelgeving over landinrichting	*decreet van 28 maart 2014 betreffende de landinrichting *decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu *decreet van 16 juni 2006 betreffende het oprichten van de Vlaamse Grondenbank en houdende wijziging van diverse bepalingen	
Aanpassing van besluiten van de Vlaamse Regering naar aanleiding van de evaluatie van de regelgeving over landinrichting	*BVR 6 juni 2014 betreffende de landinrichting *BVR 23 juli 1998 tot vaststelling van nadere regels ter uitvoering van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu	
Aanpassing VLAREME n.a.v. evaluatie half 2020	VLAREME	ISE Water SD 7. De nutriëntenverliezen vanuit de land- en tuinbouw
Aanpassing van het Mestdecreet van 22 december 2006 n.a.v. evaluatie half 2020	Mestdecreet van 22 december 2006	ISE Water SD 7. De nutriëntenverliezen vanuit de land- en tuinbouw
Opmaak MAP 7: Aanpassing Mestdecreet	Mestdecreet van 22 december 2006	ISE Water SD 7. De nutriëntenverliezen vanuit de land- en tuinbouw
Opmaak MAP 7: Aanpassing VLAREME		ISE Water S 7. De nutriëntenverliezen vanuit de land- en tuinbouw
Aanpassing mestdecreet in het kader van het luchtbeleidsplan emissiearme aanwending		ISE Lucht SD 1. We gaan voor zuivere lucht
VMM		
Herziening LEZ regelgeving		ISE Lucht SD 1. We gaan voor zuivere lucht OD 5. Lage en ultralage-emissiezones verder uitrollen in stedelijke gebieden
Regelgeving rond huishoudelijke houtverwarming		ISE Lucht SD 1. We gaan voor zuivere lucht OD 6. Vermindering luchtverontreiniging van houtverbranding
Mogelijk regelgeving voor de aanpak van emissiefraude	talrijke Verordeningen en K.B.'s	ISE Lucht SD 1. We gaan voor zuivere lucht OD 4. Emissiefraude Bij Voertuigen Aanpakken
Ontgassing van binnenschepen: ratificatie en mogelijk BVR voor implementatie		ISE Lucht SD 1. We gaan voor zuivere lucht OD 3. Verdere vergroening van voertuigenpark
Financiering waterbeleid, wijziging Waterwetboek	Decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2019 - Ook uitvoeringsbesluiten aanpassen	SD 6. Versterken van de netwerkorganisatie rond water OD 2. Zorgen voor sluitende financiering van het waterbeleid

Langetermijnvoorzieningsplannen openbare watervoorziening	BVR van 13 december 2002 houdende de reglementering inzake de kwaliteit en levering van water, bestemd voor menselijke consumptie	SD 3. Plannen maken en uitvoeren met engagementen voor gezond en duurzaam watersysteem OD3. Uitvoeren van het eerste Vlaamse waterschaarste- en droogterisicobeheerplan OD 4. Versterken toezicht op leveringszekerheid drinkwater
Financiering waterbeleid, wijziging besluiten	- BVR 28 juni 2002 tot uitvoering van het hoofdstuk IIbis van de wet van 26 maart 1971 op de bescherming van de oppervlaktewateren en hoofdstuk IVbis van het decreet van 24 januari 1984 houdende maatregelen inzake het grondwaterbeheer - BVR 5 februari 2016 houdende tariefregulering van de integrale drinkwaterfactuur - BVR 18 maart 2016 houdende de algemene werkingstoelage aan de exploitanten van een openbaar waterdistributienetwerk	SD 3. Plannen maken en uitvoeren met engagementen voor gezond en duurzaam watersysteem SD 4. Naar een efficiënte en effectieve inzet van middelen in de watersector OD 1. Responsabiliseren van actoren OD 2. Inzetten heffingen als beleidsinstrument
Aanpassen watertoets, informatieplicht en Vlarel om VLAGG-kaarten te implementeren	- Vlarel; - BVR 20 juli 2006 tot vaststelling van nadere regels voor de toepassing van de watertoets, tot aanwijzing van de adviesinstanties en tot vaststelling van nadere regels voor de adviesprocedure bij de watertoets, vermeld in artikel 1.3.1.1. vna het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018	SD 3. Plannen maken en uitvoeren met engagementen voor gezond en duurzaam watersysteem OD 6. Actualiseren watertoetskaarten
Vorbereiding samenwerkingsovereenkomst Aquafin	- Decreet Algemene Bepalingen Milieubeleid: - decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018 - DABM	SD 4. Naar een efficiënte en effectieve inzet van middelen in de watersector OD 1. Responsabiliseren van actoren
Besluit peilbeheer	- wet van 28 december 1967 betreffende onbevaarbare waterlopen; - BVR 7 mei 2021 tot uitvoering van diverse bepalingen uit de wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen en tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 tot uitvoering van titel XVI van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, wat betreft het toezicht op de naleving van de wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen	SD 5. Actief op het terrein om impact te vergroten OD 2. Optimaliseren waterbeheer van de onbevaarbare waterlopen

Wijziging hemelwaterverordening om meer klimaatproof te zijn	BVR 5/7/2013 tot vaststelling gewestelijke stedenbouwkundige verordening inzake hemelwaterputten, infiltratievoorzieningen, buffervoorzieningen en gescheiden lozing van hemelwater en afvalwater	Plannen maken en uitvoeren met engagementen voor gezond en duurzaam watersysteem OD 3. Uitvoeren van het eerste Vlaamse waterschaarste- en droogterisicobeheerplan
--	---	--